

עזרי מעם יי

סדר המעמדות

מסודרות לכל ימי

השבוע:

ואמרו חז"ל האומרם בכל יום

מובטח לו שהוא בן הע"הב:

ואלה מוסיקה על הראשונים יחד

שאת חיקון כמה טענות אשר נפלו

בגוסהאות הרפוס מאן ויתר עז

בכיאור מלך זרות וכל דבר הקשה

נדפס

בדפוס המערכת של יוסף בן ישראל

בן המכס הכולל האוף כיוון דד מכש'

בן ישראל מרביץ תורה ודורש טוב:

פה קק אמשטרדם שנת

נאדר בקדש

כסעפים

בחיונות לילה הקיצתני ותתפעם רזוד ותוד
שנתי מיני בדאות נופחת המעמדות
משוכטת כחסיד יתיר וחליף ושכשתא כיון דיעל על לא זו
אף זו אין איש שם על לכ להבין ולהשכיל דברים כחוייתן
אלא כהני פוזאי דמקדמין פומייהו לאודגיתו ועליהם וכיוצא
בהם מתלו מתלייא רמין מנושא ולא ידע מה רמין * ובין
רדיש דש * לכן נכפפה וגם כלתה נפשי לעשות לה' משום אל
תשכן באהלך עולה * ולהרים מבשול ומוקש מעם ה' לשים
מחשך לפניהם לאור * (דאגרא דשמעתתא סברא) * אחותי
כיד ימיני קסת הכומר ואתקן בחמורי מחסרה ותיכי קתגי
כיד ה' הטובה עלי כאשר עין בעין ידאו ושכשתא ממילא
נפקא * זאת ועוד יצאתי ללקוט אחרי הקוצרים ולרעות בגנים
בפירושי אשלי רברבי היושבים ראשונה בקניט דברי אמת *
והיושר יתיב בתווגי דלבייהו מגלים עמוקות איש איש על
דגלו ועל מקומו לקושי בתר לקושי לקטי קסח' שחינה מחינה
במקורא בתרא דעבדית ינה | לקחתי אותם והיו לי לעינים למען
ללא הוה נוקדמת דנא באותן | לא אכישל בדבר הלכ' ולא לכבוד
שכדפסו כנר ועתה אכשית | עצמי הו' יצאתי ממוחיצתי במצוה
חיל אכשית קמח באטר יחא' | הוואת דחם ליה לזרעא דאנא *
עיני הקורא : | אלא לשם אלהי ישראל ולכבוד
ולתפארת תורתו הקדושה ולזכות את הרכים וערבה לה'
כנהת וגרבת לבי והנמשלה הזאת לא תהא תחת ידי כאשר
עניכ' החנה * ואנב הדא תרתי פירשתי ג"כ מלות ורו' יושבו'
על חובת ז' נך ע"פ המורים ד"שי ור"דק ז"ל ומלאכת ה' זו לא

Bibliotheca
Bresenhaviana

יחפר כל כה בשחר גבון מוצאו . ונפשי יודעת מאד כי זו מלאכה היא ואינה חכמה ולא יצאתי להשכיל כינה ח"ו לאנשים חכמים ונבונים תופשי התורה בעלי תריסין מגיחי קרבא בהזויות דאכיי ורבא אשר קטנם יעבה כי אם לכל בעל דבית מותהלך בתומו צריק שוקר על דלתותי המעמדות יום יום ופונה לו אל עסקיו . אליו פי קראתי . ועתה עם ה' אלה זרע קדש ברוכי ה' משכו וקחו לכם קטרת סמים דקה מן הרקה ממולח מהור . ואני בעניי אל אלהים אשים דברתי יאיר עינינו בתורתו וישים לבנו לאחבתו ונוכח לראות בגנין אריאל ובא לציון גואל אכ"ר :

תורה בראשית

ברא אלהים את השמים ואת הארץ : והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים

בראשית

כתב רבינו יעקב בעל הסודים איתא במדרש שלכך פתח התורה בבית ולא בחלף לפי שבית לשון כרכה וא"לף לשון ארירה אמר הק"ב אפתח בלשון כרכה ולואי שיוכל להתקיים ד"א על שם שני עולמות שברא ע"ה וע"הכי ד"א על שם שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבעל פה ללמדך שבזכות התורה ולומדיה כבדא העולם . הארץ ילקוט משלי סימן תתקמ"ג א"ר אבסכדרי מהו שתכל ארנו מכאן שעשרה שעות יש לארץ ארץ שבני אדם רבים בה וכו' : כתב המכלל יופי ארץ היא יותר כולל ממלת תכל כי תכל כולל כל ארצות הישוב וארץ כולל המדבר והישוב : וי"א כי מדרשו רן והאלף כוספת ולפי שהגלגל רץ עליה וכוונת אותה תמיד בקראת כן . וכתב רד"ק ז"ל בתעלים סי' ג' כשזכר ארץ עם תכל היא שאינה מיושבת . תרו ענין שמומן : ובהו ענין רקות ואמרנו שכתי

מתאבק ומתדבק בעפר רגלי שלמים וכן רבים אברהם בן לא"ה סגאון כמוה"דד יהודה דפתקרי לוי סרוואל זכ"קל . הדי אכי כסרת משכנו :

גריסין

סוף יונילה אמר ר' שפטי אמר ר' יוסמן הקורא בלא כפייה ושוכה בלא זמרה עליו הכתוב אומר וגם אכי בעתי להם תקום לא טובים ומשפטים כל ימיו בהם . ופירש רש"י ז"ל כפייה כגון טעמי המקראות לזה ראיתי אכי טוב אשר יפה להדסים הטעמי שעל פיהם יאנו ועל פיהם ישעו הקוראים . וכדבר הזה יארכו ימים ויקיו בהם ה' עליהם יקיו :

בראשית

מעמד ליום ראשון

אלהים מרחפת על פני המים ויאמר אלהים
יהי אור ויהי אור : וירא אלהים את האור כי
טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך :
ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה
ויהי ערב ויהי בקר יום אחד :

נביאים בישועה מב **כה** אמר האל יהוה
בורא השמים

ונשיתם רקע הארץ וצאצאיה נתן נשמה לעם
עליה ורוח להלכים בה : אני יהוה קראתיך
בצדק ואחזק בידך ואצרך ואתנה לברית עם
לאור גוים : לפקח עינים עורות להוציא
ממסגד אסיר מבית בלא ושבתי השד : אני

יהוה

היוצק כי תבו הוא הדבר שאין לו דמות וזרה והוא מוזק ומעולה
לקבל כל זרה ודמות וקורין לו כלשון יין סולי : אבדו הוא הזרה
והדבר שיש לו כח וגבורה להלביש הסולי דמות ותנועה ובהתקצרה
ברצון האל היתה בריאת העולם כ"כ בעל המדעים ז"ל - מרחפת
בזכות ותנועה : ונשיתם שבעה אותם כאל על הארץ : רקע
הרקיע הוא הפרשה והרדוד כמו וירקע את שמי הזרע וירדק
ז"ל : וצאצאיה היונאים ונמכה ויזכרן עתה וירדהא :
מבית בלא מבית הסדר ענין עזרה במו בלא ולא אלא :

לדוד

מעמד ליום ראשון

ד

יהוה הוא שמי וכבודי לא אחז לא אחז
ותהלתי לפסילים : הראשנות הנה באו
וחדשות אני מגיד כמרים תצמחנה אשמיע
אתכם :

תהלים ב **לדוד**

מוכר ליהוה הארץ
ומלאה תבל וישבי

בה : כי הוא עלימים יסדה ועל
נהרות יכוננה : מייעלה בהר יהוה ומי יקום
במקום קדשו : נקי כפים ובר לבב אשר
לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה :
ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו :
זה דוד דורשו מבקשי פניך יעקב סלה :

שוא

לדוד

תזמור : במדרש תילים כשהיה מתקט דה"ע שנתמה
עליו שכיבה היה תובעם תזמור לדוד וכשהיתה בלח
מעמיה לדוד תזמור : ז"א כל מקום שכתב תזמור לדוד היה מעין
ואז"כ היה שורה שכיבה עליו : לדוד תזמור שורה עליו כח הקדש
ואשר כן היה מעין : על ימים ועל נהרות קינן לויים וכבוד
כחו ועליו מעט חנש' מרד"ק ז"ל וכתב עוד ואמר כי אין יסוד בעולם
לזקוקן הים י"ס ימים וזה לתועלת הלחות לברואין וכן הכהדות
לתועלת הברואים ע"ל : כהדות סוקלל יומי פי' ע"ס וכהרו אלו

א 7 1 4 ב

מעמד ליוטראשון

שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם
ויבוא מלך הכבוד : מיוה מלך הכבוד
יהוה עזו וגבור הוהגבור מלחמה : שאו
שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא
מלך הכבוד : מי הוא זה מלך הכבוד יהוה
צבאות הוא מלך הכבוד סלה :

תורה
האזינו השמים ואר ברה ותשמע
הארץ אמרי פי :

יערף

כל הנזים ומה בקרא מרובת היום הרבים נהר :
האזינו לא נשא לשוא כפטי כת' רד' ק' ל' כשמואל ב' סימן ט"ו
וכי' ב"א ובמלכי' א' י"ו והוללו דכתי' ולא קרין או דקרין
ולא כתבין וכן קרי וכתבי' כדא' כי בגלות ראשונה אבדו הספרים
ונשלטו והזכתי' יודעי' הוקראו עמי ואכטי כנסת הגדולה שהקוירו
הערה ליטנה ונלאו מחלוקת בספרים המוצאים והלכו בהם אשר
הרוב לפי דעתם ובמקום שלא השניה דעתם על הכבוד כתבו
הא' ולא בקרו או כתבו ומכאן ולא כתבו חכמים או כתבו הא'
מכאן וא' תפטי' ע"כ כל אחרי דאי דברי רד"ק ז"ל מנאמי' בכדרי' פ"ד
א"ר ינחק ווקרא סופרים ועטור סופרי' וקרין ולא כתבין וכתבין
ולא קרין הלכה לעם' מסיני ופי' ה"דן ז"ל כן קבל משה יוספי ומסר
לישראל ופליאה חמי' מד' דק' ז"ל לא הביא לשון הגור' ואפשר כי קבלה
היתה בידו מה שכתוב בענין זה אף כאן כתיב כפשו וקרי כפטי'
כתב העור א"ס הלכות ר"ס סימן תכס ז"ל האזינו משלקין פרשיותי

מעמד יוטראשון

ה
יערף כמטר לקרו' תול כפל אמרתי כשעירם
עלי דשא וכרביבים עלי יושב : כי שם
יהוה אקרא הבוגרל לאלהינו : הוצור
תמים פעלו כי כל דרכי משפט אל אמונה
ויאין

כדק שהיו משלקין אותם במקדש שהיו קורים השירה פעם א' לפעם
יעי השבוע וכת' רב פלטי גאון סי' הו' ז"ל שזהו האזינו זכור יתו'
ירכנהו יורא ה' ויכאן - לו תכמו - כי אשא - ונבית הכנסת קורא
השביעי עד סוף הסדר וכידע הר"י קאלו ז"ל הה שביתת הוקדש
לא היו קורין אלא השירה לבד וזהו משלקין אותה לפעם חלקים
כנגד ימי השבוע וכו' וזה הסדר הביא ג"כ הרב אלפסי ז"ל ומנאמי'
שכתב הרב אבודרהם ז"ל והטעם שכתבו חכמים סימן להכנסות
פרשם וז' יותר משאר פרשיות בתורה כדי שלא יתקושטו עם ש'
העולים לקרות בעבודת מפני שהם הפסקות רעות והרמזם ז"ל כתב
בהלכות תכלה פרק י"ג ולמה פוסקים בעניינות אלו מוכטי שהם
תוכחה כדי שיאזרו העם בתשובה : אית' בר"ס פ"ד במוספי שבתא
מה היו אומרים א"ר ענן בר רבא אמר רב הוילך ושירה זאת היו
אומרים אותה במוסף שבת על הקרבן ברח' בכל שבת גמורו השירה
בששה שבתות מורין לראש כעס אחרת וכן כתיב הרמזם ז"ל בהלכות
תמידין ומוספין פרק ו' עין שם ויתרה גם כן מה היו אומרים במוספה
בשבת ובמוס' ר"ה יערף יטיף לשון גטיס' וכן יערשו כל : בשעירים
לשון הוא הערה כתרומת כרואי משרא מרש' ז"ל וד' דק' ז"ל פי' יקרא
בן הנשם הדק : דשא בתחילת טאית בקרא דשא ומשגל בקרא
עשב : וכרביבים טיפי מער וכ' ליעשב שיערד כזן וקרא רביב כד' א'

מעמד ליום ראשון

ואין עול צדיק וישך הוא : שחת לו לא
בניו מומס דוד עקש ופתלתל : הליהוה
תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלוא הוא
אבוד קנה הוא עשה וכן

תמיד פרק א בשלשה מקומות

הכהנים שומרים בבית המקדש בית אבטינס ובית
הניצוץ ובית המוקד בבית אבטינס ובית
הניצוץ

רוכשת מרש"י ו"ל ור"דק פי' הו' המט' המוקד עקש ופתלתל עקום
ומעוקל כפתול הוא שגדליו אונתו ומקיפין אונתו סביבות הגדיל
מרש"י ו"ל שומרים בב"ה מפני הכבוד וגדולה הוא לבית שלא
יהא בלא שומרים ושלשה מקומות ילפינן מדכתיב והמזכים לפני
המזבח קדמי וגו' שומרי נשמרת למשמר' דנו לג' משמרו' בני מקומות
בית אבטינס שם נכחי משפחה והם היו האומני' שמפטחין הקטרת
שייכו כותשין ונוערכין סומריה : בית הניצוץ כתבו המפרשים שלא
צוינו בו טעם למה נקרא כן : בית המוקד שתי מקומות היו
שנקראו בית המוקד א' גדול וא' קטן וזה המ' כאן הוא הגדול וכתב
הסמ"ג שהלכות תמידין סיון קכ"א זה לשונו במסכ' שבת פירש רש"י
ו"ל שבבית המוקד גדול היה שם אש למתת רגלי הכהנים וכן
שהיו הולכים יחפים על גבי הדפכה ובלשכת בית המוקד קטן
יש לכרס שהיה שם אש להביא תשם אש למערכה כשהיתה כבויה
על ידי גשמים או ע"י דבר אחר עכ"ל ו"ע דגם מצית המוקד הגדול

מעמד ליום ראשון

הניצוץ היו עליות והרובים שומרים שם
בית המוקד כפה ובית גדול היה מוקף רובדין
של אבן וזקני בית אב ישנים שם ומפתחות
העזרה

היו משמשים להביא אש למערכה שהיתה כבויה כמזכיר ולשכת
בית המוקד קטן היתה משמשת לכסן היורד לבית הטבילה דמיד
כשעלה היה ויתמוס כלותה הלשכה ומקתב : עליות נקראו
עליות שהיו במקום גבוה שהכהנים שומרים שם כדרך שומרי העיר
ולא משמשת כפז אבל דרך גדולה וכבוד ויקר לבית המקדש : הרובים
תרגומו של ילד כביא היינו פחותים תי"ג שנה שלא הגיעו לכלל
עבודה : כפח וולטו בלשו : רובדין אמצעות של אבני גזית
שהיו בולטות מן הכותל שמן הרובדין היו עליהם ע"ג מנותיסין שהיו
בתוך כתיבת הסוזה דבמקום מול היו ימני' ולא במקום קדש וכשין
מטות ולא היו ימנים על מטה דלאו אורח עלמא להביא מטה לבית
המקדש וכ"כ הפוסקים דפ"ד בבב"א רובד הוא כשן שורה בולטת
דרובד היינו שורה כדתנן בתמיד בית גדול מוקף רובדין : זקני
בית אב כתב הרב ברטינור ו"ל הב"ד משמרו' כל משמר היה מתחלק
לשבעה צתי אבות כתיב ימות השבוע כל אחד עובד יומו וזקני
בית אב של אותה יום היו ימנים שם : ומפתחות העזרה ביזם שם
היו מוכחות כל מפתחות העזרה וצמסכת מדות פ"א תמן עקום היה
בלשכת בית המוקד אמה על אמה ועבאל של שיש גאוט מקום
וטבעת היתה קבועה בה ושלשלת המפתחות היו תלויות בה הגיע
זמן נעילת שערים הגביה את העבאל כעבעת ונבל היו מפתחות מן
השלשלת : ונבל הבין ונכפטיס וכן לוי ישן לו מכוון נמר מלכעול
החזיר המפתחות לשלשלת ואת העבאל למקומה כתיב בכתו עליה

מעמד ליום ראשון

העזרה בידם ופרחי כהונה איש כסתו בארץ
לאהיו ישיגים בבגדי קדש אלא היו פושטים
ומקפלים ומניחים אותם תחת ראשיהם
ומתכסים

ישן לו וכתב הר"מ ו"ל בהלכות כלי המקדש פ"ד ומכיס אמרכלין
אין פחות משבעה) לשבעה שערי המזרח כדליתא בתוספתא
(דסקלים) ומפתחות העזרה צידם רצה אחד לפתוח אינו יכול עד
שיתכנסו כל האמרכלין וישתחו עכ"ל. כתבו פסקי תוספתא דמוסכת
תמיד אמרכלין מלאה מפתחות העזרה צידם ואני הכותב ראיתי
שכתבו הרמב"ם וברטנור' בפ"ד דסקלים שבעה אמרכלין ו' מפתחות
העזרה צידם רצה א' לפתוח וכו': העזרה כתב בעל השרשי' בערך עזר
עזרה הוא החצר שחאספים בו ישראל בבית המקדש להתפלל שם
והק"נה שומעם ועוזרם לפיכך נקראת עזרה כי כל הבא להתפלל
שם בלב שלם כעזר מה' אלהיו עד כאן לשונו: והערך בערך עזרה
כתב יש ושרשים שנקראת עזרה מן עזרה כנרות ששם מתפללים
לאל ושומעם ועוזרם: פרחי כהונה בתורים שמתחיל שער וקנס
לפרוח שהנישו לכלל עבודה: ובפסקי תוספות דמוסכת תמיד
פחות מכן עשרים אין כשר לעבודה: בסתו בארץ כסתו
גריסין ולא כפותו כמו שכתב הר"ב בעל באר שבע כ"ד בספרו
ובמקו עמו לא ולמד וכן כתב הרב ברטנור' ו"ל והערך בערך
כסת כתב עגולה וקטנה שפושין השרים לשם תחת מראשותיהם
ובערך כר כתב כסת הוא קטן שחשימין תחת מראשותיו כר הוא
ששוכב עליו לשון כרים וכסתות שלא היו יכולי לשכב שמה ע"ג וטו'
אלא בארץ כדרך שומרי חכרות המלכים: וה"ר אליהו מדקדק
בפ"ה תשבי פ"י כר קוסין כסת קפ"ל: תחת ראשיהם אינו תחת
ראשיהם

מעמד ליום ראשון

ומתכסים בכסות עצמן. ארע קרי לאחד
מהם יוצא והולך לו במסכה החזקת תחת
הבירה ונרות דולקות מפאן ומפאן עד שהוא
מגיע לבית הטבילה. ומדורה היתה שם
ובית הכסא של כבוד ונהיה כבודו סגור

נעול

ראשיהם ממש לא נגד ראשיהם לפי שנבגדי כהונה היה זהם ששטמו
ולא הוצרכו ליהנות מהם אלא נשעת עבודה כלל: בבמות עצמן
היינו שנבגדי סול כמ"ש למעלה שהיו שושטין נבגדי קדש: במסיבת
בדרך שתחת קרקע העזרה שבעל קרי לא היה יכול לילך דרך
העזרה ויש אומרים שמוסיבה הוא עמוד של צנין שעולים ויורדים בו
על ידי גלגל תחת הבירה: וכתב ר"י ו"ל במלכים א' ע"ט ובלולים
יעלו תרנס ינתן מסיבתא והוא בניין עמוד אבנים עשוי מעלות
מעלות וההולך בהם דומה כמקיף סביבות עמוד ועולין בו כמה
וכמ' אמות גבוה ואין נריך לשפע כשאר סולם כי הקיפו הוא שיטעו
עכ"ל כראה שמוסיבה זו המוכר' כאן במוש' היא באמו' אס ירא' בעיני
הקורא: הבירה בית המקדש קרוי ביר' כמו שאנו' בדברי הימים אל
הביר' אשר הכינותי ויש אומרים מקום היה בהר הכי' ובירה שמונה
אית' בירושלמי דפסתי פ"ז ארי מגדל הכי' עמוד בהר הכי' והיה קרוי
ביר' ד"ש בן לקיש אמו' כל הר הבית קרוי בירה: ומדורה היתה שם
שהכהן מתחמ' בהם לאש' שטבל ורש"י ו"ל בנדרות פ"ט פי' ו"ל מדורה
היתה שם בעזרה היינו הסק גדול של אור להתחמם שם הכהנים
הפוכים דגליהם בבית הכסא שגריכים עבילה כדתן ביומא פ'
ג' כל המסך תלוי טעון טבילה פי' יציאת הגדולים וכל המטיל ויש
טעון קדוש ידים ורגלים מן הכיור עכ"ל: ובית הכסא של כבוד

מעמד ליום ראשון

נעול בידוע שיש שם אדם י פתוח בידוע
שאין שם אדם י ירד ומבל עלה ונסתפג
ונתחמם בגדר המדורה י ובא וישב לו אצל
אחיו המהנים עד שהיו שערים נפתחים ויצא
והולך לו : מי שהוא רוצה לתרום את
המוזבח משכים ומזביל עד שלא יבא

הממונה

בתב הרע בעל צאר שבע בספרו נפ' זה כל שמפני כך היה שם ב"ה
של כבוד פדי שיטיל מים קודם טבילה דתכן בפ"ה דמקוואות ומייתי
בפ"ק דחולין בעל קרי שטבל ולא הטיל מים כשיטיל את המים טמא
(טמא נשתיר קרי באמה ויצא עם השתב) ר' יוסי אוח' בצולה ובוקן
טמא בילד ובכריא טהור עב"ל ואיתא ג"כ בפסקי תוספות ונעסבת
תמיד בעל קרי יטיל מים קודם טבילה : נסתפג לשון סכנו קינח
המים מעל צהרו : יוצא והולך לו מן לעזרה לפי שטבול יום הוא
ואינו מות' לבוא עד הערב : לתרום להסיר את הדשן מעל המזבח
ונקרא לשון המזב' כמו לדשנו כך כת' הרמ"ב ז"ל ביומא פ"א עד כת'
הרב בתמיד פ"ג כי זה המזבח הוא מוכח הסימן והוא לוקח מן הדשן
במזתה בין רב בין מעט וכתב הס"מ בהלכות תמידין סימן קל"א
ז"ל בפ"ב דיומא תביא באמר כאן והרים ונאמר להלן והרים מה להלן
בקומנו אף כאן בקומנו וסירש רש"י ז"ל כל' לא ישקות מאומד מלא
הקומן ואם דכס להוסיף יוסיף אבל אין לומר כמשמעו שיקומן
דשן גשלים דומתין ביום פ"ב כל זה ערוך בערך רס כתב תרומ' הדשן
עדשן אפר היופרכה וקומן מוכה נקעו ונקדית תרומת הדשן
כסס טפאמר בנכמה נהדי' ומנו בקצו והוא היתה תמילת עבודה

שחרית

מעמד ליום ראשון

ח

הממונה וכי באו שעה הממונה בא לא
כל העתים שוות פעמים שהוא במקריאת
הגבר או סמוך לו כל פניו או מאחרי
הממונה בא ודפק עליהם והם פותחים לו
אמר להם מי שפבר יבא ויפיש הפיסו מי
שזכה

שחרית בהשכחה נראה סוף פרק א' דיומא בכל יום עורמין
המוזב פקריאת הגבר וציוס הכפורים מאנות הלילה ובגלים
חאשמורת הראשונה שהוא מתמילת שליש אמצעי הלילה ושם מפרש
טעמא : את המזבח מכאומא פרשת זו מהו מוכח יני' נחילה שמוזל
על עובדיהם ז' זכות שמוזב אותם לע"ה כ' ב' ברכה שמוזב להם
הק"ב ברכה במעשה ידיהם מ' מים שהם זוכים לפי הע"ה כ'
והילקוט בשקוק גרסינן ז' שהוא וכרן טו' לישראל איתא בכתובות
פ"א א"ר אלעזר מוכח מוית ומוין ומכב את ישראל ופירש רש"י ז"ל
מוית עובת מוין בוכות הקרצנות העולה כיון שהקרצנות באים
מן המזון וגורמין לו ברכה ומכב את ישראל לאביהם שבשמיים :

בשבים ומאבל לפי שטוס אדם היה בכנס לעזרה לעבוד עבודה
אפילו טהור עד שיטבול : הממונה הוא ההגן שמוזכר לעבוד
תחת ב"ג ואין הפרש בין ממונה לשגן והערך פירש תרגום כהני
המעבה דיאשיבו הוא סגן כהניא וזה הממונה המכר באן פי' ה"ר
שעשית ז"ל הוא הממונה על הפיכות ומכרש ביומא מה שמו ע"ל
וכן בתב הדמבס ז"ל בהלכות תמידין ומוכסין ט"ו : במקריאת הגבר
י"מ קריאת התרמול וי"ו כהן שהיה רגיל לקרות בכל יום כיון
לעלות השקר והבדטיכורא ז"ל : ודופק לשון דופק מורה על המקום

בכתב

מעמד ליום ראשון

צפתה בנחת כמו קול דודי דופק מהר"מכס ו"ל : מי ששבל כל אותם שהיו מתנים לבם לתרום היו טובלים קודם שיבא הממונה : יפים תרומתו של גורלך תפיל בתוכנו פייסך ארמה כינתנון מהערוך ו"ל וכ"כ התעמתן וכאשפי בתרומם ישלי שלכנינו ראיתי שתתנם גורלך תפיל ונו' כיסך ולא פייסך ואפשר שהיה לכניהם ו"ל הכוכחא שכתבו וי"א שהגורל בקרא בשם פייס יפני שופיים ומשקיט קטעת זריזין למנות וכינז היו עושים כל כהני בתי אבות של יום בככמים ללשכת הגזית אשר שיעלה עמוד השאר וכתב הר"ע מברשינורה ו"ל ביומא פ"ב הממונה על הפייסות אומר לכולם הנביעו כלומר הוציאו אנבענותיכם כל אשר יראה אנבעו מפני שאסור למנות אכמים מישראל לפיכך הוצרכו להוצי' האנבעות כדי שימנו האנבעות ולא האכמים וכינז עושים מוקיפים ועומדים בעגולה והמונה בא וכוטל המנכסת מראשו של אחד מהם ויונוו הפיים ותחיל בדאמרי' בירושלמי דיומא פ"ב אין אומרים מוני במוקדש אלא הממונה היה מוציא מנכסתו של אחד ויהם וקם לומר שמי לאוסבו או לקרובו ומוציא כל אחד אנבעו והמונה מוציא מפיו סך ומנין מואה או שמים הרבה מכין ממה שהיו עם הכהנים ואומר כל מי שיכלה חשבון זה אלנו יוכה ותחיל למנות מזה ששכל מראשו המנכסת וכוונת והולך ועונה האנבעות ואומר חלילה עד סוף המנין וני שהמנין בלה בו הוא הזכה וכן כל הכייסות שצומקדש והכסף משנה בהלכו תמידין ומוסקיין פ"ד כתב הר"טכא בשם התוספות שזה שנוטל המנכסת לא היה יודע סך המנין והאומר המנין לא היה יודע מנין כטל המנכסת עכ"ל . ואין מוציאין אגודל במוקדש מפני הרמזין פ"י רש"י ו"ל לפי שאדם יכול להרטיק הגודל מהאנבע הרבה וכראין באנבעות שכי בני אדם ואין מנין לו כלל אלא מוציאין אותו מכניהם . איתא בירושלמי דיומא פ"ב ואם הוציא ג' אין מנין לו את

היתרה

מעמד ליום ראשון

ט

היתרה הוציא אלבעה הממונה מבה אותו נפקיע וכוטל הפיים וכתוספת דכוכה פרק אחרון איתא בסמא אמרינא לא היו מוציאין שמים שמים אלא א' א' היתריים פניהם מוציאין ב' ולא היו מוכים להם את היתרה עכ"ל . וקרוב לזה פי' הערוך בערך גבע שהגדול אומר כחשוב ס' או ע' והממול בא ואמר כך כוטל המנכסת והממונה לא היה יודע החשבון עדיין ואמר שנטל המנכס' מודיעין לו החשבון וכו' . ובתוספ' דסוטה פ"א איתא התם כהנים מטילין גורלו' כיניה' כל מי שעלה לו גורלו' אפי' ג"ג ינא ועומד בכל סוטה ואומר בנגדיה וכו' וכך כתבו התוס' שם בשם התוספתא הכו' נראה שג"כ להשקאת סוטה היו מפיסים וכתב הכסף משנה בהלכות כלי המקדש פרק ג' ותנהגי למה הוצרכו לפיים היה לראשי אבות לחלק העבדים ביום שלהם איש איש על עבודתו כמו שהיו עושים הלויים כדאמר רבינו זעריך עינין עכ"ל . הפייסו זכה וכו' מי שזכה תורם המוצת שכימו ציומא פ"ב בראשונה כל מי שמונה לתרום הדטן שחרית תורם ולא היה פיים בדבר וכמון שהם יתרוכים אלנו הרגיים לתרום זה היה משפטם רגיים ועולים בכבש המוצת וכל הקודם את מצרו לתוך ד' אמות עליונות של כבש הממוכות לראש המוצת וכה לתרום וזה היה גורלם ואם היו שנין אין א' מהם זוכה לתרום אבל מעתה כלם באים להטיל גורל ומעשה היה שהיו שניהם שוים ורמי' ועולי' ודקף אחד את קבירו ונפל ונשבר רגלו וכיון שראו ב"ד שכאין לידי סכנה התקיימו שלא יהיו תורמין את המוצת אלא בפיים שמי שזכה לתרום תורם . ובתוס' דשבועות גרסי' שמי אחים כהנים היו וכשרא' שקדם קבירו כטל הסכין ותקע' בלבו וכו' וזה הפיים הראשון כי ד' פייס' היו עושי' ואספי' עם (וכתבו פסקי תוס' דמוס' תמיד פיים הראשון היה בבית המוקד ושאר פייסו' בלשכת הגזית) כמו ששכימו ציומא פ"ב ולא היו מפיסין הפייסות באסיפה אלא וזה כדי להשמייע קול ד'

כ א 2 I כעמים

מעמד ליום ראשון

שוכה זכה בונטל אתהמפתח ופתח הפשפש
ונכנס מבית המוקד לעזרה ונכנסו הבהנים
אחריו ושתי אבוקות של אור בידם ונחלקו
לשתי כתות או מהלכין באכסדר דרך המזרח
ואלו הולכים באכסדרה דרך המערב היו
בודקין והולכין עד שהם מגיעים למקום עשה
חביתין הגיעו אלו ואלו לא אלו באלו אמרו
שלום

פעמים שיש עם רב בעזרה שא' בבית אלהים כהלך כרגש ופיר' רש"י
ו'ל להרגיש ולהשתייץ קול המון עם רב כמה פעמי' שהוא כבוד מלך
שא' בבית אלהים וכו' גמל את המפתח - מתחת הבלה של שיש :
הפשפש פתח קטן שכתוך גוש של סתם גדול שבו היו ככנסים
מבית המוקד לעזרה כדעתן במד' פי' א' שני שערי' היו לכו' המוקד
א' פתוח לחיל וא' סתום לעזרה אמר ר' יהוד' זה שהיה פתוח לעזרה
ספסע קטן היה לו שבו ככנסים לבלוש העזרה תרגום וישפס הוא
וכלש (וזה הפשפש הוא המכר כאן) ובלילה קודם תרומת הדשן לשי
שאינם רוצים לשתוש שערי העזרה עד זמן עבודת התמיד שהי' יום
כמו ששנינו בפרק ג' דתמיד לא היה השופט שואט עד שהיה שומע
קול שער הגדול שפתח : אלו מהלכין היו בודקין והואין כל
כלי שרת שהיו כלם במקומם בשלום והיו מחלקים לב' כיתות :
באכסדרה פורטיקי כלע' חביתים פי' רש"י ו'ל במחצות פ' א'
ועל שם מחצת קרי ליה חביתים דכתיב על מחצת - והש"מ סיוון
קס"ה פי' להחם קיוון לרכובה של מחצת כג' הנפשית במחצת שא'

דורבנת

מעמד ליום ראשון

שלום הכל שלום העמידו את עינין חביתים
לעשות חביתים מי שזכה לתרום את המזבח
הוא יתרום והם אומרים לו הוי ורחור של לא
תגע בפלי עד שתקדש ידך ורגליך כן הכיור
והרי

יורככת תביאנה וגו' מחציתה בנקר ומחציתה בערב והביא הכסף
משכה בהלכות בית הכמירה פ' ס' בשם רש"י ו'ל דמותך להפס סיוון
לעסוק בה וכשמגיע זמן הקטרתה לאמר סיקריבו אברי התמיד
יקעיד כמו כן את המניין : שלום הכל שלום כלומר מנאנו כל
הכלים בשלום ולא נפקד מהם כלי כתב הרמב"ם בהלכות בית הכמירה
פ' ס' ו'ל כסדר הזה עומים בכל לילה סוף מלילי שבת שאין צידם אור
אלא בודקין בנרות הדולקים שם מערב שבת : בבלי במחצת שאין
אדם רשאי לקרב למזבח ולא לשום עבודה עד שיקדש ידיו ורגליו
מן הכיור - איתא בתוספ' דמחצות פרי' א' כיור הוא מקדש כותן יד
ימינו פ"ג רגל ימינו יד שמאלו פ"ג רגל שמאלו משפסץ ומרסיין
משפסץ ומרסיין ובתוספ' דוצים פ' ב' הכהנים מקדשים במקדש כיד
עד הפרי' וברגל עד הסונך והערון בערך סנך פירש עד ראש השופי
סקורין פולסא כלש ובערכין פ"ה איתא כיד עד הפרק וברגל עד
הארכובה ופירש רש"י ו'ל עד הפרק מקום חבור הכף והזרוע ועד
הארכובה מכאן ולמעלה לא הוי רגל אלא ירך - וכתב הרמב"ם ו'ל
בהלכות ביאת מקדש פ' ה' ושוחה ומקדש וכל החונן בטבילה חונן
בקדוש ידים ואינו מקדש כשהוא יושב מפני שהוא כעבודה ואין
עבודה אלא פעווד שא' לעווד ולמרת' וכפסוקי תוספ' דמחצת
יזות אין ישיבה בעזרה אפילו יגשים אינם יכולים לישב אלא מלכי
בית דוד שלי' בוא החנך דוד וישב לכפי ה' אבל אחרים לא שטאמר

לעמוד 2 2 2 2

והרי המחתה נתונה במקצוץ בין הכבש
למזבח במערבו של כבש - אין אדם נכנס
עמו ולא יר בידו אלא מהלך לאור המערכה
לא היו רואין אותו ולא שומעין את קולו עד
שהיו

לעמוד ולשרת העומדים שם לפני ה' עב"ל - אינא בירושל' דיומא
פר' ב' בהן שינא לדבר עם קצירו אם להפליג טעון טבילה אם לשמש
טעון קדוש ידים ורגלים : והרי המחתה כל זה היו אומרים לו :
במקצוץ בקרן וית' ושי' המס' צוית הכבש היא כעבה אצל מקום
טבילה הכבש היינו בין הכבש למזבח : כבש סולם המזבח וכבש פי'
מדרגה ואינו עשוי כוועלות עגים ואנכים שהם זה למעלה מזה אלא
מעלה אחת לבד כחין גשר משופע ועשוי מדרגין שבו עגולים ויורדין
יון המזבח שלא היה אפשר לעלות לו במעלות מטום שכ' ולא מעלה
במעלות על מזבחי ובעירובין פ' בוחקין מלח על גבי הכבש בשניל
שלא יתליקו פי' רש"י וסודרים ומחתתים מלח ע"ג הכבש מפני שחלק
הוא וכשהנשמי' יורדין ומופלגין עליו הוא מחלק והרמ"בם ז"ל סידש
כדי שלא תועד רגלו בסיבת שחמכות הכשר הוב שם כיון שפנינו
בפ' ה' דתמיד חי מעלה אכרי' מן הכבש למזבח עוד כת' הרב צהלפו'
תמידין ומוספין פ' ו' ואע"כ שהמלת חונן בין רגליהם ובין הכבש
הואיל ואין ההולכה הזאת עבודה איכם מושגי' - עיין אתה הקורא
צפפר שלטי הנבחרים שאמר אביר הרופאים משהר אריה ז"ל בפ'
פ"ו ותראה דעתו מאיזה מין מלח היה שמולחין בו ומלח סדומית :
אין אדם נכנס עמו כשהיה נכנס לעזרה לקדש ידיו ורגליו לא
היה מכניס עמו לא בר וכו' : לאור המערכה לאור האש שעל
המזבח ובקראת מערכה לפי שכתב עורכין עגים ועורכין בראש

שהיו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני
הערוך גרים מכנה לכיור והם אומרים הגיע עת
קדש ידיו ורגליו מן הכיור - נטל מחתת
הכסף ועלה לראש המזבח ופנה את הנחלים
הילך וחתה מן המאכלות הפנימיות וידר

הגיע
המזבח מערכה גדולה של אש שכ' וכער עליה הכהן עגים כך כתב
הרב בהלכות תמידין ומוספין פר' ב' : לא היו רואין אותו אפי'
שהיו בבית המוקד : בן קטין שם של כ"ג שעשה המוכני : מוכני
גלגל והוא לשון יון גלגל הסוכה שפ"י משקעין הכיור צבור מרדך
עמותו סנוך לשקיעת החמה שאם לא שחקע הכיור צבור קודם
שקיע' החמה כפסלין מימיו לקדש מהם (וכשהעלהו ישמע קול העץ)
לפי שכל דבר שכתקדש נכלי שרת' אם לן כפסל וכשהיה משוקע
הכיור צבור לא היו מימיו כפסלים בלינה : וכתב רבי יהונתן ברוק'
שסכת עירובין ואפשר כי צבור הגדול היו משקיעין בו הכיור ולא
צבור הגדולה והערוך בערך מכנה פי' בשם י"א וולסון ואת ככו ורש"י
ז"ל פי' מכני אופן : והם אומרים הגיע - מורזים היו עגמם להיות
ככוכים להעלות אפר לתפוח לאמר שירד זה מהמזבח - מרש"י ז"ל
בזבחים פר' ב' : גחלים כתב ר' אליהו המדקדק נטלי' הם כוערות
ופתם נטלים עונות : וחתה כל שאיצת נטלים מיתוך ההסק קרני
חותה כך פי' רש"י ז"ל על פסוק כי נטלים אתה חותה על ראשו היינו
לקח מן הנחלים : המאובלות הפנימיות הנטלים שבאמצע האש
שבאכלו היטב והם קרובים להיות דמן מהבשרי' מורא ז"ל - וכתב
הכסף משנה בהלכות תמידין ומוספין פ' ב' ז"ל כתב הר"י שבא פרק
קמא דיומא שלא היה חותה מהבטלי' שנעשו מהעגים שבמערכה לא

הגיע לרצפה הופך פניו לצפון הולך במזרחו של כבש בישר אמות : צבר את הנחלים על גבי הרצפה רדוק מן הכבש שלשה טפחים מקום שנותנין שם מראת העוף ודישון מזבח הפנימי ודישון המנורה :

עזרא

דוקא מהנחלים של הכרים שנשרפו כמו שבאמר אשר תאכל האש את העולה אלמא שמהנחלים שכתשו מאיברי העולה היה קותה ויש לזה ראייה גדולה בגמרא ולא ידעתי למה לא הזכיר בשום מקום פרוצות נחלים אלא תרומת הדשן ע"כ - ונס הם ע"ג בעשין בהלכות תמידין מוספין סי' קנ"א ו"ל פירש רבי חיים כ"ג אזי אנו דלאיברי העולה המאובלין עומד שכ' והרים את הדשן אשר תאכל האש את העול'ונות' גכן כתב הרב מורמי ו"ל בפ"ג שיהיה מפכה הנחלים שנהיו מן העמי' לכרדי המזבח ואח"כ מותה במחתה מאברי העולה שכתעכלו וכהיו נחלים : לרצפה במקום שכלה הכבש קרקע מחוסה באבנים קרוי רצפה והערך בערך רנף למה נקרא שמה רצפה שהיה עשוי קרקע עזרה מאבני שיש משוכים קטנים יתנוכים הרבה והיו רזופין ונראין באחד עכ"ל והרמב"ם ו"ל כתב בהלכ"ב בית הכמירה פרק א' ומרמזים בל העור' באבני יקר' ואם בעקרת אבן אחת העש"י שהיא עומדת במקומה הואיל ובתקלקלה פסולה ואסור לכהן השוכד לעמוד עליה בשעת עבודה עד שתקבע לארץ - עוד כת' הרב בהלכ"ב ביאת ווקדש פ"ה ה' בתבדדה אבן מאבני העזרה לא יעמוד עליה בשעת עבודה עד שמחובר לארץ ואם עבד עבודתו כשר' הואיל ובמקומ' עומדת : צבר לשון קבוצ וכנס שהיה יוניאן מכונסים ולא מסודרים דכתיב עשה שלא יפור אלא יהא גבור ואמו יכן בכריתו וכו' מלמד שטעונים

גביזה דאסור ליהכות מתרומ' הדשן : מקום שנחנים שם ופס היו נבלעים במקומ'וכן כתב רמ"י ו"ל בזבחים כ"ד ופסו פכ גביזתו ופס נבלע במקומו וכתב הרב מורמי ו"ל כפ' ויקרא פי' נבלעין במקומם שלא היו עומדים שם עד שיתרבו ויוציאום עושם אלא נבלעין שם (דשן מוצק הפנימי ומוראת העוף ודישון המנורה) והולכים עד התהום כמו שבדי כלי הרם ששכירתן היו נבלעים במקומון שאם אינם נבלעים במקומון מנאלו אשפתות בעזרה וכינע הרמ"ם ו"ל בהלכות תמידין ומוספין פ"ב ואתיה זו שחופה במת' ומוריד לרצפ' אכל המזבח היא המזכה של כל יום ויום עוד כתב הרב ו"ל צוה הפרק ובגדי כהונה שתורם בהם הדשן יהיו פחותים מן הכלים שנתמש בהם כשאר עבודות שכל' ופסס את בגדיו ולבש בגדים אמרים אינו אומר אמרים שיהיו בגדי מול אלא שיהיו כמות' מהראשונים שאינו דרך ארץ שימונוג כוב לרבו בגדים שבישל בהם ועיין בכסף משנה מה שכתב רבי עבא מהיבא כתב רבינו מה שכתב ילקוט פי' ויקרא סימן תנו"ו אמ'רבי מנניה בן אנטיגבום שכי בית הדשנים היו שם א' למזרתו של כבש ואחד למזרח של מזבח זה שבמזרתו של כבש היו נותנים שם מורא'השף ודישון מוצק הפנימי והמור' וזה שבמזרתו של מזבח היו שורפי' פסולי קדשים ואמורי קדשי' קלים אית' בזבחים פ"ו א"ר יוחנן בא וראה כמה גדול כסן של כהנ' שאין לך קל בעשמי' יותר ממזרחא וכמה פעמים שהכהן זרקן יותר משלשים אמה וכן איתא בפתיחתא דאיכה רבה בדברי ר' יהושע דכבבין בשם ר' לוי א"ר שביבא המזרחא הוו דבר קל הוא והיה הכהן זרקא על הכבש ל"ב אמה לאחורי ידיו - מוראת כמו זהסיר את מראתו והוא זרק מהאובל באסף בו היינו כים שיש לשפוט בגרון או סמוך : (גביאים לא מנאלתי בשום מקום שהיו קוראים במקדש נביאים דעזרה מנינו כי אכסי מעמד קורין בפ'כראשי' ונ"ב על הדוכן קורין כתובי' הלויס

ובית דינו תקנו על פי הקבלה
 לקרוא בכל יום במעשה
 בראשית כמו שרזו עושים במקדש חזרה
 נביאים וכתובים : ולכך תקנו שיהיו קורין
 במעשה בראשית בשעת עבודה כדו
 שיתקיימו בזכות הקרבן מעשה בראשית
 והם מעשה שמים וארץ : ואמרו רבותינו
 זכרונם לברכה סירושלמי בתעבית פ"ד לנטוע שמים
 וליסוד ארץ אלו הקרבנות שהבטיח הקדוש
 ברוך הוא לאברהם אבינו שבשיהיו קוראים
 בסדר הקרבנות שמעלה הוא עליהם כאילו

הקריבום

כדאיתא בספר בתרא דראש השנה ואילו נביאים לא ראינו :
 עין יעקב במגילה פ"ג בשם התוספות יש אלמלא שהיה כמו אילו לא
 יש אלמלא שהיה כמו אילו היה ואומר ר"ת ו"ל דהיבא דכתוב אלמלא
 באלף הוא כמו אילו לא והיבא שכעוב אלמלי ב"ד הוי כמו אילו היה
 והכו' כאן הוא באלף שהוא כמו אילו לא וכתב רס"י ו"ל באבות פ"א
 במשנת על ג' דברים העולם עומד על העבודה פירוש על העבודה
 של בית המקדש כמו ששכנו בתעביות אלמלא מעמדות לכך היו
 קורין במעשה בראשית כך אותה השבוע והוסיף הרב ברט"י וז"ל
 ו"ל שבשביל הקרבנות שהקריב כח נשבע הק"כ"ה שלא יביא חבול
 לעולם דאי שהעולם עומד על הקרבנות עד כאן לשונו :

ואלמלא

הקריבום לפניו ואקריבא מעמדות לא
 נתקיימו שמים וארץ שאין מעמדות אלו
 אלא על הקרבנות :

אמר

ואלמלא מעמדות וכו' שכיבו בתעבית פרק ד' אלו הן מעמדות
 לפי שאמרנו את בני ישראל את קרבני לחמי תשמרו להקריב
 וכי איפשר קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על בני התקיימו
 נביאים הראשונים עשרים וארבעה מעמדות על כל משמר ומשמר
 היה מעמד בירושלם של כהנים של לוויים ושל ישראלים הגיע זמן
 המשמר לעלות כהנים ולוויים עולים לירושלם וישראל שבאונו משמר
 מתכבדים לעריהן וקורין במעשה בראשית ע"כ לשון המשנה עוד
 שם יום שיש בו הלל אין מעמד בשמירת קרבן מוסף אין כבעילה
 ופי' דפ"י ו"ל כל יום שיש בו הלל אותו מעמד שהיה בירושלם לא היו
 מתפללים על קרבן אחיהם שיש בו הלל לפי שאין להם פנאי לעשות
 מעמדם שקורין את ההלל ומפני ההלל היו דומין את המעמד : קרבן
 מוסף בירושלם אין כבעילה יום שיש בו קרבן מוסף אין מעמד
 בירושלם כבעילה וכל שכן במכה הסמוכה למוסף לפי שהיו
 טרודים במוסף שיש בו להקריב בהמות יותר מתמיד ואין לך
 מוסף בלא שתי בהמות ולא היה להם פנאי כלל שהכהנים של
 מעמד טרודים במוסף וישראל שבהם היו טרודים לחפז ענין
 ולשאות מים ודוח' אפילו מעמד כבעיל' עכ"ל אבל אנשי מעמדו שהיו
 חזק לירוש' היו קורין במעשה בראשית כחשפטן אפי' ביו' שיש בו מוסף
 דאכהו לא מרדי בקרבנות איתא בספר עמודי גולה בהנהגה איתא
 בספרי מדכתוב תשורו להקריב לי במועדו דרשנוהו במועדו
 וה' דמכס ו"ל בהלכות כלי המקדש פרק ו' כתב ו"ל אי אפשר שיהא

קרבנו

מעמד ליום ראשון

קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו וקרבנות הצבור הם קרבן של כל ישראל ואי אפשר שיהיו ישראל כלן עומדים בעורה בשע' קרבן לשיכך תקנו כביאים הראשונים שיצרו מישראל כשרים ויראי טטא ויהיו שלוחי כל ישראל לעמוד על הקרבנות והם נקראים אנשי מעמד וחלקו אותם לכ"ד מעמדות כמנין משמרות כהונה ולויה ועל כל מעמד ומעמד אחד מהם ימננה על כלם והוא הנקרא ראש המעמד שמעמיד לתפלה ולראות הימיד ובכל שבת ושבת מתקבצים אנשי מעמד של אות' שבת מי שהיה מהן בירושל' או קרוב לה נכנסים למקד' עם מעמד כהונה ולוי של אות' שבת והראשונים שבאותו מעמד בין שהגיע מעמד שלהם הם מתקבצים לבית הכנסת שבמקומם ומה הן עשים אלו המתקבצי' בין בירושל' בין בבתי כנסיות מתעבין בשמי ובשלישי וברביעי ובחמישי אבל בערב שבת לא היו מתעבין שמי כבוד השבת ובאחד בשבת אינם מתעבים כדי שלא ינאלו מעומ שבת לחום ובכל יום ויום משבת שהי' מעמדן היו מתפללים ד' תפלות וכו' וקיבוצן לכל תפלה נוד' תפלו' אלו ושמידתן שם לתפלה ולתפילה ולבקשה ולקרות בתורה בקר' מעמד עב"ל: עוד כתב הרב בהלכו' כלי המקדש פ' ד' משה רבינו ע"ה חלק הכהנים לשמחה משמרו' ד' מלעו' נד' מאיתמר וכן היו עד שמואל הכביא ובימי שמואל חלקם הוא ודוד עליו השלום לכ"ד משמרות ונס הלויים לארבעה ועשרים משמרות והערו' בערך אנשי כתב ובטלין ומלאת' וימלאכת כל אותה השבוע ויוציאים בפר תורה וקורין במעש' בראשית להודיע שהעולה עומד על העבודה שעושין במקדש כנראה בתענית ס"ד' איך היו מתלקות מבראשית עד ואלה תולדות השמים מידי יום ביומו ולכן אנו קורין בכל יום מעשה בראשית והקרבנות כמו שאמרו רז"ל תפלה אני עליהם כאלו הקריבום לפני וכן מנינו בתעומת פ' זו אמר שמואל בד' אבא אמר הק"ה לישראל אף על פי שבת המקדש עתיד ליחרב

והקרבנות

מעמד יום ראשון

יד

מרדכי הנעלם אמר פ' וירא

רבי פרוספרדאי הא' מאן דמדכר בפומיה

בבתי פוסיות ובבתי מדרשות ענינא ד דקורבנייה ותקורבניה ויכנין בהו ברית כרותה היא דאיןן מלאכיה דמדכרין חזבייה דבני נשא לאבאשא לון דלא יכלין לי מעבד ליה בישא אלא מבא :

שאיין

והקרבנות בעלים לא תשבחו עמכם לכדר הקרבנות אלא הוהרו לקרות בהם ולמנן בהם ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאילו בקרבנות אמת עבוקים : רבי כתב הר"נבס ז"ל בהקדמותו במושכו' לסדר זרעי' כפ"ז מי שהיה נכבד בעיניו מאד ביועלתו על כל המעלו' קראו בשמו כגון כלל ושמיאי שמעי' ואבטלין וזה לדולתם וכבוד יועלתם בשביל שמי' אפשר למנוא כנוי הראוי להם לכבד את שם שמו שאין כנוי לנביאים אבל החכמים שהיו בעיניו למטה מועלה הזאת יכנה אותם ברבן כגון ר"ג ור"יכו ושהיו בעיניו למע' מועלה הזאת יכנה שם ר' כגון ר' מאיר ר' יהודה עב"ל' ושם הנביא כלל האנשים אשר נקראו בשם על דרך כבוד ולא כנה אותם מנאמי בסוף תוספת' דערו' מי שיש לו תלמידיו קורין אותו רבי כשתבחו תלמידיו קרי' אותו רבן כשתבחו אלו ואלו קורין אותו בשמו והערוך בערך אנשי גרים מי שיש לו תלמידיו ולתלמידיו תלמידיו קורין אותו רבי וכו' אע"כ לא מנאנו שנקרא רבן אלא כשיאים עיין שם שהוא עארוכה : דאי מאן דמדכר מי שזוכר ואומר הקרבנות בכל יום

אותם

שאין אנו יכולין להקריב קרבן אין לנו אלא להזכיר סדר הקרבנות ואחריו כן להשתדל בגמרא כדי שיהיו כל ימיו של אדם משולשים שליש במקרא שליש בשנה שליש בגמרא וכל העושה כן מובטח לו שהוא בן העולם הבא ועליו הכתוב אומר והחוט המשלש לא במהרה ינתק:

ברכות פירק רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בבניסתו

לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה אמרו לו מה מקום לתפלה זו אמר להם בבניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי וביציאתי

אותם המלאכים הממונים להזכיר עונות בני אדם כדי לאדם בשאומרים הקרבנות בבית הכנסת או בבית המדרש כגובה אינם יכולים להזיקם ולהרע להם אדרבה מטיבים עושה אותם הזכרת הקרבנות מה מקום לתפילה מה טיבה של תפלה זו : תפלה כתב בעל השרשי צע"ל ונקראת התפילה והכנסה תפלה שענינו דין ומשפט לפי שהתפלל יבקש ויחמו ית' שישפטנו ברחמי ולא יפכה לרוב הרעו' שעשה כי הקשה הוא שיעווב לו מעונותיו ולא יזכר לו כלם כו"ס הכני' יסדתי ה' אך במשפט : תקלה שלא יבוא מכשול

ובציאתי אני נותן הודאה על חלקי :

ברכות פירקא תנניא אמר רבי יוסי פעם אחת היתי מהלך

בדרך ונכנסתי לחורבה אחת סחורבות ירושלים להתפלל ובא אליהו זכור לטוב ושמר לי ערל הפתח והמתין לי עד שסימתי תפילתי לאחר שסימתי תפילתי

אמר לי שלום עליך רבי אמרתי לו שלום עליך רבי ומורי אמר לי בני מפני מה נכנסת לחורבה זו אמרתי לו להתפלל אמר לי היה לך להתפלל בדרך ואמרתי לו מתירא

ע"י : הודאה על חלקי מודה אני על הטובה שחלק לי ה' ששם חלקי מיושבי בית המדרש : מחורבות ירושלים להתפלל כתב החוקים י"ט ב' ובפירקי ליוזבי מנאתי א"ר יוסי פעם א' הייתי מהלך בדרך והניע ומן תפלת המנחה ונכנסתי לחורבה וכו' אמר הק"ב אשתי הנלך שמקלסין אותי בביתו כך נותי אשוב לביתי מתי אשוב להיכלי מתי אקבץ את שארית ישראל בני מבין האומות שיהו מהדרין ומפאריין ומרוחמין ומקדשין את קדושת שמי הגדול כו' מוכיחו למדין שתפל' זו היא תפלה מנא' כאלו' ושמר לי המתין לי כמו ואביו שמי' את הדבר שומר אמוני : שלו' עליך רבי מכות פ"א א"ל רב אמר מדפתי לרבינא תוך כדי דיבור היכי דמי כדי שאילת תלמיד לרב יוסי דס"י

מתירא חייתי שמא יפסיקובי עוברי דרכים
אמר לי היה לך להתפלל תפלה קצרה
באותה שעה למדתי מטנו שלשה דברים
למדתי שאין נכנסין לחורבה ולמדתי ש
שמתפללים בדרך הולמדתי שהתפלל בדרך
מתפלל תפלה קצרה אמר לי בני מה קול
שמעת בחורבה זו אמרתי לו שמעתי פת
קול שמנהמת פינה ואמרת אוי שהחרבתי
את ביתי ושרפתי את היכלי והגלית את
בני לבין האמות אמר לי בני חייך וחיי ראשך
לא שעה זו בלבד אמרת כך אלא שלשה
פעמים בכל יום ויום אמרת כך ולא זו בלבד
אלא שבשעה שישראל נכנסין לבתי פנסיות
ולבתי

ול' בספר פ"ז שאלת תלמיד לרב הוא שלו עליך רבי : תפלה קצרה
כתב רבינו יונה בברכות פ"א בשם ר"י הזקן ו"ל שהיא תפל' הכינה
עין שם מה שכתב הרב ויערב לך : בת קול כתב הבית יעקב
בסנהדרין פרק א' בשם התוספות שלא היו שומעין קול היוצא מן
השמים אלא יתען אותו קול יוצא קול אחד כמו פעמים שאדם
מכה ושומע קול אחד היוצא מוחו למרשוק ואינו ק"ל היו שומעים
לכך קורין אותו בת קול וכן יוצאת בתו' בשם רבינו סעדיה גאון ו"ל
אינו

ולבתי מדרשות ועונן אמן יהא שמיה רבא
מברך הקדוש ברוך הוא מנענע בראשו ואמר
אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך ומה
לאב שהגלה את בניו ואוי לדם לבנים שגרו
מיני שלח אביהם :

ראש השנה ויהי כאשר ירים משה ידו
פרק ראשון ויברך ישראל וכאשר

יניח ידו ויברך עמלק : וכי ידיו של משה
עשות מלחמה או שוכחות מלחמה אלא
לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין
כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם
שבשמים היו מחגברין ואם לאו היו נופלין
כיוצא בדבר אמה אומר ויאמר יי אל משה
עשרה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל

הנשוק
אינו בלשון : שמונהמת ותאונת אמן יהא שמיה רבא בשבת
פ' כל כתבי כתבו העוסקות בשם ר"י דיש בפסיקתא במעשה דרבי
ישעיהו א' אלישע כשישראל נכנסין לבתי כנסיות ואוזרים אמן
יהא שמים רבא וכי בקול דם נכנסין גדות קשות כתבו הגדות
עיינותיות בפ' מהלכות תפלה יש שקורין ברייתא זו דר' יוסי בשם
אשת הייתי מהלך עד גיורא כשאינם מתפללים בעשרה מפני שיש
נה

הַנְּשׂוּךְ וְרָאָה אוֹתוֹ וְחָי : וְכִי נִחַשׁ מִמִּית אוֹ
נִחַשׁ מַחִיָּה אֶלֶּא בְּזִמַּן שִׁישְׁרָאֵל כִּסְתַבְּלִין
כְּלָפֵי מַעְלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם
שְׁבִשְׁמַיִם הָיוּ מִתְרַפְּאִין וְאִם לֹא הָיוּ נִימוּקִין :

מגילה פרק תניא שאלו תלמידיו את בני העיר רבי נחוניא בן הקנה

במרה הארכת ימים אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה על מטתי קללת חברי ותרון הייתי במקומו :

קדושין פרק רבי מאיר אמר לעולם ילמד אדם את בנו

אומנות

זה אי"ש חכך ומשכת כוונתו מיוצין בכרכות ס"ו שיש בה כרכו וכוונתו דריש פ' גיד הכסה מכוין ישראל שיש בה קדושה אי כמי קורין בשבת מות המלך עוויכו שיש בה גם כן קדושה וזה כדי לאת ידי קדיש וקדושה וכרכו עכ"ל : מקלסין תרגומו של מלכו' וסלגסיס ויהללנה הוא ושלטוכיא יקלסון : בביתו כל זמן שהיה קלום זה בתוך בית המוקדש מרש"י ז"ל וכתב הפין יעקב ונאמר היה המלך כשהיו מקלסין אותו כן בבית מוקדשו ואל יטעה התלמוד לומר שלטון ביתו נאמר על בני כנסיות ובתי מדרשות ואתה הקורא מדרשו עשה שהוא יותר בארובה : וכי נחש ממית כמו שא"ל אין ערוך ממית אלא הקטא מניית : במה הארכת ימים כלומר באיזה

אומנות נקיה וב' דושלמי גרים אומנות קטנה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר לי הבסרף ולי הזהב נאם " עבאות :

רבי שמעון בן אלעזר אמר ראית מימיך תיחושך שיש לרוב אומנות וזהם מתפרנסים שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער לא שהרעת את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנאמר עונותיכם הנהו אלה וחטאותיכם מנעו הטוב מכם :

קני

זכות : ולא יעלה על מחשתי כי הא דמר וסדרא אמילרי ליה לכל מאן דנערן היה יושל למי שזיער אותו ביום ההוא קודם שהיה בשקע בשיכה : ותרן ר"ק ז"ל בישיבה סי' ל"ב ו"ל' לזשוע הוא ונערן במחוכו מאלד וטחית במחכותיו והוא יותר במעלה מהבדיב בותן יותר מהבדאי לו איתא בפסקי יוסטפות דתנילה ס"ד אין מקרא ונתרן אלא הגומל ספדים ובעל דלקות : וקפחתי לשון חתך וקיווד :

מעמד ליום ראשון

פרושין פרק בתרא
תניא רבי נר הודא אומר
מניח אני כל אומנות
שבועולם ואני מלמד את בני אלה תורה
שכל אומניות שבועולם אין עומדות לו אלא
בימי ילדותו אבל בימי זקנתו הרי הוא מוטל
ברעב אבל תורה אינה כן עומדת לו לאדם
בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקורה בעת
זקנתו בעת ילדותו מהו אומר וקו"י יחליפו
כח יעלו אבר בנשרים ירצו ולא יגעו ילכו
ולא יעפו בזקנתו מהו אומר עוד ינוכח
בשיבה דשניסורעננים יהיו :

סנהדרין פ' חלק
כל ישראל יש להם חלק לעולם
הבא שנאמר ועמך כלם
צדיקים לעולם ירשו ארץ נצח ממע מעשה
ידי להחפאר :

תנו

רבי נחוראי כתב בעל הליבו' עולם ר' מאיר הוא ר' נחוראי שהיה
מאיר שיני סמנים בהלכה : אבל תורה אינה כן עתן שכרה של
תורה בא חליו לאורך ימים שאף הבא לידו זקנה או יסודי ואינו יכול
לעסוק בד"ת אוכל עתן שכרה אבל האומניות אין להם עתן שכל
לאחר

מעמד ליום ראשון

פרושין פרק בתרא
תני רשב"י העסוקים במקרא
מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה
שכר בגמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם
הוי ריץ למשנה יותר מהגמרא :

לא

לאחר זמן אלא שכר המנוי להם כשעתם : מדה ואינה מדה מספר
לא כתעסק בפתרון המצות : ונוטלים עליה שכר התעסק
בפתרון המצות שיש בה הדבקה מן המצות שהן קבלה והן תלויות
במצוות המצוות וכשהוא מתעסק במצוה לריץ לעיין באופן
הכרייתות כולן ופתרונן הסכמים יש לו בזה שכר מזה : במשנה
כתב הערוך בערך משנה לתם נקראת משנה בטביל שהיא מביא
לתורה שהתורה ששפטו כל ישראל בהר סיני היא תורה שבכתב
ומש"ש שמוע המצוה מפי הנבונה פעם שנים וסוף תורה שבפ"ס
ונתבדר הדבר שהיא שכייה לראשונה עכ"ל : אין לך מדה גדולה
מזו אבל התעסק בגמרא ומורה ומבאר המצוות כתיקון ומביא
הלכה לעשה אין לך מדה גדולה מזו כי בגמרא יש פתרון התורה
והמצוה והמצוות שהן בקבלה הלכה למשה מסיני כן פירש הערוך
בערך ע"ד : אין לך מדה גדולה מזו פירש רש"י ז"ל מימי ר' נחמיה
מוסכה זו לפי שפירש תלמידי שמאי והילל שהיו לפסוק ג' דורות רבו
מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות מתוך עול שפגוד חלוקות
שהיו נחדין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לבד דברי
הסולקים עד ימיו של ר' שמעון הק"ב לא הן בשני אכסובינות חלק
דומי בדאחריון בע"א ונאו מורה וסלס וקנן כל תלמידי א"י ועד

זולין פרק
בתרא
לא יטול אדם אם על בנים
אפילו לטהר את המצודע
ומה אם מצוה קלה שהיא באיסור אמרה
תורה למען ייטב לך והארכת ימים קל וחומר
על מצות חמורות שבתורה :

תניא

זמיו לא היו מסכתות סדורות אלא כל תלמיד ששמו דבר מפי גדול
הימנו גרסה ונתן סימנים - הלכה פלוני ופלוני שמשתי חסם פלוני
וכשכתבנו איור כל אי מה ששמו וכתבו לב לבדר טעמי התפלוקות
דברי מי ראויין לקיים וסדרו המסכתות דברי כווקין לבדס ודברי
יבמות לבדס ודברי קדשים לבדס וסתם כמו במסנה דברי יחידים
שלאה ר' את דבריהם ושנאן סתם כדי לקבוע הלכה כמותם לפיכך
אמרו במרא אין לך מדה גדולה מונו שיתנו לב לטעמי המשנה :

שבקו מלי עלמא פלמור על גרסת משנתם ואילו בתר גמרא
למשנב בסגרא - הדר דרש להו לעולם הוי רן למסנה לפי שהיה
ירא פן ישתקו המשניות ויפליפו שמות הסכמים ויחוקס קייב
יאמרו פטור ובמקום אסור יאמרו מותר ולי פירוש זה עולה יפה
שבנת לעולם הוי רן איכה מתנגדת לכבת בגמרא אין לך מדה
גדולה מונו הגהו' אשירי בחיפא ר"ס אלו מציאות אמרו במדרש לא
שילג אדם ממקרא למדרש ומדרש לגמרא אלא שילמוד מקרא
וא"כ משנה וא"כ גמרא עכ"ל : אפילו לטהר את המצודע
משני שנעבדה בה עברה כן הוא מפורש בתוספתא דזולין פ'
פתרא : שהיא באיסור שאין בה סכרון כים אלא דבר
מועט ואיסור הוא מטבע קטן ושל כך מועט :

זולין פרק
בתרא
תניא דבי רבי יעקב אומר
אין לך כל מצוה
ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצידה שאין
תחיית הפתים תלויה בה בכבוד אב ואם
כתיב למען יאריכן ימך ולמען ייטב לך
ובשלוח הקן נפי פתיב - למען ייטב לך
והארכת ימים - הרי שאמר לו אביו עלה
לבירה והבא לי גזלות ועלה ושליח את האם
ולקח את הבנים ובהזרתו נפל ומת - היכן
אריכות ימיו של זה והיכן שובתו של זה
אלא למען יאריכן ימך לעולם שכלו ארוך
ולמען ייטב לך לעולם שכלו טוב :

ידים פרק כל כתבי הקדש מטמאין את
הידיים שר השירים
שלישי

וקהלת

דבי ר' יעקב כתב בעל הליכות עולם ר"ל התלמידים בני הישיבה
ורש"י ז"ל בכתובות פ"ב כתב ב"ה הסדר קרי בני רב : לבירה דכנס
של גזלות להיות מקובלים בבירה וגזול הוא בן היונה כתב רש"י
ז"ל בתעבית פ"ב בירה היינו מוגלל וז"ל הכותב שהרב פי' כן על פי
מה שכתבתי לעיל דף ז' ע"ב בשם הירושלמי מוגלל היה : שחזר
בקר הבית וכו' עיין לעיל : מטמאין את הידיים : במה

וקוהלת מטמאין את הידים רבי יהודה אומר
שיר השירים מטמא את הידים וקוהלת
כחלוקת: רבי יוסי אומר קוהלת אינו מטמא
את הידים ושיר השירים כחלוקת: רבי
שמעון אומר קוהלת מקולי בית שמאי
ומחומרי בית הלל אמר רבי שמעון בן עזאי
מקובל אני מפני שבעים ושנים וקנים (כ"א וקן)

הנרטיבורא בשבת פ' א' ו"ל והגור' הסעי היא שגורו שיהיו הספרים
של כתבי הקדש פוסלי את התרומה במגען שבפילה היו מצביעים
אוכלי תרומה אצל ספרי הקדש שאמרו זה קדש וזה קדש כיון שראו
שבאים הם ליד פסידא שהעבדים המנויים שם אצל האוכלים
היו מפסידים הספרים גורו שיהיו הספרים היינו אכ"כ פוסלים
התרומה עכ"ל - ולכן מי שגע בפסדי הקדש ואכ"כ נגע בתרומה
בידיו פסלה אלא צריך שיטול ידיו לשם תרומה וישנוור אותם לפי
מסידים עסקניות: קהלת מקולי בית שמאי שנינו בעדות
פ"ה ה' ר' ישמעאל אומר שלשה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב"ה
ואחד מהן הוא קהלת שב"ש אומרים קהלת אינו מטמא את הידים
פסטי שמעיתנו של שלמה היא ולא ברוב הקדש כאמרה: ומחומרי
בית הלל שמעית את הידים דסברי אף קהלת ברוב הקדש
כאמרה הילכן שמעית את הידים כשאר כתבי הקדש והלכה כבית
הלל כמו שאמר' ר"ב: מפני ע"ב וקנים איתא בנזקים פ"א ארס"ב
מקובל אני מפני ע"ב וקן ומקשה שם הגמרא למה ליה למתני וקן
לתני וקנים אלא דכלהו נהלא שיטתא הוה קיימי ופירש רש"י ו"ל

ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה
בישיבה ששיר השירים וקוהלת מטמאין את
הידים אמר רבי עקיבא חס ושלום לא נחלק
אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא
את הידים שאין כל העולם כולו כדאי כיום
שנתן בו שיר השירים לישראל שכל הכתובים
קדשו שיר השירים קדש קדשים ואם נחלקו
לא נחלקו אלא על קהלת אמר רבי יוחנן
בן ירושע בן חסיו של רבי עקיבא כדברי בן
עזאי

בישיבה א' היו יושבים וכלן היו באים א' ולכן תני וקן ולא וקנים:
ביום שהושיבו ר"א אותו היום לא הית' הלכה פלויה בבית המדרש
שלא פירשה שנתערכו התלמידים שסיתן רשות לכל ליכנס צב"ה
כנראה בנרכות פ"ד וכל היבא דתנינו ביום הוא יום שהשיבו ר"א
לנשיאות כן כתב רש"י ו"ל בכוונה פ"ה ומכבדא דעדינות בו ביום
תקמה כנרא' בנרכות פ"ד ונ"כ בכתובי ס"ד זה נודרש דרש ר"א בפ'
לפני קבמים בכרם ביבנה פ"ה רש"י ו"ל זה מדרש ביום שהושיבוהו
ומינוהו לכשיא' בכרם על שהיו יושבים שורות בכרם: חס ושלום
כתב הרב מורי' ו"ל בפ' מקץ והרבה ס"ו יש בגמרא ופי' דתני' ושלל
יבואו עלינו מן השם שלא יביאנו למכשול זה: א"ר יוחנן בן ירושע
כתב הרמ"ב ו"ל בהקדמות לסדר זרעים ויש מהמכונים שלא
נכתבה לו במשנה אלא הלכה אחד בלבד ולא הוסיפו לשנות שמו

מעמד ליום ראשון

עזאי כן נחלקו וכן גמרו :

דרש רבי שמלאי למה הולך
דומה במעי אמו לפנקס
שמקופל ומנוח • ידיו על שתי צדעיו • שתי
אציליו על שתי ארכבותיו ושתי עקביו על
שתי עגבותיו וראשו בין ברכיו ופיו סתום
וטבורו פתוח ואוכל מפה שאמו אוכלת •
ושותה מפה שאמו שותה • ואינו מוציא רעי
שכא

גדה פרק
שלישי

משפטי המנוחות וזה אי עהס : וכן גמרו פסקו ההלכה ששיר
השירים וקבלת מטמאין את הידים : דרש ר' שמלאי בריתא זו
פל ר' שמלאי היא יותי בארובה בתחומה פי סקודי קחנו משס :
צדעיו תרנוס של דקתו נדעיה בשופטים סי' ה' טימפ"י יוא בלעו :
אציליו במסכת סופרים איתא גבי ס"ת לא יכיס שתי אציליו עליו
זיקרא בו וזהו הקוב"דו מדריך האדם להשען עליו ו"ח שהוא בית
השמי : ארכבותיו כדך או פרק של ירך : עגבותיו פי' המענות
בהובנה בניקרא רבה פי' י"ד הם עובי הירכים למעלה כגובה :
בין ברכיו מנאתי בכספי תניא בשם תשוכת הגאונים ו"ל הכורע
במודים כדך לו לכרוע עד ברכיו לפי שהולך בחצי אינו ראשו מוכס
לו בין שתי ירכיו והמלה שלגו לתוך סיו כילקוט איוב סימן תתקי"ו
זכווקרא רבה פי' ד נורס נ"כ בין ברכיו וגם הסכמת שלמה נרים
זראשו מוכס לו בין ברכיו : טבור כמו שהעבור באלס הוא מינוע
הנוף כן יקרא מינוע הארץ והמקו' הנבוש שכה טבור אומכילינו
בלעו

מעמד ליום ראשון כא

שכא יחרוג את אמו • וכיון שיצא לאויר
העולם • נפתח הפתום ונסתם הפתוח •
שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה
אחת ונר דלוק על ראשו וצופה ומביט מסוף
העולם ועד סופו שנאמר ברחלו נח עלי
ראשי לאורו אלך חשך : ואל תתמה שהרי
אדם ישן כאן ורואה חלום באספסוף ואין
לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן
הימים • שנאמר מי יתנני כירחי קדם בימי
אלוהי שמרני : ואיזהו ימים שיש בהם
ירחים ואין בהם שנים הוי אומר אלו ירחי
לידה

בלעו מד"ק ו"ל : רעי תרנוס ירושלמי של פרשס הוא ריעהון :
שכא יחרוג את אמו שכית הדקס אינו רכס להנחיל רעי הכאסף
בו כתב הדב אכזררהס ו"ל צפי' ברכת אשר ינר אכל ששתין הוא
בשיטריך וכן כתב רבינו שמואל ק' סכמי עכ"ל : נפתח הפתום
פיו : ונסתם הפתוח טבורו : אינו יכול לחיות כתב רמ"י
זכרונו לברכה בינמות פ"א משום דלא יכיק : בהלכו מה
ואור : כירחי קדם לפי שהלכה מתחדשת בכל קדם
נקרא הקדם ירח ולפי שהירח מתחדשת פעמים רבות קראה
לשון רבים תרנוס של קדם הוא ירח מהשדשים ו"ל :

לידה • ומלמדן אותו כל התורה כלה •
שנאמר ויורני ויאמר לי יתקן דברי לכה
שכור מצותי וחייה : ואומר בסוד אלוה
עלי אהלי מאי ואומר וכי תימא נביא הוא
דקאמר תא שמע • בסוד אלוה עלי אהלי •
ובין שבא לאור העולם בא מלאך וספרו
על פיו ומשכחו כל התורה כלה • שנאמר
לפתח חמאת רובין : ואינו יוצא משם עד
שמשיעין אותו • שנאמר כי לי תכרע כל
ברך תשבע כל לשון • כי לי תכרע כל ברך •
זה יום המיתה • שנאמר לפניו יכרעו כל
יורדי עפר • תשבע כל לשון • זה יום הלידה •
שנאמר

כל התורה בלה כתבו פסקי תוספות סכ"ג דגדלים יצר טוב
נתן במש' אמו שידע כל התורה כלה וכשעת לידה נכנס בו יצר
הרע ולא ינרש את יצר הטוב עד שותפיקו וכנס בו יצר הטוב
זכתה רש"י ז"ל ריש' וישב טוב ילד דא יצר טוב דהוא ילד טומאן
ועירין עמיה דבר נש דהא יתליכר טבין עמיה במה דאתמר :
מאי ואומר למה הביא עוד ראיה חפזוק בסוד אלוה ותירן וכי
תימא שפסוק ויורני ויאמר לי שהע"ה אמרו כלפי הוון העם במספר
ולא על הולד : תא שמע נא ולמד מפסוק של איוב בסוד אלוה
זה ויירי עולד טבן אוקמהו בירתי לידה מדכתיב בירתי קדם :
ולא

שנאמר נקי כפלים ובר לבב אשר ולא נשאל
לשוא נפש ולא נשבע למרמה : ומה היא
השכועה שמשיעין אותו • תהי צדיק ואל
תהא רשע ואפילו כל העולם כלו אומרים
לך צדיק אמה היה בעיניך פרשע • והוי
ידע שהקדוש ברוך הוא מרחור ומשרתו
טהורים וגשמה שנתן בך טהורה • אם אתה
משמרה בטהרה מוטב • ואם לאו הרי הוא
גוטלה כמך :

בעב הר"י קאלו סימן א' טעוב לומר עשרת הדברות טעל ידי כן
יזכור מעמד הר סיני בכל יום ותפחוק אמונתו :

שמות כ וידבר אלהים את כל הדברים
האלה לאמר : א
יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים
מבית עבדים : לא יהיה לך אלהים אחרים
על פני : לא תעשה לך פסל וכל תמונה
אשר בשמים • מפעל ואשר בארץ מתחת
ואשר

ולא נשבע למרמה שקיים שבעתו לשמור התורה דתי בשכועה
בעלמא אטו נוסוס דלא נשבע למרמה השיב להו בעולין בהר"ה :

ואשר במים יתחת לארץ : לא תשתחוה
 להם ולא תעבדם כי אני יהוה אלהיך אל
 קנא פקד עון אבת על בנים על שלשים ועל
 רבעים לשנאי : ועשה חסד לאלפים
 לאהבי ולשכרי מצותי : **לא תשא את
 שם יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקרה יהוה
 את אשר ישא את שמו לשוא : זכור את
 יום השבת לקדשו : ששת ימים תעבד
 ועשית כל מלאכתך : ויום השביעי שבת
 ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה
 ובנך וביתך עבדך ואמתך ובהמתך ובה
 אשר בשערך : כי ששת ימים עשה יהוה
 את השמים ואת הארץ את הים ואת כל
 אשר בהם וינה ביום השביעי על כן ברך יהוה
 את יום השבת וקדשהו : כבוד את לבית
 ואת אסד למען ירבו ימיך על האדמה
 אשר יהוה אלהיך נתן לך : לא תרצע :
 לא תנאף : לא תגנב : לא תענה ברעך
 עד שקר : לא תחמד בית רעך לא תחמד
 אשת**

אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחסרו וכל
 אשר לרעך :

כתב הר"י קאלו ו"ל שטוב לומר פרשת היום כדי שיאמין שכל מונותיו
 באין לו בהשגחה * כתב רבינו בקיי כפרשת בשלח ו"ל וקבלה
 ביד חכמים כי כל האומר פרשת היום בכל יום מוכנס לו שלא יבא
 לעולם לידי חסרון מונות * וכן כתב בעל המכילת בהלכות שבת
 בשם הירושלמי וכן כתב התוס' בשם הירושלמי סיון קפ"ד כל
 האומר פ' היום בכל יום מוכנס לו שלא יתמעט מונותיו ולמי ערב :

שמות י' **ויאמר** יהוה אל משה רבני

ממטיד לכם לחם
 מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו
 למען אנסנו הילך בתורת אס לא : ויהי
 ביום השלישי ותכינו את אשר יביא והיה
 משנה על אשר ילקטו יום יום : ויאמר
 משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם
 כי יהוה הוציא אתכם מארץ מצרים : ובקר
 וראתם את כבוד יהוה בשמע את תלנתיכם
 על יהוה ונחנו מה כי תלוננו עליו : ויאמר
 משה בתת יהוה לכם בערב בשר לאכל
 ולחם בבקר לשבע בשמע יהוה את
 תלנתיכם

תלנתים אשר אתם מלינים עליו ונתנו סֶחֶ
לא עלינו תלנתים כי על יהוה : ויאמר
משה אל אהרן אמר אל כל עדת בני ישראל
קרבו לפני יהוה כי שמעאת תלנתים :
ויהי כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל
ויפנו אל המדבר והנה כבוד יהוה נראה
בענן : וידבר יהוה אל משה לאמר :
שמעתי את תלונת בני ישראל דבר אלהים
לאמר בין הערבים תאכלו בשר ובבקר
תשבעו להסוידעתם כי אני יהוה אלהיכם :
ויהי בערב ותעל השלל ותכס את המחנה
ובבקר היתה שכבת הטל סביב למחנה :
ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק

מחספס

כדבר אהרן בעדו של משה ואל אהרן ולא משה לפי שזכות
אמר זה הענין לכן סוף ימים בעל ה' כראי בעקב בענין כ"ר
כ"ר בענין נקראו לו ענין עשה הכריות עמיטו שלו ופירש
עם בעל מהכות כהונה שאינם מקפידים זה על זה השלל ענין
הענין מאל קוטורים בלעו : מחספס כתב הענין בערך מחספס
שנכלע ברמ"ס אכרית כחנין מחספס וגם בעל העורים הכיאו
היינו עגול ועגול וניחא ע' ס' איור ריש לקיש דבר שנימות על
פיסת

מחספס דק ככפר על הארץ : וידאו בני
ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי
לא ידעו מה הוא ויאמר משה אלהים הוא
האלהים אשר נתן יהוה לכם לאכלה :
זה הדבר אשר צוה יהוה לקטו מפניו איש
לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשתים איש
לאשר באהלו תקחו : ויעשו כן בני ישראל
וילקטו המדבה והמכעיש : ויסדו בעמר
ולא העריף המדבה והמכעיש לא החסיר
איש לפי אכלו לקטו : ויאמר משה אלהים
איש אל יותר מפניו עד בקר : ולא שמעו
אל משה ויותר אנשים מפניו עד בקר ורבו
תולעים ויבאש ויקצף על הם משה וילקטו
אתו

פיסת היד ורמ"י ו"ל כתב ודכונינו דרשו שהטל עולה מן הארץ
באור וכעלות שכבת הטל כתגלה היין וראו והכה על פניו שתדבר
דק מחספס היינו מגולה ואין לו דומה במקרא : ככפר הוא זה
שכולל כשפר ביינו הקור : זה הדבר כתב רבינו יעקב בן
הרב רבינו אשר ו"ל בזה הספוק יש האלפא ביתא לומר לך שכל
המקיים את התורה הק"ב מועין לו פרנסתו בלא טורח כאלוכלי
היין : לגלגלת הראש נקרא כן לסיבוכו : וירם אשון רעה :
מורע

אתו בבקר בבקר איש כפי אכלו וחם
השמש ונמס : ויהי ביום הששי לקטו
לחם בשנה שני העמד לאחד ויבאו כל
נשיא העדה ויגידו למשה : ויאמר אליהם
הוא אשר דבר יהוה שבתון שבת קדש
ליהוה סחר את אשר תאפו אפו ואת אשר
תבשלו בשלו ואת כל העוף הניחו לכם
למשמרת עד הבקר : ויעשו אתו עד
בבקר כאשר צוה משה ולא הבאיש ודמה
לאדהתהבו : ויאמר משה אכלו היום
כי שבת היום ליהוה היום לא תמצארו
בשרה : ששת ימים תלקטו וביום
השביעי שבת לא יהיה בו : ויהי ביום
השביעי יצאו סנהעם ללקט ולא מצאו
ואמר יהוה אל משה עד אנה תאנהם
לשבר מעותי וחורתי : ראי שיהיה נתן
לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום הששי
לחם

לחם בשנה כתב רמ"י זכרנו לזכרה ונדרש אגדה לקס חסוכה
אותו היום כשקרה בריקו נעפמו :

כורע

לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא
איש ממקו ביום השביעי : וישבתו העם ביום
השביעי : ויקראו בית ישראל את שמו מן
והוא כורע גד לבן וט"מו כצפחת כדב"ש :
ויאמר משה זה הדבר אשר צוה יהוה מלא
העמל כמנו למשמרת לדדתיכם למען
יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם
במדבר כדוציא אתכם מארץ מצרים :
ויאמר משה אל אהרן קח צנצנת אחת ותן
עמה מלא העמל מן והנח אתו לפני יהוה
למשמרת לדדתיכם : כאשר צוה יהוה אל
משה ויניחהו אהרן לפני העדת למשמרת :
ובני ישראל אכלו את הפן ארבעים שנה
עד כאם אל ארץ נושבת את דמן אכלו עד
כאם אל קצה ארץ כנען : והעמר עשרית
האיפה הוא :

ויהי

כורע גד הוא עשב ששמו קולי אכדדי ערבי שבו עגול ולכן
כורענית : בצפיתית עיכס חסיה בשמן זמזכלין אותה בדבש
קרושטול"י בלע"ז : והעומר כתיב הרב יורדי בפי חנור

מעמד ליום ראשון

פתח הר"י קאלו בסיומן א' וטוב לוודא פרשת העקידה כדי לזכור זכות האבות לכני הק"כ"ה וגם להכניס יחדו לעבודת הסי"ת כמו שמסד יצחק כפשו עב"ל • כתב הט"ל לא אית מאן דחבטל עותמא סבני כשא בקרבן דעקידה דינצק דאיתמר ביה ויעקד אית יצחק בנו איתקטר יודת סדין ואתעקד לפילא ונעקידת יצחק מעליא לישראל לאדכרא לה בכל יומא בגלותא דתנין עליהון מפל

מזרעין ביטין :

לקינו ואלקי אבותינו וכלנו מוכרון טוב ולפניך וסדקנו בפקוד' יסופה דקמי' משני שמי קדם וזכור לנו ה' אלקיכו אהבת הקדמונים אברהם יצחק וישראל עבדיך את הברית ואת הסכד ואת הטוב' שנשבע לאב' אבינו צהר הנורי' ואת העקדה שעקד את יצחק בנו עלנבי המוצק ככתוב בתורתך :

בראשית כב וידו אחו הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני : ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק לך אל ארץ הסעדיה והעלה שם לעדה על אהר הדברים אשר אמר אליך : וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נערו אתו ואת יצחק בנו

כידה בחבילה במוכה עשירית האיסה קרויה עומר בנו ויחזור בצומת : ויחביש הוא קיסור הבהמה ביום גלה : המאכלת

מעמד ליום ראשון כו

בנו ויבקע עצי עליהו יקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים : ביום השלישי וישא אברהם את עינו וירא את המקום מרחק : ויאמר אברהם אל נערו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם : ויקח אברהם את עצי העלה ויעם על יצחק בנו ויקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדו : ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אביו ויאמר הנני בני ויאמר הנני האש והעצים ואיה הששה לעלה : ויאמר אברהם אלהים יראה לנו הששה לעלה בני וילכו שניהם יחדו : ויבאו אל המקום אשר

המאכלת סכין ונקראת כן על שם שהיא אוכלת ומכלה את הכל ונקראת שית רבה פרשת כ"ו למה נקרא שמה ומכלת שמכשרת את האוכל • ובתפסותו פ' בו אחרו סכנים אילוני שמתעבב אברהם אבינו לכדוק הסכין הים נשטט וזכין סדקן הסכין שנאמר ויקח את המאכלת השוכ אונתיות ויקח את המאכלת ויקחאם י"ב כמכין הכדיקות שעושין בסכין כמה שנאמר נשטתם בו"ה בני ישראל י"ג וחבי אונסיף כוסך עשלי ר"ת של ויקח את המאכלת שלם י"ג

מעמד ליום ראשון

אשר אמר לו האלהים ויבן ימים אברהם את
המוצב וערך את העצים ויעקד את יצחק
בנו וישם אתו על המוצב כמעל לעצים :
וישלה אברהם את ידו ויקח את דמאכלות
לשחט את בנו : ויקרא אביו מלאך יהוה
בן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר
הנני : ויאמר אל השלה ידך אל הנער
ואל

במקן הכדיקות : את המוצב פקדי רבי אליעזר ל"א ח"ד ישועאל
בין סבניע אברהם לאותו מקום הראשו הק"נה לאברהם באמצע
ואמר לו זהו המוצב שהיה אדם הראשון וקריב בו מקודם והוא
המוצב שהקריבו בו קין והבל והוא המוצב שהקריבו בו נח ובניו
דין מוצב אין כתי' כאן אלא ויבן את המוצב בהא הידיעה המוצב
שהקריבו בו הראשונים עכ"ל : ואנב זה אינו לפני הקורא מה
שהובא בהמשלתי במוצב ס"ו ח"ד : כן פני מלא תרודת' ככל הק"נה
למקום המוצב וכתי' בו אדם הראשון אשר בלוי יובל' ומקום
המוצב ותהא לגעמידה ה"ל וייבד את האר' אשר מן הארצה וכענין
מוצב ארצה תעשה לי מה ארצה שאל' להלן מוצב אף כאן מוצב
ובן סביו הרמ"ב ז"ל בהלכו בית הכסוי' פ"ב : ויעקוד ידיו ורגליו
מאשרית הידים והרגלים ביתד הוא עקידה והוא לשון עקודים
מל"ו ז"ל והוא כמו ויקסור : וישם אותו כתב רשב"י ז"ל בפי' ויבא
בניחא לאעקוד יצחק ע"ג המוצב הריא שעתא בין הערבי' הית' :
א"ל

מעמד יום ראשון

כו

ואל תיש לו מאימה כי עתה ידעתי כי ירא
אלהים אתה ולא חשבת את בנך את הידך
ממני : וישא אברהם את עינו ויראוהנה
איל אחר נאחו בסבך פקרנו וילך אברהם
ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו :
ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה יראה
אשר יאמר היום בהר יהוה יראה : ויקרא
מלאך יהוה אל אברהם שנית מן השמים :
ויאמר כי נשבעתי נאס יהוה כי יעו אשר
עשית את הדבר הזה ולא חשבת את בנך
את הידך : כי ברך אברם וחרפה ארבה
את ידעך ככוכבי השמים וכחול אשר על
שפת הים וירש ורעה את שער אביו :

והתברכו

איל אחר כתב רש"י ז"ל ראשו אחרי שאמר לו המלאך אל תשלח ידך
ראשו כשהוא נאחו ורבינו בחיי ז"ל כל פנחס פ' כ"א כתב לי יצחק
בעקד גד' שעות ביום עד כאן לשונו : אלו ואלו דברי אלהים חיים
הם אספר מדרש ראו : בסבך ענף וקשיף ונקרא' מן לפי
שהענפים מעורבבים ונאחזים ונקשרים זה בזה וכלשון
דבותינו ז"ל כמר מסובך : שער אויבין פירוט ארץ
אויבין 3 4 5 7

מעמד ליום ראשון

והתברכו בורעך כל גווי הארץ עקב אשר שמעת בקלי : וישב אברהם אל נעריו ויקמונילו ויהו אל באר שבע וישב אברהם בבאר שבע :

במדת כח וידבר יהוה אל משה לאמר : פינחם

בן ילעזר בן אהרן הכהן השיב את חכתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי : לכן אשר העני נתן לו את בריהי שלום :

אין קדוש כי אין בלתי ואין צור כאלהינו : כי מי אלוה מבלעדו יומי צור זולתי אלהינו : אין כאלהינו

אין אונתו ונקחת כל הארץ על עם כי יסדה שהיא מעד הארץ לוי שהארץ חזקה והגבורה חזקה היא בכניסתם שישם בניבותיה פרים או ימים זכיון שכלכסו האוניים ועברו אותם השערים הרי כל הארץ ככבשת לפני הם ולסופך בקראת כל הארץ מעד : מהטובלול ז"ל : והתברכו בורעך ל"ל כל כך יהיה ורעך תבדק עד שכל גווי הארץ יתלו כרכתם בורעך : עקב כשבר וכינו שהעקב סוף העוף בן השבר סוף היועשה כי כשבר היועשה יבא השבר בסוף :

ראוי

מעמד ליום ראשון כח

אין כאדוננו אין כמלכנו אין כמושיענו : מי כאל-הינו מי כאדוננו מי כמלכנו מי כמושיענו : נודה לאלהינו נודה לאדוננו נודה למלכנו נודה לכושיענו : ברוך אלהינו ברוך אדוננו ברוך מלכנו ברוך מושיענו : אתה הוא אלהינו אתה הוא אדוננו אתה הוא מלכנו אתה הוא מושיענו : אתה תקום תרחם ציון כי יעת ליהנה כי בא מועד :

דבוננו של שלם בזמן שבית המקדש היה קיים הנה אדם חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו ועכשו בעונותינו אין לנו מקדש ולא מזבח ולא קרבן ולא כהן שיכפר בעדנו אלא זכרון דברים תהא בפרחינו ונשלמה שיה שפתותינו תחת קרבנותינו :

ראוי לכל בעל נפש להשתדל בכל עת לומר פסוק הקטרת בכל יום פעמיים בבקר ובערב בתפלת המזבח לבנון בו מלה צמלה וישלה סוף שפתותינו ביוקום קרבנותינו ונודם לנו ברכה והנלמה

מעמד ליום ראשון

והרוחה בכל מעשה ומעלה ידיו וינעיר ואינו בא לידי עוני
יחזיק בזכות שמינו בכהנים המקטירים אותו שכל כהן טובה
בו פעם א' להקטיר אותו לא היה מקטיר פעם אחת אלא חוד
חלילה ע"י פייס מפני שיעשרת ומולדת כמו ששנים גם הידעו
וכן יהיה הענין לנו שידקדק בקריאתו בכל יום כראוי בנקר
ונערב יובה להרויח מנוותיו בלי ספק ורמז י"ז ל' חביא כוף כי
ויקבל מלה דא גורה קיינא קמיה הקב"ה דכל חוץ דאשתדל וקדי
בכל יומא עובדא דקטרת ישתובי מכל חילין דהרפין בעלמא
ומכל פגעים זיבין ומסדהורא בישא ומנוותא ונא יתוק כל ההוא
ומא דלא יכיל סטרא אחרא לשלטה עליה וינטרין דיכוון בה
אחר ל' שושן אי בני כ"א הו ידעי כמה עילאף איבו עובדא
דקטרת קמיה קב"ה הו כעלי כל מלה ומלה מיניה והו סלקי לה
עטרא על רשימו ככתרא דדכבא תא חוי האי חוץ דדישא רדיף
אבתריה ינטרין להאי קטרת ולא תבא קמיה מריה דהא סינעא
איבו לאיסתלקא דיכין מיניה ונ' האי ודאי ומסתלקין מיניה אי הו
לגילא בהאי לאדכרא תרין ומכין ביומא בעכרא וברושא דכתוב
קטרת קמיה בנקר בנקר וכתוב בין הערביים יקטירנה - תא חוי
קטרת איבו קדושה תדיר קדם לכלא וכגון כן עובדא דקטרת
אנטרין לאקדמא לגלותא ושירין ותשבחן עב"ל - עוד כתב שם
סינעא דא איתמר צולגא די בכל אית דקאמרי בכונס וברעותא
דכא עובדא דקטרת דלא שלטא מותא בהוא אית ולא יתוק
ולא יכלין שאר עמין לשלטאה על ההוא אית עב"ל - וכתב הרב
אבנדרהס ז"ל בהלכות הבדלה אומר אחר הבדלה ישתא ה' לך אית
אברו הטוב שהוא גולו ולא פסוקים של ברכה והגלגה לסייון טוב
בתולת השבוע שיתברכו במעשה ידיהם וכתב אבן הירחי מהו
בפרויכנה לגמר אחר אלו הפסוקים אין באלהינו ופטום הקטרת
והעם משום דתיא ביומא ועול' לא שנה זה אדם מפני שיעשרת

שנאמר

מעמד ליום ראשון

כט

שכל ישיחו קטור באשין וכמוך ליה כרך ה' חילו ונעלמ' פרי' ששנים
ליון נתעשר ונכל' ככל דרכו עב"ל וכן כתב הכל בו סי' ת"א :
אתה הוא שהקטירו אבותינו לפניך
את קטרת הפנים בזמן עבית
המקדשקים במישר ציה אותם על יד נביאך
בפתי בבתורתך ויאמר יהוה אל משה קח
לך סמים נטף ושתוקית ותלבנה סמים
ולבונה זכה בד בבד יהיה ועשת אותה
קטורת

קטרת תבואות פדסת תבואתהו קט"רת קדושה טהרה חמשים
תקנה סי' רס"י בס"י תרומה ולשון קטרת השלאת קטור ותחמת
ששן : סמים תרומהו בוסמין והוא כלל לכל אלו הסמים שזכר
ופורש א"ז"כ תעל השמים - כתב רס"י ז"ל בס' כי תשא בני חילין
למדו רז"ל י"א סמ"י נאמר לו לנשה בסיני ומנחם סמים שנים נטף
שאלת ותלככה הרי תעשה סמים בתרא לרבות עוד כמו אלו הרי
י' ולכוכה הרי י"א והרב יורדני ז"ל כתב שם תא לכה לרז"ל לומר
דכמים קמא תרתי וסמים בתרא תעשה בכעוב סמים בני הדדי
ביתר הכי בטף ושאלת אלו מדכתיב בטף שאלת ותלכוכה והדר
סמים ש"ו דסמים בתרא כונסבר כל הקודמים דהיינו תעשה זהו
תורף דבריו - וכתב בעל העורים ז"ל בס' כי תשא ששכ"ו והקטרת
אשר תעשה במתכונתה יש בו י"א היכות כנגד אחד עשר סמים
שקטרת : גמף - באלמינו והוא הכרי וקראו כן על שם
שנוסף מעמי הקטף וקטף הוא באלמינו : שחלת הוא היסודין :
הר בבד - כתב רס"י ז"ל אלו הד' הס' כאן ית' שנים משקל

כיוצא

פְּטוּם הַקְטֹרֶת מֵעֶמֶד יוֹם רִאשׁוֹן

קִטְרֹת רוּקַח מֵעֵשֶׂר רוּקַח כְּמִלָּה טְהוֹר
קָדֵשׁ : וְשֹׁחֶקֶת סַמְנֵה הַדֶּק וְנִתְהַמְּסָה
לִפְנֵי הָעֵדוּת בְּאַהֲל מוֹעֵד אֲשֶׁר אֹמֵד לָךְ
שִׁמְהָ קָדֵשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לְכֶם : וְנֹאמַר
וְהַקְטִיר עָלָיו אֶהְרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בְּבוֹקֵר
בְּבֹקֵר בְּהַטִּיבוּ אֶת הַנְּרוֹת יְקַטִּירָנָה :
וּבַהֲעֵלוֹת אֶהְרֹן אֶת הַנְּרוֹת בֵּין הָעֲרֻבִים
יְקַטִּירָנָה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם :
תָּנוּ

בְּמִשְׁקַל בְּמִשְׁקָלוֹ שֶׁל זֶה כֵּן מִשְׁקָלוֹ שֶׁל זֶה וְכֵן שָׂבִיבוּ הַזְּכוּרִים
הַחֹלְכֵה וְהַלְכוּכָה מִשְׁקַל שְׁנַעִים שְׁנַעִים חֹכֶה וְלִשְׁוֹן כֵּד נִרְאֶה בְּעֵינֵי
שֶׁהוּא לִשְׁוֹן יָמִיד א' ב' יֵהוּ כֵן זֶה כִּמוֹ זֶה עַב"ל : כְּמוֹלַת מְעוֹדֵב -
שִׁיעֵרֵב שִׁחִיקֵתן יִפֶּה יִפֶּה זֶה עִם זֶה מִרְש"י וְלֹא קִרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא וְכֹתֵב
בְּעַל גֹּדֵר אֲרִיִּם ו"ל ב' זֶה וְאֹמַר אֲנִי כִי אֲנִקְלוֹם שְׁתַּרְנֵם מְמוֹלָח
מְעוֹרֵב רוּחֵה לֹמ' כִּי נִרְיָן שִׁיתֵנוּ הַבְּשָׂמִים טַעַם זֶה צוּה וְזֶה כִּשְׁהוּא
מְעוֹרֵב יִפֶּה אִלּוּ הֵאֱחָז כּוֹתֵן טַעַם זֶה צוּה אֵע"ג דֵּהוּא יִנֵּשׁ הַרִי
וְבַשְּׂמִיִּם מִתְּנִי טַעַם זֶה צוּה וְזֶה מְמוֹלָח כִּי בִל דָּבָר שְׂמוֹתָן טַעַם
בְּשֵׁי נִקְרָא ע"ש מִלֵּחַ כִּי מְמוֹלָח הוּא שְׂמוֹתָן טַעַם בְּאֶחָד וְלִכְךָ נִקְרָא
עֲרוּבָתוֹ שֶׁל זֶה צוּה בְּשֵׁם מְמוֹלָח וְכֹתֵב הַשְּׂמִי בְּשׂוֹרֵשׁ מִלֵּחַ וְאֵעִשֶׁר
שִׁיחֵה שִׂרְחֵם מְמוֹלָח מִתְּכִיִן מִלֵּחַ כִּי מִלֵּחַ סְדוּמִית הִיָּה צִה : וְשֹׁחֶקֶת
הַשְּׂחִיקָה יוֹתֵר מִהַדְרִיכָה : הַדֶּק דֶּק : בְּהַטִּיבוּ כֹתֵב רִש"י וְלֹא סוּף
פ' תְּנוּה לִשְׁוֹן כִּיקוּי הַכּוֹיִכִין שֶׁל הַמְּעוֹרֵב מִדָּטָן הַסְּתִילוֹת שֶׁנִּשְׂרָפוּ
בְּלִילָה וְהִיָּה מְטִיבֵן בְּכָל בֹּקֵר וְנִקְרָא : וּבַהֲעֵלוֹת כְּשִׁילִיקִים
לְהַעֲלוֹת

מֵעֶמֶד לְיוֹם רִאשׁוֹן

ל

בְּרִיתוֹת פ"א תָּנוּ רַבֵּנָן קְטֹרֶת הִיְתָה נַעֲשִׂית
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים
וְשִׁכּוּנָה מִיָּה - שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה
כְּנָגֵד יְמֹת הַחֹמֶר מִנֶּה לְכֹל יוֹם פָּרָס
בְּשַׁחֲרִית וּפָרָס בֵּין הָעֲרֻבִים וְשִׁלְשׁוֹת מְנִים
יִתְרִים שִׁמְהָם מְכַנִּים כִּהֵן גְּדוֹל מְלֵא חֲפָנָיו
בְּיוֹם הַבְּפוּרִים וְנוֹתֵן אוֹתָם לְמִכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב
יוֹם

לְהַעֲלוֹת לְהַבְתֵּן כֹּתֵב הַרְבֵּי מוֹרְסֵי ו"ל סוּף פ' תְּנוּה בְּכָל יוֹם מִקְטִיר
מִשְׁקַל ו' דִּיכְרִין קָנִי הַמִּכָּה בְּשַׁחֲרִית בְּהַטִּיבוּ אֶת הַנְּרוֹת וְכָנִי הַמִּכָּה
בְּעֶרְבִית בְּהַעֲלוֹת אֶת הַנְּרוֹת עַב"ל : מִנֵּה כֹתֵב הַרְבֵּי בְּס"ל
בְּהַלְכוֹת כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ פ' ב' הַמִּכָּה מֵאֵה דִיכְרִין וְהַכֶּסֶף מִשְׁכָּה פ' וְדַע
שֶׁדִיכֵר הוּא מִשְׁקַל עוֹיִתִיקָאֵל שֶׁהוּא דְרֵאֲמָה נִשְׂנִי וְהַדְרֵאֲמָה מִשְׁקַל
פ"ד שְׁעוֹרוֹת צִיכּוּכִית עַב"ל : כְּנָגֵד יְמֹת הַחֹמֶר בְּכָל יוֹם הִיָּה
מִקְטִירִים עַל מוֹבֵס הוֹבֵס מִכָּה א' הִיָּהוּ קָנִי בְּשַׁחֲרִית וְכָנִי עוֹנֵה בֵּין
הָעֲרֻבִים מִנֵּחַ שֶׁהֵם שִׁס"ה מְכִים כְּמוֹת יְמֹת הַמִּכָּה לְסוּף הַמִּכָּה
בְּשִׁלְשׁוֹ ג' מְכִים שְׁשׂוּחַק אֹיִתָן עֶרֶב י"ב דָּקָה יוֹן הַדָּקָה כֵּדִי לִיטוֹל
מִמֵּנָה מֵלֵא שְׂפִינֵי לְהַקְטִיר בִּיה' כֵּךְ כֹּתֵב הַס' מ' סִי' קָס"ו : וְנִסְפַר
יִהְיִים סִי' שִׁל"ד ו"ל וְשִׁמְעֵתִי שִׁס"ה מְכִי שֶׁהִיָּה בְּמִקְדָּשׁ שֶׁמְנוּכָה אֶקְרָא
דְּכִתִּיב שְׁלִמִיד סְרָדֵם רְמוּכִים שְׁלִמִיד בְּיִמְטֵרִית הַכִּי הוּא וְנִמְדַרְשׁ
לֹא רֵאִיתִי עַב"ל : פָּרָס הִיָּהוּ קָנִי : מְלֵא חֲפָנָיו בְּיוֹם הַבְּפוּרִים
וְלִבְדֵּי קָנִי מִכָּה שֶׁל שַׁחֲרִית וְשֶׁל בֵּין הָעֲרֻבִים שְׂמוֹתָן עַל מוֹבֵס הַפְּסִיחִי
מוֹסִיף מְלֵאחֶפְכִיִו שִׁמְכִים לִפְנֵי וְלִפְנֵי כֵן כֹּתֵב רִש"י ו"ל בְּיוֹמָא פ"ד :
וְנוֹתֵן אוֹתָהּ לְמִכְתֶּשֶׁת אִיתָא בְּכַרְתִּיתוֹת פ"א (הַכִּיָּהוּ נ"ג הִיָּהוּ בְּס"ס
זל

מעמד יום ראשון

יום הכפורים ושוחקן יפה יפה כדי שתהא
דקה בן הדקה תנו רבנן פטום הקטורת
אחר עשר סמנים היו בה ואלו הן הצרי
והצפורן והחלבנה והלבונה משקל
שבעים

ולל הלכות כלי המקדש ס"ב) העמיים בשנה היו מסוידים הקטרת
למכתשת בימות החמה היו מסוידין אותה כדי שלא תתפסס ובימות
הגשמים היו מצרים אותה כדי שלא יפוג ריחה וכתב שם בכסף
מזכה וכו' ומחצלי דתרי מילי טיבבו מלא שפתיים בשנה היו
שוחקים אותה שנית שבימות החמה היו מסוידין אותה אכילו שלא
בשעת שחיקה ובימות הגשמים מצרים אותה אף שלא בשעת שחיקה
אלא שולשון כשרייתא כראיה בשנה זרה למכתשת קאמר בבימות
החמה מתוידה פורה ובימות הגשמים מתוידה נכורה עכ"ל :
ושוחקם יפה יפה אותן ג' מים אעפ"י ששחקן עם שאר המים
מתוידן למכתשת בערב י"ה כדי שתהא דקה מן הדקה להכניס
לפי ולכניס כלומר שצרכה שתהא דקה יותר ומכרותיה שנאמר
קטרת סמים דקה יתכל בו : פטום הקטורת שרוב הגשמים
וכיתושם ותיקון הקטרת לקרא לפטום : סמנים כתב רש"י ז"ל
בכבודין דים פ"ו כל דבר המושל למצוה קרי ליה סם לגביה
ואין סם לשון בושם ולא לשון מרחא אלא לשון דבר הצריך לתיקון
מצוה עכ"ל : הצרי באלבנו וי"מ אותה נושא צפורן הוא בושם
חלק בניסוחן והמורה קראה שחלת : חלבנח גאלבנה וכתב
הכל בו ואלעפ"י שריחה רע מפאה הכתוב עם שאר סמני הקטרת
וכן א"ל חזינא בן צינא אר"ס חכידא כל תענית שאין בו מבושמי
יצרי איבו תענית שהרי החלבנה ריחה רע ומפאה הכתוב עם סמני

הקטרת

מעמד ליום ראשון לא

שבעים שבעים סנה מור וקציעה שבולת
נרד וברכום משקל ששה עשר ששה עשר
מנה הקושט שנים עשר קילופה שלשה
קינמון

הקטרת : והלבונה אינניכבו בלשו לבנה צינח דכתיב לבנה
זכה הלבונה הוא שרף עץ ימשרשים ז"ל : שבעי שבעים סנה
כל ח"א יוד' סמנים הללו היו עפ"י מנה לא' שהם ד"ב מים משקלם :
מור ויורה בלשו כדעה הרמ"בן ז' לומרין כ"י מוסקו בלשון יין
והתב הדומים ז"ל בהלכות כלי המקדש ס"א המור הוא הדם הנמזר
במים שבהודו הידוע לכל שמתבטחין בה בני אדם בכל מקום עכ"ל :
וקציעה שרש נטב והכתוב קראה קידה והערך פירש במגן קדש
קוטמו בלע"ז ויש לו ריח טוב ויה וקדה חמש מאות והיא קציעה :
שבולת נרד ששיקו כדו והוא דומה לבית יד של שבולת כתב
הטור זא"ת ס"י ר"י קלשי דיוח פדש"י ז"ל שבולת נרד ועשתי כמין
בצבולי פשתן וכתב שם הר"י קארן ז"ל רש"י ביאר דמיו עוד זכר
שהוא בשם שקורין אטשי"ב וכן כתב הרב אבולדרי ז"ל בהלכו בדמות
שער ז' והדוקה ז"ל כתב כפי ש"ב עלשי דיוח הוא הנארופולו לא
ידעתי מאין בא לו זה כי בלשון המשנה בקרא הנארופולו הכסף
כנראה בשנישית פ"ו כמו שבי"ש הרמ"בס זכרטימור והערך ז"ל :
ברכום ואשאלאן בלע"ז : ששה עשר ששה עשר מנה כל א' מל'
המים הללו היו של י"ו מים לא' טכס ס"ד מים : קושט כק שמו
והיה י"ב מים קילופה קליפת עץ בושם והיה משקלו שלשה
יובל : קנמון כתב הרמ"בס י"ג מין קם ז' וקנמון איכה קאמילה
בלשו שהרי וקאמילה יש הרבה ואילו מקמון אומרון בששת ב"ב'
במה חשה שנגבו ולא כשקייך מהם כ"ת יועט זכ"ל עד כאן לשונו

והיתה

מעמד ליום ראשון

קִינְמוֹן הַשְּׁעָה בִּזְרִית פְּרִשְׁנָה תִּשְׁעָה קִבִּין
יֵין קִפְרִיסִין סֵאִין תְּלָתָא וְקִבִּין תְּלָתָא אִם אֵין
לוֹ יֵין קִפְרִיסִין כִּבְיָא חֲמֵר חֲמֵר (חֲמֵרִין) עֲתִיקִי
מִלַּח

והיתה משקלה ט' חכים הרי בין הכל ט"ס וימים : וכתב הכל בו
ולא שנועתי מפני מה נותן מוסר ע' חכים ומה י"ו ויורה פחות מכן *
אבל כראה שלשי סוקו ופלוולו של כל סס זהס היה מקל כנוסקלו
נותן יותר מן הסס שאינו סוק כל כך : בורית ברשיבה היא עשב
בן שמו ומלכנים בו הנגדים ונקרא אי"רעא סבוכ"אל כך פירש
הכל בו והבד' טימורא בשבת פ"ט פי' בורית מין נחש שמנקה ומטהר
וברשיבה סס עקום ורש"י ז"ל פי' ברשיבה עשב שעושים ממנה בורית
ובמלאכי ג' כתב הרב ז"ל בורית דבר המנקה ומטהר כמו ברי
לגב : יין קפריסין מילוי עקום שהוא סוק מאל כך פירש הכל בו *
ורש"י ז"ל פי' שבה ממקום ששמו קפרס פ"א בגליון יין שעושים מקפרי'
של אילן הוא ששמו קפרס כגון הנלף והקפרס עב"ל * ובמס' ביצה
פ"ג ג' עוין קן נלף באלמות וכתב רש"י ז"ל לא ידעתי מהו עוותו
וכתבו סס העופסו' משום שעשה ג' פירות עליו ואצומו' וקפריסין
נעול שמוען פירות בכל יום מה שאין כן בשאר אילמות ועוד פירש
ר"י דעוותו האי קמה' ששגין יין מן הקפריסין שהיא ענה בדאמריין
לשמוס הקטרית יין קפריסין למה הוא בא שגורין בו הניפורן כדי
שמהא ענה ולא ברש"י רש"י ז"ל בכריתות שהוא יין הבא ממקו' ששמו
קפרס עב"ל : נרא' שפ"ל ר"י ופ"א בגליון לרש"י עולין בקנה א' חמור
חמור יין לכן ויש גופים קמה' חמורין ואומרים שהוא יין הבא
מחמורין סס עקום וכו' אף הלכו' סכתבי' עב"ל הביא הר"י קאלו ז"ל
גדסי' שנתל' בעל מיכה רב כהנא מרשא קמר חמורין מהו ופי' ר"י
חמורין שהוא לכן ביותר : עתיק ישן סוק ביותר ולכן היה כנ"ל *
מלח

מעמד ליום ראשון לב

מִלַּח סְרוּמִית רוֹבַע מַעְלָה עֵשֶׂן כָּל שָׁהוּא :
רְבִינָתָן אָמַר אִף כִּיפַת הִירְדָן כָּל שָׁהוּא אִם
נָתַן בָּהּ דְּבִשׁ פְּסָלָהּ וְאִם חֲסִיר אַחַת מִכָּל
סַמְמִינָה

מלח סרומית פי' הכל בו היא מלח גסה ונותנים אותה בקטרת
משום על כל קרנך תקריב מלח וי"מ שהיא דקה מאד ומלוחו מלח
היו מביאים רובע הקב ואין בידי למה רובע עב"ל * ורש"י ז"ל פירש
במנחות ס"ג מלח סרומית היא משליכה לאגפה ובמלח פ"ב מלח
סרומית עבה וקשה כאבן וכן הערוך בערך אסתרוקנית ז"ל ומלח
סרומית אינו נימות במים עד שיסחק וכפסקי תוספות דכריתות
אבל לא יערב מלח בקטרת דאפי' למ"ד דכשיין מלח היינו נשעת
הקטרה לכל העולים טעמים מלח וכו' ופוק מוי מה שכתב הרב
בעל באר שבע ג"רו בספרו שהמלח אינו מעורב בקטרת : מעלה
עשן הוא עשב ונקרא כן לפי שמתמר ומעלה עשן הקטרית כמקל
שאינו מתפורר לכאן ולכאן כ"כ הרמב"ם בכריתו' פ"א א' והכריתיות
ביומא פ"ג אור' ששמו מעלה עשן ואמרי' בית אבטיבס היו מכירים
בו וכתב הרב חורמי ז"ל בפ' אשרי מות כי המעלה עשן מעורב עם
החמוי הקטרית : כיפת הירדן עשב או ורד הגדל על פסת הירדן
ויש לו ריש טוב כך פי' הכל בו והערוך בערך כסת פי' וי"א רש"י של
דג הגדל בירדן והוא אמרם גלגו * ובבבא קמא פ"א גמות
ורדן היתה בירושלם ופי' רש"י כך היתה שמה והיא היתה גלגלה
לקטרית והיינו כסת הירדן ע"ט שהך הורד לגדל על פסת הירדן *
וברית * ויין * ומלח * ומעלה עשן * וכסת הירדן * כל אלו אינם
עושים חכים ללאו סומכים ביהו : אם נתן בה דבש פסלה
דכתיב כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו וגו' :

מעמד ליום ראשון

סמכניה חייב מיתה . רבי שמעון אומר הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעצי הקטף . בורית כרשינה ששפין בה אית הצפורן כדי שתהא נראה יין קפריסין ישורין בו אית הצפורן כדי שתהא

חייב מיתה שלא כתיב כנוטף הנוטף בחורה ואילו יושלה עמן שאינו משיקד כנוני הקטרת או יין או בורית חייב מיתה שהיא קטרת שלא כהלכתה וביאת הכהן בקטרת זו ביאה ריקנית היא ושלא לזנוך וחייב מיתה דכתיב ואל יצא בכל עת אל הקדש ולא ימות : שרף מעצי הקטף כתיב הכסף יושגה בהלכות כלי הנוקדש כ"ב וכבן לוח' שהש"ב נא לכהן דברי תנא קינא ולומר אל התשוב שדרי הסמוי באן הוא בדי"חקה כמו הדרי אין בגלעד שזה ודאי לא יכנס בקטרת אבל הוא שרף הנוטף ועמי הקיף שקוטפים העץ ומטף ימוכו שרף הוא שהיה ככנס בקטרת וכבן הוא שיהיה העץ הזה עץ הכאלסונו בדברי הרמ"ב וכן כתב הערוך בערך קטף ונדעת דכינו שמכנים בקטרת עוד בלסאן אמר שהוא ז"ל מפרש שהעץ עמו של הכלסאן בקרא מורי והש"ב נא לחנוק ולומר שדרי אינו העץ עמו אלא השרף הנוטף עמו כמקושטים אותו והוא הכנסה בקטרת לא העץ והספק כתבא קמא עכ"ל . והש"י ז"ל בשבת פ"ב פ"י עמי הקטף כך שנים וכן בבב"ב פ"א כתב קטף מין אילן ואינו יושג פרו אלא שרף ינא ונוטף עמו זה פרו : בורית כרשינה כתב הר"י קארו בהלכות כשיאות בפס' ביוון קל"ג ז"ל וזכרת הירושלמי בורית כרשינה ויאזר כן יין קפריסין וכו' והלא מי דגלים וכו' וכן כראס שהיא גירסת הכנ"י : כדי שתהא נאה גרמון כך הביא הר"י קארו סי' ה"ל לאה ששורה היא : כדי

מעמד ליום ראשון

שתהא עזה . והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסים מי רגלים למקדש מפני הכבוד : (ובירושלמי דוחא פ"ד גרוס שאין מכניסין דית דע לעורה מפני הכבוד)

תניא רבי נתן אומר כשרהוא שוחק אומר הדיק הדיטב הדיטב הדיק מפני

שתהא עזה שיהא ריחה חזק במקדש שנעורה היו מפסוקן משה ז"ל והכל בו כתב ל"ל מפני שהוא עו' אונו יין . הבא מקפדים עו' וחזק ומחזק דית הדרי : מי רגלים כתב הכל בו י"ח מש"י אהב הוא ששמו מי רגלים ואין לומר מי רגלים גומס חלילה שלא על לב אדם למרות בהם סעמי הקטרת עכ"ל . גרסי דברייתות פ"א מסייע ליה לר"י בר חנינא דקאמר קדש היא לכס כל מעשים לא יהו אלא בקדש ופי' דש"י ז"ל מסייע ליה וכו' מללא ממקא לה לברא בשעת שריית סמיכים ויתנו בה מי רגלים מסייע לה דקאמר כל מעשיה בקדש בעורה עכ"ל . אס כן הם מי רגלים ממש וכן מסמע מדברי הרב אבודרהם ז"ל וכן הרב בעל באר שבע פרו' הוכיח בכפרו בראיות ברורות שהם מי רגלים עמוס קחנו ממש עוד כתב הרב אבודרהם ז"ל וה"ל ש"ל שאין מכניסין מי רגלים במקדש והרי קרבו ופרשתי קרב לגבי המזבח ז"ל דלית לן אלא גוה דאומר רבנן עכ"ל : יפין לה פי' לגרי . והכל בו ז"ל למימרו : מפני הכבוד כבודו של הק"ה לומר שוכניסין מי רגלים : בשחוא שוחק אומר הדיטב הדיק . כתב דש"י ז"ל דהתורה אומר כן לשוחק הדיטב הדיק וכערכין כפ' אין כערכין חבלתת פי' דש"י שבה היו

פטום הקטרת מעמד יום ראשון

מפני שהקול יפה לבשמים פטמה לחצאי
כשרה לשלישן ולרביע לא שמענו אמר
רבי יהודה זה הכלל אם כמדתה כשרה
לחצאין ואם חיסר אחת מכל סממניה חייב
ביתה :

תניא

במשכן סמני הקטרת ועל נחשת היתה ויהי קולה כלול ונחשת
בשמים יפה וניתנת בהם ריח דאוריין בברייתות השוחק אומר
ביטב הדק שהקול יפה לבשמים תכל' : שהקול יפה לבשמים
דאמר ל' יומין כשם שהדבור רע ליון כך הדבור יפה לבשמים פי'
גבי' של בשמים תבא זרק סגיר של שמרים גזר הקים בקנה פירש
רש' כשהתחיל לגאת אותו לכן שחזת היין טיף על השמרים הקים
הטוב על גבי הכד וכותם זה מיד וזה היה סימונו שלא היה רוח
לדר כל זמן שהגויאים היין מפני שהדבור רע ליון מה שאין כן
בבשמים שהדבור יפה לבשמים והכל בו פירש הדק היטב פי' לבשמי
הקטרת אומר היטב תתקק והו' שאמר שהקול יפה לבשמים פירש
קול המאמר קול הוא יפה לבשמים שהדבור הזה יפה וכל חסדי
שהרי אלו הליכות ונחשת יין הגלון עכ"ל : והרמב"ם ז"ל בהלכות
כלי המקדש פ"ב כעב וכשהוא שוחק אומר הדק היטב היטב הדק
כל זמן ששוחק ונערכ הכל ועס ג"כ הביא הכסף משנה ופירש'
המחנה אומר כן לשוחק ויפירש טעמו בגמ' שהקול יפה לבשמים
ככל' : פטמה לחצאין פירש הכל בו שלא נעשה אלא קפ"ד
מיס ביהוד שהם שאין של סס"ס כשרה : לשליש ולרביע פי'

מעמד ליום ראשון לד

תניא

בר קפרא אומר אחת לששים
או לשבעים שנה היתה באת
של שירים לחצאין ועוד תני בר קפרא אלו
היה נותן בה קודטוב של דבש אין אדם יכול
לעמוד מפני ריחה ולטהר אין מוציין בה
דבש מפני שהתורה אזהרה כי כל שאר וכל
דבש לא תקטירו מפני אשת לי :

והאמר

רש' ז"ל לא שמעתי שהיו משהין סעודה פי' שכה אלו לא יצא אלא
הוצרכו לפטום אלא שליט או רביע קטרת והביא הכל בו פירש לא
שמענו מדכותינו אם היא כשרה אם לאו : אחת לששים או
לשבעים שנה גרסינן כשהכהן היה חופץ מלא חסדי ב"ה מלוחק
ג' מיס של קטרת לא היה יכול ליקח הכל שאפילו ישתחיל כן
קחית שהיה ידו מחוקת ל' קבין לא היה חופץ לכל זמן שהיה
לא היה מחוקק ידו אלא כשתי זתיס שלא כל החפניות טוות ולחוקק
פי' או ע' שנה רבו אותן השיריים של כג' מיס שלא היו חפיים
לפטום אותה שנה אלא קפ"ד מיס ולא הושו לומר הקדש ל' ל' ל'
שנה סודת החפיה איכה שזה שיש יע שחפיתו גדולה ז' ש' י'
שחפיתו קטנה לפיכך אמרו לכה מוספק פעמים לפי' או פעמים
ל' מהכל בו : קורטוב שם מדה קטנה והערך פירש שהיה
א' חפונה בשחפיות כלון : מפני ריחה פירש שהיה גדול מיס
מוב מחנה ביותר : מהכל בו :

מעמד ליום ראשון

במדרש הנעלם פרשת וירא איתא התם דהכי פסוקי חננו וחננל
מדבר ק"ו בעונלא דכחאזא דאול לכפ טרשא וכו' אמרו
אלין פסוקייה ויאמר תסהיזיקא אהרן וישמור וכו' וכן עבדו ואתבטל
מכייסו ערשא וכו' עיין שם פהוא יופר בארוכה שוד שם וכד תסיימו
למית עבייב דקטר צוכמין אמרו לין פסוקי' ואתבטל מותב' ויכייסו:

במדבר י"ו ויאמר משה אל אהרן קח
את דמחתה ותן
עליה אש מעל המזבח ושים קטורת ורוחך
מזרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף
מלפני יהוה החל הנגף : ויקח אהרן
כאשר ידבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה
החל הנגף בעם ויתן את הקטרת וכפר
על העם : ויעמד בין המתים ובין החיים
ותעצר המגפה : ויהיו המתים במגפה
ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד
המתים על דבר קודם : וישב אהרן אל
משה אל פתח אהל מועד ודמגפה נעצרה :
כל אלה בהיות ההיכל על יסודו ומזבח על

מכוננו

זה המגפה נעצרה תפתומא פרשת תנוח אמר לו לאהרן הכהן
ואעשה שלימותי אמר לו אהרן חסה שלמתי והכ"ה שלקן והדי הכ"ה
נחמה בחבל מועד לך אכלם לא הסגית החלאך עד שעצרו אהרן

במתני

מעמד ליום ראשון

לה

מכוננו היינו מלאים כל טוב ויכשיו חרב
המקדש ובטרה עבודה ואין לנו בשנותינו
לא אשם ולא אישים לא בדים ולא כלולה
לא גבול ולא גודלות : לא דביר ולא דקה
לא היכל ולא חר המור : לא אועד ולא ודי
לא זכה ולא זריקה : לא הטאת ולא תלבים
לא טהרה ולא טכילה : לא ירושלים ולא
יעד לבנון : לא כפורת ולא כרוסם : לא
לכונה ולא לחם הפנים : לא סוכה ולא
מנורה : לא נתחיס ולא נסכים : לא סמינה
ולא ספים : לא שולה ולא שואל : לא
פרוכת ולא פר הטאת : לא ציון ולא ציון
נד הקדש : לא קנה ולא קנסון : לא דיה
בשמים ולא ריחניחוח : לא שי : ולא

במתני והוליו סכאמר וישב אהרן והמגפה נעצרה מלל נעצרה
א"ר יצחק שכתל החלאך ועבדו : אישים קרבו מעל האש : גבול
כתב רש"י ו"ל בסנהדרין ס' חלק גבולין קרי שון למקדש וכן כתב
ביומא ס"ו דגבולין הוא שון לעורה והפירוש בערך גבל כתב כל א"ר
נקראת גבולין לבד מירושלם : דביר הכית הסמיתו נקרא דביר
כמו סכאמר ויכן לו סכית לדבור לקדש הקדשים והסיגון נקרא
היכל : מהמכלל ו"ל : קידה כבד כהמטו למעלה שהיא קטטה
ה' ג' ז' ח' ט' י' י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

שלמים

שְׁלֵמִים לֹא תוֹדֶה וְלֹא תִמְדֶה לֵאלֹהֵי אֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל וְלֹא מַעֲשָׂהוֹת לֹא כִהֵן וְלֹא נְבִיא :
 עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ דִּחְרִיבוּנוּ וְעַמֵּם
 סָדְדוּ שֵׁנוּ וְנִטַּל כְּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ מִקּוֹם
 שֶׁהֲלִיךְ בוֹ אֲבוֹתֵינוּ וַיֵּאָזֶר אֲנוּ כֹלֵךְ
 לְהִקְרִיב קִרְבָּנוֹ בְּיַד לֵנוּ לֹא זָבַח וְלֹא זָבַח
 וְלֹא שָׁעַר הַסֵּף תִּלַּח וְלֹא כִהֵן שִׁכְפָר
 בְּעֵרְנוּ אֵלֵינוּ שִׁיחַ שִׁפְתוֹתֵינוּ תִּרְתֵּן קִרְבַּנֵינוּ
 וְתִפְלִתֵנוּ תַחַת כְּפָרְתֵינוּ :

ביום שאין אומרים בו פסוקים אין אומרים זה :

יהו רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵיךְ אֲבוֹתֵינוּ
 שֶׁתְּכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל חַטָּאתֵינוּ וְתַסְלַח
 לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתַמְחֹל לָנוּ עַל כָּל
 פְּשָׁעֵינוּ וְתַבְנֶה בְּתוֹךְ מִקְדָּשׁ בְּמַחֲרָה בֵּימֵינוּ
 וְתַכְפֵּר לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ שֶׁהִדְנוּ לְפָנֶיךָ
 בֵּין בְּאֲוֵנֵים בֵּין בְּרִצּוֹן בֵּין בְּשׁוֹנֵג בֵּין בְּמִצֵּד
 בֵּין בְּשִׁמְעָה בֵּין בְּרֵאִיָּה בֵּין בְּדַבּוּר בֵּין
 בְּמַחְשְׁבֵהֶם כָּל חַטָּאת וְחַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאֲלֵנוּ
 וְאֵשׁ חָטָאנוּ :

רבון הַעֲלֵמִים גְּלוּי לִפְנֵי כַּסֵּא כְבוֹדךָ
 אֲשֶׁר מִדַּת הַדָּוָן מְתוּחָה עַל יָנוּ
 בְּעֲוֹנוֹתֵינוּ וּבְאֵנוּ לְחֵלוֹת פְּנִיךָ שִׁתְּעַצֵּר
 הַמַּגְפָּתוֹת מִשָּׂחִית מֵעֲלֵינוּ וְלֹא תִתֵּן הַמְשָׁחִית
 לְבֹא אֶל בְּתֵינוּ וְדַחֵם עֲלֵינוּ וְעַל מַפְּיָנוּ וְעַל
 עוֹלָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֵּךְ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים
 וּבְרִצּוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כַּעֲנַן שְׁנֵאמַר חֲסִין
 תְּפִלָּתִי קְטוֹרֶת לְפָנֶיךָ מִשָּׂחִית כִּפֵּי מִנְחֹת
 עֵיב : וְכִסּוֹ שֶׁקַּבֵּל קְטוֹרֶת הַסַּמִּים
 שֶׁהַקָּטִיד לְפָנֶיךָ אֶבְרָהָם הַפָּהוּן כִּי אֲשֶׁר הִחֵל
 הַנֶּגֶף בְּעַם שְׁנֵאמַר וַיִּטְטֹד בֵּין הַמַּטְהָרִים וּבֵין
 הַחַיִּים וַתְּעַצֵּר הַמַּגְפָּת : וְכֵן פִּינַחֵם שְׁנֵאמַר
 וַיַּעֲמֵד פִּינַחֵם וַיִּפְּחֵל וַתְּעַצֵּר הַמַּגְפָּת : וְכֵן
 דָּוִד שְׁנֵאמַר וַיִּבֶן עִם דָּוִד סוּכָה לַיהוָה וַיַּעֲלֵ
 עוֹלוֹת וְשִׁלְטִים וַיַּעֲמֵד יְהוָה לְאַרְצָךְ וַתְּעַצֵּר
 הַמַּגְפָּת מֵעַל יִשְׂרָאֵל : כִּי אַתָּה אֲבִינוּ וְלֵךְ
 תְּלוּוֹת עֵינֵינוּ רַחֲמָנוּ וְנִרְפָּא הוֹשִׁיעֵנוּ
 וְנִשְׁעָה כִּי תִהְלֹתֵנוּ אַתָּה : שְׂכַן כְּתוּב
 בְּתוֹרָתְךָ וְהִסִּיר יְהוָה מִפֶּךָ כָּל חוֹלֵי וְכָל

מעמד ליום ראשון

מדוי מצוים הרעים אשר ידעת ללא ישימם
בך ונתנם בכל עונאך : ל" הישועה על
עמך ברכתך סלה :

איפא בודרט אמר רבי עקיבא כל האומר נ"י פסוקים הללו בכל יום
נ' פעמים מובטח הוא שאינו כוזב כל היום :

" צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה :
" צבאות אשרי אדם בוטח בך :
" הושיעה המלך יעננו ביום קראינו :

גידה פירק **תנא** דבי אליהו כל השונה
בתרא

הלכות בכל יום מובטח
לו שהוא בן העולם הבא שנאמר הליכות
עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות :
אמר רבי אלעזר אמר רבי תנינא תלמידי
הכמים מרבים שלום בשלם שנאמר וכל
בניך למודי ורב שלום בניך : אל תקרי
בניך אל בניך : שלום רב לאוהבי תורתך
ואין למו מכשול : יהי שלום בחילך שלום
בארמנותיך : למען אחי ורעי אברהם נא

שלום

מעמד ליום ראשון

לז

שלום בך : למען ביתי אלהינו אבקשה
טוב בך : עוז לעמו יתן ויברך את עמו
בשלום :

מנחות פ' י"ג **כתוב** ובמל מקום מקטד
מנש לשמי בכל

מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר
נחמני אמר רבי יונתן אלו תלמידי חכמים
שעוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני
עליהם כאלו מקטרים ומגשים לשמי : (רס"ח)
במנש פ"ט ג' ג' ג' מנלה עליה הכתי' כאלו מקריבין אנתן בכית
(הוקדש)

יזמא פ' ב' **תניא** מי שזכה בתרומת
הדשן יזכה בסדור
מעדכהובסדור שני גורי עצים :

אכ"י
מי שזכה וכו' כתב הרמב"ם ו"ל בהלכות תמידין ומזמירות וכו' וזהו
מכנים ג"כ משה מלאה אש מן העזבא האיוון למזבא הוהב לפקטור
עליה קטרת : אביי עזאמי בערוך כתיבתה בערך אשוי ו"ל
והזכר ר' אבהו ר' המכס ר' ישעיה ו"ל שמו שלכך נקרא אשוי ו"ל
מוזריקון אשר בך יחזק יתוס ר"ת אביי לפי שבמזבחה אמו
מת אביי ילדתי חתה אמו ומזוס הכי קרי ליה אביי ויהוה שה"כ
ירשס איתו עכ"ל ורס"כס ו"ל בפסתי פ"א כתב והאמר אביי אמרה
לי אש ידחטני שלל חתה אמו בשילדתי חלל הכיח מדביתא הוא ר"ל
מוצקת

מסדר מערכה
משמא דגמרא

אביו

יומא פירק אמר
להם המכונה

ואליכא דאבא שאול - מערכה גדולה קודמת
למערכה שניה של קטורת ומערכה שניה
של קטורת קודמת לסדור שני גרי עצים
וסדור

מינקת שלו שגדלתו עב"ל ואחירם אומרים שהיה שמו כשמוי ורבה
בר קאמי גדלו בזיתו ולווח תורה שהיה יתוש והביאו עם אביו
כחמי וקרו ליה אביו בלשון ארמי כהדס שקורא אביו וזה שלא
לקרותו בשם אביו וכליק ליה אביו וכיון שהיה יון האבות והגדולה
קראוהו רבנן הכי : מסדר מערכה מנה סדר עבודה של כל
יום יום : משמא דגמרא דמר מקובל מכל בני הישיבה שקיבלו
מדבותיהם והערון בערך גורד פי' לא אמרה יופי חכם אלא סתם :
ורס"י ו"ל בקידושין פ"ג כתב כך נקבעה בניור' והגורד שפי בני בית
הגורד : מערכה גדולה פירש הפין ושאל שעליה יקטירו כל
הקטורות והבדל פיורה בתמיד כ"ג כתב ג' מערכות אלו כזה האופן
מערכה גדולה היינו שפורסין עליה התמיד * מערכה שניה
מפסלים ומקנה גמלים פמיתה להכניס למוכת העבית שתדית
וערצת - זאת המערכה היתה משוכה מן הקיץ * ועוד מערכה ג'
שאובה משפחת לכלים אלא לקיים האש כהמחר והאש על המזבח
תוקד בו * עוד מנחת בתורת' ש' מ בתפילה הועלבו מין אש על
המערכה גדולה ונקראת גדולה משני שלא האנה המערכה היתה
בעבר עולת התמיד בלמד אלא גדולה מאד שתוכל לקבל בתוכה
כל הקטורות של אותה יום עד קצוד שלן הערבים וחצה מסודר
אותה

וסדור שני גרי עצים קודם לדישון מזבח
הפנימי ודישון מזבח הפנימי קודם להמכת
חמש

איתה היה מוקף יגליה אחר כך שני גרי עצים כדי להוסיף לה
ההערה ויחד זאת המערכה נקראת מערכה של קיום האש מפני
שזו לא הייתה המערכה גדולה מן גמרת זאת המערכה של שני
גרי עצים שהיו מוסיפים עליה היתה מקיימת אותה ואח' המערכה
של קיום האש היה מסדר עליה עוד מערכה אחת כדי להקטיר
עליה האברים שלא בתעכלו וקודם המערכה של קיום האש היה
מסדר מערכה שניה של קטרת כדתנן בב' ב' דתמיד עב"ל :
שני גרי עצים בכל יום כשערכו המערכה ככנסים שני זכוכים
באתי ענים ומוסיפין אותן על עני המערכה להוסיף עליהם בגדול
ונתנו ענים על האש וכן בין הערבים כך נתב הערוך * ענין ג'
שם הגמרא וזכוכים פ"ו כתב רס"י ו"ל ב' גרי עצים נדון * מסדר
באש המערכה לתמיד של שאר זכוכין א' ולתמיד של בין הערבים
בשני זכוכים אחר סידור כל המערכות כסף משנה בהלכות התמיד
ומוספין פ"ד כתב ואע"כ דשני גרי עצים של שאר זכוכין א' וס'
ן הערבים בשני זכוכים כגד כתב הרי"ט ז"ל שני פוכה פהם בכתב
אחר בערב לתמידו ובה שני כעץ שני עב"ל * ובס' פ' פ' א'
כתב בשם רבינו שלמה שהם שני בקטיות ענים אלוכות בגלות
דוחב המערכה ונתנו מהעל לעני המערכה : ודישון מזבח
הפנימי כתב רבינו בתמי ו"ל בס' ויקהל ומוכת המזרת היה בין
המלחן למזבח נוסף קומץ כלפי מן עד שהכין הסכסם להטיב
את הפיות במוכת סוגי תפילה וזוה אחרו דשון מוכת הקטרת
קודם לז' גמרת תמיד כדעת לשי' שאין מעשרין על המזבח : להמכת
קום

מעמד ליום ראשון

חמש גרות • והטבת חמש גרות קודם לדם
התמיד • ודם התמיד קודם להטבת שתי
גרות • והטבת שתי גרות קודם לקטורת •
וקטורת קודם לאברים • ואברים למנחה •
ומנחה לחביתין • וחביתין לנסכין • ונסכין
למוספין • ומוספין לבזיכין • ובזיכין לתמיד
של

חמש גרות כתב הכרטיסורא האי דיופסיק ההטבה בטחיתת
התמיד וריקת דמו ואינו מניבם כלם יחד משום דכתיב בבקר
בבקר טהרינו את הכרות אמרה עורה חלק ההטבה לשני בקרים
ועשה הטבת החמש גרות בתהלה ואחר כך הטבת שתי גרות
האחרים לכיון שהתחיל עביר רובא וכו' וזימא פ"ג למה מטיבין
וחזיין ומטיבין כדי להרניס כל העורה בלה ופי' רש"י ז"ל להרבות
הרוב מהלך פסיעות וקול תחילת עבודות בעורה והל"טבס וז"ל
בפ"ג דתמיד פי' להרניס • לנת זמן ידוע לאותה עבודה עד שיבא
לה קול והטבה הוא כיקוי הבזיכים וקימחם וחלוף הסתולות והכרת
הטמן דישן ולדשן ונתנית טמן ומעלה חדשה • קודם לדם
וחביתין לשתי גרות ולריקת • לאברים להקטיר אברי תמיד על
מנחת הקיבון • למנחה מנחת נסכו של תמיד דכתיב ועשירית
האיפה סלת לזכחה יגו' • לנסכים לכסך יינו של תמיד והרמ"ב
ז"ל בטלכות מעשה הקרבנות פ"ב • כתב היין והסלת שמזיאים עם
הקרבן הם הנקראים נסכים • למוספין אם הוא שבת • לבזיכים
לשני בזיכי לבונה שהיו ניתנים אצל למס הנשים האבא שאלו לאמר

במנחות

מיזמד ליום ראשון

של בין הערבים שנאמר והקטיר עליה חלבי
השלמים יזיה השנים כל הקרבנות כלם •
פסחים פ"ה הנו רבנן אין לה דבר שקודם
לתמיד של שחר אלא
קטורת הלבד שנאמר בה בבקר בבקר ואין
לה דבר שמתעבב אחר המיד של בין
הערבים אלא קטורת ופסח וגרות ומחוסר
כפורים

במנחות פירק י"א וכתת על המערכת לבונה וכה ר"ל אצל המערכת
כמו ועליו מטה מוכסה היינו מיווך לו והלבונה היתה לאזכרה שאין
זון הלחם הפכים כלום לבונה אלא הלבונה בקטרת כשאמלקי' והיא
למרון ושם פי' רש"י ז"ל על פסוק והיתה ללחם לאזכרה • ונזמר שעל
ידה הוא מוכר למעלה בקומץ שהוא אזכרה למנחה כל זה פי' רש"י
ז"ל בפרשת אמור • עליה השלם רש"י ז"ל פי' בפרשת צו בשם
דנותינו שלמדו מכאן עליה על עולת הבקר השלם כל הקרבנות
כלם מכאן שלא יהא דבר מלאוחר לתמיד של בין הערבים • והשלמים
לשון השלם • אין לה דבר וכו' אין לה עבודה שבעשות ע"ג
המנחה קודם לתמיד של שחר אלא קטרת שחומר בה בבקר
בבקר ובתמיד לא כתיב אלא סד בבקר • וגרות שזולתיקין בין
הערבים • ופסח קרבן פסח שהיה כשחט בין הערבים דכתי' ושחטנו
אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים • ומחוסר כפורים כגון
מזרע או זב ששבת ולא הביא כפרתו קודם לתמיד ואם לא יביאו
לא יאכל בפסח דמחוסר כפורים אכוד בקדשים ועמוס כרת •

שמואל

כפורים בערב פסח שטובל שנית ואוכל את
פסחו לערב רבי ישמעאל בנו של רבי
יוחנן בן ברוקה אומר אף בחוסר כפורים
בשאר ימות השנה עטובל ואוכל בקד שם
לערב :

סדר הקרבנות

נגילה פרק ד' איור ד' אפי' אלילא משודות לא כתקיימו
שמיס וארץ שאמר אם לא בריתי יומם ולילה תקות
שמיס וארץ לא זמתי וכתיב ואיור ה' אלהים כמה אדע כי אירשנה
איור אברהם לפני הקב"ה דב"ש שמוא סם ואלום ישראל תוטאן
למנוך ואתה עושה להם כוזר הונול וכדור הפלגה אור לו לאו
אמר לפני דב"ש כמה אדע (ובי דש"י כמה אדע מה תאמר לי
ללודן דבר שיתכפרו בו עונותיהן) אי"ל קזה לי עגלה ומולדת
וגומר פירש דש"י כול' הקרבנות יכפרו עליהן אחר לפני דב"ש ע"כ
באין שב הקייס צוון שאין ב"ה קייס מה תהא עליהם אמרו כפר
תקפת להם סדע הקרבנות כל וכן מקוראים בהן מעלה אפי
עליהם כאלו מקריבים נמי קרבן יקריב על כל עונותיהם :

הנו רבנו תמיד עלי בני הערבים קודם
לנרות ולחוד קודמת לקטורת

שנאמר

שטובל שנית והף על פי שפכל התנוול בשביעי שלו נריך לטבול
אחר שקפיה בשריו אף בחוסר כפורים בשאר ימות השנה
אם

שנאמר והקטיר עליו אהרן קטורת סמים
בבקר בבקר בהניבו בית הפרות יקטרנה :
ובתעלות אהרן את הנרות בין הערבים
יקטרנה קטורת תמיד לפני להרות כם :
שמות כט וזה אשר תעשה על המזבח
כבשים בני שנה שנים
ליום

אם הביא שלמי מצבה קודם התמיד והוא היה מחוסר צעורים ואם
לא יביא כשרתו לא יאכל אף שלמי דכתיב ואכלו אותם אשה גושה
בהן : בין הערבים הוא תשש שעות ומעלה קעת שחתימיל
השמש לכמות לערב הוא הערב האחד ואחר ביות השמש הוא
הערב השני והוא בין הערבים בין ערב לערב היה שישתה הפסח
נדרים נקרא העת שאור היום חוק בו נשכי הכללים ומקריב בליל
שביש לשי שהיום כאלק מואורו לשמיס מהבקר עד דמי היום חוק
ואור ומאזי היום ומעלה הולך וערב עהרשים ו' : חהאשה
הצעה כתב רבינו בחיי ז"ל לנפ' תמה עשה ו' היא סידור אברהם
על מערכות האש ושם כהנים היו מקריבים כנראה בתמיד
עכ"ל איתא בהזכות כ"ב תנא דמי ר' ישועאלג' דכתיב הו קטיר
לח' עת עד שהראה לו הק"ה בחובש ימורה שרנים ר"ש ו"א חק
הלכות שמיסה שאמר חה אשר תעשה על המזבח ופירש רש"י הלכות
שמיסה לא היה חבין מהיכן היא מתרמת וזה חזה תעשה ומשיק
תחיל טוביה היא וכתב וזה תלמוד הרי"ה לו באבע עכ"ל :
כבשים איתא בירושלמי דכ"ה פ"ו א"ר הונא בשם רבי יוחנן שני
תמידים שבינו מקריבים בכל יום היו מקריבין אהרן ע"ג גמול ומליה

ליום המיד : את הכבש היחיד תעשה
 בבקר ואת הכבשה השני תעשה בין הערבים
 ועשרון סולת בלול בשמן כח ת רבע יהיה
 ונסך רביעית ההין יין לכבש האחד : ואת
 הכבשה השני תעשה בין הערבים כמנהג
 הבקר וכנספה תעשה לה לריחני הוח אשה
 ליהוה : עולת המיד לחונות כס פתח אהל
 מועד לפני יהוה אשר אועד לכם שמה
 לדבר אליך שם : ונעדרתי עמה לבני
 ישראל ונקדש בכבודי : וקרשתי את אהל
 מועד ואת המזבח ואת אהרן ואת בני
 אקדש לכהן לי : ושכנתי בתוך בני ישראל
 והייתי להם לאלהים : וידע כי אני יהוה
 אלהיהם

ונעמד ביום ראשון בניחלנו עם ארבעים מהם כוננים את המזבח
 ואת בית המזבח אל בית הגל אעמי טבתוב עשין את קורבן פנאים
 בשמן שמכבשים עובתיהם של ישראל כשלג טכאמר הכנסו עמכם
 לכך יחשלו : כהית כתרונמו כתיסא פלשמו בלמו :
 אשה לה' כירש קס' ו"ל לשון אש הוא הקטרת אנרים שעל
 האש ופוסיק הרב מורדי ו"ל ויתהיה מלת אשה שם העולל של
 העולה ונקראת כן מפני שכל אצרי העולה יתנו באש :

אלהיהם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים
 לשכני בתוכם אני יהוה אלהיהם :
 ויקרא א' ואם
 מן הוצאת קרבתו מן
 הכשבים או מן העצים
 לעלה זכר תמים יקריבנו : ושחט אותו
 על ירך המזבח צפונה לפני יהוה וזרקו בני
 אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב :
 ונתח אותו לנתחיו ואת ראשו ואת פדרו
 וערך הכהן אותם על העצים אשר על האש
 אשר על המזבח : והקרב והכרעים ירחץ
 במים והקריב הכהן את הכל והקטיר
 המזבחה

הבשבים כשב וכשב א' הוא וכאשר הוא בן שנה יקרא כשב חזי
 כשב - ויתר יונן שנה נקרא איל - כך פירש השרשים וכפסיקתא
 פ' ויקרא ל' שחטון אומר כל מקום טכאמר עול בתורה כחם בן
 שנה ועגל וכבש בני שנה - בן בקר בן שתי שנים - פר בן שלשה
 שנים - וכתיב הרמ"טס ו"ל בהקדמתו לסדר קדשים וככל מקום
 שהוא אומ' פר או פרים הוא בן ג' שנים מן הבקר וכו' : צפונה לפני
 ה' ויקרא רבה פרוק ג' משדמי עלי שמים וארץ בין נכחי בין
 ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין שפחה טקורין את המקרא
 סוס כפוכה לפני ה' כפוכה הק"ב ונכר לנו שקידת ינחק בן אברהם
 וכן הביא הר"י קא"רו באורש. טיים טיוון א' ג' מדרו מלבו :

המזכרה עליה הוא אשה ריח גיחה ליהוה :

כתב הר"י קארל ז"ל בא"ח סי' א' כתב בספר אורחות חיי' פ' העולה
כיה מתקילת ויקרא עד תחלת פרשת וקרא כי תקריב ועוד פ' א'
זאת תורת העולה עד לא תכנה : ופי' פטאת ואם כפש אחת תזא
במנה ופי' אשם ואם כפש כי תזעא ופשתה ונזמר עב"ל ואת הקורא
אחזו כזה וגם יורה אל תכח ידך דענד כמר ענד ודענד כמר
ענד כי ראיתי נספת ישנות שהעמודות ולא נולדתי שהדפיסו בספר
א"ח אלא כלם כאחד ככעמוד שלפנינו וירא שמים ינא ידי שניהם :

ויקרא וידבר יהוה אל משה לאמר :

צו את אהרן ואת בניו

לאמר זאת תורת העולה הוא העלה על
טוקרה על המזבח כל הליחה עד הבקר
ואש המזבח הוקד בו : ולבש הכהן מרו

בד

העולה נקרא קרבן עולה לפי שהיה עולה כולו כליל על
המזבח וכתב רמב"ם ע' עולה שהיא עולה להק"ה שהיא עליון
ד"א שהיא עולה לפני הק"ה והוכשרת על שנותיהם של ישראל :
זהו הוא הכתובת ומה ע"ל ערו שמהא כחדתו מרש"י ו"ל ונפסקי'
ס"פ תמי' כשחט מתי' כמידתו פירש שזה לארץ והרמ"ב ז"ל בהלכותו בלי
המקדש כ"א כתב אורח הכתנת עד למעלה יון העקב עוד שם
שני ארובים יתר על נידתו וקנדים פחות ממדינו או שהילקן
באכנס יעבד עבודתו כסולה : עוד כתב הרב בספרו' באור ככנדי
פירמה על כשרו ולכנס מליד שלא יתא דבר פונק בין כשרו לכנדים

אפילו

בד ומכנסים בד' לבש על בשרו והרים את

הדשן אהרן תאכל האש את העלה על
המזבח ושמו אצל המזבח : ופיט את

בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את
הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור :

והאש על המזבח תוקד בו ללא תכבה ובער
עליה חכהן עצים בפקר בפקר וערף עליה
העלה והקטיר עליה חלבי השלמים :

המיד

אפי' כינא א' או עמר או כינה מתה אש היתה בין עמד לכגד הד'
או חנינה ועבודתו כסולה לסיבך אין הכסן יכול לעבוד בתפילין
של יד שהדי קוננת אבל של ראש אינה קוננת ונדיך להוכה בשפת
מלכס שלא יתא חכך בין עמדו לכשרו ולא בינה אף על פי שהיא
בתיים * עוד כתב הרב בהלכות ביאת מקדש כפ"ו כהן שהוא
מורה בויעתו רוחן ומף כל גופו ככוס' וענד ואם ענד בויהוס
ועתו או בויהוס פיו הרי חלג עבודתו כשאר הכעלי מומים עב"ל
ונפ"ס כתב כל היומיון הפסולים ככהנים הם ק"ו עין סס ז"ל
פכלו משהו מראית העין ווי שנסרו ריבי עיניו אף על פי ששאר
השער בעיקרן ווי שכלו שיכו : וערף עליה העולה בעב' דש"י
ז"ל במנינא פ"ד ה"א יתרה דריש שמהא היא ראשונה שלא יתא
הקטר קודם לתמיד של שחר העולה בהא הידיעה כעב טא"ח כיוון
א' וכפס"ים פרשת עולה יאמר יר"מ וכו' וכך יאמר אחר פרשת עכס'
נפי' אשם ואחר פרשת קטאת לא יאמר יר"מ לפי שפטאת אינה באה

1 3 6 2 נדנף

מעמד ליום ראשון

תמיד תוקד על המזבח לא תכבה :

רבן העולם יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבתני עולה :

בשבת אין אומרים רבן העולם הוא מיהא יתנו לו סבר כקורא בתורה :

ויקרא ו וזאת תורת המנחה הקרב אתה

בני אהרן לפני יהוה אל

פני המזבח : והרים ממנו בקמצו מסלת

המנחה למשכנה ואת כל הלגנה אשר על

המנחה והקטיר המזבח ריח ניחח אזכרתה

ליהוה : והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו

מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל מועד

יאכלוה : לא תאפה חמץ חלקם נתתי

אתה

בדנה וקשה הרי קארו ו"ל וא"ת תאמר שאינו אומר י"דמ אחר פרשת מטות למה כתב רבינו שקורא פרשת מטות י"ל דודאי קריאת פ' מטות מכברת קצת אם מטא מטא שחיבים עליו מטא ואפי' אם אינו יודע ששטא יקרא יוספק ואם מטא תכפר עליו ואם לא מטא הא מיהא יתנו לו סבר כקורא בתורה : חלקם נתתי איתא בתוספתא דדמאי פ"ב (וגם דמ"ו ו"ל הביאנו ס"ד דעכו"ת) בזמן שהכהנים עושים רגמו של מקום מה באמר בהם חלקם נתתי יוסלהם

מעמד ליום ראשון

אתה מאשי קדש קדשים הוא כחטאת וכאשם : כל זכר בבני אהרן יאכלנה חקך עולם לדורת כם מאשי יהוה כל אשר יגע בהם יקדש :

רבן העולם יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאלו הקרבתני מנחה :

בשבת אין אומרים רבן העולם :

ויקרא ו וירבו יהוה אל משה לאמר :

זה קרבן אהרן ובניו

אשר יקריבו ליהוה ביום המעשה אתו

עשירת האפרה סלית מנחה תמיד מחציתה

בבקר ומחציתה בערב : על מחבת כשמן

תעשה מרבכת תביאנה תפיני מנחת פתים

תקריב

יפלהם הם נוטלים ואין נוטלים מטלי וזמן שאין עושין רגמו של מקום מה באמר בהם מ"ג נכס ויסגור דלתים ולא תאירו ונומר : מרבבת חלוטה כדומתין כל מרבה סבוליתטארה בלשון תפיני אפיה אפינות הדבה אשר תליטתה אופה בתכור וחוזר ומגבה בזמנת : פתים מתיכולטכורו כתב דמ"י כן כפ' לו ואם תרצה איתא קורא לידע כינד מעש' הקבית' לא ולמד כה"ל מעש' הקרבנו סי' ז' כליל 3 6 1 1

מעמד ליום ראשון

תקריב בית ניהח ליהוה : והכהן המשיח
 תחמיו מבנו יעשה אתה תקי שלים ליהוה
 כל ל תקמה וכל פנת כהן כליל היה לא
 האכל : ודבר יהוה אל כשה לאמר :
 דבר אל אהרן ואיל בניו לאמר זאת תורת
 החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט
 החטאת לפני יהוה קדש קדשים הוא :
 הכהן המחטא אתה יאכלנה במקום קדש
 האכל בחצר אהל סועד : כל אשר יגע
 במשה קדש ואשר יגדו מדמה על הכהן
 אשר יזה עליה חכבם במקום קדש : וכל
 חרש אשר חבשל בו שבר ואם בכלי נחשת
 בשלה ומרק ושמה במים : כל זכר בכהנים
 יאכל

כליל בלה שום לגבוה מרש"י ו"ל והכהן ו"ל כפ' או עניא נשט
 המורה טעם שרשית נכסת כהן שכל כהן מקריב קדשם הוא
 בענינו ואם יקריב נכסה ויאכלנה הוא בענינו כאילו לא הקריב
 כלל ולכן שרש' גלה עב"ל : במקום אשר תשחט העולה תשחט
 החטאת שלא לשרש' וקראים : הכהן המחטא אותה נכשית
 קטאת ע"י ועסיר קטאת האדם נה : ומורק ושוכף יוריקה היא
 צמים קמים ומטיבה צמים נוכים ולכן בקרא קישוט הנשים

מעמד יום ראשון

מד

יאכל אתה קדש קדשים הוא : וכל חטאת
 אשר יזבא מדמה אל אהל סועד ל כפר
 במקדש לא תאכל באש השרף :
 וקרא : ה זאת תורת האשים קדש קדשים
 הוא : במקום אשר
 ישחטו את העלה ישחטו את האשים ואת
 זכו זרק על דמובם סביב : ואת כל
 חלבו יקריב סמו : את האלה ואת החלב
 המכסה את הקרב : ואת שתי הכליות ואת
 החלב אשר עליהן יאעד על הכסרים ואת
 היתרת על הכבד על הכלית יסירנה :
 והקטיר

תמרוק כמו זכרון תמרוקים לפי שהוא תמרוק והוא הנמר והמקס
 אותו : האשים הקרבן עמו שמניא על האש יקרא אשם
 מהמכלול : חלבו כתב הערוך כערוך מה למה בקראו החלבים
 אמורים שם מורים וזוהים על כל האברים ועליו ע"ג המזבח
 לחלק ארון השלש עכל כתב הרמב"ם ו"ל בהלכות מעשה הקרבנות
 פ"א האברים שזרפי אותם ע"ג המזבח מן השמלות מן האשמות
 מן השלמים הם בקראים אמורים ואלו הן האמורים של שור או
 של עז המלב שעל הקרב וכל עיין שם : הכליות אמרו שהן כעין
 צנברי טעם ומקראים כן לפי שום להם כח בתאווה כמו כלתה
 נפשי : היותר רשתיו קדוש שאל הכהן : חבסלים הם סמוך

והקטיר אתם הכהן המזבח אשר ליהוה
 אשם הוא : כל זכר בפהנים יאכיל
 במקום קדוש יאכל קדש קדשים הוא :
 כחטאת פאשם תורה אחת להם הכהן אשר
 יכפר בו ליהוה : והכהן המקריב את
 עלת אש עור העלה אשר הקריב לכהן לו
 יהיה : וכל מנחה אשר תאפה בתנור
 וכל גינשה במרחשת ועל מחבת לכהן
 המקריב

לכליות תחת הנותנים והם עיקרי הירכים : עור העולה כתר
 הרמ"בם בהלכות מעשה הקדשות פ"ה כל ערות קדשי הקדשים
 לכהנים בין קדמות הניבור בין קדמות היסוד שאמר עור הפולה
 אשר הקריבו וכ"כ שם הכסף חסנה וכל הערות יתלקין אותם
 אכשי תאמר ביניה מערב שבת לערב שבת : בתנור כתב הרמ"בם
 בהלכו מעשה הקדמות סוף פ"ב ותנור של מקדש של תחת היה :
 במרחשת בלי עמוק כמו שאמרו ז"ל מרחשת עמוקה ומעשים
 דוחטין כל דבר דך ע"י תמקה כאלה בדוחש ונתחככע י מרס" ז"ל :
 מהבת בלי שאינו כ"כ עמוק כמו המרחשת והיא שאמרו ז"ל משבת
 נכה ומעשים קטין שמתוך שהיא נכה האור שורף את השמן ומעשה
 המנחה שנתעבו קשה והוסיף בקידושין פ"ב והמחבת מתוך שהיא
 רחבה ונכה הסולת מתפצט נכלה והאור שורף את שמונה ומרחשת
 עמוק ואין האור שורף את השמן לפי שנבלע בעוכי החלות לסיכך
 יעשי' בין י ובקיום מורקו שלפני כס' ויקר' תנאית ע"ס על המנחה
 עשירע

המקריב אתה לו תהיה : וכל מנחה
 פלולה בשמן ומרחבה לכל בני אהרן תהיה
 אש כאחיו :

זמן העולמים יהי רצון מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך
 כאלו הקרבת אשם :

בשנת אין אוננים רבון העולמים :

מלאכי ב וערבה ליהוה מנחת יהודה
 וירושלם כימי עולם
 וכשנים קדמוניות :

אלהי ואלהי אבותי תבא לפניך וכל הודני :

ומשמע ודומה ומשא : וישב יצחק
 בגרד : והרעב כבוד בארץ :

ובני דן חשים : לישועתך קויתי יהוה :

יששכר זבולן ובנימין : מכשפה לא תחיה :

ועשית

משמע שאין לה יתך דלד"ש תיבת על כאמור ושפתים יסק דמרחשת
 אין כתי' על אלא במחבת והרמ"בם ז"ל בהלכו מעשה הקדמות פ"ג
 כתב מה בין מחבת למרחשת מרחש' יש לה שפה והבגק שאופין אותו
 עליה דך שהרי יש לה שפה ואינו יוצא ומחבת אין לה שפה והבגק
 שאופין אותו כה קשה כדי שלא ינא יוצאן ומכאן ומרחבה יכסה ומנחה :

ועשית

ועשית משבצות זהב : ולא רעת הפגור ולבית
 ולשאת ולכפחת ולבדרת : ברכך יהוה
 וישמרך : ויהי אהרן הכהן : ובני
 כהן אלהיך : ברוך טנאך ומשארךך :
 ורחוט הכהן לש לא במהרה ינתק :
 צבאות עמנו מעגב לנו אלהי יעקב סלה :
 צבאות אשרי אדם בוטח בהן :
 הושיעה המלך יעננו ביום קראנו :
 עז לעזבו יתן ייברך את עמו בשלום :
 יהוה לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צור
 ונאלי :

עשרה פסוקי מתרמבן ז"ל וצריך בהם כונה גדולה והמשה
 פסוקי הם מן ז' תיבה והמשה פסוקי אחרים מן י"ב תיבות :

בראשית

ברא אלהים את השמים
 ואת הארץ : ולכל היצור
 החי ולכל המורא הגדול אשר עשה
 ביום

ועשות משבצות איתא נמוכרת צמרת תמה על זה הפסוק
 ס"ד פסוקים הם מן ג' מלין ובתוכם הוא הפסוק של היום טנאך
 נומליתך ומסדר המעלות לא רנה לכולנו פה עם האחרים וזה

מיטה לעיני כל ישראל : ויעקב הלך
 לדרכו ויפגע בו מלאכי אלהים : ויאמר
 יעקב כאשר ראם כחנה אלהים זה ויקרא
 עם המקום ההוא מחנים : האזינו השמים
 ואדברה ותשמע הארץ אמר פי : יערך
 כמטר לקחי תול כמטר אמרתי בשערים
 עלי דשא וכרביים עלי עשב : ויהי בנסוע
 הארון ויאמר משה קושרי יהודה ויפצוא בך
 וינסו משנאך מפניך : ובנחה יאמר שובה
 יהוה רבבות אלפי ישראל : וצבא ופקדוהם
 חמשה ושלשים אלף וארבע מאות : כל
 הפקדים למחנה אפרים מאת אלף ושמונת
 אלפים ומאה לצבאותם ושלשים יסעו :

לא פסוקי שמתחילים בנן ומסיימים בנן הם טובים לשמירה
 וכספר נפתולי אלקים מצאתי שכתב בפ' מסות ורבינו יהודה
 החסיד ז"ל סדרם כן נניע נחמו נביא נחר נחית נגדי נפת
 נר נפת נדו נוטקי אפשר שסדרם כן לפי השם היוצא
 מהם ורבינו בחי ז"ל בפ' הנ"ל כתב ושם הכפודש יוצא מ"א
 בפסוקים הללו והוא כן י"ג אותיות אם תזכיר הפסוקים ועם
 השם היוצא מהם לא תירא נפחד כי השם מועיל לפחד
 עב"ל עוד מצאתי שצריך לומר פ' ראשון ג' פעמים :

מעמד ליום ראשון

כסדר הזה הביאו בעל המצודת כפ' תודיע על פי צע צרעת
ובתהלים תזמור מו :

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל-
הכהן : נחטו בעבור חלוצים לפני
יהוה ארץ כנען ואתנו אחות נחלתנו מעבר
לירדן : נביא מקרבך מאחריך כמוני יקים לך
יהוה אלהיך אלו תשמעו : נדו סחוק בבל
ומארץ כשדים צאוהו כעתודים לפני צאן :
נהר פלגיו שמחו עיר אל הים קדוש משכני
עליון : נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן :
נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה
צוען : נופת תמופנה שפתותיך כלה דבש
וחלב

צמחמו וישו אשדי הענפה הגם פאיכו פסוק מלא חבל מקו להיומו
פוסקא גס אופו כאן ומחבנות הוא תעשה רקמה עשוי עינים
עינים : חלוצים מוויינים • קנור כלי חלממה כקלוצים : נביא
כתב רפ"ו ל כפ' ואלא וכל לשון כבואה אדם הנכריו ומשחית לעם
דברי תוכחות והוא מנודת כיב שפתו • יכונ קכמה ויכל שהתבואו
לשמואל עכ"ל : נודו כמו נוסו זאו : בעתודים פירש רד"ק ו"ל
קרוו כמו העתודים ההולכים לפני הכאן כן תהיו אתם בלי פחד
ויראה : פלגיו פירש הסרטים ו"ל כשרש סגן הכלה הוא חלק המים

מחלקים

מעמד ליום ראשון

וחלב תחת לשונך וריח של מותיך פריח
לבנון : נפתי משכבי כור אהלים וקנמון :
נד יהוה נשמת ידם חופש כל חדריו בטון :
נושק קשת מימינים ומשמאלים באבנים
ובחצים בקשת מאחי שאול סבנימן :
שלשה פסוקים ממ' חדר יהודה החסיד ז"ל :

אתה סתר לי מצר תצדני רני פלט
תסובבני סלה : בטחו ביהוה
עדי עד כי ביה יהוה צור עלמים : יהוה
עוז לעמו יתן יהוה ברכך את עמו בשלום ו
כי תיבר בפיס אתך אני ובנהרות לא
ישטפוך כי תלך כמו אש לא תפוח
ולהבה לא תבער בך : פיעס בציון ישב
בירושלם

מחלקים המים הנורים לשלמים קטנים די"אולי בלשו :
לבנון הוא מקום עמים הרבים : נפתי פי הנלתי בעשככ
מימי ורדים וכל מימי בשמים כדי שיערש המטככ יותר :
אהלים מין כוסס : נושק מווייבים בקשת ובחצים •
בהחלל פירש כוסאי כלי זיין : מימינים ומשמאלים שהיו
שולטים בשכני ידיהם : מאחי שאול סבנימן לפי מכלס ילאן
מאיש אחד מנביעין קרניים כלס אהים • כך פי רש"י ז"ל

ישכיל

פירושלים בכו לא תבכה חנון חנוך לקול
 זעקתך כשמעתו ענה : כי אני יהוה אלהיך
 קדוש ישראל מושיעך נתתי כפרך מצרים
 כוש וסבא תחתך : כי אני יהוה אלהיך
 בחזק ימנך דאמר לה אל תדלי אפי
 עורתי : כי לא שאול חונך סות יהלך
 לא ישכרו ירדי בור אל אמתך : כי אצק
 מים על צמאונזלים על יבשה אצק רוחי
 על זרעך וברכת על צאצאך : כי אתה
 אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא
 יכרנו אתה יהוה אבינו גואלינו מעלים שמך :
 ירכן ה יאר ה ישא ה וגו' שיר למעלות אשא עיני וגו'

עו פ קמא אמר רבי תנחום בר חנילאי
 לעולם יפילש אדם
 שנתו שליש במקרה שליש במשנה :

ישבו עינינו תקנה דן פי כמכלל יופי : ר תנחום איתא במדרש
 קבלת דבה ע"פ ציוס פוכה דבי תנחום אס היה גמור לקח לישראל
 על צמר היה נוקח שנים א' לחקווא' לעמים שתי אנונות של ידן
 א' לזא' לעמים : שנתו יתנו דלכא סיניש דידע כמה יתיה

שליש בנמרא : אמר רבי יהושע בן לוי
 דבר זה כתיב בתורה ושני בנביאים
 ומשולש בכתובים : כל העוסק בתורה נכסיו
 מעליהן לו כתוב בתורה דכתיב : ושמרתם
 את דברי הברית הזאת וישיתם אותם למען
 תשכילו את כל אשר תעשון : שני בנביאים
 דכתיב : לא ימוש ספר התורה הזה מפוך
 והגית

פי' דש"י צ"ימים מקרא וצ"ימים משנה וצ"ימים נמרא וכן כל שבת
 ושבוע וי"א בכל יום : כתב הרב מרדכי בנ"ק דקדושין ומאוס הכי
 נהנין לחקרי ס הקדמות ואיזוהו מקומו וברייתא דרבי שמעון
 דל"ג נודות ומאי סנא הכי מאוס דאיירי בקדמות דעקיים ביה
 עלמא ומתכפרים בהם דכתיב ונשלמה פרים שפתינו וכן בתע
 העוסקות שס סע"כ תיקון בחדר רב עמדה נאון כתיב סלמ' ספדים
 בכל יום קודם פסוקי דזימרא לומר מקרא משנה גמרא : ור"ל
 שנתב דר"י קאלו ע"א ס' כ' ז"ל וכתב הר"אם שתיקמו נשמת פרוק
 איזוהו מקומו דוקא ולא פרוק אור תמכנת זמנים לפי סלמ' בכל
 אותו פרוק מאלוקת והיא משנה בדורה למטה חסי עכ"ל : והטור
 כתב בס' הכ"ל ומדרש ליישעאל קוא במקום נמרא שהמדרש כגמ' :
 ועוד שהיא תזלת תורת כהנים שהיא ראש לכל הקדמות לכן
 קטנה אצל הקדמות עכ"ל : תשבילו כ"ע המכלל יופי זלפי
 שהיא המלכות יבאו כל דבריו בתבונה כאלו כמאן כשכלו וכדעתו
 אש"פ שזודחכים אינו וולת דעשו וסכלו וקרא משכיל : לא ימוש
 ספר כתב דס' ז"ל ביהושע ס' א' ספר משנה תור היה לכתי עכ"ל

והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות
בכל הברית בו כי יאז תצליח את דרכך
ואז תשכיל: משלש בכתובים דכתיב
כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה
יומם ולילה: והיה כעין שתול על פני
מים אשר פרו ויתן בעתו ועליו לא יבול
ובל אשר יעשה יצליח:

גדה פרק ה' דבי איהו כל השונה
בתרא הלכות בכל יום סובטח

לו שהוא בן השלם הבא שנאמר הליכות
עולם

ועתה ומנא תי שהרב ז"ל פי' בן ע"פ המדרש ראיתו בבראשית רבה
ס"ו ארבע"י ספר משנה עורה היה סגנוס יהושע בשעה שגלה
עליו הק"ה מלאו יושב וספר משנה תורה צידו א"ל חזק יהושע
אמן יהושע לא ימוש ספר התורה הזה וגו' וכתיב בעל מתנות כהונה
פרט י"ז פי' סגנוס חותם והקדוץ פירש רגל עוד כתב הרב יפה
אשכנזי בפי' והר"ל שהיה רגל לעסוק בו תמיד עפי משאר ספרי
הקדש אשם דבי"ל לכל דיכי התורה בקמרה וכו' כעובים משפט
התלך והתלשמות: יומם מן היות השמש על הארץ יקרא יומם
אבל יום כולל פעמים היום והלילה כן פירש ר' דק ביהמקדל סי' י"ב
דמ"י כתב משפט משמו של ר' ינאס כל יומם שמתקרא לשון יום
יום והוא דבר הכותב ימים רמים: כל השונה הלכות בסוף
גדה ובפ"ק דענינה ליתא עיבת בכל יום כי אם תבא דבי אליה כל

השונה

עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות:
אמר רבי אלעזר אמר רבי
חנינא תלמידי חכמים
מרכים שלום בעולם שנאמר וכל בניך
למודי יי ורב שלום בניך: אל תקרי בניך
אלא בוניך שלום רב לאוהבי תורתך ואין
למו מכשול: יהי שלום בחילך שלום
בארמנותיך: למען אחי ורעי ארבהנא
שלום

השונה הלכות מוכנות לו וכו' וכן היא נ"כ גרסת הערוך. אולם
בילקוט גרים בכל יום והואיל מדגלא בסומיהו דאוכסי לומר תיבת
בכל יום מנהג דישראל תורה היא וכיון דלש דש: הלכות משנה
ועדייתא הלכה למשה עמי. המשנה בדרה רבינו הקדוש כי
כתבה למען תעמוד ימים רבים מן תשכח חלב הקוראים מקודם
לכן לא היו כותבים תורה שבעל פה וכאשר ראה רבינו הקדוש
שהשכחה נוכחה איור עת לעשות לה' ועשה סיבור הגדול והמורא
עוה מהמשניות שקבלו איש מפי איש עד מד"ע. ועדייתא היא כל
הספרים שהעתיקו הקדמונים אחר המשנה כמו נוסחת רבי סיף
ורבי אובעיתא ורבי אלעזר בן יעקב ומכילתא וספרא וספרי
יעוצא בהם משניותו להמשניות וממם עדייתא היינו משניות
סוף מעוררנו של רבינו הקדוש. כתבו התוספות עבבא קמא
ברק ע' המשניות היו קודם רבי אלא שרבי סדרה אבל קברייתות
הוסף רבי ומנאס רבי סיף (עיין לקמן בסוף סמעי

דרכי מחטאת בל שוני וזכרתי ברצון עמך
 ובבגן אולמך לראות בטובת בחירך וזכני
 לשחרר בית דבירך השמים והחרב וללחוף
 עפרותיו ולרצות אבניו ודגבי חרבותיו
 ולהיות שם קבורתי עם כל עבדיך הצדיקים
 אבותי אדני שמעיה אדני סליחה אדני
 הקשיבה ועשה אל תאחר למענך אלהי
 כי שמה נקרא על עירך ועל עמך אדני
 שמעה בקולי תהיננה אנך קשובות לקולי
 תחנני ואני תפילתי לך יהוה ית רצון
 אלהים ברבחסדך ענני באמת ישעך
 ענני יענני בעת ובענה הזאת ורחם עלי
 ועל נפשו ועל כל נפשות ביתי ותיחד לבבי
 לאהבה וליראה את שמך ותבשרני בשורות
 טובות

לשחרר לקום קודם עמוד השחר או הוא לפני עקשה כמנלשחר
 כניך ואמאך שבתלני או הוא ענין דרישה וחקירה כי בשחר ידנו
 האדם ויחקר ויפקוד כי הודיו על הדבר יסכים ויקום בשחר
 מהשמים ו"ל: ללחוף הוא לחקרה בלשון ואין הכרח בין לקח יח
 לקח: ודגבי פ"י השמים ו"ל בשם רבי יונה הם המקומות אשר הם
 בעמקים הסמוכים למל ועמודים כהם המים ואכן עולא פירש

שלום בך: למען בית יהודה אלהינו
 אבקשה טוב לך: יהודה יעז לעמו יתן
 יהוה יברך את עמו בשלום:

ביום שאין אומרין תחינות אין אומרים זה

בקשה ליום ראשון

רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
 אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי
 יעקב לחוס עלי ברחמיך הרבים ולהשיבני
 בתשובה שלמה לפניך ולהחנתי תקשיב
 אוניך ותפתח ליבי בתורתך ותטע ברעיוני
 יראתך ותגזור עלי גזרות טובות ועל כל בני
 ביתי ותבטל מעלי כל גזרות קשות ורעות
 ומעל כל בני ביתי ואל תביאני לידי נסיון
 ומכל פגעסרעים הצילני ועד יעבור רחוק
 בצלך תסתירני והיה עם פי בהגותי ושכור
 דרכי

עמוד מה שכתבתי בשם דט"כס) עוד כתבו בדיש חזיעא ר' לא
 למד המוסכמות על הסדר אלא כמו שהיו חפנים התלמודים אבל
 פשטתם חכמת על הסדר יחזות שבר ועביטס דעים
 לשחר

טובות מפענך ותרפאני רפואה שלימה
רפואת הנפש ורפואת הגוף וחנני דעה בינה
והשכל לדעת את שמך : יהי לרצון אמר
פי והגיון לבי לפניך " צורי וגואלי : כי
אתה שומעת פלה פלה ברוך שומע
תפלה :

בקשה אחרת מיני יצירת היום על דרך
הקבלה :

יהי רצון מלפניך " אלהינו ואלהי
אבותינו יוצרנו יוצר בראשית בשם
שהמצאת עולמך ברצונך ביום זה ונתחדת
בעולמך ותלית בו עליונים ותחתונים
במאמרך ואין שני עמך ואין מלבדך וגלית
רז עליונים ותחתונים לברואך בן ברחמיך
הרבים

הם בקיפות הארץ והקוים והמער : כל פה כתב מהר"י אבוהב
ו"ל פנה ג' כהלכות חילה פי' כי אתה שומע תפלת כל מה ואינו
שומע תפלת עכו"ם אלא תפלת ישראל בזכות החילה מה בנימטדיא
חילה רוצה לוור שומע תפלת כל מהול . כתב בעל ספר אורחות
בקיפודים שדר קדושה ו"ל . וכן בסדר ועבודות בסוף תפלה
שכל יום אין להזכיר השם כי אם ברוך שומע תפלה :

הרבים תיחד לבבנו ולבב עמך ישראל
באהבה ליראה את שמך והאר עינינו
במאור תורתך כי עמך מקור חיים באורך
נראה אור : ונבנו לאור באורך הצפון
לצדיקים לעתיד לבא ומחכתך חכמנו
ומבינתך הבינו וסוד שבתך הודיענו וידוד
תורתך הראנו ובקדושתך קדשנו ובצל
כנפיק תסתירנו ומטובה תשביענו ומיו
כבודך תתן עלינו ורהראנו פני משיחך ובטוב
לבב שמתנו שנוכל לסבול אנחנו וכל עמך
בית ישראל כי אתה שומע תפלה כל פה
ברוך שומע תפלה :

איתא באסתר דבתי על פסוק אם על הולך טוב מדק מרדכי אזר
ג' תימונות שהיו באים חזית הספר וכולי וכשהגיע מרדכי אלס
אמר לא מהם פסוק לי פסוקיך איור לו אל תירא מפחד פתאום
וה' פתח השני ואמר לו אני קריתי ריום ובפסוק הזה עמדתי מבית
הספ' עזבו ענה ותוסר פתח הג' ואמר ועד וקב' אני הוא ונ' וכששמע
מרדכי כך שתק ושוח שוח' גדולה וכו' ומחאתי שכת' הרב לקנן ו"ל
בנוה של' הרני' ינאו בשם הרב ר' יאוד'ן שושן ו"ל ואכשי פרויכבה
היו עובדי' לומ' ככל יום בסוף תפלת' ג' פסו' אלו וכן אני כוהנ' עכ"ל .

מעמד ליום ראשון

זאתי הנער המאסף כדי לזכות הרבים אמרתי אעלה איתם על ששתי שלמים וכן רבים כי מנהג אבות עולם היא וללמוד מהם וכיוצא בהם כשרא ופשטיה אתי לריך :

אל תירא כפוד פתאום ומשוואת רשעים כי תבוא :
עצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל :
ועד וקנה אני הוא ועד שיבה אני אסכול אני עשיתי ואני אישא אני אסכול ואמלס :

מעמד ליום שני

הורה ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים יהי מבול בין מים למים :
ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן : ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר יום שני :

שיר

רקיע שמים והוא לשון רקיע שמים וגם כן נוקט הארץ דבר כעני :
ויהי ערב ויהי בקר ויקרא ערב כי בערב יתעברו הדברים כי לא יראה אור העין אלא מה האור החיוני * ובבקר יתקר האדם

מעמד ליום שני

נב

ובאים ישעיה סב שירן ליהוה שיר חדש תהלתו מקצרה

האדון יורדי הים ומלאו אים וישביהם :
ישאו מדבר וערו חצרים תשב קוד ירנו ישבי סלע מראש הרים יצוחו :
ישאו ליהוה כבוד ותהלתו באים יגדו :
בגבור יצא כאיש כחמות יעד קנאה ירע אף יצליח על אביו תגבר :
החשתי מעללים אחריש אתאפק כיוצרה אפעה אשם ואשאף יחד :
אחריב הרים ונבעות וכל עשבם אוכיש ושמתי נהרות לאים ואגמים

בין הדברים לאור היום * ויהי ככלל זל :
וכלואו כתב הש"י ז"ל הקבוצים בים ולא באים אלא צתוך המים שוכנים עבר כל אחד ואחד כדי בית והולכי יוצית לבית בספיט פגון שיר וימי יראה עב"ל *
חצרים הם הכפרים והכפרות שאינם נוקפות קומה שהם כמו קנה :
ישבי סלע דעה לומר המנדלים הכבדים על הסלעים ועל ההרים :
יצוחו כמו יבעקו :
ישירחו כמו יריעו ויעריכו הגבהת הקול בנעקה והכית השמים בשם אביו ז"ל לסיבך נקרא האגדל כד"ז לשי שהנפשה השמוד שם מרדא ומעק :
דחישתי סתקתי :
אתאפק אתחוק כמו יתאפק ויאמר סימא לזס *
והאכלל זל :
אפעה אשעק :
אישום אתבשל :
ואשאף לשון כליפה :

ואנשים אוביש : והלכתו עוריס בדרך לא ידע בנתיבות ל א ידעו אדריכם אשים כחשך לפניהם לאור ומעקשים למישור אלה הדברים עשיתם ולא עזבתם :

תלים מח שיר מזמור לבני קרח : גדול יהוה ומהלל

כאור בעיר אלהינו הר קדשו : יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית סלף רב : אלהים בארמנותיה נודע למשגב : כי הנה המלכים נועדו עבדו יהוה :

המה דאו בין תמהו נבהלו נחפזו : רעדה אחותם שם חיל כולדה : ברוח קדים תשבר אניות תרשיש : כאשר שמענו בן דאנו בעיר יהוה צבאות בעיר אלהינו אלהים יבונה

כוף מחו פי הר קדושי דע כי הצורא יתבון חלק עולמו לשבעה חלקים והם מקדשים אקלמים וכלשון הקדש נוסות וכל כוף וכוף האויר נוסכה זה מהו וזה שיכא עוכף עולדתו ויכנס בטוף אשר ימלה על הרוב להשתמת האויר חוזנ עולדתו אבל ידומלס היתה ישת הכוסות וכל מי שיכוא אליה חסאר הטופות יהיה צריא וכלס ו"ג יושם כל הארץ עכ"ל : תרשיש תרגום יונתן אבריקס ורס"י ו"ל

ינתנה עד עולם סלה : דמינו אלהים חסדך בקרב היכלך : בשמך אלהים בן חרותך על קצו ארץ צדק סלאהי סינך :

ישכח הר ציון תגלגלה בנות יהודה לימען משפטיך : כמו ציון והקצוה ספרו כנגד ליה : שיתו לבכם ולחילה פכנו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון : כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על כות :

תורה זכור ימות עולם כינו שנות הר

ודד שאאל אביך ויגיד זקנך ויאמר לך : בהתהל עליון גנים בהפרידו בני אדם יצב גבלת עמים ליכספר בני ישראל : כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נהלתו : ימצאה בארץ מדבר ובתורה ילל ישימך

כענין ששמו תרשיש ור"ק ז"ל כתב וכוא חוף הנכות : דמינו יאלמו לשבון : בנות יהודה כסבדס"י ז"ל כל שאר עמי יהודה הם למין לבנים כמו יונק את קמו ואת טבועיה : לחילה היא הצומה הקטנה אשר כביב הטעום גדולה יתהכלל ז"ל : פסנו ארמנותיה חוקו וכברו ארמנותיה ורס"י ז"ל פי' כנניקו ארמנותיה : על כות יכאש גוד מותיכו : ובתורה ענין סתוה הוא ילל

אִישׁ מִן יִסְכַּכְנֶהוּ יִבְנֶנְהוּ יִצְרְנֶהוּ כִּאִישׁוֹן עֵינָיו
כִּנְשֵׁר יַעִיר קָנָו עַל גִּזְלָיו יִדְחֵף יִפְרוֹשׁ כַּנְּפוֹ
יִקְרָהוּ יִשְׁאַהוּ עַל אֲכֻרְתּוֹ : יְהוֹה כְּדָר יִנְחֵנו
וְאִין עִמּוֹ אֵל נֹכַר :

חמיד פרק שני ראורו יאחי שירד והם

רצים ובאים ביהו

וקדשו יריהם ורגליהם מן הכיור נטלו את המגרפות

אישיון מקום שמועין שם יללה לכו שנתקום הפרט והשם
ישמעו בו קול הרמות הכושפות בו בקול יללה : יצרנהו ישמרהו
כאישיון עינו בת עין ונקראת כן מוכי שכראה בה אורת איש
ורש"י ו"ל פירש הוא השמר שבפין שהמאור ינא היטמו : יעיר
יעורר נכיו : ידחף מתכושע ואיכו מכביד עמוו עליהם כונע
ואיכו כונע : ראורו אחיו שירד לאותו שתדס המוצא שירד מן
המוצא והתפתה של תרומת הדסן בידו ובתן את הנפלים כוורשו :
רצים ובאים איתא בירושלמי דברכות פ"א זה ששומר ומתפלל
דרך להטות את רגליו תרין אימוראין רכי לוי ורבי הימן חד אמר
בתלמידי וחד אמר ככהנים מאן דאמר כמלאכים שנאמר ורגליהם
רגל ישרה ומאן דאמר ככהנים שנאמר לא תעלו במעלות על מוכי
שהיו מהלכים עקב כדל ונדל ונדל אמל עקב עב"ל - וזה שכתב
הירושלמי הוא כשעולים בכבש המוצא כדכתיב לא תעלו אהל
בשאר נדכי המקדש ורזים היו בדתן רזים ובאים : וקדשו יריהם
ורגליהם כדי לעבוד עבודה ככתב הרמבם בהלכות ביאת מקדש
פ"ה כהן מים נדכים להיות בכיור אין פחות מבדי לקדש מוכו ל'

המגרפות ואת הצנורות ועלו לראש המזבח
האברים והפרדים שלא נתאפרו סביר
סונקים אתם על צדי המזבח ואם אין הצדדין
כחזקין

כהנים של אהרן וכיוו והיה אלעזר ואיתמר ושכחם שניהם סרי ל'
ורש"י ו"ל כתב בנזחים פ"ב ורמזו ממנו משה ואהרן תרין וכיוו תרין
הרי ל' שהרי אף נוטה כהן היה בו ימי המלוכה אע"ל ללא כהנו
בנת"א - ועוד כתב הרב ו"ל כפ"י כי תשא בזה הפסוק ורמזו את
ידיהם ואת רגליהם בכת א' היה מקדש ידיו ורגליו וע"ל כתב הרב
בעל גור אריה ו"ל דא"לכ אין לרמזן הידים תפילה וא"כ הרגלים
במשמעות הכתוב ורמזו ידיהם ורגליהם למעלין בקדש ולמה אינו
ידיהם ורגליהם הוי ליה להקדים הרגל וא"כ היד כמו שהוא עשה
בתבליים שם עלה בקדש אללא בכת א' היה מקדש כאמור עב"ל -

ושפתי יסק איתא בתוספתא דמסכת זבים פ"א הכוהל ידיו במקדש
דרך ליעולמי רביעית וקידוש ידים ורגליים במקדש אין לך שיפור :
מגריפות תרומות של ימים מגרבותם להסיר את הרגל מעל
המוצא או ללקוח לתבואת שבאמגע המוצא : האנורות מולגות
להסך האצרי ולהסירם לגדלי המוצא ופי' רש"י צפ תרומה וכן כוין
אנקלות כפופים ונכה בהם ככסד וכתחבין בו ומתהפכין בהם
על גמלי המערכה שיהא מזהר שריפתן והתורה קראה מולגות
תרומות כימרות כתבו התוספות צפ"ק דמכהדרין יש כימורא אור
דאצרי צפ"ק דיומא כ"ג לובש ומתסך בנימורא משמע שהוא מולג
שחפך בו אצרי התנוי דורכיו סכנאל שי' כימורא עב"ל כורא :

הפרדים תרנוס חלכים פדרים : שלא נתאבלו שלא נשרפו :
סונקים מוסלקים אותם לשמן כעבוע ומכור ומכעשים ומתפכין

מחזיקין סודרין אותם בסובב על הבבש :
החלו מעלין באפר על גבי התפוח ותפוח
היה באמצע המזבח פעמים שהיה עלין
כשלוש מאות כור וברגלים לא היו מרשנים
אותו

אותם בכבודות לגדלי המזבח : טובב הוא החלק האמצעי של
מזבח למעלה מן היסוד ונקרא טובב לפי שניסוד המזבח היה תכר
קרן אחד מנ' קדמות היו בחלקו של בנימין (כנראה במדרש על
פסוק בנימין ואב יסרף) ואחד בחלק יהודה לפיכך לא עשו יסוד
באותו קרן דרונית וחרטית אלא היה פנוי לידע שהוא בחלקו של
יהודה ולא בחלק בנימין ומפני זה נקרא החלק האמצעי טובב לפי
שמקיף וסובב כל הקדמות ולא היה תכר כלום מזה שאין בן ביסוד
המזבח כמו שאמרונו כ"כ הכרטיכולא במדות פ"ג : על הבבש
כולס המזבח : החלו ביעלין באפר לאחד שחלקו לגדלים או
לסובב אברים ופדרים שלא כתאבלו היו מושכים האפר במנדפות
שמידם ומעלין אותו לתפוח : תפוח כרי או נל גדול של אפר ורש"י
ז"ל כתב בוועיל פ"ב והנשאר ט"ג המזבח היה טובב את האפר לנד
א' של מזבח ועושה עגול כמין תפוח ונכזה כעין טובב עכ"ל :
כור הם ל' סאה ונחמא קתבי דמשלם לא' היתו פליו שלש מאות
כור (ונחמא הוא דבר שמי שאינו מתקבל כך פירש רש"י בבבשה
פ"א) וכן אמרו אמר ר' יצחק אמר שמואל בג' מקומות דברו קבנים
לשון הנאי תפוחי נפן ופרכת : והרב בעל יפה תראה ז"ל בירושלמי
כוף שקלים כתב ואני שנועתי גזנתי אגוז מלאה שהיא כשי שנועה
מאגוזא מלאה : וברגלים ביוצדים לא היו מדמכים אותו לא היו
מוציאים

אותו מפני שהוא נזי ל' מנפת ומימיו לא
נתיציל רוביהן מלהוציא את הדשן והחלו
מעלין בגזרין לסדר את המערכה וכי כל
העצים פשרים למערכה הן כל העצים פשרים
למערכה חוץ משל גפן ושל זית אבל כאלו
היו רגילין במורכביות של תאנה ושל אגוז
ושל

מוציאים את הדשן לחזן אף על פי שהיה ברבוי על המזבח מפני
פחא נזי שיכיה כדאיה לעולי רגלים שקדמות הרבה עשו עליו :
מימיו לא נתיציל כלומר מה שהיה דשן כ"כ לא נחמת עגלות
הכהנים אלא לנוי להראות שהקריבו קדמות הרבה * וכתב המפרש
גפ' זה כדאמרי' שבת הוא לנבי אהרן שמהלכים עד ארכובותיהם
בדם כך שבת כשיש עליו דשן הרבה ונראה שלא עמד המזבח
בטל : מעלין בגזרין שני ענים ארוכים ומשופין היו בותרים
לתוך אורך המערכה דכתיב וערך עליה הכהן ענים תלמד
שעושה שני ענים * והרב וורתי בפרשת ויקרא כתב בשם תורת
כהנים והם חתיכות פנים נסים ונריך שלא ינאו חזן למערכה :
חוץ משל גפן ושל זית מפני שבא חזן שמן למזבחות זיין לכבשים
או חשני שיש בהם קשרים ואינם מורפין יפה שמעלין עשן דרך
הקשרים ואין זה כבודו של מקום * ועוד משום ייסוב ארץ ישראל
שהם טעובין פירות ויש אומרים שאלו הענים כעשים דשן תיב :
מורכבות ענפים שאין מעלין עשן אבל אילנות וקנים אינם מוסים
לישרף כמו אילנות בחורים * אי כתי אין קשרים בכאורים כמו
שיש בוקנים : של תאנה היינו מדברית שאינם ראויים לאכילה *
והריבש

וְשֵׁל עֵינַי שְׂמֹן : סֵדֵר אֶת דְּמִעְרָכָה גְדוּלָה
מְרַחֵחַ וְהַזְיָחָה מְרַחֵחַ וְרֵאשִׁי גְזֵרִים
הַפְּנִמִּים

יהרמ כס ול כהלכו אויסורי מוצק פ"ו גרים במורכבו תאכה של מדעי
שתיכן בישוב ונחתי שכתב רש"י ול גרים פ"ו דובשים בכל תאנים
היו רגלים וטעם אגדה הוא שכו היתה תקנה לאדם הרחמון שנאמר
ויתפרו עלי תאכה : עין שכן עץ העושה שמן אפרסמון וכמו
הברטיכורא ול ואכי שועתי שהוא האילן שקורין פ"ו בלע"ו .
וא"ע דעץ מאכל הוא אין בו מורך כמו הנבן והזית הילכך לא
אסרוהו משום יאובה של א"י כדרך שאסרו הנבן והזית עכ"ל .
והחפוש פי' ענים שדולקי' כמו כד ובתעלות הרל"ג י"ת בנולכים
א"י ככתב ועץ שמן הוא מוכן אל שיתבטט בו האור בקלות כפלא
איתא בתוספתא דמכזות פ"ט כל הענים קשרים וכו' רבי אלעזר
מוכיף אף של שקמה ושל מרוב ושל דקל ושל מייש ושל אלוץ ושל
בתירה מ"ו רבי אלו פסולים אבל באלו היו רגלים וכולי זה ערוך
בפרק נויים פי' איתא בגרמיות רבה פ' ע"ג וימנא דודאים בשדה
ד' יהודה בר סימון פרי של אילן ששמו מייש : סדר את המערכה
גדולה לפי שיש עוד מערכה אחרת קורא לה גדולה שג' מערכות
היו כס בכל יום אחת מערכה גדולה ששורפין עליה התמיד והשנית
מערכה פחותה מומה והיא מערכה של קטרת שמוטלים עומה
גחלים במיתה לקטרת שמוקטרים בבקר ובבין הערבים והשלישית
איכה משמשת כלום אלא לקיום האם דכתיב והאש על המזבח תוקד
בו והא דאמר לשיל התלו מעלין בגזירין הם מסייעים לו שהיו
מעלין את הענים והוא היה מסדרן : וחזיתא מורחח מראית
כריה דהיינו הפתח והחלקן של המערכה לגד מורח של מוצק כרי
שתהא הרוח עכשבת בו . וכתב החפוש בפי' זה הרוח שיכא דרך

הַפְּנִימִים הָיוּ נוֹגְעִים בְּתַפּוּחַ וְרִיחַ הָיָה בֵּין
הַגְּזֵרִים שֶׁהָיוּ מִצִּיתִים תְּאֵלִיתֵם :
בָּרְרוּ מַשֶּׁם עֲצֵי תְּאֵנָה יָפִים לְסֵדֵר אֶת
הַמְּעֵרָכָה

שער המורחח תהא מנשבת בו . וגם הערוך בערך מן פירש פני
המערכה למורחח תרנוס וירא וזמא והרמ"כס ול' פירש במורחחו של
מונח בותנים על מערכת העגים אות לגד מורחח שורה שמונד
המורחח מתחילין לסדר המערכה וכביאורי מהר"ל אייזיק שטאין ול'
פל הכתא דף פ"י כל קזית לשון קנה הוא וכן שנינו בתמיד גבי
המערכה רש"י ול' עב"ל . אקרי רוחי דכרי מה רא מנחתי שכתב זה
רש"י ול' כנולאכי יא סי' ז' על פסוקי מחזה א מחזה לשון קנה הוא ומכאם
ק שיתרו וזכרו אל מחזו שפנס וכל קזית שכלשון משנה כך הוא
נסדר מערכת התמיד : וריח היה בין הגזרים בין סדרי העגים
היו העגים ענינים ריח : מציתים מדליקים : האליחא פירוש
ענים קטנים להלטיב ולהדליק בהם עני המערכה כדכתיב משני
גבות האזנים העשנים האלה ואליה הוא זכב וזכאותן קובנים
הקטנים שהם אליהות מדליקים את האור בעגים גדולים כאיתה
ששנינו לענין מערכה בין הגזרים שהיו מציתים את קאיתא משם
ק פי' הערוך בערך אליה : בדרו כושם מלשכת הענים ששם
היו העגים שכתבים על גבי המזבח כתב הרב בא"י בפי' וירא ע"ג
וערוך את העגים כה"א כלומר העגים היו עשנים לפי שאין כל
העגים כשרים לקרבן וכתב רש"י ול' בפי' ב' דבניה ומעני לשכת
העגים היו ארסין ומכשלים כל כרכי המקדש . ואמר בדרו לפי שכל
עץ הכמא בו תולעת פסול כמו ששנינו בנדרות פ"ב מורחחית נפוכית
היא היתה לשכת העגים ששם הכהנים בעלי מונין (כתב רש"י ול')

הַמַּעֲרָכָה שְׁנֵיהֶם לְקַטְרֵת כְּגֹדֶר קֶרֶן מִעֲרֵבִית
דְּרוֹמִית מִשֹּׁרֶף מִן הַקֶּרֶן כִּיפֵי צְפוֹן אֲרָבֶּה

אמות
ציון פ"ה שאין ראויים לעבודה אחרת) ותלשין בעצ' וכל הע
שכחא בו תולעת פבול ופ"ג המוכח * וכמכאזת פ' ט' אחר שחול
לא שבו אלא לה אכל יבט נזרה וכאז * ובפסקי תוספות דמוכח
ידות עץ שהיה בו תולעת כפול למוכח אפילו הסיד התולעת * וכע
הרמ"ם ו"ל בשקלים פרק ו' אין לכהנים בעלי מומין מלאכה במקדש
אלא הכנת עגים למערכה שאינם ראויים לעבודה אחרת * ו"א
ברדו לפי שהיו נריכים עכשיו נבאלים ולישאם על מוכח הפכתי
ולקטיר שם קשרת היו בוררים ישים שיטאו נחלים טובים ולא
אשר מערכה של קשרת אחר * בתרא פ"א תבוא ר' אליעזר הגדול
אומר כיון שהגיע ט"ו באב תשט כזה של שמה ולא היו בוררים
עגים למערכה * אחר רב מנשה וקרו ליה יום תבוא מגל ופי' רש"ם
מניסן עד ט"ו באב היו בוררים עגים למזרח המערכה לכל השנה
מכאן ואילך תשט כח השאה ויש בעגים לשלושית ומעלין עשן נגם
יגדיל תולעת וכדאמרינן בירושלמי איכה רבי יעקב בר אבהו בשם
ר' יוסי אומר שבו בלה זמן קטנה לעובד שכל עץ שכחא בו תולעת
פסול לחובב וכל שהוא בקץ אינו עשה תאכולת ואותו יום שפסקו
היו עגים לפי שהיו יום היו משלימין מכה גדולה כואת וקודין
יום תבוא מגל כי ששכחו הקדמונות שאין צורך שיהיה להם לשטוב
עגים עב"ל : את המערכה שניה לקטרת בתב רש"י ו"ל בוכאים
פ"ו אלא המערכה גדולה היו עובדים מערכה קטנה ליטול תוונה
גדולה להכריס על מוכח הפכתי ג' קטין לכל בקר וערב להקטיר
עליהם קטורת וכו' כתבו פסקי תשובה דמוכח תמיד תחמת הדטן
מכל המערכה הכתובות ובקטרת קטרת מן הגדול דווקא : משוך

אמות בעומר חמש סאין נחלים ובשבת
בעומר שמונה סאין נחלים שלשים היו נותנין
שני בויכי לבונה של לחם הפנים : האברים
והפדרים ש"א נתעבלו מבפערב כהזרין יזחן
למערכה והציתו שתי מערכות באש ירדו
ובאו להם ללשבת הגזית :

חייב

מן הקרן להרשיקה מן הקרן ל' אמות שמהא מוכוכת כנגד
הפתח כמו שכתב רש"י ו"ל בוכאים פ"ו : בעומר כמו באווד לבי
אומר חמש סאין נחלים היו בותני' שם עגים : ובשבת היו נשערים
שהיה שם מ' סאין נחלים לשני בויכי לבונה של לחם הפנים שהיו
מקטירים שם מושבת לשבת : בויכי תרנוס של קשרותיו היא
בוכיה : נתעבלו כמו נתאללו : אותם האברים שאחרתו למעלה
ששחרים על הכנס והזרין למערכה כל האחר שהקטירו איברי
התמיד דאין שום דבר יכולים להקטיר במערכה זו קודם איברי
התמיד טב' וערך עליה העולה עולה ראשונה כך פי' המעלה בכל זה :
למערכה ובשרשים שם כגז מערכה גדולה : ללשבת הגזית
לעשות פייכות מד' פייכות עגים במקדש בכל יום כגדלה ציון
פ"ב כתב הרמ"ב ו"ל בהל' פטורין ומוכסין כ' ל' תמיד של בין הערבין
אין מפיסין לו פנים אחר אלא כל כהן שוכה בעבודה בין השבועות
שארית יוכה בה בין הערבים סוףמן הקטורת שמוכסין לה כיום
אחד בין הערבים ויבא עי' שלא הקטיר קטרת מעולם ואלכסי אומע
ציתאכנישכו עליה ואם כבר הקטיר כלם מיישיבם מוכסין
להם כלם בשארית כפייס עליה מה שוכה בשארית מקטירין בין

ברכות סוף הרואה **חייב אדם לברך על הרעה**
בשם שמברך על
הטובה שנאמר ואדבת אתי אלהיך בכל
לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך: **בכל**
לבבך בשני יצריך כיצד טוב וביצור הרע
ובכל נפשך מפילו נוטל את נפשך ובכל
מאורך בכל ממונך דבר אחר בכל מאורך
בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודדה לו
תנו

הערכים וכן כתב ס' פו וכסדר שעושים בכל יום בברך כך עושים
 בין הערכים סוף מהרמת הדשן מעובב הסיון וסדור המערכות
 והפייסות שאין עושים דברים אלו אלא ככל יום בשאר כלכל עכ"ל
 כתב הסו"ג עשין ק"ג והענין האחר שיכנס בשבת עשין פייסות
 אחרות לתמיד של בין הערכים עכ"ל - הדי שבש"ו שזכה בשחרית
 לא יוכה בין הערכים לעשות שום עבודה אלא העשירה שככסת
 פשיסוים ביהם - לישבת הגזית פ"י בשל הערוך כמיה היתה זאת
 הלשכה באכנים מפיסלות שוות תרגום נזית הוא פכילן ו"ח גדולה
 היתה זאת הלשכה מן הלשכות אחרות ולא היתה כראית עד שיבא
 אדם לתוכה מן ויגו שלום עכ"ל - רבינו בתי"ו ל' בפ' ואתחנן כתב
 בית וועד שלהם ששם היו חותכין הדין נקרא לשכת הגזית והוא
 לשון חתוך: חייב אדם לברך כשמוכרך דיין אמת על הרעה חייב
 לברך בשנות' ובלב טוב כשם שמוכרך בשמא' הטוב והישי' על הטוב -
 שהוא מודד לך בין מדה טוב' בין מדת פורענות הוי מודה לו ית'

בשמות

תנו רבנן פעם אחת נזרה מלכות יון
הרשעה שלא יעסקו ישראל
בתורה **באפפוס בן יהודה ומצא לדבי**
עקיבא שהיה מקחיל קהילות פרבים ועוסק
בתורה אמר לו עקיבא אי אתה מתירא מפני
אמה זו **אמר לו אמשול לך מטל לילה**
הדבר דומה לשועל יתירה סמלך על גב
הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים במקום
למקום אמר להם מפני מה אתם בודחים
אמרו לו מפני הרשתות שמביאים עלינו בני
אדם **אמר להם דעוכם שתגלו ליבשה**
וגלוי אני ואתם כשם שגרו אבותי עם
אבותיכם אמרו לו אתה הוא עמוסר' עקיבא
פקח שבהיות לא פקח אתה איהל טפיש
אתה ומה במקום היותנו אנו כתיבאין
במקום כתיבנו על אחת כמה וכמה אף אנו
עבשין שאנו יושבים ועוסקים בתורה

דכתיב

בשמות ללב: פפוי' אורו ששם גדול היה והיה טוב ליהראל
 בעבורי: במקום חיהנו בניס: במקוםמתתינו כיבשה:
 ק כ ז 8 א אמר

דְּכַתִּיב בָּהּ כִּי הִיא חַיִּיד וְאוֹרֵךְ יָמֶיהָ כִּי אִם
 אֲנוּ הוֹלְכִים וּמְבַטְלִים כְּמִנְהַ עַל אֶחָת כְּפֹר
 וְכִמְהָ אָמְרוּ לֹא הָיוּ יָמִים מוֹעֲטִים עַד שֶׁתִּפְשֵׁ
 לְרַבִּי עֲקִיבָא וְחִבְשׁוּהוּ בְּבֵית הַלְּלוּסוּרִי
 וְתִפְשׁוּ לְפָפּוֹס בֶּן יְהוּדָה וְחִבְשׁוּהוּ אֲצִלוּ אִמְר
 לוֹ פָּפּוֹס מִי הֵבִיאָךְ לְכֹאן אָמַר לוֹ אֲשֶׁרֶךְ
 רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנַת־פֶּסֶת עַל דְּבַר־תּוֹרָה וְאֵינִי
 לְפָפּוֹס שְׁנַת־פֶּסֶת עַל דְּבָרִים בְּטָלִים אִמְרוּ
 בְּשַׁעַר שְׂדֵי צִיּוֹן לְרַבִּי עֲקִיבָא לְהַדְרִיגָהּ וְסִי
 קָרִי אֶת שְׁמֵעַ הִיהוּהִי סוֹרְקִין אֶת בְּשֵׁת
 בְּמַסְרָקוֹת שֶׁל בְּרוֹז וְהִיא מְקַבֵּל עֲלָיו עוֹל
 מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה אָמְרוּ לוֹ תִלְמִידֵינוּ
 רַבִּינוּ עַד כֵּאֵן אָמַר לָהֶם כָּל יָמֵי הַיִּיחִי
 מַצְטַעַר

אמר לו ר"ע לכפוס מי הביאך לכאן: סורקים במסרקות אנו
 שהם כ"ס"י כי כלנו שיש להם עוקני של ברזל: עול מלכות שמים
 וק"ש ואני שמעתי ראשי תיבות של עול מלכות שמים שמוע נהפוך
 אותנו: בארובה כתב רש"י ו"ל כפ' פאודי ר"ע וזכרנו לא אתקרינו
 לאסתהא' נכסר דינור דהא כל שאר כשמועין אסתחין עמן ועבמו
 כיה ואיהו מת באהבה וכפך כשמוע' בהאי קד' נאהבת וכאה סולקיה
 בגון דר"ע סליק לעיל' כדק' יאות על בשלס וכפך בשלס: עד כאן
 כלומר

מַצְטַעַר עַל פָּסוּק זֶה בְּכָל נַפְשָׁךְ וְאִפִּילוּ הוּא
 נוֹטֵל אֶת נְשַׁמְתְּךָ אִמְרַתִּי מִתִּי יָבֵא לְיָדִי
 וְאִקְיִימוּ וְעַכְשָׁיו שָׁבָא לְיָדִי לֹא אִקְיִימוּ הִיָּה
 מֵאַרְיֶךְ בְּאֶחָד עַד שִׁינְתָה נְשַׁמְתוּ בְּאֶחָד
 יָצְתָה בַת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה אֲשֶׁרֶךְ רַבִּי
 עֲקִיבָא שִׁינְתָה נְשַׁמְתְּךָ בְּאֶחָד אָמְרוּ מִלֵּאכִי
 הַשְׂרֵת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רַבּוֹנוּ שֶׁל
 עוֹלָם זֶה תּוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָה מִמֶּתִים יָדָךְ יי
 מִמֶּתִים מֵחֶלֶד אָמַר לָהֶם חֲלַקְס בְּחַיִּים
 יָצְתָה בַת קוֹל וְאָמְרָה אֲשֶׁרֶךְ רַבִּי עֲקִיבָא
 שְׂאִתָּה מְזוּמִן לְתַנִּי הָעוֹלָם הֵבֵא:

יבא פרק בא לו אצל פרו שניה וסומך
 סוף בקלפי שתי ידיו ערנו ומתודה
 וכך

כלומר עדיין אי אתם מבינים כונתך: ממתים ידך ה' אותי העסקי
 בתורה שהיא מימין ידך עכשיו הם נומתים - או ירטה נידך היה
 דאני למות ולא חיד צ"ו: מזוכן כתבו העוסקות נכתובות ס"כ
 והלא כל ישראל יש להם חלק לעה"ב ופי' הרב ר' יואיר כל היב' דאני
 נזומן לתני העה"ב היינו צלל דין וכלא יסורין עב"ל - וועשה זה של
 דני עקיבא ומיתנו הוא יותר בארובה ביהרש משלי כפסוק טבסה
 טבסה טבסה ייכה קחמו נשם: בא לו תביא כפרק שלישי
 8 3 8 3

יִכָּרְהוּ אִמְרָא אֲנִי הַשֵּׁם הַטָּמֵא עֵוִיתִי
פְּשִׁיתִי לִפְנֵי אֲדֹנָי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם
קְדוֹשֵׁיךָ אֲנִי בְּיָס כִּפַּר נֹא לַחֲטָאִים וְלַעֲוֹנוֹת
וַיִּפְּצֵם שְׁחִימָתִי שִׁעֵוִיתִי וְשִׁפְשַׁעְתִּי לִפְנֵיךָ
אֲנִי וּבֵיתִי וּבְנֵי אֶהְרֹן עִם קְדוֹשֵׁיךָ בְּכַתוּב
בְּתוֹרַת כִּשָׁה עֲבָדְךָ כִּי כִּיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר
עֲלֵיכֶם יִטְהַר אַחֲכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי
יְהוָה תִּטְהָרוּ : וְהֵם עֹנִים אַחֲרָיו בְּרוּךְ
שֵׁם כְבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

סוכה פרק תנו רבנן בשלשה דברים
לולב וערבה גדולה גמילות חסדים
יותר מן הצדקה צדקה בממונו וגמילות

חסדים

דיומא בא לו אצל פרו ופרו היה עומד וכולי ומתודה עליו חטאתו
וחטאת בני ביתו ונכסאיו אצל פרו פעם ב' היה מתודה חטאתו
וחטאת בני ביתו וחטאת כל הבהמים וזהו שאמר כאן בא לו אצל
פרו שיהיה שבתילה מתודה עליו ועל בני ביתו ואחר כך עליו ועל
בני ביתו ועל כל הבהמים : אגא השם כתב הרמב"ם ז"ל כל מקום
שזכר בזאת התוספתא שם ר"ל שם התוספתא : ובדיומא פ"ג כתבו
התוספות בירושלמי יש שכתבאשונה היה אומר אגא השם והשניה
אגא בשם עכ"ל וכן פסק הר"י קאהו בהלכות יום הכפורים סיומן
תרכ"א : והם עונים אחריו כשזכיר את ה' : גמילות

חֲסָדִים בֵּין בְּנוֹפּוֹ בֵּין בְּמִמוֹנוֹ צְדָקָה לְעֲנִיִּים
גְּמִילוֹת חֲסָדִים בֵּין לְעֲנִיִּים בֵּין לְעֹשֵׂרִים
צְדָקָה לְחַיִּים גְּמִילוֹת חֲסָדִים בֵּין לְחַיִּים בֵּין
לְמֵתִים : (ובירושלמי דפאה פ"ג גרים הכי)

צדקה וגמילות חסדים שקולות כנגד כל מנותיה של תורה
שהצדקה מוכנת בזיו' ונ"ס מוכנת
לחיים ולמותים הצדקה מוכנת לעניי' ונ"ס מוכנת לעשירים
הצדק' מוכנת במומו של אדם ונ"ס מוכנת בין בנופו בין במומו ר"י
בן מריא בשם ר' אומר אין אנו יודעים אי זה מה' מביא או צדקה או
נ"ס כשהוא אומ' וזכר ה' מעול ועד עול על יראיו וצדקתו לכני כני'
הוא אמרת שגמילות חסדים מביאה יותר מהצדקה עד גאון למנו' :

קדושין פרק כל העושה מצוה אחת מטיבין
ראשון לו ומאריבין לו ימיו ונחל
את הארץ : וכל שאינו עושה מצוה אחת
אין מטיבין לו ואין מאריבין לו מיומאיו
נחל

חברים בין בנופו וכו' בנופו כיצד נוספיד למית * מוסאו * קוכרו *
משנת שתן * מלוה סבירו כדרך * צמימונו כיצד מלוה לו מענת
חשאלו כלים ובהמה : כל העושה מצוה אחת יתירס על זכויותיו
כדי שיהיו זכויותיו נרחבי' מעונותיו וכדיעתו לכף זכות : מטיבין לו
מאריבין את ימיו לעולם הבא : ונחל את הארץ ארץ
הקיים רונה לומר העולם הבא כך פירש הרמב"ם ז"ל ורש"י
פירש יוטיבין לו בעולם הזה ונחל את הארץ ס"י העולם הבא :

גדל את הארץ כל שישנו במקרא ובמשנה
ובדרש אין לא במהרה הוא הוכיח שיש
והחוט המשולש לא במהרה נתקן וכל
שאנו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרש
אין אנו מן הישוב :

כתובות פרק ראשון ח"א רבי רבי ישמעאל
מפני מה אונן פלה
קשה והאלה רפה מפני עאם יעמע אדם
ז' בר שאנו רגון יכוף אליה לתוכה :

תנו

כל שישינו מי שהוא פקי בעקרא : וברוך ארון פי' הכתובים ז"ל
ודרך ארץ הוא עבודה בני אדם זכורה טובה נכזת ונמוסר :
ולא בדרך ארץ הרב כדמיכאל ז"ל פירש דרך ארץ שאין נושא
והוא נכזת עם הבניות : אנו מן הישוב אינו מושל לישבו
על עולם אבל להגידוין המקום תועלת למדינה ואלהו באלה
שאלו תעשה מושבו משה לביש ופקול לעדות יהוה יוכס ז"ל • ור"ן
פירש אינו מקפיד על דבר שהוא נכזר לו ואין לו בושת פנים
והוא שני אימיון הנאל לפקול לעדות : הנא רבי רבי
ישמעאל כיה כאל הליכות עולם שבה אומי פדק' ג' בכל
מקום שאומר הנאל ינח דבי דבי ישמעאל ק' הלכה • ובמקום
פירש דבי דבי ישמעאל יכא אין הלכה כמותו : אריה
בשר כמקום האון : יכוף יכניפה לתוכה לשתם אותה :

נכזות

תנו רבנן אל ישמע אדם לאוניודברי
בטלים מפני שהן נכזות תחלה
לאברים :

מכות פרק אלו רבי רבי שמעון בר רבי אומר
הן חלוקין הרי הוא אומר דק

הזק לכל תי אבי היום כי הדם הוא הנפש
ואומר לא תאכילנו למען יטב לך ולבניך
אחריו כי תעשה הישר בעיני יהוה :

ומה אם הדם שנפשו של אדם קצה כמנו
הפורש כמנו מקבל שכר גזל ועריות שנפשו
של אדם מתאוה להם ומחמדתן הפורש
בהם על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדרתיו
ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות :

חניא

נכזות כשרפות תחלה להיותן דקות ורקות אבל שאר האברים :
רק הזק הד' מן ז"ל כשרשת ראה כתב כי הזכיר בה פון חפכי
דענין שמונו דכין בלם יזכיר כי היו זכאים את זכאים לספורים
וזה העבודה שהיא באכלה מן הדם ומתעבדים עמם ולא
פיריה זה עיקר טעם איבוד הדם כי הכתוב נפדש טעמו כי
הדם הוא הנפש אבל ענה היו שמונים בו נשים יחזיקו מאה זהו
יזכרים בו נגזרים יעניו יע' לוקצה נגמו מאוס הוא בעיניו

ישמעאל

בבא בתרא
פרק ראשון

חניא

רבי יהודה אומר

גדולה צדקה

שמקרבת את הנאולה שניאמר כה אלו
ידוה שמרו משפט ועשו צדקה כן קרובה
ישועת לבא וצדקת לגלות : הוא היה
אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם
הר קשה ברזל כחכו ברזל קשה אש
מפעפעו אש קשה מים בכבים אותו מים
קשים

מפעפעו מרכבו שיוכל לעשות בו כדעונו * איתא בקהלת רבה
ע"פ ומונח אבי מר מעולאת האשה כ"א חכ"י י"ד דברי קשים זה מזה
וכלם מתגאים זה מזה תהום קשה והארץ מתגאה עליו שהוא כנש
עליה * הארץ קשה וההרים קשים מתגא' עליה * ההר קשה והברזל
מתגא' עליו וטובה * ברזל קשה ואש מפעפעתו * האש קשה והמים
מתגאים ומכבין אותו * המים קשים ועכבים כונלים אותם *
עכבים קשים והרומ מכורתן * הרומ קשה והכותל מתגאה עליו
ועומד בו * כותל קשה אדם מתגאה וכופרתו * אדם קשה מיה
מתלפתו * (מלשון ותתלחלח המלכה) כדה קשה היין מתגאה
ומשכחתו * יין קשה והסיכה מפיעתו * סיכה קשה וסולו מתגאה
ומתלטה (פי' מנעבט ומצבל הסיכה) * סולו קשה ומלאך המוות
מתגאה וכופל את נפשו * ואשה רעה קשה מכלם דכתיב ומנח
אבי ונו' * ע"כ לשונו * וכפירובין פרק ו' בעובדא דר"ג איתא
שהדרך מפינה את היין עיין שם תם בירושלמי דע"א פרק ג' :

קשים ימים סובלים אותן עבים קשים רוח
מפורתן רוח קשה גוף סובלו גוף קשה
פחד עובדו פחד קשה יין מפינו יין קשה
שינה מפכחתו ומיתה קשה מכלם וכתיב
וצדקה תציל ממות :

מנחות פרק חרי
עלי עשרון

אמר

רבי יצחק מ"א

דכתיב ואת תורת

החטאות ואת תורת הי"אשם כל העוסק
בתורת חטאת כאלו הקריב חטאת וכל
העוסק בתורת אשם כאלו הקריב אשם :
ואמר בשולת בהמה אשה ריח נוח ובשולת
העוף אשה ריח נוח ובמנחה אשה ריח
נוח לומר לך אחר המרבה ואחד הממעיט
ובלבד שיכוין לבו לשמים :

חניא

גוף סובלו כל הגוף מלא רוח : יין מפינו מסירו תרנוס של הכרי
את ייך מפליך הוא תפינו ית סמך * והמוכלל יופי פי' על פסוק
אל תפני כונה לך ענין רבון וכן אמרו יין מפינו כלומר מחליטנו
ומפינו כחו עכ"ל וכן כתב הרב יוסף ב"ר יצחק : שינה מפכחתו
מגילתו והולך לו : אחרי המרבה להביא קדמות היגי בשני

תניא

אמר רבי שמעון בן עזאי בוא
וראה מה כתיב בפרשת קדבנות
שלא נאמר בהן לא אל ולא אלהים אלא
לוי שללו ליתן פחזון פה לבני דין לחלוק :
אחלות פרק ד' ואמרו אין להם שיעור
ראשון

מן המזת • ופחות מכזית מן הנבלה •
ופחות מבעדשה מן השירין מטמאין טומאתן
מאיתים ואיתקעים ושבזרה אמרים באדם
שלישים

והעויר טוהו • כתב הרמ"בם ז"ל מה הפך ז"ל וג"כ ראוי לאדם
להתעסק בדברי הקדושות ולשאת ולתת בהם ולא יאמר הרי הן
דברים שאין צריך להם בזמן הזה כמו שאומרים הובנו אדם והו"ל
אמרנו תלמידי חכמים העסקים נהלכות עבודה וועלה עליהם
הכתוב כתיבו נבנה בית היוקדש צימיהם : לבעל דין יוכיט
ואפיקודוסים : לחלוק לומר השוית הנטה הן שיה שמו כן מה
להקריב לו נכסה וזה שמו כן מה להקריב לו שדים וזה אליט לכן
באמר בכלל ריח כיתת לה' : האמרים צריך שיביא בהם כד
גידים ועגמות בין באבר שנתלט מן הדי בין באבר שנתלט מן הארץ
ובכן הוא כחשב אבר : אין לתם שיצור לצעוף את האדם אפילו
פחות יוכיית וכו' : אמרו באדם אכל מאה יומה כדאמרין
בבביות סוף פירק יומן אל סתמידי הדי ימיאל סדקו וכו'
כנסה

שלשים בפיסת הרגל ששה בכל אצבע
ששה בקורסל שנים בשוק חמשה
בארובה אחד בידן ושר ששה בקטלית
ואחד שער ציצות שלושים בפיסת היד ששה
בכל אצבע שנים בקנה עבים בכרפק אחד
בזרוע וארבע בפתח מאה ואחד טוה וסאה
ואחד

מאה ל"ב אברים ואמר להם באמה יש ל' אברים יתרים שני צידים
וגי' ללעית וכו' : בפיסת הרגל כף הרגל והיא הכרסה : ששה
בכל אצבע לזמם ארבעות היינו פלשים : קורסל תרנט כרעים
קדולין וקוס סיבור הרגל והשוק וד"ק ז"ל פירש והם הנרכים •
השוק כירש מן ולא נעמד קדולין : ארכבה כרף של ירך העטוי
בזין כ"ן כסופה דוויניה טייף וויניה וקיף : קטלית הוא כף היד
לפת הדמ"בם והערך והצדפימורא פי' למעלה מן הירך : בפיסת
יד תרנט ככף אים כשיבת ידא והוא פולכים א' סי' י"א : ס"ב' בקנה
עם הנאזכר ליד • מלשון קנה המדה שבו מודדי האמה כך פירש
הרמ"מ' והשרשים בערך קנה פי' על פהוק ואלמושי מוקנה יעטב
והוא מפרק הזרוע עד פרק הכתף וגם דמ" ז"ל בליוט סימן ל"א על
כסוק זה מוקנה הוא עם העגלון העטל קנה ועל שהוא עגול
קנה קורא אותו כך • והרמ"בם ז"ל פי' כהם כקנה קנה הזרוע :
שנים בכרפק הכרף האומני טבורוע וכערטי כך שמו כן כתב
הרמ"בם ז"ל וצדפימורא בשבת פ' י' • והרמ"בם פירש מוקוס
כפיפת הזרוע מלכון ותשבה מפרקתו : אחר בזרוע כתב
פס"מ וכו' לברכ' בעשין כ"ב ובנוכב' אהלית מוכיית טבורוע הוא
העגם

ואחד מזה : ושמונה עשר חוליות
שבשרדה תשעה בראש ושמונה בצואר
ששה בספתח של לב וחמשה בנקוביו וכל
אחד ואחד מטמא במגע ובמשא ובאהל
אימתי בזמן שיש עליהם בשר כראוי ואלם
אין עליהם בשר כראוי מטמאין במגע
ובכליה ואינם מטמאין באהל :

גורשק ריש לקיש טיטוס רבי שמעון
יוצא דופן בן מנסיא אומר ויין
יהוה

העם המזיכר לכתף ונדר ארז וראש השני מחונכה לנודק הוא
קו"ל בלבו עב"ל : ק"א מזה וק"א מזה הק"ל חכמים הם חלו - ל'
שבסיבת הרגל - בקודסל - ב' כפוק - ה' בארכובה - א' ביד - ג'
בקלית - י"ח גלגול - ל' בסיסת היר - ב' בקנה ב' בארסן א'
ברוב - ד' ככתף - סך ק"א ענף א' באלס : חליות השדרה פדקיס
או סככות של חוט הסדרה : במפתח של לב הוא החזה לפי
שבתמועת החזה מוטב הדיאס על הלב והנה הוא לו כנו מפתח
שיסתם דרך יכנס מוטב האויר ופא העפן : וחמשה בנקוביו הם
כלי ההולדה והאמה : בשר כראוי כדי שיפלה ארכה ויכריח אם
היה חונכה באלס חי : ואינם מטמאין באהל לפי שטומאת אהל
אינה אלא או באלס שלם כדכתיב אלם כי ימוג באלל או באבר
החיה לאלם כדכתיב בפעם אלם חס אלם יש בו גידים ובשר
עצמות ומטמא באלל אף אבר חי בו גידים ובשר ועצמות

יהיה אלהים י אלת הצ"ע אשר לקח מן
המים לאשה וביאה אל האדם : מלמד
שקליעה הקדוש ברוך הוא לחיה והביאה
אל האדם הראשון (ונקללת רבה סודרא תמיכא פ' טוב
ללנת גרים עוד וכעס' טוסטין לסי) שכן בכרבי הים קורין
לקלעתא בנייתא :

אומר עשרת הדברות ופרישת המן ונומר עד הבקשות כמו
שמסודר במעמד יום ראשון :

בקשה ליום שני

והו רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
שתכפר לי על כל פשעי ותמחול
לי על כל עונותי כי רבו משוכותי : לך
הטאתי עויתי ופשעתי צרדתי קשיתי עורף
וסרתי ממצותיך וממשפטיך הטובים ולא
שוח לי : אגאיי אלהי ואלהי אבותי קבלני

בתשובה
סמא באלל - תהדרטמא ז"ל : שקליעה עשה לה ענות נשער
לאזה תרגום ירושלמי ממש' עבות עובד קליעה עדינ"ס כלע"ו :
לעבות קורין כסין שהיא חלשון ויבן ה' אלהים את
הכלע - פירוש אשר בנייתא נשער :

בתשובה שלמה לפניך . ועשה למענך
לא למעני ורצוה תשובתי ונפני מעג
ומנסתרות וארצה מן העבים אלך בכל
אשר לחטאתם לא תזכור עד . יהי רצו
מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתצילני מיצ
דבר וטפל צרה וצוקה ותכנין מעשה
ותדפא את מכותי ואת מכאובי ולא ישכ
פני וזעקה בביתי ולא שוד ושבר בגבול
ואהיה מיד איד ומעושי רצונך ותשכילני
שכל טוב מלפניך לטען אשכיל בכל אשר
אעשה ובכל אשר אפנה שם עד היום אשר
תאספני אליך ותוציאני משלום אל שלום
ואמנא חן וחסד ביוניך וביעני כל רוא
אתי שמעה אדני סלחה אדני הקשבה
ועשה אל תאחר למענך אלהי כי שמך
נקרא על עירך ועל עמך . אדני שמעה
בקולי תחיינה אנך קשבות לקול תחנוני
ישמע תפילתי כי אתה שומע תפלת כל נה
ברוך שומע תפלה :

בקשה אחרת מעין יצירת המום על דרך
הקבלה :

יהו רצון מלפניך יי אלהי ואלהי
אבותינו אדון הכל ושליט בעולמך
והבדלת לבסוף רועליונים ביום זה כן
ברחמיך הרבים תכדילנו וקבל עמך בית
ישראל

מסדר המעמד . תיקן לומר אחר הבקשה ראשונה בקשה אחרת
והיא מיוסד על סדר ואופן שהיו עושים בזמן בית המקד
ואהי לדבר שכיבו בתענית פ"ד אנשי המחר נכנסים לבית הכנסת
יושבים ל' תעניות בשבוע . בשכי על יורדי הים . בג' על הולכי
מדברות וכו' כנדאה בבקשה דבר יום ביומו . ואפשר שתיקן מסדר
המעודות להזכיר מאלה ה' יתברך כמו שהיו עושים בזמן שנית
המקד קיים נצתי כנסיותיהם כל ימים הללו ושם מפרש ואזיל
בע"ש לא היו מתעבין מפני כבוד השבת וכל שכן בשבת עמיה
ונאמך בשבת גם כן לא היו מתענים מפני שהוא שלישי לצידה
לאדם הראשון שנברא ביום ו' וכל יום ג' היו פלוש כדכתיב ויהי
ביום השלישי בהיותם כואבים עכ"ל . ורש"י ו"ל כתב על יורדי הים
דכתיב יהי דקיש בתוך המים וצריך להזכיר ולדמות על הדבר ויקו
המים שלא יזיקו ליורדי הים . בג' על הולכי מדברות דכתיב ומרא'
היבשה תהיה דאוויה יבשה להולכיה שלא יזיקו מפני חיות רעות
ושמאלו הדרכים נקיים . גד' על האסכרה כיון דאסכרה טאה על
לשון הרע ולשון הרע איתעביד ביום ד' שנבראו המאורות ואמרה
הלכ' אי אפשי וכו' היינו לשון הרע . הילכך איכא למימש לאסכרה

ישראל מפל חטא ויון ואשמה לכל חברתנו
 ותברילנו מן התועים ותתן לנו מהרכים בני
 העומדים לפניך ותצילנו מדינת של גהינם
 וברחמיך הרבים תצילנו ולכל עמך ישראל
 משטיפת מים והולכי ימים ועובדי גהרות
 תצילם מנחשול שלים ומשבולת מים
 כרכתיב כיתעבור במים אתך אני ובנהרות
 לא ישטפוך כיתלקך במוראש ללא תפוח
 ולהבה לאתבער בקך ותצילנו ולכל
 עמך בית ישראל מסער הים ומחיוק היבשה
 ואנחנו וכל עמך ישראל בכלל הרחמים
 כי

ומתפללין עליה שלא תבא עוד טעם א' כתב הרב יפה מראה ו'
 בשם רש"י דכתיב יהי עאורתי מארת כתיב וכיון שהוא חסר משמע
 מאור' בה' על עובדו דכתי' ישרנו המים כפס תיה איתא בירושלמי
 דתעבי' פ"ד תני סנהדרי גדולה היתה מתעבה עמהם וכי סנהדרי
 גדולה יכולה להתעבות בכל יום אלא עשלקין היו עמוס על בה
 אבות ובכל יום מתעבה בית אב ומורין שליטה עכ"ל ו' ולכן מקן
 עובד המעמדות בארבעה ימים הללו תפלות אלו זכר למה שהיו
 עושים בזיון שבית המקדש קיים : גחשול ויהי כמר גדול ציס
 תרנונו והיה כשאל רבא בימיה : שבולת שטף המים תקופ
 שגרים המים בכח נקרא שבולת : ואנחנו כתב הכל בו דין
 קכ"ב

כי אתרה שומיע תפלת כל פה ברוך שומיע
 תפלה :

מעמד ליום שלישי

ויאמר תורה אלהים יקוו המים כמתחת
 השמים אל מקום אחד
 ותראה היבשה ויהי כן : ויקרא אלהים
 לבשה ארץ ולמקנות המים קראימים וירא
 אלהים כי טוב : ויאמר אלהים תרשא
 הארץ ורשא עשב מרע ועץ פרי עשה
 פרי לטינו אשר ורעו בו על הארץ ויהי כן :
 ותוצא הארץ ורשא עשב מרע ועץ למינהו
 ועץ עשה פרי אשר ורעו בו למינהו וירא
 אלהים כי טוב ויהי בקר יום שלישי :
 ויקנא

קכ"ב ואנחנו גרסינן ולא ואנו כי אין ככל הקריאה רק אנו ובכל
 יקוו שבתנו ואנו לשון אכינו ואכלות הוא כמו ואנו ואכלו שהוא לשון
 אכל ולכן אין לומר ואנו אלא ואנחנו : יקוו יקנאו ובבחי' אשית
 דנה פ' כ"ט רבי ברביה בשם רבי זכאי אמר יקוו המים יפשה נוגה
 לייס כמו שפארר וקו יכסה על ירושלים : הרשא תנוא ויתפולא
 ויקנא

בביתם ויקנא יואל ב

יהודה לארצו ויחמור על עמו ויען יהודה

ויאמר ליעמו הנני שלח לכם את הדת והתירוש והיצהר ושבעתם אותו ולא אהיה אתכם עוד חרפה בנים וית הצפון

ארחיק מעליכם והרחתיו אל ארץ ציו ושככה את פניו אלהים הקדמני וסופו אל הים האחרון ועלה באש ותעל צחנתו נהגדיל לעשות אל תירא אדמה גדולה

ושמחי כי הגדיל יהיה לעשות אל תירא

בהמות

ויקנא רבותיכו ו"ל פירשו אותי לשון התראה התרה בנוכחי עסקי ארצו וכן במדרש רבות פרטת בשא ב"ט וקנא את אשתי אמר רב כחמן בר ינחק אין קנאי אלא לשון התראה וכן הוא אומר ויקנא ה' לארצו וישמול על עמו כתב רש"י ו"ל בסוטה ס"א לארצו כמו על ארצו וכן וישאלו אבשי המקום לאשתו כמו על אשתו והוציא בתב המכלל יופי ינהר בקרא בן השמן בעת מדושו אחר הדריכה והצפוני הוא הארצה שבא מן הכפון ור"ל קראו ליצר הרע כן והרחתיו אל ארץ ושם ימות שלא ימצא מה יאכל לפיכך ועל עאסו הים הקדמוני רונה לומר מורסי האחרון הוא מעט וזה לשון השדשים בערך קדם וכן בקרא שאם המזרח קדם כמו שנקרא כנגדו מערב אמוד ואחרון צחנתו כמו באש והגדיל לעשות הארצה הגדיל לעשות רע בארץ ישראל

בהמות שדי כי דשאו נאות מדבר כי עין נשא פרו תאנרה וגפן נתנו חילם ובני ציון נלו ושמחו ביהוה אל היכם כי נתן לכם את המורה לצדקה ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון ומלאו הגרנות בר

והשיקו היקבים תירוש ויצהר ושלמתי לכם את השנים אשר אכל הארבה הילק והחסיל והגזם חילי הגדול אשר שלחתי בכם

שרי כמו סדה : נאות מדבר פ"י המכלל שרשו כזה ופירושו מקום נאות מדבר כי אהלי הדושים במדבר מקום המרעה : מורה הוא המטר הבא בקדש מרחשון שמורה הארץ והורעים : ומלקוש

פומר הבא אחר המורה ולשון מלקוש הוא דבר המאומד : בראשון הוא אדם כיבן ופ"י רש"י ו"ל על העסוק ואעפ"י שהמורה היא רביעה ראשונה היורדת על הזרע והיא במרחשון אותה שנה ניסן זרעו כמו שמופזש במעכת תענית מגדלה התבואה לאמד עשר יום עב"ל : בר תבואה : והשיקו כמו והכיפו אשר הכיף ה' את פי ים סוף כלות שיהיו היקבי מלאים עד שיכופו היין או השמן על פניהם ורש"י ו"ל פ"י והשיקו לשון השמעת קול כשהקולות יורד מן הגת אל תוך היקב : יקבים פ"י רש"י ו"ל ניסעיה סימן ה' יקב הוא הבור שלפני הגת לקבל היין וכן כל יקב שבחקרא לשון בור הוא ור"ק ו"ל פ"י והיקב דורכים בו העגבים להוציא פרי העגבים למשה : ילק חסיל וגזם מיני ארצה הם פירש ריק ו"ל בשם יואל ילק

בכם : ואיכלתם אכול ושתיתם והללתם את עם ירוה אלהיכם ארבע עשר עמכם להפליא ולא יבשו עפי לעינים : וידיתם כי בקרב ישראל אני ואני יהוה אלהיכם ואין עוד ולא יבשו עמי לעלם :

תהלים פב כוזמור לאסף אלהים נצב בעצרת אל בקרת

אלהים ישפט : עד כתי השפמו עול ופני רשעים תשאו סלה : שפטו גדלו ותוס עני ורש הזדקו : פלמו גדל ויביון סיד רשעים הצילו : לא ידעו ולא יבינו בהשכה יתהלכו יטוטו כל מוסדי ארץ : אני

אמרת אלהים אתם ובני ירוה כלכם : אכן באדם תם תהו וכאחד רשעים תבלו : קומה אלהים עפטה הארץ כי אתה תנחל בכל דגים :

ירכיבהו

לפי שהוא לוקק ולוקק את העמב * תכיל לבי שהוא כורת את הכל יין יסכלנו הארנה * גום לבי טנוז את התבואה * ארכה לבי שהוא הדב שבניני עב"ל גדל ונדולל ונכסיו : רש שהוא מתרומם : אביון שהוא

תורה ירכיבהו על כמותי ארץ ויאכל תניבת שדי וינקרהו ובש מסלע ושמן מחלטי ש צור : חסאת בקר וחלב צאן עם חלב כרים ואלים בני בשר ועתווים עם הקרב כליות הטטה ודם ענב תשתה חמר : וישמן שרון ויבעט שמנת עבית בשית וישש ארזה עשהו וינבל צור ישועתו : יקניא אהו בזרים בתועבת כעיסתו : יבחו לשדים לא אלה אלהים לא ידעם חדשים מקרב באו לא שערום אבתיכם : צור ילך תשי ותשכח אל מחללק :

אמר

שהוא הואה דבר ואינו אובל הואה דבר ואינו שותה ויחב לכל וכתב רשי ז"ל במניפא פ"ט ולסון אביון האובה ואינו משיג מה טנפשו מתאזה לכל טוב : תגובות עניו יציאת הסידות והעשבים ונדולס פהסרטי ז"ל : כרים ככסי : ועתורים זכרי העוים ונקראו גם כן תימים והנדולים יקראו עתודים ותמיים והקטנים יקראו שעירים * ומהסרטי ז"ל : כליות הטטה גרעמי חטים הדומות לכליות : חמר יין סאדום ביותר : כשית כמו כסית טכסית לבך מרוב שומן : וישוש הניס : וינבל תירק בדברי נבלה : לא שיערו לא יראו מהם ולא עבדום * ורש"י כי"ה הם שדים לא עשו אבותיכם שעירים קללו * תשי טכסא : מחוללק יונק סינר רש"י ז"ל מוניחך מרחם לסון

תמיד ע"ג **אמר להם המנוחה בואו ורפיון מי השוחט מי**

הזורק

יהולל איכות חיל ביולדה : הממונה : הוא הממונה על הפייסות לאתר שבאו ללשכת הגזית להפיק אומר להם בואו והפיוס : באו והפיוס : זהו הפייס השני שהיו עושים וכל העבודות הללו שמונה והולך בפייס אל היו כן כתב הרמ"בס ז"ל בהלכות תמידין ומנספין פ"ד כתב הם"ג נ"ג בעשין ק"ב ז"ל שזכה במשיטת התמיד י"ב אהיו הכהנים העומדים על יומיו במשכים עמו כיול השני שהוא עומד על ימיו הוא יוקבל חזק הדם והג' הכתוב לו מדטן מוכח והל' שבגידו מדטן החבורה ומ"ב * ההנהיג מעלה הראש והרגל לכנס השישי בשתי ידים הו' בעוקץ וברגל וכן כלי' ע"ד זה אחר זה עד הי' שמעלה היין של כהכים עיין שס' מי שוחט אף על גב דשמיטה כשרה בוד תקנו בה פייס דתשלית עבודת התמיד היא ומציבה להן ואם לא יגילו פייס יבואו לידי סכנה ומ"ו לא היה יוקדם ידיו ורגליו מן הכיור כמו שהיו עושים שאר אהיו הכהנים שזכו בפייס כדתבן ביומ' פ"ג בן קסין עשה י"ב דדי' לכיו' (ט' הערוך והם כעין דדי' אשה שחפס יונאים הויים ורחמים) שבפדילה לא היה שם אלא שני דדים ופי' הכב ברטימור' ל"ב כ"ג היה ועשה י"ב דדי' לכיור כדי שיהו י"ב כהנים הוברים בפייס התמיד של אחר מקדשים בנת אל ואל"ס שי"ג בהגיה היו (העוסקים בתמיד בין צבקר בין בערב זה צבקר י"ה צבקר תר"ט ז"ל בחמאת פ"ד) כדאמר' נפ' ב' לא עשה דד לשיטת אשה זיטה כזירה בוד עב"ל - וכדאיתא נ"ב בברכות פ"ה גבי עבודה דשמאל הריתי עם עלי שהשמיטה כפינה בורים עיין שם בתנו צבקר' מוכפות צפ' בתרא דכתיובת לא היו שוחטים אלא מיוזמים לכן שוחטים הבהנים * עוד כתבו בצבקר' מוכפות צ"כ

לקדושין

הזורק מי מדשן את מזבח הפנימי מי מדשן את המנוחה מי מעלה אהרים לכבש

הראש והרגל שתי הידים העוקץ והרגל

החזה

לקדושין שמיטה והפסטה אע"פ שנותרות בורים לכתיבה לא היו עושים אותן כי אם מיוקסו וכשרים * כתב הרמ"בס ז"ל בהל' מעשה הקדמות כ"כ פד ונריך שצדיה מחמתו בשעת שמיטת העולה לשם ו' דברים לשם הזבח לשם הווצת ושהוצח לה' ברוך הוא ושיקטירו לאישים ושהקטרתי לריח בלבד ושדיו זה כמת דוס לפני ה' ואם שחט סתם כשר כמו שאמרו עב"ל * והרב כתב זה לפי משנת ספ"ד דזבחים לשם ו' דברי' הוצח מוכח לשם וצח לשם וצח לשם ה' לשם אישים לשם ריח ניחוח והקטאת והאשם לשם חטא * מי זורק מקבל הדם הוא הזורק * וכינד היה עושה כשלוקח הדם במזרק עיין בהדמ' כס ז"ל הלכו מעש' הקדמות פ"ה העולה והאשם והשלמים בין של ימיד בין של זבול זורק הדם במזרק והאשם' קויית דמה היה באצבע שני' בה ועב"ל אצבע בדם ונז' לא ולמד שם שהוא באצבע יערב לך : עוד כתב הרב בהל' בית הבדירה פ"ב וד' קדמו' של מוצח פלונו' היו מותכן ובת' בכסף משנה בשם רמ"י ז"ל היו נקובים נקבים שמוקים בארבעתן שיכול דם השטא' זיבלע לתוכו ע"ס : מי מדשן המדשן (היינו עדים הדטן) הוא המוקט' קטרת ומזוס דדטן תחלת עבודה של קטרת היא איור מדטן וכן דטן העבודה תחלת ההדלקה כ"כ ברטימורה ז"ל כתב הרמ"בס ז"ל כזה הפ' והשלישי מרים דטן מוצח בפנימי לפי שנג הקטירים קטרת ככל יום * מי מדשן את המנורה מוציא האפר מן הפתילות היינו ה' הכרו' ואל"כ שזכנו קרבן תמיד וזורק הדם ואל"כ מתקן כ' כרמת אגשארנו לתקן ואל"כ מתקני' הקד' : העוקץ הוא הענף כדכתיב לעמית הענף כן שי' הערוך

והברטימורה

החזה והגרה ושתי הדפנות . הקרבים
והסולת וחביתין ותבין הפיסו וכה מי שזכה
אמר להם צאו וראו אם הגיע זמן השח טה .
אם הגיע הרוואה אומר ברקאי :

כתב
בן

והנרטימורא פי' הוא האליה . ור"ק פירש שענה הוא קנה הסדרה
החזה הוא השומן הרוא' את הקרקע : והגרה נואר הכהמה מקום
שמעלה גרה שטס מחובר קנה הריאה עם הכבד והלב . והערון
פירש המקום שאותן הראש עד הגלשות נקרא גרה והוא כנגד
החזה : שתי הדפנות כדלי הכהמה : הקרבים בני מצים : והסולת
של יונקת כסבי' שהוא קרצה עם התמיד והיין של נסכים שמנסכים
עם התמיד כל אלו ה"ג כהנים יונאים כפיים א' כדמפרש ביומא פ'
ב' ורבינו בחיי ו"ל כתב כפ' פנחס על כ' את הכנס אחד תעשה כי
היה לו לומר את הכנס האחד כה"א כידיעה אבל בא לרמוז שהיו
עוסקים י"ג כהנים כמדין א"ש : צאו וראו על מקום גבוה שהיה
להם במקדש היה עולה העופה וכשהיה רואה כני המזבח ותפילין
להשתנות היה אומר להם ברקאי : ברקאי כלומר הצדיק השמר
שהשמיטה ככילה בלילה דכתיב ציום ובהכנס . והערון פירש ענין
ברקים ורעמים וי"מ חכין סגדה וברק' עכ"ל ורש"י ו"ל בנכחתי פי' צ'
כתב כוונ האירו ברקאי תכל וגם ביומא פ"ג כתב לשון נזהר הוא
כמו למען היות לה צדק : כתיב בן שמואל הוא היה ממונה על
הפייסות כנראה בשקלים פ' ה' דהיינו הפייסות שופי'ים כשהאיר
היום מי מרוץ מי זורק וכשהוא שואל אם הגיע זמן השמיטה אומר
לאותו שעל רגל אומר אם האיר כני כל המזבח וכולי מרש"י ו"ל
בנכחות פרק אחד עשר . ויש כוונתאות שגורסים מתנועה ;

האיר

בן עמיאל . אומר האיר פני כל המזרח עד
שהוא בחברון והוא אומר הן : אומר להם
צאו והביאו לי טרה מלשכת הטלאים והרי
לשכת

האיר פני כל המזרח שלא היה אומר כלו' עד שהאירו פני כל המזרח
טאין מספיק כשהצדיק השמר כנקודה נלבד : עד שהוא בחברון
אותן העומדים לעמה שואלים לו הגיע האור בחברון והוא אומר
הן וכדי להזכיר זכות האבות הקבורים בחברון אומרים כן
מהנרטימורא והלכה כמותיה בן שמואל . וכירושלמי כתב שלפיכך
אומר לו ציום הכפורים עד שבחברון כלי להזכיר לפני השי"ת זכות
ישני חברון והם"וונ בעשין ר"ט כתב עד שהוא בחברון כלומר אם
הוא יום גדול כ"כ שאתה יכול לראות חברון מפס והרוא' אומר הן :
אמר להם צאו . הממונה אומר לאותם שזכו בעבודת התמיד בין
בשמיטה בין בהעלת אברים שכלם מתעסקים בו . כתב רש"י ו"ל
בד"ה א"כ"ג פ"ג ולכל העולות ונו' הלויים היו מעוכי' על הלככות ועל
לשכת הטלאים שהקדשמת עם והם יביאו אל הכהנים תמיד בכל
יום נחסד מה נריכים בין בחול בין בשבתות ובמלשים ובמועדים
שמושי'ים על התמיד כל חלה יביאו בנספר ביושטע וגם משיישים
לכהנים להשמיט הזבח וכן מבינו בחזקיה ויחזיקום אחיהם הלויים
ונו' עכ"ל : לשכת הטלאים קדר שהיה בב"ה שהיו עם הטלאים
מבוקרים שלא יהיה נזהר מום לקרבן תמיד . והעלה הוא היונק שלב
ואינו אוכל עשב עדיין והוא התאכז . ותקן בערכין פ' ב' אין
בזיתין מששה גללים מבוקרים בלשכת הטלאים ופירש הנרטימורא
קודם יום חנוך ארבע' ימים מבוקרים שחכה עלאים ומתכים בלשכת
הטלאים וציום מתוך נוטלים שנים (דכתיב שנים ליום) לתמידין
ונשארן עם ששה מבוקרים ולאחר כן קודם הלילה מבוקרים שנים

ומתכים

לשבת הטלאים נתונה במקצוע צפוני
מערבית וארבעה לשכות היו שם אחת
לשבת הטלאים ואחת לשבת החותמות
ואחת לשבת בית המוקד ואחת לשבת
שעושיין

נותנים שם וכן לעולם נוטלים שנים ונותנים שנים ולכן אמר אין
פוחתין מו' וכולי : וזהו לשבת הטלאים כמו הרי היא במקו' הלוי
ואינו לשון תמיהה : במקצוע בקרן ויית של בית המוקד גדול של
לשכות היו בארבע מקצועותיה כדמפרש ואיל : וכתב הכסף משנה
בהלכות בית הבחירה פ' ה' ו'ל אף על גב דבפ' ג' דתמיד תנן שהיתה
צפונית מערבית בפ' ה' דיונות תנן מערבית דרומית ובסדרק א'
דינחא רמי להו ומוסיק דמערבית דרומית הווי עד כאן לשוננו :
לשבת החותמות איתא בשקלים פרק ה' מי שהיה רונה יין לנכסים
וכלת למכמה היה הולך אצל יושבן שהוא עמונה על האותמות ונותן
לו מעות כפי הנכסים היוצמרכים לו (כדי שלא יהא צריך כל מציא
קרפן לתור אחר נכסים העשויים על טהרת הקדש) והעמונה נותן
לו מותם וזה היה בימין שפרע ועם האותם ההוא היה הולך אל
אנשיה שהוא עמונה על הנכסים ונותן לו המותם ונותן לו יין כפי מה
שביטע על האותם ובשקלים פ' ה' תנן של' שותמות היו במקדש וכולי
וידי בתוב עליהם וכותבי' עליו שם היום ושם האדם עשמי הרמאים
והעמונה שכתן הנכסים מחזיק האותם אללו ולערב באין זה אלל זה
זה מוטיא האותמות נחשבל כגדן מעו' ואם הויתו הויתו להקדש
ואם פחתו היה משלם זה מוטיא שיד ההקדש על העליוכ' כנר' שם :
לשבת בית הבוקר לשכה קטנה שקרויה בית המוקד וכתומה
לכית

שעושיין בה להם דפנים נכנסו ללשבת
הכלים והוציאו משם השעים ושר' שה כלי
כסף וכלי זהב השקו את התמיד בכוס של
זהב אף על פי שהוא מבוקר מבערב
מבקורין

לכית המוקד הגדול כמזכר ציוס ראשון : ללשבת הכלים כלמי
שהיה מתנדב כלי שרת וזרקו לתוכה כדאיתא בשקלים פ' ה' : צ"ג
כלי כסף וכלי זהב לא כתפרש לטוה הונדכו : ובירושלמי דמכבת
מוניח אומר שם כנגד ג' אזהרות הכתובות בכבולות חגי זכריה
ומלאכי לשי שהם מאכסי כנסת הגדולה שנתכבאו על בנין בית
שני והיו כלים אלו כנגד האזכרו' הכתובות בפרשיותיהם : כך פירש
הרב יפה כ"ה שם : והסמו' כתב בפשיין ק"כ ככנסו ללשבת הכלים
והוציאו משם כל כלי שרת הצריכים להם שכימו בשקלים פ' ו' ששכי
שלמות היו במערב הכנסת' של שיש וא' של כסף ועל של כסף היו
נותנים הכלי שרת ופי' הצרטיכורא שהם ג' כלי שרת שזכרו כאן
שהוציאו מלשבת הכלים ועל של שיש היו נותנים האברים אחד
הביטעו להפלוגתם לחובב : השקו את התמיד סמוך לשפיטע
כדי שיהא עורו כפשט יפה : וכתב הערוך בערך כס י"מ שאם היו
סדכות בריאה עזמת הנמאה שמדבקת בלב ובלעפות כפרדת
כשזתה לכך השקו את התמיד : בכוס של זהב להראות שאין
פכיות במקום עשירות : אף על פי שהוא מבוקר דתמיד טעון
ביקור ממוס ארבעה ימים קודם שפיטעו דומיא דסה של פסח
שהיא משיכעו מצעשור ושפיטעו בארבעה עשר לפי שכלומר בפסח
במזבחו ואומר גם כן בתמיד תשמרו להקריב לי כמזבחו שהתמיד
ליך שיהיה נוכח קודם שפיטעו ארבעה ימים כמו שהיה פסח

כבקרין א'חו לאור האכוקות • מי שזכה
בתמיד סעכו והולך בבית המטבחים • ומ
שוכו באברים הולכין עמו : ובית המטבחים
היה לצפוננו של מזבח ועליו שכונרה עשורים
ננסים ורביעם של ארו על גביהן •
ואונקלאות של ברזל היו קבועים בהם •
ושלשה סדרים לכל אחד ואחד שבהן
תולין

מזרים : מי שזכה בתמיד לשמטו : לצפוננו של מזבח דתמיד
עולה הוא ועולה טענה שמיטה נכפון : ועליו שמנה • פ"ה ה"ה
שמעיה ז"ל כפ"ג דמדות כלומר באותו מקום ס' עמודים עכ"ל • כמו
ועליו מטה מטטה שהוא כמו הללו : ננסים כמזכים • עמודים של
אבן כמזכים : ורבעים של ארו הערוך בערך רכע גורם רביעין •
ויש גורסין רביעית ר"ל חתיכות ונרובע"ל ארו היו על העמודים :
ואנקליות כעין וויך אכנ"י כ"ע"ו היו קבועים באותן רבעים של
ארו ותולין בהם הכהונה • כך פירש הכרטימורא והם חכמרים
שראשיהם כסופים מלופלה וכספים פ"ה תנן אבקליות של ברזל
היו קבועים בביתים ובשעורים : ושליש סדרים של אבקליות
או למעלה מזה היה בכל חתיכות פן לתלות עליהם בהנה קטנה
או גדולה • וכעל מרת רבית כתב בשם ה"ר מעשיה ז"ל והומר
אני שהכמוך לתלות בו כנס והאמשי לתלות בו חיל והנבנה
לתלות בו כד • והכ"מ ז"ל כתב בעשין ק"א"פ ואם היה שור מפשיט
בלא תלייה • וכן כתב הרמ"כ ז"ל כשרן ששי מלהכות מטטה

תולין ומפשיטין על שולחנות של שיש צפין
העמודים • מי שזכו בדישון מזבח הפנימי
ובדישון המזורה היו מקדימין וארבעה כלים
בידם • השני והכוז ושני מפתחות • השני
דומה לתרקב של זהב מחזיק קבים וחצי •
והכוז דומה לקיתונ גדול של זהב • ושני
מפתחות אחד שרונה יורר באמת השתי
ואחד שהוא פותח כוון • בא לא לפשפש לו
הצפוני

הקדמות : על שלחנות ממש כדי שלא תהא הכהונה נדרת
על קרקע : של שיש פירש הכרטימורא שעליהן מדיחין הקדשים
והיה אפשר לעשות של זהב שאין עמו' בחק' עזירות ולא עשאו' אלא
של שיש לפי מה שהב נרתנים ומכרית והסים מקדד ומנבן ומעמידו
שלא יכרית ולא היו פומכין על הכנס שלא הסרית כשר הקדש
עשלים • ומטה שלקמות היו בבית המטבחים שפליהם מלוקים
את הקדשים כדאיתא בשקלים פירק ו' : מקדימין ק דם טיטפוט :
השני כל כמו ומפת במכא ופינו היה רחב • והכוז קיתון של זהב :
ושני מפתחות לפתוח סמי מעשלים שפפפם הנפוכי כך כתב
הרז כרטימורא ז"ל • תרקב מדה שמחזקת קבים ומטי •
שחוא יורר באמת השתי המשט הנפוכי היו לו שני מעשלים
באחד היה למטה בכנים בחתימתו של כתב והיה הכהן הרונה
ליבנס מככים אחת ידו היינו ורועו כחור בככותל עד בית הסמי
שלו ופיתח בינו דרך פנים : כוון והא פותח במפתח ידו

הצפיתי ושני פ'פ'שין היו לו לישער הגדול
אחד בצפון ואחד בדרום • שבדרום לא
נכנס בו אדם מעולם ועליו היה מפורש
על ידי חזקאל שנאמר ויאמר אל יהודה
השער

עלי עורח כשאר השתנים מהרב ברטימורא ז"ל והר"מכס ז"ל פ'ימין
ז"ל כנגדו שהוא עומד ואינו נריך להרים ידיו למעלה ולא להשיטה
למטה: בא לו לפשפש וכו' ראיתי מה שכתב רש"י ז"ל במד'ט"א ס"פ
אלו מציאות וגם בעל כיומקי יוסף וגדלה משם ששני מפתחות היו
ברכות לשני פתחים זה לפנים מזה עיין שם והגם מדכריהם אדם
ברבים כיוון הא לכס מה שכתב רש"י ז"ל בפ'טין סימן קס"ג ז"ל שני
פשפשים היו לו לשער הגדול א' נכסן וא' בדרום שנגען בו היו
כנגסים להיכל והיו לו שתי דלתות א' מן הצד לכין עובי הכותל
וא' מבין עובי הכותל לחלל ההיכל כדיען כעל את המפתח ופניו
את הכפפש וכו' ואות' שם כי לאותם ב'דלתות היו שתי מפתחות א'
יורדת וכו' פירוש אותו שמן הצד לעובי הכותל היה נפתח מבנים
שהיה כמו בקב והיה פושט ידו עד שיפיו וכו' ואותו שמן העובי
הכותל לחלל ההיכל היה פותח כדרכו במהרה עכ"ל • הדי ששני
מפתחות היו לפתוח שני פתחים זה לפנים מזה וגם פסקי תוספות
דמסכת תמיד כתבו בא לפתוח ההיכל שני פתחים בעובי הקומה
מוכאן ומכאן ומבנים ידו כבקב שאלו עד שיפיו ופתחו כנגס לתא
ומינו להיכל ופתחו מהד • כתב רש"י זכרוננו לברכה במוטיעא
סוף פרק אלו מציאות שפששים פתחים קטנים כעין כפות
קטנות ארכו בעובי דמב הכותל ודלת סובבות בו :

ונכנס

השער הזה סגור יהיה לא יפתח ואיש לא
יבא בו כי יהיה אלהי ישראל בא בו והיה
סגור: נטר את המפתח ופתח הפשפש
ונכנס להתא ומתא לה כל עד שהוא מגיע
לשער הגדול • הגיע לשער הגדול והעביר
את הנגר ואת הפותחות ופתחו • לא היה
שוחט השוחט עד שהוא שומע קול שער
הגדול שנפתח • מירחו היו שומעין קול
שער הגדול שנפתח • מירחו היו שומעין
קול המגרפה • מירחו היו שומעין קול
השיר

"אלהי ישראל • כתב רש"י ז"ל ביחזקאל סימן מ"ג בא בו לעתיד
לבוא • ונכנס להתא סדר והמכלל כתב והוא כמו סדר להשתמש
בו מהנכס • וכתב הרב ברטימורא ז"ל והיא לשכה הפתוחה להיכל:
הגר ברית שתכרים מקצה הדלת עד הקצה האחר תרגום בריתי
עני שטים הוא כנרי אשין דשטון • פי' אחר נגר היינו היתד הנשון
אשורי הדלת כבקב שבאסקופה • יוברטימורא: • וכתב רש"י ז"ל
בפרק פדק רביעי נגר ברית וקבוע ככותל ונכסל קבוע דלת
הפותחות המכשולים והמכונות: קול המגרפה כלי גנון וכו'
עשה בקנים וכל אחר ואחר מוציא מוציא מוציא ומוך וקולו כשמע
למרחוק • ואורו שאמה גובהה • ורש"י סי' י'קב"ס היו בה וכל

השיר • מירחו היו שומעין קול בן ארזא
 שהוא מקיש בצלצל • מירחו היו שומעין
 קול החליל • מירחו היו שומעין קול
 גבני כרוז • מירחו היו שומעין קול העין
 שעשה בן קטין מוכני לכיור • מירחו היו
 שומעין

נקב היה קנה א' ונבל קנה וקנה היו בו עשרה נקבים וכל נקב של
 קנה הוסיף מין ומר ממאת כולה מוסיף ק' מיני ומר : בן ארזא
 שם אדם • ובטקלים פ' ה' פ' הכרטימורא וכשהיו הלויים שומעים
 קולו היו מתחילים וכשהוא נוקים היו כלם תביימים : צלצל חי' נבל
 בלע"ז והשדשי' כתב שהם כ' בלי כחשת שמקשים זה בזה ומשמיעים
 קול החליל י"ח טר' ומכה בלע"ז • ורש"י ז"ל במלכים א' פירש על פסוק
 והעם מוחללים בתלילים על"אזעו בלע"ז והרב ברטימור' ז"ל בערכין
 פרק ב' כתב והוא מוסיף נקבים נקבים ומכה באזנעו על הנקבים
 להקעים הקול עכ"ל • ונגזר אומאי קרו ליה חליל דסלי קליה ופי'
 רש"י ז"ל מתוך קולו לשמוע : קול גבני כהן שמונו גבני • זה"רמכס
 ז"ל בהלכות בלי המוקדש פרק ז' כיצב שם • זה שעל הומנים הוא
 ואנשינו מוצאים את הומנים ביון שהגיע פת הקדשת הקרבן וזכרו
 הוא או אחד מואנשי ברשותו ואות' עמדו כהנים לעבודה ולוי' לדוכן
 ג' ישראל למעמד וכיון שישמע קולו יבוא כל אפי' לנולאכתו והו' ששכיב
 במשכה גבני כרוז • תרגומו של ויעבירו קול ועברו כרוז • וביומא
 פרק א' מעשה באגריפס המלך שהיה מהלך בלילה ושמע קולו שלשה
 פרסאות למרחוק וכשהוא לביתו שלם לו מתבות הרבה • וי"א שדכורו
 בשמע ג' פרסאות והכרת קולו י' פרסאות • מוכני פי' הכרטימורא
 גלגל

שומעין קול השופר • ויש אומרים אף קולו
 של כהן גדול ביום הכפורים בשעה שהוא
 מזכיר את השם • מירחו היו מריחין ריח
 פטום הקטורת : אמר רבי אלעזר ל"א רבי יוסי בן
 תלמי עוים רחו לבית אבא בערי מכור ורחו
 מתעטשות מריח פטום הקטורת • מי שזכה
 בדי' שון מזבח הפנימי נכנס ונגמל את הטני
 והניחו ל' פניו והתירה חופן ונותן ל' תוכו
 ובאחרונה כיבד את השאר לתוכו והניחו

ויצא

וגלגל שסיו משקעים הכיור לכור וכשהיו מעלים אותו מן הכור לקדש
 בו ידוים ורגליהם היה קול הגלגל כשמע עד יריחו וכן קשין היה
 הל"ג שעשה המוכני : קול השופר כתב הר"מ נכנס ז"ל בזה המדק
 שהשופר עוקעים אותו בכל יום וזמנו שנתבאר בסוף סכה אין
 פותחין מכ"א תקיעות במקדש ואין מוסיפין ימא' טא ולמד : מכבוד
 הפרוך גודם מכבד והוא תרגומו של יעזר • ורש"י ז"ל פי שם המוקדש :
 מתעטשות אישטראמו דאר בלע"ז : מירחו איתא בירושלמי
 דסכה פ"ה ששה קולות היו כשמשים מירחו • המגדשה קול העין
 דבן קטין קול גבני קול החליל קול הגלגל ודי' פטום הקטורת וי"א
 אף קולו של כ"ג ב"ה וכאן במשכתינו מוסיף והולך עד י"א • כתב
 המתרג' כשיד השירים שהמזיקים והמזכלים היו בורחי מריח קטורת
 הסמים : חופן תפש מלא ידו • מהערוך ז"ל : ובאחרונה שלא היה
 דק מעט דמן ולא היה יכול ליקח כחשכו : כיבד את השאר ולשון

מעמד ליום שלישי

וַיֵּצֵא כִּי שִׁיבָה בְּדִישָׁן דְּמְנוּרָה נִכְנַס וּמֵצֵא
שְׁתֵּי נִירוֹת מְזַרְחִיחַת דּוֹלְקוֹת מְדִישָׁן אֶת הַשָּׂאֵר
וּמְנִיחַ אֶת אֱלוֹ דּוֹלְקִין בְּמִקּוֹמָן כְּמֵצֵאן שְׂכָבוּ
מְדִישָׁן וּמְדִלִיקִין מִן הַדּוֹלְקִין וְאַחַר כֵּךְ מְדִישָׁן
אֶת

מבבדין את הבית כוכד שאר הדשן לעדן הטני והכיסו לטני שס ויצא
ולא היה מוכיאו עוד שכיין שגדין לתת הדשן אבל המוכס קדמי כמו
דשון המכורה מיתין עד לאחר זריק' דס התמיד שהיה עשה הטני
שתי נרות ונניד השלמי' דשון המכור' ואז היו שניהם מוכיאי' וס הטני
זה הכו ופוסכי' הדשן במקו' א' ד' אגל המוכ' וככלעין שס במוקומי':
מזרחיות דולקות אחר שתי נרות מזרחיות מוסס דשאר נרות
אזילו דולקין מבבן ומדשן ואלו שתי נרות אם מפאן דולקים אינו
מבבן ועוד עשס דקתני בכיפא מפאן שכבו לאלו המזרחיות מור
ומדליקן ובשאר נרות מפאן שכבו אינו מדליקן עד הערב : מדישן
את השאר ההמש כרו' סלגד מעב' וסיר מהס השמן היסן והפתיל'
ישנה והדשן ימותן הכל ככו ומותן שמן ופתילה חדשה ולא' שחיסת
התמיד וזריקת דמו עדשן השתי מזרחיות ומותן בהס שמן וסנילה
חדשה וכאי' דמכסיק בין הפכת שתי נרות להזמשה בשחיסת התמיד
וזריקת דמו : פיל' לביל ביום ראשון : כתב בעל כסף משנה בהלכו'
פנידין ומוס' בין ש"ג ששאל להר' שבא ז"ל שמוכה זאת סותרת משנת
פרק האלו שולין וכתב הוא שס שפיך הדלקת הנרות אינה אלא
דוקא בין הצרכים ובה'ינו דכתוב בקרא דהקטיר עליו אהרן
קטרית שמים בכך ובק' אינה הדלקה אלא תקון הנרות והפתילות
זכ"כ בעל' עמוד' י"ה ס"ב וכ"כ הרב ברשי' בפ"ה מצאן שכבו הב'
מזרחיות כגון לאשר יריפת שמעון הצדיק : מדשנן ומדליקן מן
הדולקים

מעמד ליום שלישי

עה

את השאר ואבן דיתה לפני דמנורה וכה
שלש מעלות שעלה הכהן עומר וכטב את
הנרות ומניח את הכו על כעלה עניה ויצא :
נרות פרק כל חותמי ברכות שבמקדש
היו אומרים עד העולם

משקלקלו

הדולקים - לא שהיה מותן פתילה חדשה ושמן חדש כדרך הטבת
הנרות אלא מדשנן היינו שמסיר הדשן שבראש הפתילה היסנה
ומגביה ומדליקה כדי להיות נכר יפה הפסק שבין הטבת שמש
מזת לשתיים ואם אין בנרות דולקים מדליקן עמוכה העולה :
ואבן היתה לשי שהמכורה גבוה י"ח טפחים וסיה נדיך לעלו' למקנ'
ננה כדי להטיב את הנרות : כתב הרמ"ב ס"ז ז"ל צט' ג' דהלכות בית
השירה ונמיח עליה כלי שמחה ומלקחיה ומזמניה בשעת הטבה
עב"ל : ובה ג' מעלות כנגד ג' העליות שכתובות במערה
בהעלותך את הנרות : והעלה את הנרות : להעלות כר תמיד :
ומטיב את הנרות הוא שהיה מקמח את הנר וכל פסולת שנסאח
נה שהלילה : ומניח את הכו עד אור זריקת דס התמיד שאז
עשה הטבת ב' נרות ומוכיאו וכן שכירו מוכיאו את הטני וכשהוכיאו
השתחו צמוד העבודה ולא עכשיו פנדין לא נמורה מלאכתן :
כל חותמי ברכות פוקדט לא היו עונים אינן אשר המכרך אלא
המכרך אומר בשוף כל ברכה באי' אלהי ישראל מן העולם ברוך
סופן הדעת וכן כל ברכה וברכה ופוקדל היו עונים במקום אינן
בשכחו לו כך היו עונים במקדש מסקלקלו המאנים שאינם
מאמינים בתקייית המתים נאמרו אין טעם אלא זה התקינו עורא

משקל קלו חמאנין ויאמרו אין יעולם אלא
אחר התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד
העולם התקינו שיהא אדם עומד את
שלום חברו בשם שנאמר והנה בועז בא
מבית להם ויאמר לקוצרים יהודה עיניכם
ויאמרו

ובית דינו שיהיו אומרים ברוך אתה ה' אלקי ישראל מן העולם
ועד העולם ברוך חוכן הדעת לומר ששני עולמות יש העולם
הזה והעולם הבא להוסיף על המאנים שבאמרים בתפארת המיתוס
וכן הוא בתפארת ברוך ב' שאין עובים אמן ביוקדס ולמה תדרש
משם ובתפארת סיון ט' על ססוק ויאמרו הלויים מן העולם ועד
העולם כתב רש"י ו' מתפארת העולם ועד תכליתו יהא ברוך
עד כאן לשונו סליחה מומי למה לא פי' הרב בתפארת כיון שכתב
בתפארת כאן והערך בערך חתם בהב הכהנים היו עובים בתפארת
ביוקדס ברוך יי' אלהי ישראל מן העולם וכבראז הכהנים שבשני
כן כתובעיה האמונה של הפ"ב התקינו שיהיו אומרים מן העולם
ועד העולם כלומר מן הפ"ה עד הפ"ב ובשביל כבוד החקום הכבו
התיקון שהיה והוכיחו ועד העולם כלומר שיש עולם אחר ובערך
בתפארת יד מנאפי תוספת וטעם דאין עובים אמן ביוקדס לפי שלא
יאמר אמן אלא בכוף הכרחה וכיון דאין סוף לבדכותיו של הקב"ה
לפיכך אין עובין אמן במקדש: שלום חברו בשם בשמו של הקב"ה
ולא אמריקן מולול הוא בכבודו של חקום בשביל כבוד הכריות
להוסיף שם שמים עליו שלמדו רז"ל מבוטא שאמר לקוצרים ה' עובים
ואם תאמר בועז מדעתו עשה ולא בלאוד מוכו בלאוד מהחלף

ויאמרו לו יברכה ירוה: ואומר ירוה עמך
במוד החיל: ואומר ואל תבוז בי זכנה אפך:
ואומר עת לעשות לירוה הפרו תוה תה: רבי
נתן אומר ופרו תורתך משום עת לעשות לוי:
תניא

שאמר לגדעון ה' עמך ונומר ואם תאמר לא שאל בשלמו ולא ברכו
החלף אלא בשליחותו של הקב"ה אמר לכשרו שהסכיכה טמו ולא
בלמד גם כן מוכו לכן הביא ראיה מפסוק ואל תכוז כלומי אל תבז
את בועז לאמר שמדעתו עשה אלא למד מוקמי ישראל שיש לו על מי
להסתך שאמר עת לעשות והר"מ כס ו' כתב בפ"ט דברכות ומה
שאמר א"כ אל תבוז וגו' אינו ראיה על מה שהקדים שיהא אדם שוא
שלו חברו בשם אכל ראיה שלא יבוז וילעיג לתפארת חכמים אעפ"י
שהם ישנות וקדמוניות ועל זה הזכיר שלמה המלך ע"ה בזה המשל:
יברכה ה' כתב רש"י ו' בסוטה פ"א כל כרחה שבמקרא לטון רבני
הוא דבר המרבה ומוציא בו טובע: ואומר עת לעשות לה' פעמים
שונות ד"ת כדי לעשות לה' אף זה המיתבין לפאל לשלום חברו
זה רמו של חקום שבאמר בקש שלום וירדפהו יותר להפך תורה
ולעשות דבר הכראה אומר כתב רש"י ו' צעורה פרק ב' בשעשין
הדבר לשם קידוש ראוי להפך תורה ומוטב תעקר עד כאן לשונו:
ועוד כתב בתוליס קי"ט ראיתי בדרש באגדה הפוסה תורתו
עתיס עפר ברית שאדם צריך להיות יגע בתורה כל שעות היום
עד כאן לשונו: וכתב הערוך בערך עת התקינו שיהא אדם שואל
שלום חברו בשם כיון שאמר השם עובים וזה התיקון הוא שלום
עליכם ושלום עשמותיו של הקדוש ברוך הוא שאמר יצר סיון

תניא

הלל הזקן אומר בשעת המכניסין פזר בשעת המפזרין כנס וראה דור שהתורה חביבה עליו פזר שנאמר יש כפזר ונסף עוד ואם ראת דור שאה התורה חביבה עליו כנס שנאמר עת לעשות ליהוה הפרו תורתך :

בא

תמור שלום שלום אביעך שר שלום עב"ל . וכן כתב רש"י ו"ל במכות ט"פ בתרא דמותר לאדם לשאל בשלום חבירו בשם כנון ישא ה' עליך שלום ואין בו נסו' מוכיא ש"ל לבטלה ל"א שאלת שלו בשם דחיל' אדם לשאל בשלום חבירו בשם ואכן כי שיליין אהרדי מדכריין שם דשלו' שמו של הק"כ דכתיב ויקרא לו ה' שלום לשם ה' עב"ל ואנב אינו לפניך הקודא ויה שכתב התשכן סי' ת"כ ו"ל ואינו כותב שלום שלם ככתבים לפי שהוא שם (כדאיתא בפ"ק דשבת ויקרא לו ה' שלו' פי השם שהוא שלום) ויהטעם מפני שהעולם נושליכים אותם ואינם מוששים לשומרים עב"ל . לכן הירא את דבר ה' ישים אל לבו : בשעת המבגים טאין חכמי הדור נרבינים תורה לתלמידים : פזר אתה לשבות לתלמידים : בשעת המפורים שהגדולים שבדור נרבינים תורה לתלמידים : כנס אתה ולא תפאל שזרה עליהם דאף זה לכבוד שמים הוא לאזנו צודת העבודה : ואם ראת דור כנס ואל תעיל דברי תורה לבזון : רפרו תורהך מלפורה בשעה שהכבוד שלא לשם שמים :

בא

יומא פירק שני שערי

לו אצל שער המשתלח וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר אנה השם חטאו עון פשעו לפניך עמך בית ישראל . אנה בשם כפר נא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאו ושעו ושפשו לפניך עמך בית ישראל .

בכתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטוהר אתכם מכל חטאתיכם לפני יהוה תטהרו : והכהנים והעם העומרים בעזרה פשהו שומעים את שם המפורש

בא לו הכהן : שער המשתלח קמאת שהיו שולקיא אנתו לשאל התדבר ועואול פירש ר"ק שהיא מלה עורכבת מן עו אול וקרא בן לפי שהיה הולך שם תרגום הלך אול עב"ל . הכיא הס"נוג עשין ר"ט תבו דכנן עואול קסה שבהדים וכן הוא אומר ואת אילי הארץ לקח ועו לשון קסה ור' אבהו ק' עורא פירש לעואול כמו גלגל שתי תיבות באחד לעואול לקסה הלך עד כאן לשונו : והכהנים והעם וכו' כתב הס"נוג עשין ר"ט ו"ל ואומרים בשכח"ל מלאכה כי שם ה' אקרא הכי גדול לאלהינו . והפייסן יסד כי נב' הידויים סיה הכהן גדול מתכוין לניגור אתה כבוד המזרכים ואומר להם תטהרו ואימ' נגמרא ואולי בשום יודעש הוא עב"ל . והוא גם בן כתב בהלכות י"ה סי' תרכ"א ו"ל וכתב אבי העזרי על כל אומרה היו נמרכים ומרעיש לכבוד וכן מנינו בשערים

המפורש שרומא יוצא כפי כהן גדול היו
כורעים ומשהחיים ונפלים ער פניהם
ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם
ועד :

תנו

האינונים כשמסר רבי חזקיהו בן הקנה את השם לתלמידיו מה
להם לכרוע ולספול על פניהם וכן אמר עושים להוציא וזהו שיסוד
השייכן ואף הוא היה מתכוין לבטל את ה' כנגד המצרכי שהי' מאריך
בשם בכעיות קול עד שהיו כורעים ואומרים ברוך שב"מלו ואלו
מכיים תטהרו עכ"ל . ואפי' המאסף זכיתי לננוא דברי חספן לשי
ואף הוא היה מתכוין לבטל וכו' ואומר תטהרו זיל קרי כי רשב"י ו'ל
בפ' אחרי מות ודעת לכסוף יבעם וברוך טעמו . וכירוסל' הקדונים
היו נופלים על פניהם והדמוק' היו אומרי בש"מלו וכדפוס קראקה
כתב הופרש שם הקדונים שהיו שומעים היו משתחוים לכבוד ה'
וב"ש שהיו אומרים בשב"מלו אבל הדמוקים שלא היו שומעים לא היו
משתחוים אלא היו אומרים בשב"מלו בראותם הקהל נופלים על
פני השם עכ"ל . ועיין גם כן בתוספות דכונה פ"ו שכתבו כך בשם
הירושלמי . ובגלגל חזר הנוור כתב ש' פ' יתרו על פסוק בכל מקום
אמר אזכיר את שמי כי הש"ית הוא המזכיר את ה' ולא הכהן כי הש"י
מזכיר שפע האותיות וכותבם בכיו של כ"ג ואו היה כ"ג צומר ומזכיר
ולא באופן אחר וכן גם כן כאן השם המפורש יונא חפי כ"ג ד"ל הוא
מעצמו יונא בלי יונא ויתר ברור באומרים אף הוא היה מתכוין
לבטול את השם כנגד המצרכים לא אמר להזכיר או לומר השם
אלא לבטול כי השם היה משים הדברים בשם והוא היה נומר
וזה שאמרנו בירושלמי מאי בקולרס בקולו של דס כי השי"ת הוא

המזכיר

תנו רבנן כשהיה תימן להם
לישראל שיהיו שואלין
ודורשין בעניינינו של יום זה לכות פסח בפסח
הלכות עצרת ביצירת הלכות חג כהג :

תנו

רבנן ובנחה יאמר
שובה יי רבבות

אלפי ישראל :
השבינה שורה על פחות משני אלפים ושני
רבבות מישראל דהרי שיהיו ישראל שני
אלפים ושני רבבות חסר אחד וזה לא עסק
בפריה

המזכיר וכותבו צפיו של כ"ג זהו תורף דבריו ולא לזיכר שם דבין
הקדוש כאן במשנה יונא חפי כ"ג כי כל דבריו מיוסדים על אדני
זכאי האמת וכל דבריהם הן במשנה הן בגמרא כלם כא' בשומעים
גלה ונסתר וכך שמעתי מפי מנידי אמת ונדק כי ה' ארי שבחבור'
ונק"ל היה צומר לילמדי דיו בשיבה ההלכה ככתבה וכלשונה עד
הגלה ואח"כ לשדירים אשר אתו שינה בפיהם ע"ד הנסתר . משה
הקן להם דכתיב וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל ולמד
שהיה משה לומר עמהם הלכות כל מופד ומועד בזמן להודיעם
עקי האלהים ותגדותיו וקבלו וקיימו סבר המנות עליהם ועל בניהם
בש"ל ובפ"ה רבבות אלפי ילקוט ת"ל סי' תש"מ ע"פ רכב אפי'
א"ר אבדימי דמן חפיה שניתי במסכתו שירדו עם הב"ה לבני כ"ב אף

מלאכי

בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה לֹא נִמְצָא זֶה גֹרֵם לְשִׁכְנָה
עַתָּה תִּלְקַּח מִיִּשְׂרָאֵל : אֲבָא חֲנַן אוֹמֵר כְּשֵׁם
רַבִּי אֲדִיעֶזֶר הַיָּב בֵּיתָה שֶׁנֶּאֱמַר וּבָנִים לֹא
הָיוּ לָהֶם : הָאֵם הָיָה לָהֶם בָּנִים לֹא כֵתוּ
אֲחֵרִים אוֹכְרִים גֹּרֵם לְשִׁכְנָה שֶׁהַסְּתֵלַק
מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר לִהְיוֹת לָךְ לֵאלֹהִים וּלְיָרֵעַ
אֲחֵרֶיךָ בְּזִמְנֵי שׁוֹרְעָה אֲחֵרֶיךָ עֹשִׂינָה שׁוֹרְעָה
עֲלֵיכֶם : אֵין זֶרְעֵךְ אֲדִירֶיךָ עֹשִׂינָה עַל מִי
שׁוֹרְעָה עַל הָעַצִּים וְעַל דְּאֲבָנִים :

האיש

חלואי הצדק כמחנה ליום ששם הק"כ שהן עומדים במוחויהם
אלא שכל לוי בלבד עד כאן לשונו : אחרים אומרים כתב
בעל הליכות עולם כשר נחיר היה אומר דבריו בשם אלישע בן
אבויה אשר בשם אחר יבנה או היה אומר אחרים אומרים עד
כאן לשונו : וי"א שהיא רבי נחיר נוסח יושפה שהיה הובא ס"ס
דהוריות עיין שם : האיש מצווה על פריה דכתיב פרו
ורבו וגו' וכבשו וכבשה כתיב חסר וי"ו האיש שדרכו לכבש את
האשה הוא מצווה על פריה ורביה : וכתב רמ"י ז"ל בפ"ק דקדושין
וכל דלא קרינן ביה וכבשה לא קרינן ביה פרו ורבו עד כאן
לשונו : עוד כתב הרב אבודרהם ז"ל : ועוד דנבי יעקב כתיב
אני אל שדי פריה ורביה ולא כתיב פרו ורבו :

האיש

מְצוּהָ עַל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֲבָל לֹא
הָאֵשָׁה : רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא
אוֹמֵר עַל שְׁנֵיהֶם הוּא אֵמַר וּבָרַךְ אוֹתָם
אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֵלֶּה סְפְרוּ וּרְבוּ :
מבנת פרק אלו רבני חנינא בן יעקב שאומר
הן תלוקין דצות הקדוש ברוך הוא
לזכות בית ישראל לפיכך הדבכה להם תורה
ומצות שנאמר : יהוה הפיץ למינך צדקו יגדיל
תורה ויארד :

נחיל פ' ראשון תניא אמרו עליו על בנימין
הצדיק שהיה ממונה
על קופה של צדקה : פנים אחת באתה
אשה לפנינו בציני בצורת אסורה לוי רבי
פרנסני

ל יוחנן בן ברוקא אין הלכה כמותו : לזכות את ישראל כדי
שהן מקבלים שכר כמה שנוכחים פנחס מן העבירות
היכה להם פנחן פדחת שקנים וכוחים כדי להרבות
להם שכר שהם כהלים חיים אף על פי שבאו הכי לא היו
אבלים איתם שנסחו של אדם צנה בזה ומאמץ :
למען צדיקו להצדיק את ישראל ולזכותן : בצורת יוסף

פִּרְנָסָנִי אָמַר לָהּ הֲעִבֹדְרָה שְׂאֵיזֵן בְּקֹפֶה עַל
 צְרָקָה כְּלוּם . אָמְרָה לוֹ רַבִּי גַם אֵין אַתָּה
 מִפִּרְנָסָנִי הֲרֵי אִשָּׁה וְשִׁבְעָה בְּנֵיהֶם מֵתִים . עָטוּ
 וּפְרָנְסָה בְּשֵׁלוֹ . קִיָּמִים חֲלָה בְּנֵימִין הַצְדִּיק
 וְנָטָה לְמוֹת . אָמְרוּ מִלֵּאכִי הַשְּׂדֵחַת לִפְנֵי
 הַקְּדוֹשׁ שְׂרוּךְ רַחוּם רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה
 אָמַרְתָּ כָּל הַמְּקַיִים נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל כִּי אֵין
 קָיִים עוֹלָם מֵלֵא . וּבְנֵימִין הַצְדִּיק שֶׁהָחִיהוּ
 אִשָּׁה וְשִׁבְעָה בְּנֵיהֶם יָמוּת בְּשָׁנִים מוֹעֲטוֹת
 הִלְלוּ . מִיֵּד קָרְעוּ לִוְגֹד דִּינֵוּ . תֵּאנָא הוֹסִיטוּ
 לוֹ עֲשָׂרִים וְשֵׁתִים שָׁנָה עַל שְׁנוֹתָיו :

קנין פיק רבי שמעון בן עקשא אומר שלישי

זקני עם הארץ כל זמן שהם מוקינים ביעתן במרפח עליהן שנאמר

מסיר למביעת הנשויים או שכת רעב : היעבודה לשון שנועה : אהה אמרת היכן כאמר אלא מצורתך למדנו אותנו דכתיב קול דמי אהין צועקים דמוודס זרעיותיו אף כשאתה מקיים ומפדכס אהין עין מפלה הקב"ה עליך חיינו וחי זרעיותינו שמדכ טובה מדוכה : גור דינו שלא ימות מאותו חולי : מטרפת בלכול וסגעון הדעת ותפעס דזון קרגומו ומערשא חוקיה : שפה דכור : לנאמנט

מִסִּיד שְׂפָה לְנֶאֱמָנִים יִטְעֵם זִקְנִים יִקָּח :
 אַבְל זִקְנֵי תוֹרָה אֵינָם בֵּין אֵלָּא כָּל זָמַן שְׁהֵם
 מוֹקִינֵין בְּיעָתָן מִתְּיָשֶׁבֶת עַל יְהוָה שְׁנֵי אָמַר
 בִּישׁוּשִׁים חֲכָמָה וְאוֹרָה יָמִים תְּכוּנָה :

תלך פיק רבי אילעא אין העולם כתיב הדם מתקיים אלא בשביל מי שבולתם עצמו בשעת מריבה שנאמר תולה ארץ על בלימה :

נגעם פ"ב כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגיע עצמו רבי מאיר אומר אף לא נגיע קרוביו כל הנגדים אדם מתיר חוץ מגדרו עצמו רבי יהודה אומר

אף פתחו המפרשים הכתובים בלשונם ויודעים בחכמת הדבור וההלכה ויורהו' לדבר נאות : ופינים הענה והראיה בעין הלכ ותוכן הדבר . ק פירש המרשים : בישושים נקרא הזקן ימים לבי שבעוד הימות ה ימים רבים והוא מעבין יש כך פי' המכלל יוכי : ועל תנשיה פי' שורשו יטה ונקראית התורה והאכמה ומעשה הכוב והישר תנשיה לפי שהיא כמכאית לשלם כי כל הימים יחסרו וישורו לאין והתורה והחכמה תעמוד טיפותיה כל ימי עד ע"כ לשון : שבולת סוגר פיו ופוזק ושומע חרפתו ואינו נטיב : כל הנגעים אדם רואה היינו הכין : חוץ מגדרו עצמו דכתיב לא יאל דכרו הוא אינו מושל

אף לא נדרי אשתו שבינה לבין אחרים •
 כל הבכורות אדם רואה חוץ מכבוד עצמו :
 גידת פרק המפלת **תנו** רבנן שלשה חדשים
 הראשונים הולידהו
 במדור התחתון • אמצעיים הולידהו במדור
 האמצעי • אחרונים הולידהו במדור העליון •
 וכיון שהגיע זמנו לצאת מתהפך ויוצא וזרו
 חבלי אשה :

נאומי עשרת הדברות • ופרשת חזק • ונו' יעד הבקשות כמו
 שנוסדוד במעמד יום ראשון :

בקשה ליום שלישי

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
 לטהר רעוני ולכונן מענדי לשוני
 ולטהר

אכל אחרים חסלן לו : שבינה לבין אחרים כגון כדרי שאינם
 של שינוי כפס ודברי שאינם בינו לבינה שהם גריבי סקיות חכם
 ושוא יקל גבי אשתו ולא יבקר יכה אכל יוכמרק הוא ככלל שלש
 הדיוטות ואין הלכה לא כר' נואיר ולא כר' יאודה : כל הבכורות
 אדם רואה אין השכם רואה כבוד לעצמו אפי' הוא חכם ונומחה
 אם יכול לאוכלו ביומו בן כתב הטור בהלכות כבוד כהנה סיון
 ט"כ : ורש"י זל בבכורות ס"ד כתב אין כהן דשאי לרבות מוס טל
 בכורותיו ולהעירו : חבלי אשה נער ומכאוב :

לטהר מחשבות לבבי והיה עם פי בעת
 הטיפי ^{כ"ל דבזכי} ועם לבי בעת מחשבי ועם ידי
 בעת מעבדי ועם רגלי בעת שבילי ואל אומר
 לפניך דבר שאינו הגון ושלא כרצונך ונעור
 בשטן יבילי יטלוט בי ועזרני על דבר כבוד
 שמך ואל יבחלוני חלומות רעים ואל יטלוט
 בי יצר הרע :

רבון

העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוני
 לעשות רצונך אלהי ששאר
 שבעיסה מעכב : יהי רצון מלפניך יי אלהי
 ואלהי אבותי שתשמיד ותכניע יצר הרע
 ממני ותרחיקהו ממאתים וארבעים ושמונה
 אברי ואל יבטלני מדרכיך הטובים ותן כלבי
 יעד טוב לשמור הקקו ולעשות רצונך ולעבדך
 בלבב שלם וקבל תפילתי ככתוב שמעיה
 תפילתי יהוה ושועתי • האונרה אל דמעתי
 אל תחרש פיגרי אנכי עמך הושב ככל
 אבותי : ואני תפילתי לך יהוה עת רצון
 אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך :

וּשְׁמַעַתְּ פִלְתִּי כִּי אֶתָּה שׁוֹמַעַתְּ פִלְתָּ כָּל פֶּה
בְּרוּךְ שׁוֹמַעַתְּ פִלְתָּ :

בְּקִשְׁרָה אַחֲרַת מַעֲזַן יִצִּירַת הַיּוֹם עַל דַּוָּה
הַקְּבֵלָה :

יְהוָה רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַל
אֲבוֹתֵינוּ מִלְּךָ יִרְחַמֵּן עִוְךָ שְׁלֵמוֹ

לְבָרוּתוֹ גְּלוֹת אֶרֶץ בַּיּוֹם זֶה וּמִלֵּאָת פְּנֵי חַטֵּי
תְּנוּכָה לַתַּת חַיִּים לְעַם עַל יְהוּמָזוֹן לְהוֹלֵכֵי

בָּהּ שְׁתַּמְצֵא בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים מִזִּנּוֹתֵינוּ לְ
וְלִכְלֵ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְתִמְיֵן פְּרִנְסַתוֹ

שְׁלֵמָה וְעַל דְּרָךְ כְּבוֹד כְּדֵי שְׁנוּכַל לְעַבְדֶּךָ
בְּלִבָּב שְׁלֵם וְאַל יַעֲכֹב עֲלֵינוּ שׁוֹם הַטָּאוֹשׁ

וְאַשְׁמָה לְפָרְנִסְתֵּנוּ וְהִצֵּל כָּל הוֹלְכֵי דַרְכֵי
וּמִדְּבָרוֹת מַעֲמַךְ יִשְׂרָאֵל כַּחַיּוֹת רַעוּת וּמִכֵּן

פְּגַעִים רַעִים וּמְכַל שִׁטָּן וּמִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹת
עַל הַדְּרָךְ כְּדַבְּתִיב כִּי מִלֵּאָכֵי יִצְוֶה לְ

לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְּרָכֶיךָ : עַל כַּפֵּי שְׂאֵאוֹנֶךָ פֶּן
תִּגָּף בְּאֵבֶן רִגְלֶיךָ : וְאַנְחָנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית

יִשְׂרָאֵל בְּכָל־ל הַרְחַמִּים כִּי אֶתָּה שׁוֹמַעַתְּ

תפלה

תְּפִלַּת כָּל פֶּה בְּרוּךְ שׁוֹמַעַתְּ פִלְתָּ :

מעמד ליום רביעי

וַיֹּאמֶר ^{תורה} אֱלֹהִים יְהוָה מֵאוֹת בְּרָקִיעַ

הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין

הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים

וַיְהִי לְמֵאוֹת בְּרָקִיעַ

הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן : וַיַּעַשׂ

אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאוֹת הַגְּדֹלִים אֶת־

הַמְּאוֹר הַגָּדֹל לְמַשְׁלַת הַיּוֹם וְאֶת הַמְּאוֹר

הַקָּטָן לְמַשְׁלַת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים :

וַיִּתֵּן אֶתְּם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל

הָאָרֶץ : וְלַמֶּשֶׁל בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וְלְהַבְדִּיל

בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב :

וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי :

כַּהֲ

כַּהֲ

כַּהֲ

כַּהֲ

כַּהֲ

כַּהֲ

יִדְבִּיחַ לֹא כֹה יֹאמַר יְהוָה נָתַן עִמָּךְ
 לְאוֹר יוֹמִם חֶקֶת יְהוָה
 וְכֹכְבִים לְאוֹר לַיְלָה הֲנֵעַ הַיָּם וַיִּרְמוּ גִלְיוֹ
 יְהוָה צְבֹאוֹת שְׁמוֹ : אִם יִמְשׁוּ הַחֲקִים
 הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵי נְאֻם יְהוָה גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל
 יִשְׁבְּתוּ סִהְיוֹת גּוֹי לִפְנֵי כָל הַיָּמִים : כֹּה
 אָמַר יְהוָה אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה וַיַּחֲקֶר
 מוֹסְדֵי אֲרֶץ לִמְטָה גַם אֲנִי אֶמְאַסֵּם כְּכֹל זֶרַע
 יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ נְאֻם יְהוָה :
 הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָה וְנִבְנְתָה הָעִיר
 לַיהוָה כְּכֹגֶדֶל חֹנָאֵל עַד שַׁעַר הַפֶּנֶה :
 וַיֵּצֵא עוֹד קוֹה הַמִּדְרָה נִגְדוּ עַל גִּבְעַת גִּרְזַן
 וַנִּסַּב גִּעְתָּהּ : וְכָל הָעֵמֶק הַפְּגָרִים וְהַדְּשָׁן
 וְכָל הַשְׂדֵמוֹת עַד יַחַל קִדְרוֹן עַד פֶּנֶת שַׁעַר

הסוסים

גליון לפי שמתגלגלים בתנועתם כקדאוגליון אוכדי בלעו
 נפירותו שבקע הים לבני ישראל ואע"פ שהמו גליון הוא השקיעם :
 קו המדה מוט שנותגין הבנאים על הענין כשבונים : גרב וגיעהה
 שמות למקומות ידועים אלס בירושלם או סמוך לה : והדשן מקום
 ששופכין טס הדשן טון לירושלם אמר הבטיא שיטיה אותו המקום
 בוסף בעיר לעתיד לבוא . וכספרי דים בדמת דערים על פסוק
 ודושק

הַסּוּסִים מִדְרָחָה קָדַשׁ לַיהוָה לֹא יִנְתָּ שׂוֹר־אֶ־
 יְהָרִם עוֹד לְעוֹלָם :
 תְּחַלִּים צֶדֶק אֵל נִקְמֹת יְהוָה אֵל נִקְמֹת
 הוֹפִיעַ : הַנְּשֵׂא שִׁפְטֵי
 הָאָרֶץ הַיֹּשֵׁב גָּמוּל עַל גַּאִים : עַד מַתִּי
 רָשָׁעִים יְהוָה עַד מַתִּי רָשָׁעִים יֵעָלוּ : יִבְיַע
 יִדְבְּרוּ עִתָּק יִתְאַמְרוּ כָּל פֶּעַל אֱוֹן : עִמָּךְ
 יְהוָה דִּכְאוּ וְנַחֲלִתְךָ יַעֲנוּ : אֶל־מִנְהַ וְגֵר
 יִדְרְגוּ וַיְתוּמִים יִרְצְחוּ : וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יְהוָה
 וְלֹא יִבִּין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב : בֵּינוּ בַּעֲדֵים בָּעַם
 וְכַסִּי לִים מַתִּי תִשְׁכִּילוּ : הַנְּשֵׂא אֱוֹן הַלֵּא
 יִשְׁמַע אִם יִצַּד עֵינַי הַלֵּא יִבִּיט : הֵי־סֵר גּוֹיִם
 הַלֵּא יוֹכִיחַ הַמַּלְמֵד אָדָם דַּעַת : יְהוָה

ודושק מכוונתו עתיד ירושלם להיות מנעת על דושק ועתידה
 ארץ ישראל להיות מרחבת ועולה מכל כדדיה : השדמות מנה
 לומר שדות : הופיע הגלה עלינו : יביע דבור ואמר גם כן
 ידברו לחזק הענין וכתב השדטים ו"ל ונקרא הדבור בלשון מזה
 לפי שהוא יונא מהשה כמים מן המקור : עתק טוק : יתאמר
 יתרומו ויתגאו עלינו . ירכאו לשון עימי . בועדים סכלים והוא
 קריב לענין טעמו את צפידכס כי הכסיל כשהמה . מהמכלל ו"ל .

יודע כחשבות אדם כי המה רב : אשר
 הובר אשר תיפרנו יה ומתורתך תלמדנו :
 להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת :
 כי לא יטש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב :
 כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי
 לב : כייקום לי עם מרעים מי יתיצב לי
 עם פעלי און : לולי יהוה עזרתה לי כמעט
 שכנה דומה נפשי : אם אמרת מטה רגלי
 חסדך יהוה יסעדני : ברב שרעפי בקרבי
 הנחומים ישעשע נפשי : היחברך כסא
 דוות יצר עמל עלי חק : יגדועל נפש
 צדיק ודם נקי רשעו : ויהי יהוה לי למשגב
 ואלהי לצור מחסי : וישב עליהם את
 אונם וברעתם יצמיתם יחיה אלהינו :

וירא

יכרה לשון ספירה : שחת קבר : כי עד צדק ישוב שיהיו משפט
 ונדק כמו שהיו מתקלה ואמר ישוב לפי שהיה המשפט עם הנדק
 נקוב והרשעים הפרידום ואז ישוב כמו שהיה כן פי' רד"ק בשם
 אביו : רומח בקבר שבו הנוף שותק כאבן : שרעפי מתשכנתי :
 ישעשע יעעננו ויסוקו : היחברך היחבר עמך כסא שברון : יגדועל
 ויכרו נדודים נדודים על כפף נדיק להתינו : אונם האן והעמל

וירא

תורה וירא : יהוה וינאץ מכעס בניו
 ובנתיו : ויאמר אסהירה
 פני מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת
 המה בניס לא יאבן בם : הם קנאוני בלא
 אל כעסוני בהבליהם ואני אקניאם בלא
 עם בניו נבל אכעיסם : כי אש קדחה
 נאפי ותיקד עד שאול החתית ותאכל ארץ
 ויבלה ותלהט מוסדי דרים : אספה
 עליו רעות חצי אכלה בם : מזי רעב
 ולחמי רשה וקטב מדירי וישן בהמת אשלות
 בם

שפט : יצמיתם יכריתם : וינאץ כעס : אמון בם פי' המכלל בני
 שאינם מאמינים או פי' בניס שאין בהם חמת והל"קס פי' נועצן
 בא' ישא האומן את היונק כלו אין בהם תרבות כי דור תהפכות
 הזה כי כאשר איטיב להם יעשו רעות : קדחה בערה : ויבלה
 פני או תבואה וכל עונת הארץ : ותלהט ענין שרפה : אספה
 אלקיף עליהם כל רעות שבעולם : אכלה בם כל חני אשלים בט
 וד'ל אמרו חני כלים והם אינם כלים : מזי רעב שרופי רעב וכן
 בארשית למוא לא יטבא שבדניאל : ולחומי רשף השמים נלקחו בם
 שהם בקראים רשף שטאמ' ובני רשף ינביהו עוף' כן פירש רש"י ז"ל
 והשרשים פי' אכולי רשף אכולי חסולי החמימות שהוא כרשף : קטב
 צמנו כרית' והוא חולי הבא על האל' פתאום ומתיש : מדירי עם

בַּס עִם חַמַּת זָהָל עֶפֶר : סְחוּץ תִּשְׁכַּל
 חָרָב וּמַחְדָּרִים אִמָּה גַם בְּחֹדֶר גַּם בְּתוֹלָה
 יוֹנֵק עִם אִישׁ שִׁיבָה : אִמְרַתִּי אֶפְאִיֶהֶם
 אֲשַׁבֵּתָה מֵאֲנוּשׁ זָכָרִים : לֹלֵל בְּעֵס אוֹיֵב
 אֲגֹר פֶּן יִנְכְּרוּ צָרִים פֶּן יֵאמְרוּ יָדְנוּ לְמָה
 וְלֹא יִהְיֶה פֶעַל כָּל זֹאת : כִּי גֹי אֶבֶד עֲצוּת
 הַמָּה וְאֵין בָּהֶם תְּבוּנָה :

תמיד פ' ר' לא

הִיוּ כּוֹפְתִין אֶת הַטֶּלָּה
 אֵלֹה מֵעַקְדֵיךָ אֲתוֹ מִי
 יִזְכּוּ בְּאֲבָרִים יִזְחֹזֵן בּוֹ וּבֶכֶךְ הַיָּדָה עַקְדֹתוֹ
 רָאשׁוֹ לְדָרוֹם וּפָנָיו לְמַעַרְב׃ וְהַשּׁוֹחֵט עֹמֵד
 בְּמִזְרַח

של * ושרשים פ' יחזוק השום הדומה לשם הינותי חמת ארכה: וזהו עפר כחשים שמתנועשים על הארץ על גאונם כמים הנוחלים על הארץ וחילה לפנן יורדנה היא * ומחזררים אימה יונה שחטאו בחזרי שדרי' יפחדו וירעדו * אפאיהם אשליכם כל' דמות העולם אפורם בכל פאה * אשבייתה אכסל ואשפיין * לא היו כושחין את התמיד הידים לענין או הרגלים לענין * אלא מעקדין אותו כעקידת יצחק היה עם הרגל * אחזין בו בשעת שפיטה ומכיישן אותו ראשו לדרום ראשו של טלה היה כוטה לדרו' וכינו למערב שאם ירכין גללים לא יהיו כיוון ליומם * כתב הכל בו פ' י"א כפיל' אשים יטה לכל שחאל ונדן מהגין דמין למעבד הכי והפעם

בְּמִזְרַח וּפָנָיו לְמַעַרְב וְשָׁרֵי שַׁחַר הָיָה נִשְׁחַט
 עַל קֶרֶן צְפוֹנִית מֵעַרְבֵית עַל טַבַּעַת שְׁנִיָּה
 וְשָׁרֵי בֵּין הָעַרְבִים הָיָה נִשְׁחַט עַל קֶרֶן מְזֻרְחֵית
 צְפוֹנִית עַל טַבַּעַת שְׁנִיָּה : שַׁחַט הַשּׁוֹחֵט
 וְקַבֵּל

פי כן היו מרביצי' התמיד כששוקטי' אותו על שחאלו וכל נוי ששוקט מוכין הבהמה על שחאלה עכ"ל * על קרן צפונית מערבית היה נשחט על קרן נפוכית מערבית לפי ששחלקית קנה במזרח וזרמת כננה למערב והכתו' אומר שנים ליום כנגד היום כלומר כנגד השמש ששוקט קרני יום * כמו שכת' ובתחלתם חשך היום * ועיין במורה סי' כ"ג כחם שנוצית כ"א כחם כפרי והיא חולקת עם משכתינו קחמ חסם וכחכ הרמ"ב כ"א ז"ל בהלכו' תמידין ומוספין פ"א ודברי קבלה הן שיהוא נשחטין כנגד השמש וכתב בעל הטורים כ"א תנוה כתי' הכא שנים ליום תמיד וכתיב כ"א כחם שנים ליום עולה תמיד קדי ביה עולה פי' כנגד היום שהיום עולה דהיינו כנגד השמש * ושל בין הערבים שחמה במערב ומאירה כנגד המזרח היה נשחט על קרן ערבית נפוכית לפי שהשמש או במערב כדי שיהיה נוכח השמש והרשימוהא והרמ"ב כ"א ז"ל כתבו בסנהדרין פ"ה אמרו נחזקו זרימות השם עד אמצע הרקיע קרני מזרח ומאמצע הרקיע עד ירקוס המקיפה קרני מערב : על טבעת שניה שנים במעמד שכי דרך ה' וכסוה פ"ט יחזקו כ"ג בטל את הבוקסין * ומקסין הוא שהיו ימי' את העגל או לשור בין קרניו כדי שיכול דם בשיניו ולא ידאה והיה נח לכפתו ולשחטו ועמד הוא ובטלו שגמאה במקריב בעל שום והתקן להם טבעת' בקרק' באבני הכוכב' להכניס ראש הבהמה לתוכה בשעת שפיט' והטבעת' בתחתית זכר' ה' והופכה למעל' ומכניס

וקבל המקביל בלא לו לקרן מזרחית צפונה
ונתן מזרחת צפונה מערבית דרומית ונתן

מזרבה
ואל הכהמה לתוכה ומזרז והוסף פתחה לתוך הדפסה (וכוונת
פ"ו וטבעות היו למסוכו של מזבח) ועשה ו' סדרים של טבעות בכל
סדר ד' טבעות לכ"ד משמרות כהונה והיו קבועים בדפסה עשויה
כמין קשת יכך פ"י הכרטיכורא וי"א ד' סדרים וככל סדר ו' טבעות
והיו שחטי הקרבן על טבעת שניה כדי שתהא הראשונה מסוימת
להאזן כה רגלי הכהמה שלא תתהסך ותפרכס * וי"מ על טבעת
שניה דמין הדין היה לשחוט על טבעת ראשונה אלא שלא רח
להקריבו כל כך קרוב למזבח כלי הכסף נראה שחא יטיל גללים
ואמר על טבעת שניה של סדר שני מהטבעות ומקומן של טבעות
היה כ"ד אמה * עוד כתב טעם אחר בעל גוד ארזים ו"ל והתמיד לא
היה נשחט בסדר ראשון של טבעות שהיא מיד אצל המזבח לפי
שגובהו של מזבח מפכב האור מלראות אלא היה נשחט על טבעת
השנית של הטבעות עכ"ל * כתב הערוך בערך טבעת לכל עשה
היתה טבעת קבועה בארץ כדי לקטור ראש השור במבל ומכריסו
ראש הקבל לבעת ומוטכין עד שהשור כופל ולא היו נזרכים לחזקו
בידים * ובערך בילגה כתב היה לכל משמר טבעת ברזל קבוע
בקרקע שמימינו שם ראש השור ואינו יכול לזוז משם שהטבעת
רמזה ונדה למעלה כנגד ראש השור עכ"ל : וקבל המקביל את
הדם לזרוק : ונתן מזרחת צפונה ורק הדם כותן מתנה ראשונה
מזרחת כפוכה כמין גחם יוכית נמשס ונקיף והולך לו לקרן מערבית
דרומית וכותן מתנה אחרת שהעולה טעונה שתי מתכות שהם ד' ו
כנגד אלכסוניה של וו כדי שיהיה מן הדם בארבע רוחות המזבח
ירש"י ו"ל כיוח פ"א וכתב הרב יורדני ו"ל כפ' ויקר'מ"ל לרו"ל שהשת
מתכות

מערבה דרומה * שיירי הדם היה שופך אל
יסוד דרומית * לא היה שובר בו את הרגל

אלא נוקבו מתוך ערקובו ותולה בו היתה
מפשיט ויורד עד שהוא מגיע לחזה * הגיע

לחזה חתך את הראש ונתנו למי שזכה בו :
חתך את הכרעים ונתנם למי שזכה בהם *
מירק את ההפישט קרע את הלב והוציא את

דמו

מתנות היו באיית מזרחית צפנית ומערבית דרומית והלא כי סליק
נכבש בקרן מזרחית דרומית פגע ברישא כנר תירנו צפ"א איחזו
הקומן עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הוה ליה יסוד
(כמו שכתבנו ביום שני שהיה בחלקן של יהודא) ותחלת מתכות
העולה צריך להיות כנגד היסוד וקרן דרומית מזרחית לא הוה
ליה יסוד הלכך בקרן מזרחית צפנית היה ותחיל וסכנגדה קרן
מערבית דרומית * וכן כתב הכסף משנה בהלכות מעשה הקרבנות
פ"ה : שיירי הדם היו מותר הדם מה שנשאר בכלי דבל

היתנין על מזבח הזיזון פיריים שלו כשפנין על יסוד דרומית :
לא היה שובר וכו' כדרך שהטבח עשה שמתך הרגל עם העור
136 : אלא נוקבו מתוך ערקובו כידוש מיתחת הארכובה
המכרת עם הראש ותולה בו הכהמה ומפשיט הרגל עם שאר
הנהגה : ערקובו כמו ארכובו והערוך בערך ערקוב פי'
שהוא לשון ישועאל והוא למעלה מן העקב עכ"ל : והרב דרטיכורא
במדרות פ"ו כתב ארכוב הוא קטר העליון שהוא מקום סבור הירך
עם השוק : מירק את ההפישט גמר להפשיט העור שהרי לא

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּמֵיעוֹטָן עַל שְׁלֹשׁ חֲנוּת שֶׁל שֵׁשׁ
 שְׁבִין הַעֲמוּדִים • נָטַל אֶת הַסִּפֵּן וְהַפְּרִישׁ אֶת
 הַרְיָאָה מִן הַכְּבֵד וְאַצְבַּע הַכְּבֵד מִן הַזְכָּבָד
 לֹא הָיָה מְזוּזָח מִמְּקוֹמָהּ • נוֹקֵב אֶת הַחֲזוּה
 וְנָתַנוּ לָמִי שְׁזֻכָּה בּוֹ • עָלָה לְדוֹפֵן הַיְמָנִית
 הִיָּה

שלוש פעמים במיעוטן לכל הפחות ואם רצה להוסיף ולהדיחן
 יותר עת פעמים מוסיף שאין הרשי יונא ובהם אלא בדומק לפי שהם
 זקיס • ויש גורסי' במעטן של שלחמי' כלו' בשלמן הקטן של שלחנות
 של שיש שבבית היוטבזיים ולא שלחנות שבין העמודים איתא סוף
 מסקי' תוספות דיום' מודות הקרבים מדימים פעם ראשונה בלשכת
 מדיחין במעשה לפי שכולכלמי' הרבה בפרט ואח"כ מדיחין ב' פעמי'
 עוד בשני פעם שלחנות להדיחם יפה והכרח שהיא ראשונה וחלקה
 מדיחין אותה פעם אח' בבית מדיחין • גטל את הסכין עד עכשיו
 לא היה כרי' לשכין לא בגטילת הכר ולא בגטילת הקרביים שזהו
 זכר שיושרדין וכוטלין בלא סכין • ואצבע הכבד כשחזותים
 הגבד ויושרידים אותו עמקומו כשאר מעש כבד מן העוקן אצל
 הגלות • והערון צפרק אצבע פיה והיא יותרת הכבד • ולא היה
 מדיחין ממקומה לאצבע הכבד שהרי היתה קריבה עם העוקן
 והאליה • נקב את החזה בדבר שאינו מותך כדרכו שיך
 לשון נקיבה שהוא משריד החזה מן הדכמות • וכתב הכסף
 משנה בהלכות מעשה הקרבתות פרק ו' ומה שאמר נוקב את
 החזה מפני שהחזה כאהל על הדפנות וכשמעלו יחם כשאר
 היקום כחלון כי הוא קצר וכשאר מקומו כנקב •

דָּמוּ • הִתְקַּף אֶת הַיָּדַיִם וְנָתַנּוּ לָמִי שְׁזֻכָּה
 בָּהֶם • עָלָה לְרֹגַל הַיְמָנִית הַתְּכָה וְנָתַתָּה
 לָמִי שְׁזֻכָּה בָּהּ וְשִׁתִּי בְּצִים עֲמָה • קָרַע
 וְנִמְצָא כְּלוּ גְלוּי לְפָנָיו • נָטַל אֶת הַפֶּדֶר וְנָתַתָּה
 עַל בֵּית שְׁחִינְתָּה וְרֹאשׁ מַלְמַעְלָה •
 וְנָטַל אֶת הַקְּרָבִים וְנָתַנּוּ לָמִי שְׁזֻכָּה בָּהֶם
 לְהַדְרִיחֵם • וְהִכְרַס מְזִיחִין אֹתָהּ בְּבֵית
 מְזִיחִין כָּל צִרְכָּה • וְהִקְרָבִים מְזִיחִין אֹתָהּ
 שֶׁלֹּשׁ

הפסעט אלא עד החזה ועדיין העור משובר בו • והרמב"ם ז"ל כי
 ביומא כרן שלישי ומירוח נקרא השלמות הפעולה אינו פעולה
 שתביא • גטל את הפדר וגותנו וכו' כוטל החלב ומתע
 על בית השמיטה וזו היא דק כבוד כל חטלה שלא יראה לבלק
 דם השמיטה • והכרם מדיחין אותה מן השדש ולבלק
 שכה בשני פעמה • בבית מדיחין לטכה אחת היתה
 צמקדש נקראת בית מדיחין שבאוכה היו דוחמים הכרם ולא
 היו דוחמים הכרם עם שאר הקרביים כדי שלא תשכחה
 ימוס שהכרם יותר ויותר יש בה שימושית ואם יודחו יחד יתלכלכו
 זה יונה לכך קצבו לזה בבית מדיחין ולזה על השלחנות • ויש
 יופרשים שבפר קדשים מדיחין על השלחנות אבל קרבי קדשים
 שיש בהם פרט ויראי' מדיחיים אותם בלשכת מדיחין • והכינו'
 גרים מדיחין אותה בבית המטבזיים כל צרכה •

היה חותך ויורד עד השדרה ולא היה נותן
בשדרה עד שכניע לשתי הצלעות רכות .
חתכה ונתנה למי שזכה בה והכבד תלמידי
בה : בא לו לגרה והניח בה שתי צלעות
מכאן ושתי צלעות מכאן התכרה ונתנה למי
שזכה בה : הקנה והלב והריאה תלויין בה :
בא לו לדופן השמאלית הניח בה שתי צלעות
רכות מלמעלה ושתי צלעות רכות מלמטה
וכך היה מניח בחברתה נמצא מניח
בשתייהן שתיים שתיים מלמעלה ושתיים
שתיים מלמטה . חתכה ונתנה למי שזכה בה
והשדרה עמה והטחול תלוי בה והיא היתה

גדולה

בא לו כתב רבינו בא"י ו"ל כפי קיי שרם כי כל המתעורר בא"י
מלאכה שתהיה יקראנו הכתב בא אליה וזהו לשון ר"ל ב"מ' ת"ת
בענין הפשט וכיבוד של עולה אר"ל בא לו לדופן בא לו לגרה וק'
פי' הכ' ויבא אברה' לכבוד לטרה שאם היה בא מתקו' א"ת' היה עשט
הכתי' ויבא מתקו' פלו' אבל פי' שמתעורר בהספדה של טרה עכ"ל :
השדרה הפרוץ כערך שור גורם שיורא ופירש שם והוא הענה
כדמות רגומין לעמת הענה לקבל שזירתא . כתב בעל כסף משנה
בהלכות מעשה הקרבנו' פ"ג עד השדרה פי' אצל השדרה כי השדרה
היה מניח עד דופן השמאלי : גמול תרגום בני הרמכים הוא

דאיתגטלו

גדולה אלא של ימין קורין גדולה מגני
שהכבד תלויה בה : בא לו לעוקץ חותכו
ונתנו למי שזכה בו והאליה ואצבע הכבד
ושני כליות עמו . נטל את רגל השמאלית
חתכה ונתנה למי שזכה . נמצאו כלם
עומדים בשורה והאברים בידם . הראשון
בראש וברגל . הראש בימינו והוטמו כלפי
זרעו . וקרניו בין אצבעותיו ובית שחיטתו

מלמעלה

דאיתגטלו טקוליהון . מי"לכס כלע"ו : לעוקץ הוא כוננ תותכו אצל
תל השמאלי שעדיין הבהמה תלויה בו : בשורה כתב הרמ"ם ז"ל
כפ"ג דצרכות ושורה היא מערכת אנשים וכקראת בזה השם צטכיל
האנשים העומדים זה אצל זה : הראשון בראש כתב הרמ"ם ז"ל
בהלכות מעשה הקרבנות פ"ו בכמה מוליכין את האברים לכבש
אם אין הבאן היא העולה מוליכין אותה ששה ואיל כי"א ושור בכ"ד
ד"א בעלת הניצור אבל עולת הי זיר א"ס רגז להוליך כתמים בפחוי'
מאלו או בנותר מוליכין ובירושלמי דיומא פ"ב ולמה קרב האיל כי"א
כדי לעשות עומדי הנכנ דקסרי אמרי מפני מה פיר קרב בכ"ד כדי
לעשו' פומכי לדבר ע"ס כבי' אלקים כהלך ברגש לעשו' פרכוס והרגש
גדול עכ"ל . וכתב הרב מורדכי ז"ל בפ' ויקרא והא דתנן דיומא פיר
קרב בכ"ד בהכיס לא שהיו מתלקות האבר לשנים דהא כתיב לכתמים
ולא כתמיה לכתמים אלא האבר השלם היו מקריבים אותו שני
ההכיס כדאיתא במשנה עכ"ל : הראש בימינו פי' רמ"י ז"ל בפ"ב
כתמים ובפ"א דמנחות הילכך מוליך הראש בימין שהוא תשוב

והרגל

מלמעלה והפדר נתן עליה הרגל שרל ימן
 בשמאלו ובית עורו לחוץ • השני בשתי
 ידים של ימין בימינו ושל שמאל בשמאל
 ובית עורן לחוץ • השלישי בעוקן ובגל
 העוקן בימינו והוא ליה מדולדלת בין
 אצבעותיו ואצבע הכבוד ושתי הפליות עמו
 הרגל של שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ
 הרביעי כחזה ובגרה החזרה בימינו והגרה
 בשמאלו

והרגל השמאלו חמוס הרגל ימין קרב תפילה עם הראש והאי תל
 מדאזיל כהדי רישא ודאי רגל ימין הוא לחשוב הילכך הראש שהוא
 ככד וחמוס היה מולך כיוון והרגל בשמאל • והאפשר כ' צ' כ' זה
 בשם הגמול'יוחא פ"ב רגל סליק כהדי רישא חמו' דרישא כ' ישי' זה
 ענינות סלקא רגל כהדיה פכלו כשר זהו ספיר למעלה שתהא
 ההקשרה ענינות וכשר ואין בשום אצב כ"ב כשר עמו כ' רגל עכ"ל •
 כתב רש"י ז"ל ביומא פ"ה מי שוכה להעלו' לכבש הראש והרגל מקבל
 מיד החנתה האכרי' • וחושבו הערוך גירסא פ' רגמונו ושי' שהוא פיו
 של עוף או של בהמה או כנדל • והפדר נתן עליה לכסות וקום
 השאיטה וזהו כבוד של מעלה • כתב רבנו בחיי ז"ל בפ' ויקרא ובקרא
 פדר והיא חלה בשוכה כאלו אינו הפרד ע"ש שהו' מפריד בין הקודי'
 העליוני' והתחתוני' וכן היו' וכהג' ככדי ארץ סאיונות העולם שהם
 פודשים אותו על סגלי' • ובית עורן לחוץ וקום שחמס הופשט
 הפור היה כלכי חוץ לעם ומקו החתך כלשי המולך כדי שלא יראה
 העיקר • כדולדלת היא דבוקה בעוקן והולכת בין אצבעותיו •

בשמאלו וצלעותיו בין שתי אצבעותיו •
 החמישי כשתי דפנות של ימן בימינו ושר
 שמאל בשמאלו ובית עורן לחוץ • הששי
 בקרבים הנתונים בכזך וכרעים על גביהם
 מלמעלה • השביעי בסולת • השמני
 בחבית'ים התשיעי ביין • (והס"יונ גרס' בעטין ק"פ
 חמישי ביין התשיעי בסביתין)

ההלכו ונתנום מחצי

במך תרגום כף אחת הוא צויבא תדא ולפי שאין טאוכרים יתד
 ציך ליתגס בכלי' • השביעי בסלת למכת כסכים טעם התמיד •
 מחצי כבש ולמשה ולא מסני כבש ולמעלה כדי שתהא ניכרת
 והולכה למזבח כשיקורו מלקרות את שמע • וכן תנן בסוף שקלים
 ומג טס הרב נרטימור' ז"ל הכהני' הזוכים בפיים האכרים להעלותם
 למזבח לא היו מעלין אותם בפעם א' אלא מותכין אותם על הכבש
 והלכים בלשכת הצוית כדתנן זא"ב פזורים ומקריבים האכרים
 ע"ג המזבח עכ"ל • וכ"ל שכתב ההב כך כדעת ראב"י בפ"ה דתמיד
 שהמעלה אכרים לכבש הוא מעלה אותם על גבי המזבח אבל הרב
 כתב שם שאין הלכה כראב"י • אלא פיוס אשר היה שם שהוא פיוס
 ד' להעלו' יון הכבש למזבח ע"י אחר' שזכו בהם זמלחום דכתי' על
 כל קרנך תקריב יולת וכתב הר"מבס בה'כות אסודי מזבח פרק ה'
 האלף מחולס'י' • כל הקרובות משל צבור הוא כמו העמי' ואין היסוד
 עניא מלס או ענים לקרבו מוכי' וזבג' וקומו' היו מותגים המלס
 בלשכת המלס שהיו מולסים עורות הקדשים • ועל גבי הכבש שהיו
 מולסים האכרי' ובראשו של מזבח שסס מולס'י' הקומן והלכו' ומכחו'

פָּחַצוּ כַּבֵּשׁ וּלְמַטָּה כְּמַעְרָבוֹ וּמִלְחוּם וַיָּדוּ
וּבָאוּ לָהֶם לְלִשְׁכַת הַגְּזִית לִקְרוֹא אֶת עִמֵּי
מֵאֲחֵפֶ"ח מִי שֵׁשׁ לוֹ חֲמִשִּׁים זִמְזוּחֹא נוֹשֵׁא
וְנוֹתֵן בָּהֶם הָרִי זָה לֹא יִטוּל
וְכָל מִי שְׂאִינוֹ צָרִיךְ לִיטוּל וְנוֹטֵל אֵינֶנּוּ סָת
מֵהַזְקָנָה עַד שִׁיעָטָרָה לְבָרִיּוֹת . וְכָל מִי שְׂחֹא
צָרִיךְ לִיטוּל וְאִינוֹ נוֹטֵל אֵינֶנּוּ נִפְטָר מֵהָעוֹלָם
עַד שִׁיפְרֹנֶם לְאַחֲרֵים מִשְׁלוֹ וְעַלֵּיו רִחֲבֵתוֹ
אֹמֵר בְּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוּה וְהָה
יְרוּחַ מִבְּטָחוֹ :

תנו

הנמרפות ועולת העוף עכ"ל . והעוסקות הקטן במנפנות כקני
שנמדות כ"ה שנינו שנלשכת הסדרה היו מולאים עורות קדשים
ואיך קאמר שנלשכת המלח היו מולאים עורות קדשים ותרנו פה
שתרנו קטנו ממש שנארו בארובה דהתקני שאמרו לקצר איך דשאי
להאריך : ובאו לקרות את שמצ וכל שאר ברכות שבמנפנות כ"ה
כך פי' הדברימורא והרע מטרמי כתב בקרית ספר פי' וי' מכות ק"ו
ל' ולאחר ק"ט יקטירו הקטרת והבי כסון הדבר שיתפללו קודם
שיקטירו שום הקטרה ויעל קרבנם לריח ניחוח : המישים וזו
שקמשים וזו אשר יסדרו בהם ישנו ממאמנים שלא יסדרו בהם : הרי
זה לא יצול לקט שכחה ופאה שמכסים במדות לשכיים : וכל
היו שהיא צריך ליטול ואינו נוטל כגון מדות עגמו בעלמא

ומספק

תָּנוּ רַבֵּנָן כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֵיעוּר
נִכְנְסוּ תַלְמִידָיו לְבַקְרוֹ
אָמְרוּ לוֹ תַלְמִידָיו רַבֵּינוּ לְמַדְנוּ אֲרִיחוֹת חַיִּים
וְנִכְבְּה לְחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא . אָמַר לָהֶם הִזְהִירוּ
בְּכַבּוֹד חֲבִירֵיכֶם וּמִנְעוּ בְּנִיכֶם מִן הַהֲגִיזוֹן
וְהוֹשִׁיבוּם בֵּין כַּרְפֵי תַלְמִיד חֲכָמִים .
וְכִשְׂאֲתֶם מִתְּפַלְלִים דַּעוּ לְפָנַי מִי אַתֶּם
שְׂמָרִים וּבְשִׁבִיל כֶּךָ תִּזְכְּרוּ לְחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא :
וְכִשְׁחָלָה רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זִכְאִי נִכְנְסוּ תַלְמִידָיו
לְבַקְרוֹ בֵּינוֹן שָׂרָאָה אֹתָם הִתְחִיל לְבַכּוֹת
אָמְרוּ לוֹ תַלְמִידָיו רַבֵּינוּ גַר יִשְׂרָאֵל פְּטִישׁ

החוק

ומספק במעשה ידי כדי שלא יתפרנס מאחדים : ההגיון שלא
ינעלוס במקרא יותר מדאי והערך בערך הג פירש והוא לפתור
ל' כנודתו . ובעל עין יצאב כתב שלא יעכנו אותם לפני המלמד
שהתחיל ללמד ספר דק ימארו להושיב' בין ברכי ת"א וקרא הלימוד
שהתחילו בו בקטנות הגיון כי אינו דק דבור בלבד כמו המצפנפים
ואנבנים שאזורים על פיהם פעמים רבות עלי דיעה והשכל הפסוק
שקראו להם . אבל בין ברכי ת"א ילמודים דינת ודרך תבוכות ושם
הוא יותר בארובה קטנו מעם . דיע לפני מי וכו' כדי שתתפללו
גיהאם וככונה : פטיש המפוסן . והערך פי' כשם שמתפודות

מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו. דרש רבי אלעזר בן עזריה לפני תטהרו עבירות שבין אדם לסקום יום הכפורים מכפר ושבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו:

בגילה פרק כני העיר

הניא שאל רבי עקיבא את רבי נחוניא הגדול במה הארכת ימים אתו גוואי וקא מחו ליה סליקיתב ארישא דדיקלא אמר לו רבי אמר

נאמר דכיון ששנה בהם שוב אינו פורש מנוכה לפי שדומה עליו כהתר לפני האתמהרו כתב הרן ז"ל דדריש ליה הכי מכל חטאתיכי מה לפני ה' תטהרו כי"ה: אין יום הכפורים מכפר כמו אחרים ואין עוסקים בו לעשות תשובה ולסייג לא יעוררו ה' שיפנה ביום כפור ויה שראוי לו לעשות כדי שיכפרו לו עונותיו באותו היום ושעיר הנשתלח אינו מכפר עבירות שבין אדם לחבירו.

וכר' אבס ז"ל: רבי נחוניא הגדול הביא הספר יוסקין שהוא ל' בחוביא בן הקנה: גוואי סריסים שהיו חסדתי ל' בחוביא ובחבלי' ב' סייב' ה' פ"ס ומן העיר לקח כרים א' תרגס יונתן ז"ל גוואה ופי' הערך חתן: וקא מחו ליה והכו ל' עקיבא שהיו סוברים שהיו קן בחיינו של ר' בחוביא: סליק ויתב ארישא דדיקלא כדת ועל' ויפס בראש האילן: אמר לו ר' עקיבא ל' בחוביא אם נאמר וכו'

נאמר כבש לסור נאמר אחד אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוהו אמר לו אחד מיוחד שבעדו אמר לו מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי ותקן במסוני הייתי לא קבלתי מתנות כי הא דר אלעזר כי הו משדרי ליה מתנות מבי נשיארה ל' א הו שקיל כי הו מזמני ליה לא הוה אזיל אמר להו לא ניתא לכו דאחיה דכתיב ושינא מתנות יהיה רבי זורא כי הו משדרי ליה מתנות מבי נשיארה לא הוה שקיל כי הו מזמני ליה אזיל אמר אתיקרי דכתיב יקרו פי' ולא עמדתי על מדותי דאמר רבא כל

המעביר

דכתיב את הכבש א' תעשה בנקר: צורבא מרבנן הוא שבקוהו פ"ח הוא הכיחוסו ואל תגעו בו וכתב שין ישראל בפענית סדק א' נשס דס"י ז"ל צורבא מרבנן ר"ל במוך חריף זת"ס זקן קורין לו הו' מרבנן והערך בערך חרב פי' תלמוד חכם חוק: ולא עמדתי על מדותי לשלם גמול רע לפני שצערני: כי הו משדרי להו וכו' כהני שלמים לו מתנאימכית הכשיא לא היה לוקח: כי הו מזמני ליה כשהיו קוראים אותו לכעודה לא היה חולך: לא ניתא לבו אינכס חפצים בחיי: אתיקרי דמתיקרו בי כתב דס"י ז"ל בחולין פ"ג ככבדן סס כונה שאני סועד אלגס וכנאתי היא ואין זו מתכה:

המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעו
 שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא
 עון למי שעובר על פשע : ותהן במקומו
 היתתי דאמר מר איוב ותהן במקוניה היתה
 שהיה מניח פרוטה לחנוני ממכוניה :

כתובות פ"ב הכל מעלין לארץ ישראל
 דיני גזרות ואין הכל מוציאין

תנו

כל המעביר על מדותיו כתב רש"י ו"ל בר"ה פ"א א' שאינו מדקדק
 לנודד וודה כנגד וודה למזערי' אותנו ומכיס מדתו והולך לו מעבירין
 מחנו כל פשעו אין מדת הדן מדקדק אחריו אלא מכיסתו
 והולכ' : הכל מעלין לארץ ישראל כל בני ביתו אדם כופ' לעלות
 עמו לירושלם ואפי' מנה היפה למה הרע' ואפי' מעיר שרובה ישראל
 לעיר שרובה א"ה * ואף האשה כופה את בעלה לעלות ולדור עם
 ואם לאו יוציא ויתן כתובה מצאתי בהגה' הפסקי הרב מרדכי ו"ל סוף
 תבנת חבות כתב רבינו קיים כהן צתשנב' דה"נ בימיה' שהיה שלום
 בדרכים אבל עכשיו שהדרכים מסובשים אינו יכול לכופה דהוא
 ליה כמו חפץ להוליכה במקום גדודי קניות ולסטים ואפי' אם יעמיד
 לה ערבים חנוף וחמון דערביך ערבא צריך עכ"ל * עוד מצאתי
 התוספ' סוף פ' זה עזה אינו כוהב ביוון הזה דאיכא בכנת דרכים
 וזהו אומר רבי קייא דעכשיו אינו מנה לדור בארץ ישראל כי יש
 בזה מנות התלויות בארץ וכמה עומסין דאין אנו יכולין ליהדר
 בהם ולעמוד עליהם : ואין הכל מוציאין ואין מוציאין שום
 אדם

הנו רבנן לעולם ידור אדם בארץ ישראל
 ואפילו בעיר שרובה גוים ואל ידור בחוצה
 לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל
 הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה
 וכל בר ישראל הדר בחוצה לארץ דומה כמי
 שאין לו אלוה שנאמר לתת לכם את ארץ
 ננען להיות לכם לא-הים * וכי כל שאינו
 דר בארץ ישראל אין לו אלוה * אלא לומר
 לך שכל בר ישראל הדר בחוצה לארץ כאלו
 עובר אלילים * וכן ברוד הוא אומר ועתה
 שמע נא אדוני המלך את דברי עבדו אם
 יהיה הסיתך בי ירח מנחה ואם בני האדם
 ארורים

אם ואפי' ממה הרעה לנוה הי"פ : שכל הדר בח"ל כת' הכל נו
 בימין קכ"ו בשם ה"רם ושאלת לכרש לך כל הדר בח"ל וכו' אשיבך
 היינו נשום דעיקר שכינה בארץ וכמוהו בא"י כסא מול כסא ובתיב
 והתפללו אליך דרך ארנס תלפיות תל סבל פיות פומות לשם עכ"ל *
 עוד כתב הרב שם אגב ושאלת אם חת בא"י פסוד הוא מחבוב
 הקבר לא ידעתי עכ"ל וכשרי השי"ת רנה על פ' כונגל דוד מצאתי
 בשם ר"גל הוא הריב' שכל הפימו' מכונה' אותו והוא הריב' שכל הפימו'
 מתפללו' בו : וכן ברוד הוא אומר דוד חנני לשאל ועתה ישמע ונו'
 י"ח כנחה אקריב לפני ימתי לבס' על עוני ולהקיר שנתך ממני :

מפיני שאין אליהו בא לטמא ולטהר לרחק
 ולקרב אלא לרחק המקורבים בזרוע ולקרב
 את המרוחקים בזרוע משפחת בית צרפה
 היתה בעבר הירדן ורחקה בן ציון בזרוע
 ועוד אחרת היתה שם וקרבה בן ציון בזרוע
 ולקרב

מפיני שהראה לו הכ"ה למושה דוד דוד ודורשיו והראהו שאין אליהו
 בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב לברר ספק ונשפחות המנוונות
 ונתערבו בכשרים אלא יביאם והם כשרים לעתיד לבא דהלכה היא
 ששפחה שנטמעה כטמא : הלכה כתב ר' אליהו ב"ש התשבי והוא
 עמך נשפט ודת וכן תרגום של ב"ש שפחה הוה בהלכתא הדין והשפחה
 כדת : ונתינת' בהלכתא : אלא לרחק המקורבים בזרוע שהכל
 מחזיקי' אות' כפסול' אלא שנתקדמו בזרוע : אבל נשפח' שנטמעה
 מחמת שלא נודע כפולה יביאנה בכשרותה : בית צרפה כך שם
 הנשפחה : בן ציון פי' הברטימורא שהיה איש אלם ובעל זרוע
 ונ"ל פי' אדם חשוב ואיש זרוע ונ"ל הערוך פי' שהיא אדם חשוב
 ורחקו הכריז עליהם שהם פסולים : וקרבת הכריז עליהם שהם
 שרים להתפתח בהם : ואם התגא על כבוד הכריז' ולא הזכיר שם
 הנשפחה הפסולה שקרבה בן ציון בזרוע כשם שהזכיר הכשרה
 לרחק כמה כדק' אדם לומר שלא נספר בגמות חבירו ולהיות כוסה
 קלון : אם כן כפסול' כ"ש בכשרים : מהברטימורא ו"ל : ונתוספת'
 דעניו' ולא רנו דו"ל לגלותם אבל מוסרי' אותם לבניהם ולתלמידיהם
 פעם א' בשבוע ובירושל' דיבטול' ס"ק גרי' פתח' בשבוע פוד שם אר"י
 העניו' שאני מביד' ומשתקעו בהם גדולי הדו' וכן הוא בקדושי' פ"ו

אדורים הם לפני יהוה כי גרשוני היום
 מהסתפח בנחלית יהודה לאמר לך עבוד
 אלהים אחרים : מי אמר לו לדוד לך עבוד
 אלהים אחרים אלא לומר לך כל בר ישראל
 הדר בחוצה לארץ כאלו עובד אלהים :
 אמר רבי אלעזר כל הדר בארץ ישראל שחי
 בלא עין זניאמר ובל' אמר שבן חריתו
 העם היושב בה נשא עון :

עדות ב"ה אמר רבי ירושע מקבל אני
 מרבן יוחנן בן זבאי
 ששימע מרבו ורבו מרבו ההלכה למשה
 מסיני

מהסתפח ולגור והדבק בנחלת ה' כלומר גרשוני מא' לחובה לאן
 והסתפח עכינו הקבוצ' והדיבוק ואסיפת דבר אל דבר : מי אמר
 ליה לדוד וכי וני' אמר לדוד שילך ויעבוד אלהים : לא מפיני שהיה
 כדק' לבחוש ולנאת מא"י לחובה לארץ אל מלך אביש ואל מלך עואב
 שהם ע"כ אם אור כך שכל ב"י הדר בחובה לארץ כאלו עובד ע"א :
 ונ"ל א"א תגיא ר' ישמעאל אומ' ישראל בחובה לארץ ע"כ שם נטהר
 הם ופי' רש"י ו"ל כלו' בלא כונה דאין שמי' על לב כדאמרי' התם נ"ל
 וקרא לך ואכלת מוצאו : ובל' יאמר ונ"ל פי' רש"י ו"ל כלו' א יתרשע
 לומר לי כי כלם כשואי עון ור"ק ו"ל פי' לא יאמר המוכן בירושלם
 חליתו כמו שכו' תומד' ויהחל' כי אנו ה' כושא עוכס : הלכ' להפשה

פגון אלו אליהו בא לטמא ולטהר לרחק ולקרב רבי יהודה אומר לקרב אבל לא לרחק רבן שמעון אומר להשוות את המחלוקת וחכמים אומרים לא לרחק ולא לקרב אלא לעשות שלום ביניהם שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום יהיה הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם :

עיקר פ"ג אומר רבי שמעון בן הלפתא לאסמא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר

פגון אלו שסדרותן וסבלותן ידועה אלא שנתרחקו בזרוע או נתקרבו בזרוע אליהו בא לטמא ולטהר : לקרב אבל לא לרחק המשפחה הכשרה שנתרחקה בזרוע הוא מקרבה אבל אינו מרחק אותה שנתקרבה בזרוע : להשוות את המחלוקת פי' הר"ח צד"ח המחלוקת שיש בין החכמים כד"ת : והשיב לב אבות שפירו' לומר ברוב הקדש זה מוצי' בניו של זה ולדברי ר' שמואל חבית אלא החכמים וכו' אלו התלמידים שיהיה לב כלם מזה ולא יסול מחלוקת ביניהם : ר' שמעון בן הלפתא במדבר דבה פרק י"א גרים הם דס"ב את אמור גדול השלום שאין כלי מחזיק ברכה אלא השלום שכתב ר' יצחק את שמו בשלום וכתוף שופמים רבה הוא בסגנון אחר :

שנאמר יהיה עין לעמי ותורה יבנה את עמו בשלום :

חמ"ד פ' ז' באו ועמדו אצל בן ארזא אחר כימינו ואחר משמאלו שחה לנסך והניף הסגן בסודרים והקיש בן ארזא בצלצל ודברו הלויים בשירי הגיעו לפרק תקעו והשתחוה העם על כל פרק תקיעה

אמר רבי שמואל בן חלפתא ראה מה מביא השלום כשנקש הק"ב לנכד את ישראל לא מנא כלי שהוא מחזיק את כל הכרכות לזכרון זו אלא השלום שכ' ה' יבדק וזכירו שלמי דברכו ס"ב ארס"ב ח"ן לך כלי מחזיק ברכה יותר מן השלום שכת' ה' עו' כל אלו הכסדהאות סוגנים על קוטב א' אלו ואלו אדם אחד אמר : דס"ב את אמרו שהיה בעל צמר ובעל בחקום אריות ובעשה לו כס פניגל מן האריות ובעל צמר מן השמי' ואכלו הכסר והביטוהו : באו ועמדו אצל בן ארזא שני הכהנים העומדים על שלחן השלבים כדאיתא שם בפרק ז' : שחה לנסך שירש החכם הכעלה הר' מנחם די לומאנו כ"ו בספר עבודת מקדש ששה הוא מלשון וישת אדם : והניף הסגן בסודרי' כדי שידעו הלויים שהיוכס' ונתחיל לנסך ויבנו ויטוררו דאין אומרים שירה אלא על היין דכתיב ביה נשתת אלהים ואנשים : והקיש מכה צללל : לפרק הגמור או המליכ' כך כת' הס"ג ח"ג בעשין רנ"ב כתב הר"ח כס"ג ו"ל כס"ג הלכנ' כלי המקדש אין פוחתין מ"ב לויים עומדי' על הדוכן בכל יום לומר שירה על הקרבן ומחסיפין לעולם ואין אומרים שירה אלא בטהר כלל שיעקר הסירה שהיא עבודתה

תְּקִיעַהוּעַל כָּל תְּקִיעַה הַשְּׁתַחֲוִיָּה • זָרוּ סִדְרֵי
הַתְּמִיד לְעִבּוּדַת אֱלֹהֵינוּ : יְהִי רָצוֹן שִׁיבְנָה
בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן :

מנחות פ' התבלת תָּנוּ רַבֵּנָן חֲבִיבֵינָא יִשְׂרָאֵל
שְׁסִיבֵנָא בְּזִמְנֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוּא בְּמִצּוֹת תְּפִילִין בְּרֵאשִׁיתָן וְתְּפִילִין נ
בְּזִמְנֵי תִּיהֵן וְצִיצִית בְּבִגְדֵיהֵן וּמְזוּזָה בְּפֶתְחֵיהֵן
וְעֲלִיהֵן

צפה ואחרים היו שם יונגנים בכלי שיר וזהם ליום וזהם ישראלים
מיוקסים המשיאים לכהונה שאין עולה על הדוכן אלא מיוקס ואין
אלו המסורדים ע"פ הכללי עולים למחן י"ב וצמח הם מנבוי כנבלים
ובאלילין ובכמורות ובסמנרות וכלל אי בלבד עב"ל • ונתוספת
דערכין פ' ב' איתא אין פוסתין וי"ב ליום וכו' כנגד תשע' כמדות
ושני כנלים וכלל אחד ולא כראה קטן בעורה אלא כשעה שהלויס
אומרים בשיר ראב"י אומר נוערי לויס בני יקירי ירושלם היו בערות
בשים ראשיהם בין רגלי הלויס כדי ליתן תבל בגשמה ר"ל להגשם
הקול ולמשוך אותי נערי הלויס פי' רש"י סוף פ"ב דערכין שומעין
הלויס שאין יכולים לבסס קולם כמותם: על כל פרק תקיעה שנינו
בסכה פרק חמשי אחד ועשרים תקיעות בנוקדש שלשה לבתיית
סעדים תשעה לתמיד של שחר ותשעה לתמיד של בין הערבים •
ושירש רש"י ו"ל תשעה לתמיד של שחר כשהיו מנככים את כסני
התמיד הלויס אומרים בשיר ושלשה פרקים היו בשיר שהיו מפסיקים
בו סקנו תקיעה תרועה ותקיעה לכל פרק כוונא כל התקיעות
שעל

וְעֲלִיהֵן אָמַר דָּוִד שִׁבְעַת בַּיּוֹם הַלְלַתִּיךָ עַל־
מִשְׁפַּטֵּי צְדָקָה : וּבִשְׁעַת שְׂדוּד נִכְנַס לְבֵית
הַמֶּרְחֵץ וּדְאַרְהוּ עֵצְמוֹ עוֹמֵד עִירוֹם אָמַר אוֹיֵ
לִי שְׂאֵלְמוֹר עִירוֹם בְּלֹא מִצְוָה וּכְיוֹן שְׁנוֹבֵר
בְּמִלָּה עָבַבְשָׁרוֹ נְתִישְׁבָה דַּמְתּוֹ לְאַחַר שִׁצְנָא
אָמַר עָלֶיהָ שִׂרְדָה שְׁנֵאמַר • לְמַנְצַח עַל
הַשְּׂמִינִית מְזוּזָה לְדָוִד : עַל מִלָּה שְׁנֵתְנָה
בְּשְׂמִינֵי

שעל התמיד תשע • שבע ביזם הללתך תפילין בראש וכדומע
היי כאן שתיס וד' כינות ומזוזה הרי שבע • כתב רש"י ו"ל בתולים
ק"ט שבע ביזם היימ סודית שתי' לפני ק"ט ואז' לאתריה ובערבית
שתיס לפניס ושתיס לאתריה : על עשפטי נדקך טל ק"ט שהיא ד"ת
ע"ל • עוד כתב שם בשם רז"ל שהיה דוד כבי' המרתן וראה עגמו
בלא כינות ובלא תפילין ובלא תורה אמר אוי לי שאכי ערוס מכל
עונה כיון שנסתכל כניולה שמת ואומר ככאזי שם אנכי על אמרתך
היא העילה שמתחלתה כתבה במאמר ולא בדבור שכתב ויאמר
אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמו' עב"ל • ובירושל' דברכות
גרים כבי' כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלם להב"ה למננס על
השמי' י"הא לכס ורע קדש עה שמתאזי בהנהו' מימוכו' סוף הלכות
מי איתי במדר' שחר ט"ב כל עמיותי תאזרכ' אמילוד לפני ה"כה
אני משבךך בכל אברי ונקיים בהם יומ' עד התזה אני מטי' הגיניני'
נגד הלכ כל זמן שאני קור' ק"ט שכל' והיו הדברי' האה על לבך עד
יד שמאל' גה' אני קוסר תפילין של יד וכה' אני אופן הגיניני' כוונן
ק"ט

רוח לפני כל בני אדם ולמקללי נפשי תהום
ועמרה לפי מחסום שלא אחטא בק' שוני
ולא אשיב חורפי דבר ואתה צודי היה סגן
בערי של אוכל שום בדיה להזיקני ויחד
לבבי לאהבה וליראה את שמך עד אשר
יהו דרכ כחוקנים נגד פניך ועורני לנצור
עדתיך בכל לב ונחני באודה מישור - גל

עיני

במושב לצים - הא לכם מה שכת' הרמ"בם סוף הלכו' טומא' צרעת
כדי להתרחק האל' מיוצב לני' ו*ל ראוי לחי שרונה לכונן אורחותינו
להתרחק מישיבת עמי הארצות ומלדבר עמהם כדי שלא יתפס אדם
ברשת רשעים וסכלותם והיו דרך ישיבת הלנים הרשעים בתחלה
מדברי' בדברי הבאי כענין שנא' וקול כסיל ברוב דברי' ומתוך כך
באים רקשר בגו' הנדויים כענין של תלמונה שפתי שקר הדוברות
וגו' ומתוך כך יהיה להם הרגל לדבר בכביאי' ולתת דופי בדבריה'
כענין של ויהיו מלשינים במלאכי אהים ומזיזים דבריו ומתפתעים
בכביאי' ומתוך כך באים לדבר באלהים וכופרים בעיקר כענין
של ויחפא בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם והרי הוא
אומ' שהו בשתי' כיה' ולשוב' תהלך בארץ מי גרם להם לשית בטמים
סיה' לשוב' מהלכ' תחל' בארץ זו היא שיסת הרשע' שנורמ' להם ישיב'
קרמ' וישיב' בתי ככסיו' של עמי הארץ וישיב' בתי עממ' אנו עם שותי
סבה אבל שית כהרי ישראל איכה לא בנ"ת וקמ' ולכי הב"ה עורר ע"י
יעוב אומ' בה שג' און בדבריו יראי' ה' עכ"ל במחסום דב' שבותם הפה

ואסקרף

עיני ואכ"טה נפלאות מהודתך : ומלא כל
משאלותי במדה טובה ישועה ורחמים ודרך
שקר הסר מפני והעבר עיני מראיות שוא
וכוף את יצרי להשתעבד לך ולעשות רצונך
כלימי חיי ויהיה עם לבי לעשות חקך כי
עמך תוצאות חיים וכדרך רוחי ונשכתי
לחטות לבבי לרצונך יהי רצון כלפניך יי
אלהי ואלהי אבותי שיכבשו רחמך את
בעסק מעלינו ויגולו רחמך על מדותיך
ותתנהג עמי במדת חסד ובמדת רחמים
וחוסה נא עלי וחפני לראות באור דחיים
וללמוד וללמד ולשמור ולעשות ולקיים את
כל חקך רצונך ולהדבק עם יראי שמך ותן לי
חיים מבורכים ומובים וקבל תחנתי ועשרה
בקשתי ומחרה ורהעבר פשעי כנגד עיניך
באמור - אנכי אנכי הוא מוחה פשעך למעני
וחטאתיך לא אזכור : וחנני ושמע תפילתי
כי אתה שומע תפילת כל פה ברוך שומע

תפילה :

וְכָרְתִי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹמִים
 וְהִשְׁבַּתִּי חֵיהָ רַעַה
 מִן־הָאָרֶץ וַיָּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר לִבְטַח וַיֵּצְאוּ
 בַּיַּעֲרִים : וְנָתַתִּי אוֹתָם וּסְבִיבוֹת גְּבֻעֹתַי
 בְּרִכְתָּהּ וְהוֹרְדֹתַי רִגְשָׁם בְּעֵתוֹ גִּשְׁמִי בְרִכְתָּהּ
 יִהְיוּ : וְנָתַן עֵץ הַשֵּׁדֶה אֶת־פְּרִוֹ וְהָאָרֶץ
 תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל־אֲדָמָתָם לִבְטַח וַיֵּדְעוּ
 כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּשֹׁכְנֵי אֶת־כְּטוֹת עַל־סֵד
 וְהַצִּלְתִּים מִיַּד הָעֲבָדִים בָּהֶם : וְלֹא־יִהְיוּ
 עוֹד בְּנוֹ לַגּוֹיִם וְחֵית הָאָרֶץ לֹא־תֹאכְלֶם וַיֵּשְׁבוּ
 לִבְטַח וְאִין מַחְרִיד : וְהִקִּימְתִי לָהֶם מִטֵּעַ
 לִשְׁמִים וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אֲסִפִּי רַעַב בְּאֶרֶץ וְלֹא־
 יִשְׁאוּ עוֹד כְּלִפְתַּת הַגּוֹיִם : וַיֵּדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיהֶם אֲתָם וְהִפָּחָה עִמִּי בַּיּוֹם יִשְׂרָאֵל נָאִם
 אֲדַבֵּר יְהוָה : וְאִתָּן צִאֲנִי צִאֲנִי כִרְעִיתִי אֲדַם
 אֲתָם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נָאִם אֲדַבֵּר יְהוָה :

למנצח

פירוש מהם ארזים תק מלות פרסם ורבותי גם כן הסלמו בהם
 בעבור זה ויתם בהם הבריא ללהי כי הוא שהמציא מאין מכרמית
 והשגתי ואבטל : ליתם שיבא שמים בעמים : אסופי רעב

ימים

לְמַנְצַח עַל הַגְּתִית לְאַסָּף : הַדְּנִינוּ
 לַאֲהִים עֵינֵינוּ הִרְעִינוּ לַאלֹהֵי יַעֲקֹב :
 שְׂאוּ זְמֵרָה וְתִנְנוּ תוֹף כְּגוֹר נְעִים עִם נְבִל : תִּקְעוּ
 בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בְּכִסֵּה לְיוֹם הַגִּינוּ : כִּי הוֹק
 לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לַאלֹהֵי יַעֲקֹב : עֲדוֹת
 בַּיהוֹסֵף שְׁמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם עֲפַת
 לֹא יִדְעֵתִי אֲשַׁמַּע : הַסִּדּוֹתִי כִּסְבִּיל שְׁכֵמוֹ
 נַפְיוֹ מְרוֹד תִּעֲבֹדְנָה : בְּצֵדָה קִרְאתִי וְאֶחֱלֶצְךָ
 אֶעֱנֶךָ בַּסֶּהַר רַעַם אֶבְחַנְךָ עַל מִי מְרִיבָה סִלְהָ :
 שִׁמְעֵ עַמִּי וַאֲעִידָה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי :
 לֹא־יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר וְלֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר :
 אֲנִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךָ כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַרְחֵב
 פִּיךָ וְאֶמְלֵאֲהוּ : וְלֹא שִׁמְעַ עַמִּי לְקוֹלִי וַיִּשְׂרָאֵל
 לֹא־אָבָה לִי : וְאֲשַׁלַּחְהוּ בַּשְּׂרִירוֹת לְבָסִם
 יִלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם : לוֹ עַמִּי שׁוֹמְעֵ לִי
 יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי יְהוָה : כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם
 אֶבְנִיעוּ עוֹלָם צְרִיהֶם אֲשׁוּב יְדִי : מִשְׁנֵאִי
 יִבְחָשׁוּ לוֹ וַיְהִי עִתָּם לְעוֹלָם : וַיֵּאבְדוּ מִחֶלֶב
 הַטָּה וּמִצּוֹר דְּבִשׁ אֲשַׁבֵּיעַךָ :

למנצח

למנצח זה המושר באמר על יציאת מצרים וזכר בו נישול העבדות
 מצבותינו שהיה בראש השנה לסיכך היו אומרים זה המושר בנות
 התקדש בראש השנה וזכר בו גם כן תקיעת השופר ואמר :
 דרנינו ראוי לכם עם ה' שתדנינו לאלהים עווינו ותשכחו לנו על
 כל הטובה שעשה לכם ביום זה כי אף על פי שיום הגאולה היה
 בחמשה עשר בניסן התגלת הגאולה היתה טמא מהעבודה הקשה
 אשר עבדו בה בראש השנה בהכירו מטבל שכמו הראה לנו שיש
 נבחרתו שהיינו ברשות אדמים קשים וכאשר רצה האל יתע' שחולל
 היה ביד האמרים להפגידנו : לאחרי יעקב : אחר יעקב לפי
 ששבעי יעקב היו עבדים ויעקב הוא שירד עם בניו למצרים ואלו האל
 שני מניין העבודה שהיו מצרים כמניין רלו : בחדש שופר
 יום ראשון של חמש כ' יא חמש כמו חזק חמש כי בו תתחדש הלכנה
 וכל חמש נקרא על שם הלכנה . ואמר בזה היום שהוא ראש חמש
 תקעו שופר כמו שנה איתכם חמה ונראה כי זה הוא טעם המצוה
 התרועה בראש השנה לפי שבטלו מצבותינו מעבודתם ביום זה
 והתרועה הוא סימן שילוח עבדים : בכסה : כומן ונועד : לפי
 הגינו שהיה חג מן החגים היוצעים לנו : כי זה שאני אומר לכם
 תקעו : יוק וטעם הוא עליכם שנה איתכם אלהי יעקב ולמה מה
 איתכם : ערות ביהוסף שמו : כלומר וכך ועל שם זה החוק
 שהיה תקיעת שופר ביהוסף : ויהוסף : כמו יוסף : וכל ישראל
 נקרא בשם יוסף : כללעיל ומה היא העדות בנאני על ארץ מצרים
 יש מצרשים כשיצאו ישראל מארץ מצרים לבי שכתוב וצבי ישראל
 יוצאים ביד רמה : והנכון בעיני כי בנאיתו . באמר על האל יתעק
 כלומר כשיצא על ארץ מצרים לגאולנו : שפת לא ידעתי אישמי
 כלומר או כשנאלמו הייתי שומע מדברים לשון אחרת שאיכה לשוני
 ואמר לא ידעתי שלא היה לו לדעת אומנו . לולי שגשתעבדתי בהם

או אחר לא ידעתי כי רובם לא היו מצויים לשון המצרים כי היו
 מדברים בלשון הקודש : הסירותי דברי האל יתברך ביום הזה
 הסירותי מטבל שכמו שלא גשתעבדו עוד ולסיכך שם זה החוק שהוא
 תקיעת שופר לזכר יום זה : ופירוש שכמו שהיו מושאים לבינים :
 כפי מדוד תגברכה וכן עבדו כפי מעשות הדודים והם הקדירו :
 כי לא היו עושים הלכנים לכד כי כל מלאכת השמר היו עושים :
 בצרה כשהיית במוצרים בנה קראת לי : ואחלץ . והלגתי אותך
 חמרה : איעך בבתר רעם . אלה קראתני כשתר בצרתך . ואני
 עניתיך בקול רעם בהראותי כבלאותי בגלוי : ויש מצרשים
 שהסירותי מתך הרעם שהכיתי בו מצרי' כי המכו רעם היו מצרשים
 המ"ת בקרא' בק"ץ מ"טף כבלם אוכרך מארץ ירדן עשיתי לך כמש
 טובות סלתיך מעבודת מצרי' והעברתיך בים וכאכתיך והנמאתיך
 לראות אים תעמוד עמי ככסין לא עמדת כי הריבות עמדי בראידי
 על המים ואחרתי לך : שמש אים השמש לי ולא יהיה בך אל זר שלא
 תשים בטחונך אלא בי ולא תשתחוה לאל כנר ותזכור כי ה' המעלה
 מארץ מצרים הרעב פיך לשאל וכל משאלך אונלא אים תשמע לי ולא
 תרעב ולא תצמא : לא יהיה בך אל זר . שלא יהא כמנא אנלך : אנבי
 תזכור הטובה שעשיתי עמך שהוצאתיך מארץ מצרים : ולא שמיני עמי
 לקולי בצדקה וצ"מי השופשים גם צימי המלכים אחר דוד ושלמה
 עד אלו וחרת הבית : לא אבה . לשמע לי : אאלתהו בשירות לבס .
 כראיני שלא שמע לי שלחתינו בחזק לבס הרע שלא רצה לשון
 מרצתי : ואאלתהו . רוצה לומר בלקצי שמירתי ועליהם ושמיעים
 השקר : כמועצותיהם יכמו שיצאו הרע לעמם כן ילכו בדת ואלתהו
 לו אילו שמע לי : כחשם אויביהם אכביע . כי הוא היה שולט
 באויביו לא הם בו : כחשם וכן והכ"ף כ"ף האויבי כמו כ"ף
 הגשעה לי ביום : אמיני ידי יפעם אחר היום עד שאמנה ע"כ מרדך

בְּהַנִּיחַ וּבִשְׁבֵת מוֹסִיפִין בְּרִכָּה אַחַת לְמִשְׁמַר הַיּוֹצֵא

לְתַנּוּ רַשִׁי וְלֹא כַסּוֹף קְדוּשֵׁין שְׂבָרָה וּזְהוּ מְדַבְּרִין הַכֹּהֲנִים לְיִשְׂרָאֵל
הַיּוֹצֵא שֶׁסֶּל יֵצֵא שֵׁין שֶׁסֶּ וְיִשְׂרָב לָךְ מִה שְׂכַתְבֵּךְ הַרְבֵּה בְּדָוָן זֶה
וּבְרִכַת בְּרִנִּים קְרִיאַת הַשְּׂכּוּקִים לְכַד בְּלֹא נְשִׂאוֹת כְּפִיִּם אֵלָּא הֵיוּ
הַכֹּהֲנִים מוֹשְׂאִים אֶת כְּפֵיהֶם אֵלָּא לְאֶחָד הַקְּרִבָּת הַתְּמִיד וְקִטְרֵת
וְעֹשֶׂה לֹא הֵיוּ מְדַבְּרִים הֵנֶךְ בְּרִכּוֹת אֵלָּא כְּדִי שִׁיהֵא הַתְּמִיד מְקוּבֵּל
בְּרִנָּן וְכַתֵּב הַכֵּל כִּי שִׁימֹן יֵאָד שְׂפִלְמָה תִּקֵּן בְּרִכַת כֹּהֲנִים לְמַחַר
בְּתַפְלָה : בְּרִכַת אַחַת לְמִשְׁמַר הַיּוֹצֵא מִשְׁמַר הַיּוֹצֵא בְּשַׁבַּת אֹמֵר
לְמַחַר הַכֹּהֲנִים מִי שֶׁשָּׂכַן שָׁמֹן בְּבֵית הַזֶּה הוּא יִשְׂכּוֹן בְּיַמִּיכֶם אֲהַבֶּה
אֲהַבֶּה שְׁלוֹם וְרַעוּת שְׂבָכֵל יוֹם שַׁבַּת הִיא כַּכֵּם מִשְׁמַר לְעַבְדוּהָ יוֹצֵא
הַמִּשְׁמַר שֶׁעֲבָר וְנִבְרָכּוֹת פֶּרֶק א' כְּתִבּוּ הַתּוֹסֵפוֹת בְּרִכָּה א' לְמַשְׁמַר
הַיּוֹצֵא יַעֲמֵא קִבֵּת מֵאִי הִיא הַיּוֹצֵא וְלִית בָּהּ לֹא שֶׁסֶ וְלֹא מִלְכּוֹ עַבְדֵּי
וְלֹא קָרִי מִה שְׂכַתְבֵּךְ הַרְבֵּה בְּעַל בָּאֵר שֶׁכַּע בְּכַפְרוֹ בַּפ' זֶה בְּדָוָן זֶה
אֵינְהוּ סוֹף עֹסְבַת כֹּכֶה תֵּנֵא ר' שְׁמוּאֵל מִשְׁמַר הַיּוֹצֵא עוֹשֶׂה תְּמִיד
אֵל מִחַר וְמוֹסְפִין מִשְׁמַר הַכֹּהֲנִים עוֹשֶׂה תְּמִיד אֵל בֵּין הָעַרְכִּים
וְיִשִּׁים הֵיוּ מְסַלְקִין וְמוֹכְדִים לְחַס הַכֹּהֲנִים וּמְקַטְרִים שֶׁכִּי בּוֹכִי
לְמַעַן שִׁילְקוּ מִעַל הַשִּׁלְחָן וְד' כֹּהֲנִים הֵיוּ נִכְנְסִים שְׁנַיִם מִמִּשְׁמַר הַ
וְשְׁנַיִם מִמִּשְׁמַר הַזֶּה וְקוֹלְקִים לְחַס הַכֹּהֲנִים עַבְדֵּי - עוֹד שֶׁסֶ בְּמַשְׁכֵּה
אֲנִיכִים מוֹלְקִים בְּנִפְּוֹן וְהַיּוֹצֵאִים בְּדָרוֹס וְפִיר' רַשִׁי ז"ל הַכֹּהֲנִים
בְּנִפְּוֹן שֶׁהֵבִי עֵיקַר שֶׁהִרִי קִבְּעוּ הַכְּתוּב לְשִׁיטַת קְדֵשִׁי קְדֵשִׁים
וְהַיּוֹצֵאִים בְּדָרוֹס כְּדִי שִׁירָאוּ שֶׁהֵם יוֹצֵאִים וְהוֹלְכִים לְחַס לְפִיכָךְ שִׁיבּוּ
יִקְוֶים אֵלָּא הוּא שֶׁאֵינוֹ עֵיקַר עַבְדֵּי - וְכַוִּלְכִּים בְּיַו' ע"פ וְאֵת מִיכָּד
שֶׁכַּת אֵחָד כִּי פִיר' ר' דָּק ז"ל וְכַוִּלְכִּים ז"ל וְהַאֲבָרְכָא ז"ל כִּי לְמַשְׁמַר
הַיּוֹצֵא שֶׁסֶ כִּינּוּ אֲהַל לְמַסַּת תְּתִיעוּ שֶׁהֵיוּ יוֹשְׁבִים שֶׁסֶ עַד סְבוֹת הַיּוֹם

לֹא חֲכַמוֹ יִשְׁכְּלוּ זֹאת יִבְיַעו לְאַחֲרֵיתָם :
אִכְרָה יִרְדּוּף אַחַד אֶלֶף וּשְׁנַיִם יָגִיסוּ
רַבְּבָה אִם לֹא כִי צוּרִם כְּכֹלִם וְיִהְיֶה הַסְּגִידָם :
כִּי לֹא כְּצוּרֵנוּ צוּרִם וְאֵי בֵּינוּ פְּלִילִים : כִּי כִּנְפֵן
סְדוּלִם גִּפְנָם וּמִעַד מוֹת עֲמוּדָה עֲנִיכֵמוֹ עֲנִיכֵי
רוּשׁ אֲשַׁכְּלוּת מוֹרְתָת לָכוּ : חֲמַת הַנִּינָם
יָגִיס וְרֵאשׁ פְּתִינִים אִכְוֹר : הִלְאֵה הוּא כְּמַס
עַמְדֵי חֲתוּם בְּאַצְרֵתִי לִי נִקְסֵם וְשִׁלְמֵם לַעֲתָת תְּמוֹת
רְגֵלִים כִּי קְרוֹב יוֹם אֵיִלִּים וְחֵשׁ עֵתִידוֹת לָכוּ :
כִּי - יִדִּין יִי עֲמוֹ וְיַעַל-עַבְדֵי יִתְנַחֵם כִּי יִרְאֶה כִּי
- אֲזַלְתִּי דָ וְאִפְסֵם עֲצוֹר וְעָוֹב : וְאִמֵּר אֵי
אֱלֹהֵימוֹ צוֹר חֲסִינּוֹ בּוֹ : אֲשֶׁר הִלְבֵּן זְבַחֵימוֹ
יִאֲכְלוּ יִשְׁחַנּוּיָן נִסִּיכֵם יִקּוּמוּ וְיַעֲזְרֵכֶם יִהְיֶה
עֲלֵיכֶם סִתְרָה : דַּאֲוֹעַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא
וְאִין אֱלֹהִים עַמְדֵי אֲנִי אֲמִית וְאַחֲרֵי סִתְרָתִי
וְאֲנִי אֲרַפָּא וְאִין מִיִּדִי מִצֵּד : תְּמִיד
אֲמֵר לְחַס הַכְּמוּנָה בְּרִכּוֹ בְּרִכָּה אַחַת וְחַס
בְּרִכּוֹ קְרָאוּ עֲשֵׂרֵת הֵן בְּרִים שְׁמַע
וְהִיָּה אִם שְׁמוֹעַ וְיִאֲמֵר בְּרִכּוֹ אֵת
הַיָּסֵם שֶׁלֹּשׁ בְּרִכּוֹת אֲמֵת וְיִצִּיב וְיַעֲבִיד וְיִבְרַכַּת
כֹּהֲנִים

היוצא : אמר להם חדשים לקטורת בא
 והפיסו זכה מי שזכה : אמר להם חדשים
 עם ישנים בואו והפיסו : מי סעלה אברהם
 מן

שהיו מתעבדים הם ורש"י ו"ל פי גנ אהל ללל לשבת תחתיו בשנה
 ביום השבת וכו' מוסך שבת כתנו התוספו ס"פ ז' דקמנות החשמה
 מתחדשו ומתחלפות כעמים בשנה וכל משמרה בזלפת לבתי אבות
 נמצא שלא היו מקריבים אלא שני ימים בלבד בשנה ומן קדוש להם
 להקריב לפני שנה יום אחד לביך מברך אונס ואמחה שהחיינו
 כשמקריב ובכרכות פ"ו כתנו ג"כ התוספות זה אלא ששנו לשונם
 וכיון שיש להם ומן קדוש מברכין שהחיינו וכו' משמרות היו וכל
 שבת מתחדשת משמרה אחרת א"כ כל משמרה אינה שובדת אלא
 פעמיים בשנה כתב הכסף משנה בהלכות תמידין ונוספין פ"ד בשם
 הרי"ט ע"א ו"ל העמוד אשר י"ג כהנים היו ד' זוכה בזמן א"הס"ו וכו'
 בזמן שני : חדשים לקטורת כן היו מקריבים בשורה * כלומר
 כהנים שלא זכו בקטרת כל ימיהם יבואו ויפיסו ולא היו מניחים
 ליכנס בפיים זה מי שזכה פעם אחרת מפני שמשמרת ומחלפת
 ומונח בהנחתו ברובה דכתיב ישימו קטורה באפיך וכו' ברך ה' אלהי
 ולכן לא היו מניחים לשבות בה אדם כדי שיהיו הכל מתעשרין
 ומתברכין בה וזה הפיים השלישי שהיו יופיסין כנראה ביומא פ"ג
 ובספרי על פסוק כער הייתי משנו של אכא דורש אחרת זה ורש
 של אהרן דכתיב ברך ה' תילו בכבדים לפי שהיו מקטירים קטרת
 של ישימו קטורה באפיך מכאן אמרו רוב כהנים עשירים היו היט
 לתן קדשים לקטרת: אמר להם המנוחה : חדשים עם ישנים
 לפי שאמר בקטרת קדשים דוקא אמר כאן קדשים גם ישנים כלומר

מן הכבש למזבח : רבי אליעזר בן יעקב
 אמר הפעולה אברים לכבש רחוא סעלה
 אותם על גבי המזבח : מסרום לחזנים היו
 כבש יטין אותם את כגריהם ולא היו מניחים
 עליהם

מי שזכה בפיים פעמים אחרות ומי שלא זכה בואו והפיסו מי מעלה
 אחרים וכו' והוא הפיים הרביעי : רבי אליעזר בן יעקב הלכותיו
 קב ונקי והוא ידע כל מדות התקדש וע"ס נעשה כל חסכת מרות *
 ב"ב רש"י ו"ל בשירובין פרק ו' ב"ב' במקומות מועטיו מוזכר במשנה
 א"ל קב ונקי והלכ' כמותו בכל מקוה קב יורה קטנה ועוד בניטין
 ס"פ כ"ג ג"ס כן לא הרבה צ"ל כ"א"ר קבריו אלא מה שאומר בבית
 המדרש נקי הוא שהלכ' כמותו בכל מקום וכבתרא כ' ח' כתי' רש"י ג"ס
 ו"ל היכא דאמרינן משנה היינו ב"ב' בריתא כדאמרי' משנת ראב"י קב
 ונקי ומשום הכי קיימא לן כו"ציה בין במשנה בין בביתא עכ"ל :
 והר"ם ג"ס והב"ר יחזיר ו"ל כתבו בפי' זה שאין הלכה כמותו * הוא לך
 זה שכתב הכסף משנה בהל' בית הקדשה ס"פ פ"ב וזע"ג דק"ל משנת
 ראב"י קב ונקי אפ"ש דה' או במשכ' אבל לא בבית' עכ"ל * אפ"ש שהר"ב
 ו"ל לא ראה דברי רש"י ג"ס ו"ל כבתר' שהב"ב' לוסלהי מסרום לחזנים
 הנהנים שהבינו עמוס ולא זכו בפיים והיו לבושים בגדי כהונה
 עתה שלא זכו היו נמקרים לחזנים היינו השחטים העוסקים בגרבי
 היקדש כדי שיפסיפוסו בגדי הקדש שעליהם * כתב בעל באר
 שבע בבב"ק זה מסננס לזאבים יש לומר דהיינו החזנים שפיו
 תחת ידו של פנחס המלביש הנזכר בשקלים פרק שמיט לפי שכל
 ימיהם וימיהם היו תחת ידו אנשים הרבה * עד כאן לשוננו :
 אלא

עליהם אלא מכנסים בלבד • וחלונות
 שם ובתוב עליהם תשמישי הכלים מי שיכר
 בקטורת היה נוטל את הכף והכף דומה
 לתרקב גדול של זהב מחזיק שלשה קבין •

והבון

אלא מכנסים בלבד כדי שלא ישאלו ערומים היו מכינים עליהם
 היו מכניסין ולונגים בגדי חול ואח"כ פושטים המכנסים ומכינים שם
 כל בגדי כהונה ויוצאים : וחלונות היו שם כתב הרמ"ם בהלכות
 כלי הווקדש פ"ט ושם התעשים חלונות היו במוקדש להביא בהם
 הבגדים ד' חלונות לכל משומר (לב"ד משמרות) ומס כל תיבור כתיב
 על חלונותיו וכולן סתומות וכשיכנסו אנשי המשמר לעבודה נשאו
 שלהן פותחין חלונותיהם כל ימי שבת ומועדים הכלים וכשישאלו
 יחזירם הבגדים לחלונותיהן וסתומין • ולמה שמו ד' חלונות לכל
 עומר לפי שלא יהיו הכלים מעורבים אלא כל המכנסים בלבד
 אחד ובתוב עליו מכנסים וכן כתבת ומנכסת ואכבט •
 היה על החלון תשמיש הכלים הכתוב בו עב"ל • ובסקלים פרק ה'
 ופירשם על החלום כתב הרב ברטימורא ז"ל הוא היה תמוכה להלכה
 הכהנים בשעת עבודה ולהפשיטן אחר עבודה לשומר בגדי כהונה
 בלשכות העשויות לכך • עוד כתב וסדר לבישת הבגדים כך היה
 המכנסים תחל - לכל שאר בגדים של קדש דכתיב ומכבסינו
 ילבש על בגדו שלא יהא דבר קודם למכנסים ואח"כ הכתובת ואח"כ
 קוצר באכבט ואח"כ זוכף במנכסת עב"ל • ובירוש' דסקלים פ"ה חמשה
 בבקן אה"ש הלכיים לאיסטרטיוט אח" ונתן לו ס' והובים וא"ד פרק
 עמר יהיב ליה עב"ל • בר' שאומכות היה להלכס' זו לכהני' בת' החתת
 גשיר השירים ע"ב ורית שלמותין ורית לבושי כהנים כרית אולגבין

והבון

הבון היה בתוכו מרא וגרוש קטורת •
 כסוי היה לו וכמין כמזקלית היה עליו
 למעלה כי שזכה במחתרה נטרל מהתת
 הכסף

הבון כך קטן מלא קטרת והיה נתון בתוך הכף הגדול שאם לא
 היה הגדול כיון שהקין גדוש ומלא היה מתפור הקטרת לתוך
 המעלה וככף הגדול לכד לא כני דכבוד הוא כל פי מעלה לשפוך
 מן גדוש על הגלים נשעת הקטרה : מלא וגרוש תוכסת
 מעלה למעלה מהמדה והוא מולטון גדים כי התבואה אחר הנקרה
 בשוברה בגורן נקראת גדים ומה אמרו ז"ל למלוי המדה על
 פתה גדוש • מהשרשים ז"ל בערך גדם • כסוי היה לו לכרך
 שהיה נתון בתוך הכף : ממוטלת פירש הברטימורא ז"ל בשם
 דותיק בעין טבעת היה לכסוי מלמעלה שעל ידו מטלטל הכסוי
 ומסירו מעל הכרך • ובפרוך פי' יוטובלת חתיכת בגד כמו לא
 יא הנחל במטוטלת דבסי כמה בהמה יוצאה שהיה נתון על כסוי
 הנתון כיון כווד קטן לנוי ע"כ הברטימורא • ומנאפי בהפרוך
 פי' כיסוי והב דומה לחתיכת בגד שאין לה שפת כטבעתי והרמ"ם
 ז"ל פירש וכותבין על המכסה מלמעלה חפה קטנה נושא כיון
 חתיכת בגד : מי שזכה במחתרה להוליך הגמלים למזבח הזהב
 ז"ל היה בזה כיים אלא מי שזכה בקטרת על ידי כיים אומר לזה
 שמו וזה עמי בנותה כדאיתא בירושלמי דיומא פי' ב' אומר ד' יוס' •
 מעייתא אמרה בן מי שזכה בקטרת אומר לזה שזכר ינובו אף
 חנה למת' כנומאית אומר ב' כהנים מתברכים בכל פעם ח' שוולין
 הקטרת להיכל ומקטיר וא' שחותה גמלים מעל יונבא החיזון
 יבנים להיכל ונותן על מזבח הכיני להקטיר קטרת : נשל מהות

פסכתר • ופסכתר היתה כלי גדול מחזקת
 לתך ושני שרשרות היו בה אחת שהיא
 מושך בה ויורד • וצחת שהיא אחת בה
 מלמעלן בשביל שלא תתגלגל • ושלשה
 זכרים היתה משמשת כופין אותה על גב
 וזחלים • ועל השרץ בשבת • וכורידין בה

את

והנחת ואבנט • לא עזות ולא יותר ואוכלין הבשר ונפטי זאת
 ההגנה היה תהרפה טבעם והיו כמות אבריהם הפנימיים חלשים
 וזה היה מטונה על רפואתם עכ"ל וצחת המים אמרו שהיה להדחה
 ובשבת שאסור לכבותם : כופה עליהם פסכתר היה מכסה
 המלים בכיר של כחשת תרגום של סידותיו שבכתרוותיה • והערוך
 נדע פסקטור ושהמתרגם תרגם פסקטרוותיה : לתך שם מדה
 והוא מצי כור שהם ט"ו סאין : היו בה צפהכתי א' מלד זה וא' מלד
 זה לפי שבו מורידין הדשן העל המזכה וכשמורידין אותו מלא דשן
 כן אחד לפניו שמוטבו בשרשרת וכאן אחד למעלה מהפסכתר
 ותפס השרשרת שלפניו שלא תתגלגל במדרון הכבש שהכבש
 מושפע היה : ע"ג זחלים היינו בטבת שבתול היה מוכרח לאמה
 מלעיל : ועל השרץ בשבת אם נמנע שרץ בעורה בשבת כופין
 עליו בלי זה כדי שלא יטמאו בו הכהנים שאין יכולין להוציאו ממש
 שבת אלא עד שתפסך ודוק' כשמנעו בעורה חבל אם נמנע בהיכל
 או באלם מוציאים אותו מיד אכילו בשבת כדאיתא סוף עירובין :
 איתא בתוספתא דכלים פ' א' הכל ככבס' לכתוב ולתקן ולהוציא את
 המנעלה • מזה ככהים אין ככהים ככהים לניס אין

הבסוף ועל זה לראש המזבח ופינה
 החללים הילך וחתה • ירד ועידן לתוך
 של זהב נתפזר מפניו בקב גחלים ור
 מכבדן לאמה • ובשבת היתה כופה עליה
 פסכתר

הבסוף ולא היה קומה הגחלים בשל זהב כדי שלא תתקלקל
 בשל כסף שהתורה ססה על מנוס של ישראל • וכתב הרמב"ם
 באן לא גרסינן המאכלות הפנימיות דאדרבה גחלים בערות
 קומה ולא קרובות להיות דשן לכן לא שייך הכא לומר המאכלות
 הפנימיות : ועידן שופכן מן ותער כדה • מהערוך ז"ל : נתפז
 שהיה קומה כחיתה של כסף של ארבעה קבין ומערה לתוך
 זהב שהיא של ג' קבין וכדי להוליכה מלאה היה מערה באמה
 שזהו דרך כבוד שלמעלה • מהברטימורא ז"ל • מכבדן כיון משה
 את הבית • לאמה מכבדן לאמת המים שבעורה שלא יכוו
 רגלי הכהנים שהיו הולכים יחפים ע"ג הרגפה • וכמות רבה
 ע"ג כל מקום שהשכינה בגלית אסור בנעילת הסנדל וכן ביהמ"ד
 של כעלך וכן הכהנים לא שמשו במקדש אלא יחפים • אית' בירושלמי
 דשקלים פ"ה בן אחייה על חולי מעי' ע"י שהיו כהנים מהלכין יחפים
 ע"ג הרגפה ואוכלין בשר ושתיים מים שלא היו יכולים לשנות
 העורה כדכתב יין ושכר ונזמר היו באין לידי חולי מעים והוא יד
 אי דין חזר עוב למעים אי דין חזר עבר מעים עד כאן לשונו •
 וכתב הרמ"ם ז"ל לזוה הפדק הכהנים היו מהלכים על הרגפה
 היום והיו משתמשים במים ולא היה עליהם אלא בגד אחד בל
 המנים כי אסור להם לעבוד אלא בארבעה בגדים כעובי ומכסה

ומנחת

וּבְנֵי אֱדָם לְדָבָר בְּשִׁיר וְהוּא רֵץ וּבְנֵי וְדָאשׁ
הַמַּעֲמֵד הָיָה מַעֲמִיד אֵת הַטְּמָאִים בְּשַׁעֲרֵי
הַמִּזְבֵּחַ :

פאה

אזינו הכהנים: בן לוי כתב דש"י ז"ל במצוה פ"ד כל לוי קרוי בן
לוי ובאזלין פ"ב כתב ואני שמעתי לשון לויים שמשים כמו וילנו אליך
וישדעך: אח הטמאים כשהיה טומע ראש המעמד קול המנרסה
היה מעמיד הטמאים של אותו בית אב שהיו ראויים לעבוד בשערי
המזבח. אית דאערי כדי לכייסן ולהודיע שחפני טומאת קרי
מונעו לעבוד כדי שיזהרו פעם אחרת. ואית דאמרי שלא
ישדעוהו שלמלאכתו הלך זהבית מלעבוד אבל ידעו שחפני טומאת
אונס של שרץ או ד"א מונע לעבוד: כל זה כתב הרמב"ם וכו'.
גם דש"י ז"ל בפסחים פ"א כתב ראש המעמד הממונה על כך מעמיד
את הטמא של בית אב בכל בקר בשער המזרחי כשיפת כל אדם
לער הבית כדי לכייסן שלא בוהרו מלמא וברי העבודה של אפר
היתה מוטלת עליהם והיה להם להזהר: והרמ"ם כתב כשהיה
טומע ראש המעמד קול המנרסה מועניד המזרחיים שכבר טהרו
מזרעתם בשערי המזבח כדי שיהיו מוזהרים לזרוק עליהם דם
האש עוד כתב הרב ז"ל הל' מחוסרי כפרה פ"ד המזרחי עומד מן
לעדת ישראל כנגד פתח מזרחית באבוקופת שער טיקבור ושם
עומדים כל מחוסרי כפרה בעת שמתהרים אותם פ"ב עוד כתב
הרב בהלכות בלי המקדש פ"ו שער העלין הוא שער טיקבור ולמה
נקרא שער עלין לפי שהוא למעלה מעורת נשים עכ"ל: ובמדבר
רבה פ"ט גרסינן הכי לפני ה' בשערי טיקבור' מכאן אמרו ראש המעמד
היה מעניד הטמאי' בשערי טיקבור' וצ"ל דקוטה פ"א כל מקום

את הדשן מעל גבי המזבח: הגיעו
האולם ולמזבח נטל אחר את המנרסה
וורקה בין האולם ולמזבח אין אדם שום
קול חבירו בירושלים מקול המנרסה:
ושלשה דברים היתה משמרת
ששומע את קולה יודע שאחיו הכהנים
נכנסין להשתחות והוא רץ ובא: וכן
שהוא שומע את קולה יודע שאחיו הלויים
נכנסים

ליום בכנסים ישראלים מונה בטהרים אין טהורים בכנסים טמאים
מונה בתמימים אין תמימים בכנסים בעלי מומין מונה שיכנסו
בתיבות אין שם תיבות בכנסים דרך פתחים וכן הוא אומר ויבאו
הכהנים לשכים הכית לטהר ויבואו אית הטומאה: ובאזלין בה
את הדשן כל מי שירצה מן הכהנים ימלא מן הדשן שהורית
למטה ומוכיאו מן לעיר אל שפך הדשן ואע"פ שאין הוצאה
עבודה אין בעלי מומין מוזאין אותו מן לעיר ומכיין אותו
במקום שהרמות אינן מושבות בו במקרה. ואין להוצאת הדשן
למזן פנים אלא כל הרונה ויעולם לא יתעגל וכו' בדכתב הר"ם
בהלכות עמידין ומוסכין פ"ב האולם כתב הר"ם בהלכות
בית הנסירה פ"א ואלו הן הדברים שהם עקר בענין הכית עומים
בו קדש וקדש הקדשים ויהיה לפני הקדש מקום א' והוא הקדש
אולם ושלשתן נקראים היכל: וורקה כדי להשמיע קול והקול
היונא מונה משמעת לשלשה דברים כדמפרש ואזיל: וכן
ששנינו את קולה אם לא היה בעורה רץ ובא להשתחות שה

וכל כי שאינו לא חגר ולא פסח
 ולא סומא ועושה עצמו
 כאחד מהם אינו מת מהזקנה עד שיהיה
 כאחר נדה שנאמר צדק צדק תרדוף
 וכל דין שלוקח שוחד וכמה את הדין
 אינו מת מהזקנה עד שעניו בהח
 שנאמר

שנאמר לפני ה' שער נקמור - כתבו התוספות בפסחים פ"ז ט"ז
 ר"י דהא שער המורתי היינו שער נשים - עוד שם כל השערים
 כתקדמו חוץ ושער נקמור שם - חזרע עומד ומכניס ידיו וכו' -
 עוד כתבו נרים פ"ג דזבחים דשער נקמור הוא שער האיתון הנשחט
 בכיסה ויניחה - עוד כתבו ציבמות פרק האשון למה המזורעים
 עומדים חוץ לשער וכתבו בשם ר"ת דעשו בשביל תקנת המזורעים
 שיצמדו שם שיגין עליהם השער באמה ופני החמה ובנשיים ופני
 הנשיים כתב הט"ח בפ"ג קפ"ג שער נקמור הוא שער עורת
 ישראל - עוד כתב בשם רש"י ז"ל שכל השערים עכוומים זה כנגד זה
 שער הר הבית כנגד שער עורת נשים ומל נשים כנגד שער העורה
 הגדולה ושער העורה הגדולה כנגד שער ההיכל עב"ל - איתא
 בירושלמי דעירובין פ"ה א' ר' אחא בשם ר' שמאל בר ר' יצחק כמה
 פשו נביאים ראשונים לעשות שער המורתי שתהא השמה תמצעת
 בו באל בתקופת עבת וכו' בתקופת תמוז עב"ל - עוד שם כמה שמות
 בקראו לו שער הרסית שהוא יוכון כנגד זרימת השמה הט"ח
 האומר לתרם לא יורא ונומר עיין שם : חגר תרנומו של פסח
 הוא חגר : ואפשר דתנא דידן קמ"טן שהם כ' דברי' דהסנהדרין

שנאמר ושיחך לא תקח כי השחך יעור
 פקחים ויסלף דברי צדיקים :

גרכות פרק תנו רבנן מעשה בחסיד
 אין עומדין אחד שהיה מתפלל
 בדרך ובא הגמון אחד ונתן לו שלום ור"א
 החזיר לו שלום המתין לו עד שסיים תפלתו
 לאחר שסיים תפלתו אמר לו ריקא והלא
 כתוב בתורתכם רק השמר לך ושמור נפשך
 ובתיבונשמרתם מאד לנפשותיכם כשנתתי
 לך שלום למה לא החזרת לי שלום אם
 הייתי

פרק א' במשל הסגר והסומא אמר הסגר כלום יש ליתלים להלך
 נהם דנראה שאין לו תלים והפסח הוא כמו שכתב בעל המרשים
 ז"ל בערך גלע ונקרא הפסח גלע לפי שהולך על נידו אחת שיכול
 להלך אבל הסגר אין לו תלים להלך ולכן לע"ד כפל התנא באות
 וכל מי שאינו לא חגר ולא פסח אם ירא' בעיני הקור' : יעור פקחי'
 אפי' חכם בתורה וכוטל שומד סוף שתמרף דעתו עליו וישתכס
 לזונו ויכהה מאור עיניו - מרשי' ז"ל : ויסלף לשון עוות : דברי
 צדיקי' דברים המזדקין מששטי' אמת וכן תרנומו פתגמי' תריכיש
 יטדים - מרשי' ז"ל והמכלל בידם צדיקי' - תאר אכשי' בעלי טעמות :
 היגשה בחסיד רש"י ז"ל כשבת פ' חפנין כתב כל מעשה בחסיד אפי'
 הוא ר' יסודס בן צבא אומ' ר' יהוד' בן לעא : הגמון שר ושלטון : ריקא

הייתי הוֹתֵךְ רֹאשְׁךָ בְּסִיף מִי הִיָּה הוֹבֵעַ אֶת
דָּמְךָ מִיָּדִי אִמֹר לוֹ הִמַּתֵּן לִי עַד שְׂאֵפִי־סֶךְ
בְּדַבָּרִים אִמֹר לוֹ אֵלֹהֵי־תְּהִי עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ
בְּשֵׁר וְדָם וְנֹלֵא חֲבִירֶךָ וְנָתַן לְךָ שְׁלוֹם הִיָּת
מִחֲזִיר לוֹ שְׁלוֹם אִמֹר לוֹ לֹא וְאִם הִיָּת מִחֲזִיר
לוֹ מִה הָיוּ עוֹשִׂין לְךָ אִמֹר לוֹ הִיָּו הוֹתֵכִין אֶת
רֹאשִׁי בְּסִיף אִמֹר לוֹ וְהִלֵּא דְבָרִים קָל וְחוֹמֵר
וְנִמָּה אֶתְּהָ שְׁהִיָּת עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ בְּשֵׁר וְדָם
שְׁהִיָּוִם כִּי־אֵין וּמִחֵר בְּקֶבֶר כֶּךָ אֲנִי שְׁהִיָּתִי
עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ מִלְכֵי הַמַּלְכִים הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁהוּא חַיִּים לְעַד וְלִעֲוֵלְמֵי עוֹלָמִים
עַל אַחַת כִּמְהַ וְכִמְהַ מִּיד נִתְּפִים אוֹתוֹ הַגִּמּוֹן
וְנִפְטַר אוֹתוֹ הַסִּיד וְהִלְךְ לְבֵיתוֹ לְשָׁלוֹם :

אין

פחות וכבוד : בסיף תליך וקשתך תרנס אבקלום סייפך וקשתך
סדרך דקרב לתלות אותה על מתכיו : שאפייסך לשון כקשה
ותחנה וכן תרגו' להתחנן לי לסייחא ליה : והלך לביתו לשלום
עלה והכליח : ולא בשלום טכן תנינו בברכו' ע"ט הכפטר ומכניח
אל יאמר לו לך בשלום שהרי דוד אמר לחשאלום לך בשלום הלך
בצלה : יצאו שאמר למשה לך בשלום הלך והכליח :

אין

קט

שקלי' פי' בשלשה אין התורה נכנס לא
פרקים בפרגוד חפות ור"א
במנעל ולא בסגדל המסימר ולא בתפילין
ולא כתפילין ור"א בקמיע שמא יעני ויאמרו

מעון

אין התורה נכנס הוא המפריש שקלים מן הלשכה וניתן לתוך
נ' קופות של נ' סאין לאחד * וזה האיש שהיה מחלף קופות הללו
נקרא עורס את הלשכה כי השקלים היו נתנים כלשכה אחת לקנות
מהם קרבנות ניכור : בפרגוד חפות התורה לא היה נכנס כלשכה
ו עם המלבוש ארוך שמכוסל למטה ואותה השפה הכפולה למטה
קרויה חפות * ובבראשי רצה פת"ד כתנת פסים * זה פרגוד ולא
היה נכנס בזה המלבוש כדי שלא יחשדוהו כהן לעכס חמעות
הלשכה וכתוספתא דשקלים פ"ג היו מ' אפסין בו בכניסה
ונתייאה : סגדל המסומר של עץ הוא ותמוכות מסמדות למעלה
לחוק התחתון עם העליון העץ עם העור שלמעלה היומו ויש לו
נ' פיות ותוחב רגליו בו תרנוס של והנריך נכעלים הוא ויהסן
בסגדלין * ביבנות פ"ב איתא כסתא אצריכא אין התורה נכנס לא
בפרגוד חפות ולא באכסלייא ואין נריך לומר במכעל ובסגדל לפי
סאין נכנסו' בוכעל ובסגדל בעודה ופי' רס"י ו"ל באכסלייא קאלטון
ואל"ל מכעל דכלאו הכי אסור דבתיב מי בקש זאת עידכם רמוס
מרי : ולא בתפילין ולא בקמיע שלא יחשדוהו שהעיד התפילין
ונתן לתוכו נעשות * והערוך בערך תפל גרים ולא כתפלה *

והמשי כתב וקמיע כ"ל שהוא לשון קמיע בדברי רבותינו ז"ל
שערושו מעט ולפי שמסימין בקמיע פתקין קטנים עם בתובה
למעט בראשי תיבות ונוטריאות של שניות קדושים והמכעוס

לפיכך

מעון הלשכה העני הוא שמא יעשיר ויאמ
 מתרומת הלשכה רועשיר לפי שאדם צר
 לצאת ידי הכרות בדרך שצריך לצאת
 המקום שנאמר והייתם נקיים מן ומישראל
 ואומר ומצא חן וצדק בעני אלהים ואת
 שבת פ' במה תנו רבנן מי שחלה ונטה
 סדליקין למות אומרים ל
 התודה שפן כל המותין מתודין אדם
 יוצא

יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר
 לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי
 שנתנוהו בקולר עליה לכטה ונפל הרב אלפס
 וצ' נמים ונפל למשכב יהי דומה בעיניו כמי שהעלוהו
 לגרזום לדון שכל העולה לגרזום לדון אם
 יש לו פרקליטין גדולים ניצול ואם לא אינו
 ניצול ואילו הן פרקליטין של אדם תשובה
 ומעשים טובים ואפילו תשע מאות ותשעים
 ותשעה

לפיכך נקרא קמיע והערך פיר' שהוא לשון קשר עכ"ל :
 בירושלמי דסקלים פרק ג' תני מדברים היו עמו חמשה שהוא נכנס
 עד שינא ומקט' עם וימלא פיו מים • ועירן אמר ל' תבחומוא ממי
 הברכה ויפד' עם החכם יפה למה היו גריבי לדכד עמו חמשה שהוא
 נכנס שהוא טרמא יתירה ימלא פיו מים וכשינא עדיין המי' צפן
 וידע כי לא פתח פיהו ח' ר' תבחומוא חפני הברכה טמא יבלע מהמים
 וכמוא שמעל שכהנה בלא ברכה • ונ"ע מאי מקשה מהרי הפוסק
 היה צריך לדבר בדתן אין העורס תורם עד שיאמר להם אחרון
 והם אומ'לו תרו'ג' פ' ושור תנן תרם את הראשונה לשם א"י וכו' ויאמ
 היה מולא פיו מים איך היה מדבר וטמא לא היה ב"ל אערו בפירוש
 דק בסי בעלמא כגון השועת קול ולשם א"י ולשם ברכין ולשם בלא
 ממי בתחמטה בעלמ' כגוי עכ"ל • מעון הלשכה העני שנכב מעשות
 הלשכה : התורה שכל המיתה יש לו חלק לעולם הבא שכן מצינו
 בעבן

צפן וכו' : לשוק מונחיים עם בעלי מריצה ובעלי דין כותי' וישראל'
 ומש"י ז"ל : לסרדיוט שר חמומה לעשות דין להדיוטות כן פי' הערוך
 ופי' רש"י ז"ל להוליכו לפני השופט : חש בראשו אם יש לו כאב ראש
 קטטא בעלמא מייאנום קל : בקולר תרנו' וי תכהו בסוגר הוא וי תכהו
 בקולרין והוא יותר ממי שנמסר לסרדיוט ונרוע מעולה לגרזום :
 עליה למטה ונפל שחלה הרבה שצריך לעלות וליפול למשכב :
 לגרזום פירש הערוך מעלות שעושים לדיינים שיושבין עליהם
 כעדין כמו שמשפ שלמה המלך ע"ה מעלות לכסא אשר ישפוט עם
 ונכאן דכין להרינה ועל סדחון גדול ושומר : וכן כתב רש"י ז"ל
 נסועה פרק א' גרזום בית ועד שלמים בו נפשות להרינה :
 פרקליטין מליכי ישר תרנומו של חוליבי דישי הוא פרקליטי
 חבדי : כן פירש הערוך • והרב ברטימורא ז"ל באבות פרק ל'
 כתב והוא כמו סנוור היינו שוכא תגר וכן קטיגור קורא תגר :
 פרקליטין מכהן רמז לכית דין של מעלה • תשובה ומעשי' טובים
 פדעה

לַבְּנֵיכֶם מִפְּנֵי צְהִלַת סוּסִים וְצִחְצוּחַ חֲרָבוֹת •
 אֶל הַיָּדָאָו מִפְּנֵי הַגַּפֹּת הַחֲרִיסִין וְשִׁפְעַת
 הַקִּלְגָּסִים • וְאֵל תַּחֲפוּזֵי מִפְּנֵי קוֹל הַקִּרְנוֹת •
 וְאֵל תַּעֲרֻצוּ מִפְּנֵי קוֹל הַצֹּחָחַת • כִּי יִי אֱלֹהֵיכֶם
 הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם • הֵם בָּאִים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל בֶּשֶׂר
 וְהֵם וְאַתֶּם בָּאִים בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם •

פלישותים

כאשר כאן ודבר אל העם ומאמר להלן עשה ידבר מה להלן בלשון
 הקדש אף כאן בלשון הקדש עכ"ל • כתב הרמ"ב בס' ז"ל הלכו מלכים
 ש' משום מלחמה אומר בן בשעה ששורכין המערכות והם קרובים
 להלם ע"ש • צהלת סוסים פי' רש"י ז"ל נכף הכובים קדו' צלה
 בלשון המקרא • וביחול סו' אי על פ' צהלות שדה תערוג פיר' רש"י
 ז"ל תערוג כמו תנעק כאשר פתר דונש ערו' לחלים • נהם לשקלים
 ופה לעגלים וזהל לכובים ופנעק לשפות וכדו' לכלים עכ"ל •
 ובחולין פ' ג' הוסיף הדב חרץ לכלבים ובתלים מ"ב הוסיף עוד
 שקק לדוב • והערוך פיר' צפקת הכובים כדכתיב מקול משהלות
 אנדיו ואנדריו הם הכובים היפים וצוקים • ובערך נכף פי' נכף
 קליה בר כובים היינו נשים ודק כיון צהל : וצחצוח חרבות הוא
 מדיעת בלי המלחמה כנף השייף והרעמים כך פי' הרמ"ב ז"ל :
 הגפת תריסין הכאת המנינים או ב"ו להשמיע קול ולאיים • ורש"י
 ז"ל פי' מניסין וסוגרי' ומדכקים התריסין זה סמוך לזה כדי שיבקשו
 זה על זה והקול נשמע כקול העון לאחי' על שכנגדן • וקדוש לזה פי'
 הערו' תרנומו של וישפק ונסיף ליה וי"א שהוא מלשון הנפ' דלפי' שהוא
 סוגר הדלת' : וישפעת הקלגסו' הערו' פי' המון ההיל' והברטי' פי'

וְתִשְׁעֶה מִלְּמַדִּין יַעֲרִי' חוֹבָה וְאַחַד מִלְּמַדִּין
 עָלָיו זְכוּת נִצּוֹל שְׁנֵאמַר אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְּמַדִּין
 מִלִּיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף לַהֲגִיד לְאָדָם יִשְׂרָאֵל וְיִחַשׁ
 וַיֹּאמֶר פִּדְעָהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצְּאֵתִי כִּפֹּר : וְעַתָּה
 אֲדִיעֹר בְּנֵי שֶׁל רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר אֶפִּיל
 תִּשְׁעֵי מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה בְּאוֹתוֹ מִלְּמַדִּין
 לְחוֹבָה וְאַחַד לְזְכוּת נִצּוֹל שְׁנֵאמַר מִלְּמַדִּין

אחד מני אלף :

כֹּוֹתָ פ' מִשְׁנָה מִלְּחֻמָּה
 יֵרָךְ לַבְּנֵיכֶם אֶל הַיָּדָאָו
 וְאֵל תַּחֲפוּזֵי וְאֵל תַּעֲרֻצוּ
 כִּי יִי אֱלֹהֵיכֶם הַהוֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהַלְחֹת
 לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם : אֶל יִי
 לַבְּנֵיכֶם

צדעו כמו פדהובכת' רש"י כאיל' ג' פדעו הא' מתלכ' בע' והפ'
 יחוכית ענאתי כופ' והו' פדיון : באותו מלאך שמליץ עלינו זכו' אפי'
 שבמלא' זה שמליץ עלינו זכו' יש לו תת' קנט טענות לחובה וטענות
 לזכות כיצול ורכותא קנו' ל' וכן איתא בירושלמי דקדושין ס"ט פ' ס'
 טעם מכדיעו אפי' יש עלינו מלאך אחד מאלף אין כתיב כאן אלא
 אחד מני אלף מאלף לצדדין של אותו מלאך מה כתיב בתריה ויש
 וכו' : אל ירך לבבכם תכן צדי' פ' א' דכוסה נסוח תלמי' צדי'
 שמדבר אל העם בלשון הקדש היה מדבר וכתב הדב ברטי' וכו' א'

פְּלִשְׁתִּים בָּאוּ בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל גְּדִיית טוֹרֵה הָיָה
 סוּפוֹ לְסוּף גָּפֶל בַּחֲרֹב וְנִפְלוּ עִמּוֹ • בְּנֵי עַמּוֹן
 בָּאוּ בְּנִצְחוֹנוֹ שֶׁל שׁוֹבֵךְ וְכֵה הָיָה סוּפוֹ לְסוּף
 גָּפֶל בַּחֲרֹב וְהֵם נִפְלוּ עִמּוֹ • וְאַתֶּם יְיָ אֱלֹהֵי
 בְּנֵי • כִּי יֵי אֱלֹהֵיכֶם הִהוּלְךָ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם
 לָכֶם עִם אוֹיְבֵיכֶם לְחַוְשֵׁי אֲתָכֶם • זֶה
 סַחֲנָה הָאָרֶץ •

מִלִּפְאַתְךָ וְעֵתְדָה בְּשׂוּדָה לָךְ אַחֲרֵי וּבְנִית בֵּיתָה
 הִכֵּן בַּחוּץ מִלְּאַכְתֶּךָ • זֶה בֵּית וְעֵתְדָה בְּשׂוּדָה
 לָךְ זֶה כָּרֶם אַחֲרֵי וּבְנִית בֵּיתָה • זֶה אִשָּׁה •
 דְּבַר אַחֲרֵי הִכֵּן בַּחוּץ מִלְּאַכְתֶּךָ • זֶה מְקַרְא
 וְעֵתְדָה בְּשׂוּדָה לָךְ • זֶה מִשְׁנָה • אַחֲרֵי וּבְנִית
 בֵּיתָךְ זֶה גְּמֵרָא • דְּבַר אַחֲרֵי הִכֵּן בַּחוּץ
 מִלְּאַכְתֶּךָ • זֶה מְקַרְא וּמִשְׁנָה • וְעֵתְדָה
 בְּשׂוּדָה לָךְ • זֶה גְּמֵרָא • אַחֲרֵי וּבְנִית בֵּיתָה •
 אֱלֹהֵי מַעֲשֵׂים טוֹבִים • רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנִי שֶׁל
 רַבִּי יוֹסֵי הַגָּלִילִי אָמַר • הִכּוּ בַּחוּץ מִלְּאַכְתֶּךָ
 זֶה מְקַרְא מִשְׁנָה וְגְמֵרָא • וְעֵתְדָה בְּשׂוּדָה לָךְ •
 אֱלֹהֵי מַעֲשֵׂים טוֹבִים אַחֲרֵי וּבְנִית בֵּיתָה •
 דְּרוֹשׁ וְקַבֵּל שְׂכָר •

תָּנוּ רַבָּנֵי אֵשֶׁר בָּנָה אֵשֶׁר נָטַע אֵשֶׁר
 אֲרֶס לְמַדָּה תוֹרָה דְּרָךְ אֶרֶץ שִׁבְנָה
 אֲרֶס בֵּית וַיִּטַּע כָּרֶם וְאַחֲרֵי כֵךְ יֵשָׂא אִשָּׁה •
 וַיֵּאָחַז שְׁלֵמָה אָמַר בַּחֲכָמָתוֹ • דִּהְכֵן בַּחוּץ
 מִלְּאַכְתֶּךָ

אמת פ"ב רבי
 טרפון אומר היום קצת
 והמלאכה מרובה
 והפועלים
 ועתה בשורת לך שי' רש"י ונצבה בשדה מלאכתך לך • או שפוא
 מלשון צעדים כלומר שיש לך עתודים בשדה • או ירצה תכין
 וממין מלאכתך בשדה ואחר ובניית ביתך • גמרא לתת סבדא
 להכין בשעמי האשכנזי והלכה כדברי מי • היום קצר חיי העולם
 היום קצרים הם • והמלאכה מרובה הערה מרובה מלאכה מרובה
 ובעל

קלנסין מקלות שראשיון עקומים ומכין בהם על גבי אכנים והם
 מכתי' על האוני' וקרוכ לזה פי' ג"כ הרע"ב עם ו"ל טע"י כך קופטים
 ומכין בקודסל האכנים והסוכים ומפילין גבורתן וכחן • שובן
 שר נצח הדדעור וכדברי הימים קראו שופך • איתא במדרש תל'ו
 במוסור ג' למה קראו שמו שופך שהיה קומתו כשופך הוה של יונים
 וגם כן שופך היה שמו שהיה שופך דמים כמים • ועם ככוסה למה
 קראו שמו שופך שכל הרואה אותו כשפך לפניו בקיותו • זה מוחה
 הארון שי' היפה עראש ההולך עמכם להושיע אתכם דקאמר הייט
 מוזהב הארון דהיינו מחנה ליום המושאים אותו וה' השוכן בתוכו
 עכ"ל • ובירושלמי כפרק זה ו"ל זה הטע שהיה נתון בארון •
 יעודה

והפועלים עצלים והשכר הרבה וביגל הבית
 דוחק הוא היה אומר לא עליך דבלאכה
 לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל סמנה
 אמלמדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה
 ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר
 פעולתך ודע כותן לא שמתן שכרן של צדיקים
 לעתיד לבא :

בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל
 הבתוב לחיים בירושלם : מה קדוש לעולם
 קים אף הם לעולם קיימים ואם תאמר אותן
 שנים שעתיד הקדוש ברוך הוא לחדש פה
 את עולמו שנאמר ונשגב לבדו ביום ההוא
 צדיקים מרה הם עושים הקדוש ברוך הוא
 עשה להם כנפים כנשרים ושטים על פני
 המים בימים שנאמר על כן לא נירא בהמור
 ארץ ובכונת הרים בלב ימים : ושם תאמר
 שלהם צער תלמוד לומר וקווי יהוה יהלפו
 נחיעלו אבר כנשרים ירצו ולא ייגעו ילכו
 ולא ייעפו :

באונס

מן למה"ב לא הנשר תתקיים עליהם עד שישובו וישו לעתיד לבוא
 שעתיד הק"ב להחדש את עולמו ויהיה עולם זה קרב אלף שנים
 אותן נדיקי' היכן הם הואיל ואינם נקברו בארץ וששים נטאד בלע"ז
 או טיול וכפר כוכת האגדות פירש שלא ישיגו עדיין עונן התכמות
 והשגו' ההם עד ירגילו בתפל' דרך העבר בעלמא לשוט ושם ירגילו
 טלס לשיובלו א"כ להשיגם השנה שלמה ואז נמלאה הארץ דעה ר"ל
 ישוקו הרבה ולא ימוטו עוד על פני המים רק ירדו לתהו רבה עד
 יום שאין להם דוף עד כאן לשוננו : לא נירא בהמור ארץ כשנחלי'
 ק"ב את הארץ לא כירא לפי שאנו בלכ' ים וקווי ה' יהלפו כח

תנא

במהדרין פ' סלק
 דביאליהו צדיקים שעתיד
 הקדוש ברוך הוא להחיותן
 אינן חוזרין לעפרן שנאמר ויהי הנשאר
 בציון

ביעל הבית דוחק שחומר והנית בו יומם ולילה הוא היה אומר
 כתב הרב ברטיכורא ו"ל בפ"ק דאבות כל ר' כלו' הוא היה אומר
 שבמסכתא זו פירוטן מרגלא בפומיה לומר כן תמיד : לא עליך
 עולי לא שכרך ה"ב לומר את כלה כדי שתפסיד שכרך אם לא
 תגמרה ושאל תאמ' איני לומר ואיני נוטל שכר לא אתה בן חורין
 ליבטל מוכה על כרמך העול מוטל עליך לעבוד : אם לפרת
 תורה פסקי עובדות בפ"ק דככהדרין אדם העוסק בתורה ולא
 קבץ עתים שואלן מינו אחר מותו קבעת עתים לתורה עכ"ל
 ואתה הקורא חזר לא תוריק במשמד יום נ' ושים עיניך על מה
 שכתבתי בשם רש"י ו"ל ע"כ עת לעשות לה' ודעת לנססך ינעם :
 לעתיד לבא לעולם הבא : להחיותן לימות המשיח : אינם
 חוזרים ליבטל לאהר שיחי' אין חוזרים לעפרן כין לימות משיחנו
 בין

ובמפתח להקל ולהחמיר פי' ו

אחד שאננס ופתח את הגדולה שבכהונה ואת הקטנה שב ישראל נותן חמשים סלעים והבשת ורפנס הכל לפי המבייש והמתבייש ובמוציא שם רע להקל ולהחמיר פי' צד אחד שהוציא שם רע על הגדולה שבכהונה ועל הקטנה שב ישראל נותן מאה סלעים נמצא דהאומר בפיו חמור מן העושה מעשה עין מצינו שלא נחתם גזר דין על אבותינו בכדפי' אלא

שיהיה להם כח לשוט ולשופך בלי צער : באונס ובמפתח אם הכתולה : להקל ולהחמיר יש כאן קולא וגם פומרא קולא שנתן חמישים סלעים לגדולה שבכהונה כעו שכותן לקטנה ופחותה שבישראל וחומר שכותן חמישים סלעים לקטנה ופחותה שבישראל כמו שמתן גם כן לגדולה וחמורה שבכהונה : כיצד כתב הר"ם ז"ל בפ' ו' לברכו מלת כינר עורכת משלם מלת באיזה גז ופי' על איזה עבין והיה שאלה בעד איכות דבר או בדומה לו : ובבבב ושם הכל לפי המבייש אדם בקלה שבייש בושתו מרובה והמתבייש לפי קשיבותו כן בושתו : כענא האומר בפיו היינו מוציא שם רע שאומר לא יוצאתי לבתך בתולים עכשו אלא פאור מהעושה ופאור פאור חמשים : שלא נחתם גזר דין שלא ליכנס לארץ :

וישבו

אלא על לעזון הרע ענאמר ונפסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי :

עבין פ"ג תנא דברי רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר שבחשאי וכפר על מעשה חשאי :

מי

ונפסו אותי להודיעך שהיה להם שכות קדמו לענין המדגלים ואפי' כן לא נחתם גזר דין שלהם לאות שמדבר אלא על עין לשון הרע של ויציאו דבת הא"ץ ואומ' ויוותו האכשי' מוציא דבת הארץ לב הרמ"בם כפרק זה וכתב דס"י ו"ל בפ"ה דאבות : כשיזכור נסו אבותינו מפורשים שם בערכין פ' ג' ואלו הם ג' בים א' בירדה של' המבלי אין קברים וא' בעליה שח' וימדו כל ים סוף שאותי כשם שאכזה עולים חמד אחד כך המצריים עולים מרג' אחר מיד אחר הק"כ לה לשרו שלים פלוט אותם ליכסה ושמיט בוים ח' במדה שח' ויצאו מרעה וילוכו וא' ברפידים שכ' ויחכו ברפידים וירכ העם שכי' נתן שח' לא תצאו ויצאו לא תותירו וותירו שנים בשליו א' שנאמר בפעמינו על סיד הנשר וא' בשליו שני שח' והאספסוף אבר בקרבנו מ' א' בעגל וא' במרגלים בודבר פארן הרי י' ושם כל' ויכסו אותי עשר פעמי' עכ"ל : דבר שבחשאי תרגום של דומה הוא חשאי קטרי' כעמי' בהיכל בחשאי כדתי' בפ' הוציאו לו פורטי' מבין האולם ויבא בשע' הקטר' : מעשה חשאי לשון הרע הנאמר בסת' ובצנע'

מעמד יום חפשי

מעמד ליום חמישי

קטו

ד"ס פ' א' מו רביעית נותנים לידים לאחד ואף לשנים מחצית לוג לשלשה או לארבעה ולעשרה ולמאה רבי יוסי אומר ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית מוסיפין על הראשונים

ד"ס פ' א' מו רביעית נותנים לידים לאחד ואף לשנים מחצית לוג לשלשה או לארבעה ולעשרה ולמאה רבי יוסי אומר ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית מוסיפין על הראשונים

תנו

עוד משמע בפרק זה בנמרח לשני מיני לשון הרע הוא אחד הנאמר בשדהסיוא ועל זה משיל של כ"ג מכפר יבוא דבר שנקול ויכפר על מעשה שנקול והנאמר בשאף קשרית מכפרת כדאמר ר' ישמעאל מו רביצית מים שיש בהם שישר רביצית הלוג שהוא ב טה ומתנו ולוג הוא שיעור טטה בניס והוא א' מכל בסאה ורש"י ז"ל כפר ל דניטין כתב מרביעי נכלי עומין רביעי נכלי מים ונתנו לידים לאחד בעיקר מתחלה רביעית מים ליוטול אף לשנים אם היה בו מתחלה רביעית ונשל הראשון ידיו ואז"כ השני אע"פ ולא היו רביעית מים לשני די בגלילה זו הואיל ומשירי טהרה הם באיטו ובלבד שלא יפחות שיהיה בכלי בשאף אחרון כוונת ידיו רביעית ואין הלכה כר יוסי מוסיפין על השניים כלומר על מים שניים כתב הברטימורא ז"ל דין כשילת ידים לתרומה כך הוא כריך ליעול ידיו עד הפרק ולאחר שנטל ידיו בששים אחת אע"פ דידי טהרה אם קצת ידיו במשה מ"מ אם חזר ונגע במים שעל ידיו טהרות הם ואם נגע בכר של תרומה כטמא ולכן עושה ששים אחת במים שניים

אמר עשרת הרברות ופרשת המן ונזמר עד הבקשות כמו שמסודר במעמד יום ראשון

בקשה

צ"ע לטהר המים הראשונים שעל גבי ידיו ולכן אמר דאם נתן מים שניים על ידיו ולא הגישו לפרק יכול להוסיף עליהם ולשפוך עליהם מים במקום שלא טפק שם תמלה ויטהרו המים הראשונים שעל גבי ידיו אבל אם מים הראשונים לא הגישו לפרק אינו יכול להסיף מים אלא כריך לעב ידיו ולשפוך צבת אחת מים גששו לפרק עב"ל וכן כתב הרמ"ם בפ' זה בשם התוספות כי מים הראשונים כשרחץ קצת ידיו כלה כשארם בטוונאה ולא אמר שירחץ האלק אשר לא כתרפן ותשלם לה כטילה ראשונה לא כריך שירחץ ידיו כלה ובמים שניים אין הדבר כן אבל כשרחץ ידיו ותמו המים או כפסקים השפוכה חוזר ונטלים דקיימת יד שפך מים על האלק אשר לא כתרפן יעד כאן לשונו

יהי

רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
 שתתנהג עמי במדת הסדר ובמדת
 רחמים כל ימי חיי ונתנוח לי ממגורי ומאל
 תאסוף עם הטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי
 וגם עד זקנה ושיבה אל תעזבני ותתן חלקי עם
 יראד ויודעי שמך ובין רצונך העושים רצונך
 בלבב שלם עמכם תהא חלקי וגורלי וכוסי
 כי אתה תומך גורלי אנא יי אלהי ואלהי
 אבותי אל תפן לרשעי ולחטאתי ולעונותי
 ולפשעי שהטאתי ושעונותי ושפישעתי לפניך
 ולמצעים הרעים שעשיתי עשה אותה עמי
 צדקה למינן עמך ולמען בריתך עם אבותי
 יצחק וישראל עבדיך ולמען כשרה וזרחיה
 ורחל ושלה ואלהיהן ולמען כסא כבודך
 ולמען שכנתך ורחם עלי כי רחום אתה
 ומפל עדוך אין לי מי שירחמני ויראה בעניי

כי

אנינו על הזמן כדי שיתחמ' ומחילי אותו עליו כל היום כדי להסמו
 באשרי אכשי קומא בתקופת עמו קריל' ליה שהחמוד קד בטבעי
 וחלתי

כי אתה יי אלהי : יי שפיתתי עמך יראתי
 וחלתי ונבהלתי ואירא כחוזת דעי אוחך כי
 מאתך הצדק והאמינה ומפיק הדעת
 ורחבונה יהוה עמעה תפלתי ושועתי אליך
 הבא : והאינה אל תחנוני באכונתך ענני
 ושבע תפלתי כי אתה שומע תפלת כל פה :
 ברוך שומע תפלה :

בקשה אחרת בענין צרת היום על דרך

הקבילה :

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי
 אבותינו ככך תבל בכחו מקיים
 שלם בתורתו בורא בריות חיים בהתחוננים
 ביום

וחלתי סתדתי : מחו' דעי מהניד דעתי : לבל תפיל וכו' איתא
 מתעבית פ' די במחוישי היו מתעבין על עונות שלא יפילו ומחיקו'
 מחיקו את בנייהם עכ"ל : ובירוסלמי גרים ועל המחיקו' שלא ימותו
 ניהם מחלתי באיכ' רבה צכסו' על שה אכי זוכי' וכלא אין מתעבין
 על שכי דגרים כח' כדכתיב וגזומה ובקסה מאלהינו על זאת
 ומעב אחד אומר ודמיון לוכשי על הוא דכא ולא על תרין אלא
 מהייל דאמר ר' קייא בר אבא על עטרת גשמים וגלות מתעבין
 מאד כבת א' וכמעט שס בעל מתכו' בהוכה שהוא כדבר א' לפי שפ'

מעמד ליום שישי

ק"ז

תורה ויאמר

אלהים תוציא ה' ארץ

נפש חיה למינה בהמה

ורמש וחיתו ארץ למינה ויהי כן: ויעש

אלהים את חית הארץ למינה ואת הבהמה

למינה ואת כל דמש האדמה למינה וירא

אלהים כי טוב: ויאמר אלהים נעשה אדם

בצלמנו כדמותנו וירדו ברגת הים ובעוף

השמים ובבהמה ובכל הארץ ובכל הדמש

ורמש על הארץ: ויברא אלהים את

האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר

ונקבה ברא אתם: ויברך אתם אלהים

ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את

הארץ וכבשה וירדו ברגת הים ובעוף השמים

ובכל חיה הרמשת על הארץ: ויאמר

אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע

זרע

ביום זה להראות תפארת גדלתו ונתת בהם
כח לפרות ולרבות ולהפליא לעשות אש
על עבודתו: אנא ייאלהי ברחמי הרבים
רחם על מעשה ידך לבל תפיל אשה מפר
בטנה מעמך ישראל ואל יחסר דמונו
למניקותיהן והכן ודיהן בשתי מעינות
להשפיע חלב לולותיהן למען יגדלו
לעבודתך כדכתיב: מפי עוללים ויונקים
יסדת עוז: ונזכה כלנו לראות בנחמת ציון
כדכתיב למען תינקו ושבעתם משור הנחמה
למען תמוצו והתענגתם מזיו כבודה: כי
אתה שומעת תפלת כל פה: ברוך שומע
תפלה:

בשלם מעמד יום חמישי

ויאמר

עזרת בשמים הנלות בא כדכתיב ועזר את השמים ולא יהיה
עטר ואבדתם אהרה אף כאן שלא יסילו עובדות ושלא יחוש
כמי העניקות דבר א' הוא עד כאן לשונו: משור הנחומיה לקות
ולטנות: ורש"י ו"ל פירש יולטון שדים: וכתב העכ"ל יפסי ויקראו
כן לפי שיש בהם לקות ולטנוי: תמוצו יתיקה ונתיב: כוונתו מוז

(עכ"ל)

וירדו כתב רש"י ז"ל יש בלשון הזה לשון רדוי ולשון יחידה
שה בודק בבהמות ובקשות לא זכה בעשה ידוד לפניהם והקיה

פושלת

זרע אשר על פני כל הארץ ואת כל העין
אשר בו פרי עין זרע זרע כס יהיה לאכלה:
ולכל חית הארץ ולכל עוף השמים ולכל
חבש על הארץ אשר בו נפש חיה את כל
ירק עשב לאכלה והיו כן: וידא אלהים
את כל אשר עשה והנה טוב מאד ויהי
ערב ויהי בקר יום הששי:

ושעה מה פה אמר יהוה קדוש ישראל
ויצדו האותיות שאלוני
על בני ועל פעל ידי תצוני: אנכי עשיתי
ארץ ואדם עליה בראתי אני יד ינטו עינים
וכל צבאם צויתי: אנכי הערותיהו בצוק
וכל דרכיו אשר הוצאתי יבנה עירי ונגלותי
ישלח לאבמחיר ולא בשחר אמר יהוה
צבאות זכה אמר יהוה יגיע מצרים וסחר כוש

וסבאים

מושלת בו: זורע זרע פיה שהוא עושה זרע: ירק עשב סוף ירק
אל עשב לפי שהעשב לא יאכל בדוב אלא בשדו ירוק שהוא בלחוש
מהמכלל ו"ל: האותיות שהלזני על האותיות הפעיליות שאלוני
במחיר דמי הדבר וערכו כדפי"ו בלשו: וכחך בוש דמי כפי"ת
פירש

וסבאים אנשי סדה עליך יעברו ודרך יהיו
אחרך ילכו בזקים יעברו ואליך ישתחוו
אלך יתפללו אך בך אל ואין עוד אפס
אלהים: אכן אתה אל מסתתר אלהי ישראל
מושיע: בוש ונסתכלמו פלים יחדו הלכו
בבלמה חרשי צידים: ישראל נושע ביהוה
תשועת עולמים לא תבשו ולא תכלמו
עד עולמי עד:

וחלים צג יהוה סוף נאות לבש לבש
יהוה ען התאוד אף
תכון תבלבל תמוט: נכון כסאך מאז
מעולם

פירש ובקראת הספורי והספורי בזה הלשון פ"ט שחזורים וסוכנים
אמר הפרקמטיא ועם הפרקמטי: וסבאים הם אונם מבני כוש:
בזקים כבלים והלפלאו' תרומתו של לא לכזשתי' הוצאו לא לויקים
הנאם איתקרכו: בכלמו הכלימה היא יותר מהבוס' ועוד כי כליומה
לעולם מדרך גבאי והכשת פעמים מדרך המבז ממד הענוה כך פי'
הסרמים: חרשי צידים אונמי הססילים: נאות לבש כתב התשבי
בשרם גאון יש נאות לטובה ויש לרעה לטובה ה' מלך נאות לבש
לרעה עטרת נאות שכורי אצרים והזכמים שהיו אצרי האזורים
שנקראו גאונים כגון רב שרא גאון ורבי סעדיה גאון גם הוא
לטובה והאצרי שנקראו כן בעבור שהיו בקיאים בכל הגמול

שעולם אתה : נעאו נהרות יהודה נשא
נהרות קולם יעאו נהרות זכים : בקולות
מים רבים ארדים מעבריים אדיר במרום
יהודה : עותך ינאמנו מאד לביתך נאווה
קד ש יהודה לארך ימים :

כי אשא אל עמי די ואמרתי חי אנכי
לעולם : אם שנותי ברק הרבי
ותאחו במשפט די אשיב נקם לצדי
ולמשאי אשלים : אשכיר חצי מדם והרבי
תאכל בשר מדם חלל ושביה מראש פרעות
אויב

שהם כ' מקטנות : נאון צמטרית שטים עכ"ל : בשאו
בהרות : בהרות הוא משל על גונ ופונג ועל המלכים אשר אתו
שיתקבצו להלקם על ירושלים והמשילים לבהרות הקואקים שנותנים
קולם ברוגם : כן פי' ר"ד ק"ז ז"ל : בהרות דכיס המלכות ההם ישאו
קולם וישאו דכיס על ישראל ופי' דכיים עבין שבר מלשון דכה כמו
עגלה עגמות דכית : אם שנותי אם אשקן את להב מדבי
נהשרשי כתב שהוא לשון מדוד ומוה בקרא טן לפי שהוא מתודד
ברק להט המרזב הדומה לברק : חצי מדם מדם האויב : וחרבי
תאכל בשר דרך משל אמר כן : מראש פרעות אויב מפסע
תמלת פרעות האויב כי כש"קבה כפרע מן הע' כוס פוקד
עליהם ענם וענות אבותיהם מראשית פרעה שפרעו בישראל :
פרש"י ז"ל ופרעות הוא כמו שפירש המכלל כי פרעום של נקום
נקמת

אויב : הרנינו גלים עמי פי דם עכריו יקום
ונקם ישיב לצריו וכפר ארמתו עמו :

פרק ז' ממסכת תמיד החלו עולים במעלות
האולם מי שזכו

בדישון מזבח הפנימי והמנורה היו מקדימין
לפניהם : מי שזכה בדישון מזבח הפנימי
נכנס ונטל את השני והשתחוה ויצא : מי

שזכה
נקמת הוא אצטרע סורענות : ובפר ארמתו עמו ויסיים אדמות
ועמו על הברות שעברו עליהם וסעשה להם האויב וכפר לשון
דמי ופיוס כמו אכסרה פטיו מרש"י ז"ל : החלו עולים אותם שזכו
בנף של קשרת ובחזרה של גזלים עולים במעלות האולם
ולפניהם היו מקדימין ללכת מי שזכה בדשון הפנימי והמנורה
נכנס ונטל את השני שהכין שם זה כוטר הטני זה כוטר הכת
ומפנין הדשן כח קום אזה אלל המוכח קדמה : והשתחוה ויצא
שענה עמדה מלאכתו ומותו : כתב הרמ"ם ז"ל הלכות בית
המקדש פ"ו כל מי שהשלים עבודה ונס' זקן לו אינו יוצא ואחוריו
לדובל אלל מהלך אחרית מצט מצט והלך בכזת על כדו עד
שינא מן השדה וכן אכשי נשאר ואכשי מצמד ולויס מדוכסס כך
הם יוצאים מן המקדש כשי מפוכצ אחר תפלה לאחוריו כל זה
לרא מן המקדש עד כאן לשונו : וכן כתב בינומא פרק חמישי
ור' שבדי' מנרטימורא כתב על משנת ינא וכא ברך בית כביסתה
אלא היה כהן גדול מוכס פניו לכא' אלל ינא' דרך אחריו וסביו לאדון
זקן כהנים בעזרתן מן העבודה ולויס בעזרתן מן הדוכן וישראלים
בעזרתן

שֹׁכֵה בְּדִישׁוֹן הַמְּנוּרָה נִכְיָם וּמֵצֵא שְׂתֵי נְרוֹת
 מְנוּרָה יִים דּוֹלְקוֹת מִדִּישׁוֹן אֶת הַמְּנוּרָה וּמִנֵּי
 אֶת הַמְּעֵרָבִי דּוֹלֵק שְׂמֵנוּ הָיָה מְדֻלֵּק אֶת
 הַמְּנוּרָה בֵּין הַמְּעֵרָבִים מֵצֵאוֹ שֶׁכִּבְדָּה מִדִּישׁוֹן
 וּמְדֻלֵּיקוֹ כְּמוֹזְכַּח הָעוֹלָה : נִטְלָה אֶת הַכּוֹ
 מִמְעֵלָה

מִמְעֵלָה שְׁנֵיהֶם וְהִשְׁתַּחֲוּהוּ וַיֵּצֵא : מִי שֹׁכֵה
 בְּמַחְתָּה צָבַר אֶת הַנְּחָלִים עַל גְּבֵי הַמְּנוּבָה
 וְיָדוּן בְּשׂוֹלֵי מַחְתָּה וְהִלְתַּחֲוּהוּ וַיֵּצֵא :
 מִי שֹׁכֵה בְּכַטּוֹת הָיָה נוֹטֵל דְּהַבְּזָה כְּתוּךְ
 הַכֶּף וְנוֹתְנוֹ לְאוֹהָבָיו אוֹ לְקָרוֹבָיו : נִתְפָּזַר כְּמֵנוּ
 לְתוֹכָם נוֹתְנוֹ לוֹ בְּחַפְזָיו וּמִלְּמִדֵּין אֹתוֹ הָיוּ
 יָחִיד שְׂלֵא תִתְחִיל לְפָנֶיךָ שְׂמֵא תִכּוּה :

התחיל

וְהִשְׁתַּחֲוּהוּ וַיֵּצֵא שְׂכָרֵי עֵתָה גִיזֵר מִמֵּנוּ : צָבַר אֶת הַנְּחָלִים שְׂבִיעֵת
 עַל מִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת : וְיָדוּן מִרְקָעַן וּפּוֹטָעַן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפּוֹל הַקְּטֹרֶת
 עַל הַנְּחָלִים לְשִׁיכָךְ הִיא פּוֹטָעַן שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְשׁוֹפְשִׁים תְּרוֹס וּיִדְקָעוּ
 מִלְּמִדֵּין וְזֵאת הַקֶּף : דֵּה הִיָּה עַל מִזְבֵּחַ הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹךְ הַמַּחְתָּה
 אֶל הַקְּטֹרֶת שֶׁל י"ה הִיא מִכֵּי הַנְּחָלִים בְּעוֹךְ הַמַּחְתָּה וְעֵלֶיהָ הִיא מְקַטֵּי
 אֵל הִיא עַם רְחוֹד נִשְׁלִים ב"ה : וְנוֹתְנוֹ לְאוֹהָבָיו נוֹתֵן לוֹ הַכֶּף
 קָרוֹבָיו בֹּא עַם לְנוֹךְ קָ : נִתְפָּזַר וְאִם נִתְפָּזַר מִן הַקְּטֹרֶת שְׂבִיעֵת
 לְעוֹךְ הַכֶּף לְפִי שֶׁהַכֶּף הִיא מִלֵּא וְגִדּוּם וּשְׂעָמִים נוֹפֵל מִמֵּנוּ לְעוֹךְ הַכֶּף
 וְאִם נִתְפָּזַר אֹהָבָיו אוֹ קָרוֹבָיו אֶת הַקְּטֹרֶת שְׂבִיעֵת בְּעוֹךְ הַכֶּף בְּזַפְכֵּי
 מְקַטֵּי : וּמִלְּמִדֵּין אֹתוֹ לְפִי שֶׁלֹּא הַקְּטֹרֶת מְעוֹלָם כְּדֵתֵן לְשִׁל
 מִשִּׁי לְקְטֹרֶת בּוֹאוֹ וְהַכֵּיבוּ וְכוּ' לִכְךָ הַזְכָּרָה לְלִמְדוֹ : שְׂלֵא תִתְחִיל
 לְפָנֶיךָ שְׂמֵא תִכּוּה הִיא שׂוֹכֵךְ הַקְּטֹרֶת עַל הַנְּחָלִים לֵכֵד מְעֵרָה רְחוֹק
 מִמֵּנוּ וּכְשֵׁי מִתְפָּזַר לֵכֵד עֲמָנוּ הִיא מְבַרָה כְּדֵלְמִדֵּין בִּיּוֹמֵא מְבַרָה
 דֵּה שְׂבִיעֵת עֲשָׂה שׂוֹהֵה לְבוֹא וְהֵנוּ כְּבוֹד שִׁיבֵא שׂוֹהֵה עֲבֹדָה :
 הִיא מְבַרָה וְעוֹסֵה הַבֵּל לֵכֵד מְעֵרָה רְחוֹק מִמֵּנוּ וְאִינוּ נִכּוֹס מִן הַקְּטֹרֶת
 אֶתְּךָ אֶל אִם עוֹסֵה הַבֵּל לְפָנֶיךָ מִמֵּנוּ וְרוֹעַנֵנוּ נִכּוֹס בְּכֹבֵד הַקְּטֹרֶת

כְּמִדֵּתָן מִן הַמְּעֵלָה כֹּלֵם הֵנוּ מְנוּרָה לְאִזְרוּיָם : מִצֵּאוֹ שְׂבִיעֵת
 כְּגוֹן לְאַחַר מִיתַת שְׂמֵנוּ הַכֶּף שֶׁלֹּא הִיא הֵנֵם כְּמוֹ שֶׁשְׂכִּיבוּ בִּיּוֹמֵא
 פִּי לִי מְעֵה דְכָרִים הֵנוּ בִּימֵינוּ אֶחָד מֵהֵם שֶׁהִיא כְּדֵ מְעֵרָבִי דּוֹלֵק עַל
 הַמְּעֵרָב וְלְאַחַר מִיתַתוֹ פְּעָמִים דּוֹלֵק וּשְׂעָמִים אִינוּ דּוֹלְקִיכֵת הַרְחֵקָה
 וְלִי בְּהַלְכוֹת בֵּית הַבְּמִידָה פֶּרֶךְ ג' ו' הַכְּרוֹת הַקְּבוּעִים בְּשֵׁם הַקְּטֹרֶת
 הַיּוֹנָאִים מִן הַמְּנוּרָה כֵּן מְעֵה לֵכֵד הַמְּעֵרָבִי שֶׁעַל קִנְיָה הַמְּנוּרָה
 וְהַכֶּף הַמְּעֵרָבִי כְּגוֹן כְּגוֹן קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים וְהוֹא הַמְּעֵרָבִי
 כְּדֵ מְעֵרָבִי : וְלִכֵּן אֶחָד כֵּאֵן מִנְּאוֹ שְׂבִיעֵת בֵּין שְׂבִיעֵת עֲבָדוֹ
 לְאַחַר שְׂבִיעֵת הַתְּמוּד בֵּין שְׂמֵנוֹ שְׂבִיעֵת קוֹדֵם שְׂבִיעֵת הַתְּמוּד
 וְהַדְּלִיקוֹ אֶעֱשֶׂה שְׂבִיעֵתוֹ מִנְּאוֹ עַדִּין דּוֹלֵךְ בִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִיא הַכֶּסֶף קִיִּם
 עֲבָדֵהוּ וּמִדְּשָׁנוּ כְּדֵ לְמִזְבֵּחַ הַטֵּבֵל כִּי כְּדוֹ יֵתֵד : וּמְדֻלֵּיקוֹ מְמוּבָח
 הָעוֹלָה שֶׁאֵין מְדֻלֵּיקוֹ כְּדֵ מְעֵרָבִי לְעוֹלֵל אֶלֵא מֵאִשׁ שֶׁעַל מִזְבֵּחַ הָעוֹלָה
 דְכֵתִיב אִשׁ תְּמוּד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ אִשׁ שְׂבִיעֵת כֵּה תְמוּד דְכֵתִיב
 לְפַעֲלוֹת כְּדֵ תְמוּד : מִהַכְּרִיכּוֹרֵא וְלִי : וְהַרְחֵקָה וְלִי כֵתֵב בְּהַלְכוֹת
 תְּמוּדִין וּמוֹסְפִין ס' ג' אֶלֵא שֶׁאֵת הַכְּרוֹת כֹּל כְּדֵ שְׂבִיעֵת מִן מְדֻלֵּיקוֹ
 מִכֵּד קָבִירוֹ וְכִיגֵד מְדֻלֵּיקוֹ מִחוּסֵךְ אֶת הַפְּתִילָה עַד שֶׁמְדֻלֵּיקָה וְנִחְזָרָה
 לְפִי שֶׁהַכְּרוֹת קְבוּעִים בְּמְנוּרָה וְאִינוּ יִכּוֹל לְהַדְּלִיק בְּכֵד אִשְׁרַת
 מְשׁוֹם בִּיּוֹן : מִמְעֵלָה שְׁנֵיהֶם שֶׁל ג' מְעֵלֵא שְׂבִיעֵת לְפָנֶיךָ הַמְּנוּרָה :

השקופה

השמים עשינו

מה שגזרת עלינו אף אתה עשה עמנו מה

שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן

השמים וברך את עמך את ישראל בבנים

ובנות ואת האדמה אשר נתת לנו בטל כ"א

ומטר וכולדות בהמה באשר נשבעת

לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כפי שתתן

טעם טוב בפירות :

זומא ראה אוכלוסא על

גב מעלה בהר הבית

אמר

היכל בלבד לפי שהקטרת של י"ה לא היה בחוץ להיכל על מוצת

ההוא אלא לפני ולפנים נבית קדש הקדשים הילכך אין נרדף

שיפוטו נוכח האולם ולמוצת אלא מן ההיכל : השקיפה לשון

נבחה כל השקפה שנתורה לרעה וזו לטובה ולכרבה להראות כחה

הוא כח מיתנות עביים שהוסך מדת רוחו לראויים כך פירש רשי צפ"י

והוא : שתתן טעם טוב בפירות פירש הרמב"ם ז"ל שיהיו שמנות

שונות הטעם : בן זומא כל עוד שלא נסמכו הכתובים קולין

אדם על שם אביה' וסוף ר' שמעון' נוא חס' יתאסף וכתב רש"י ז"ל

קיימתי פ"ב ו' וזמא' נ' טואי תלמודים ובמורים היו ולא באו לכלל

היכל ולא היו בימיה' כמות' אוכלוסא תיל גדול של ס' רבוא' בהר

י א 6 1 נהיה

התחיל מרדן ויצא ויהי ה'ה המקט

סקטיר עד שהמטינה אומר לו הקטר וה'ה

היה כהן גדול אומר לו המטונה אישי כהן

גדול הקטר פרשו היס והקטיר והשתחו

ויצא :

השקיפה

שנדרף אכל אס עשה הגל לפניו כוונת זכור ככזה ככזה הקטיר

שנדרף לפניו והיינו דתכן מוכר פנימה שהוא מוכה לו לכן היו

מוהדין אונע שלא תתחיל לסנוך לזכור וליכך הלאה שיהא תמו

שהקטרת שנברת לדרך כוער תמיד והוסך המתפשט והולך להלן

ככזה בתימור העולה : מרוד פורש הקטרת על האש כך פירש

הרמב"ם ז"ל - ואם היה כהן גדול אומר לו בקול רם אישי כהן

גדול הקטר כדי שישמעו הכהנים ויפראו מן ההיכל ומכין האולם

ולמוצת ולא היה אדם שם עד שיצא זה שהקטיר קטרת - אישי

אדוני כך פירש הכרעיבורא ביווא פרק ראשון : והמפרש במלך

ראשון דמדות פירש על איש הר הבית היינו שר כמו אליכס אישי

אקרא עד כאן לשונו - ובעל נדוד הקור בפרשת ויבא כתב טעם

קריאת כהן גדול אישי ולא אדוני ובעלי זה טעם הוא כי זה שמו

אשר קראה לו לאה אחנו העצם ילנה אישי אלי וגם מצד אומנות

שהיה באש ומאכלו באש כדכתיב אישי ה' ובאלתו יאכלון עב"ל :

פרשו העם והקטיר כל הכהנים היו פורשים מצד העולם ולמוצת

בשעת הקטרת הקטרת דכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד

אכל בשעת הקטרת הקטרת של יום הכפורים לא היו פורשי' לא ק

ההיכל

אומרים לי חברי עליה לדוכן אני עוקלה ואמר
ד יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי :

משנה וי אינה לפוסה במשניות שלנו ולא מנאיתיה בשום דפוס כי
אם במשניות מכתיבת יד אשר הם תחת יד הנשא ומאל כעלה כמ"ל
שמואל פראנקיס ז"ל .

סוף פ"ג רבי אומר גדולה מילה שהיא
ונררים שקולה כנגד כל התורה

שנאמר הנה דם הברית אשר ברת עמכם
על כל הדברים האלה :

תניא

ואל תצטרכו לקרוע בגדכם מחמת אטימות : לדוכן הוא לשון
ישמעאל היינו אנטכא . כן ש"י הערוך : וחזרתי לאחורי שאם
בא מי שאמרתי עליו דבר ושאלני אם אמרתי כן עליו לא חזרתי
כי לאמר איכו בדבריו לפי שמתעלה אמת אמרתי וקסבר כל מילתא
דמנאמרא באפי חדה לית בה מאוס ליטנא ביטא . ובערכין פ"ג
פ' חזרתי לאחורי לראית מי יעמוד אחרי שאף בפני הכעלים אני
אומרה אלמא לאו ליטנא ביטא חשיבי . לשון חזר שאם באו
הבעלים ואמרו למה אמרת כן לא חזרתי כי לאחזר לא אמרתי אלא
בפניהם הודיתי כתבו ההגהות אשרי כמ"ל דברא בשם מהרי"א ז"ל
אם אומר דבר בפני ג' דווקא לית ביה מאוס ליטנא ביטא ראו
מסתמא אינו קושטא אם יבוא לאזנו עוד שם סי' ר"י והשומע דבר
שנ' בפני ג' יוכל להניד לפי שבאמר עליו מב"ל : וכפסקי תוספות
דערכין וחזרתי לאחורי כתובסת לשם מנוה : שנאמר הנה
דם הברית ואף ע"ג דהאי דם לאו דם טייל הוא אלא קרבן מ"מ כיון

דבתורה

נררים פ"ג תניא רבי אומר גדולה מילה
שלי"ן לה סי שנתעסק

במצות באברהם אבינו ולא נקראתם
אלא על שם המילה שנאמר התהלך לפני
יהיה תמים . וכתבנו אתנה בריתי ביני ובינך
דבר אחר גדולה מילה ששקולה כנגד כל
המצות שבתורה שנאמר כי על פי הדברים
האלה ברת אתך ברית ואת ישראל : דבר
אחר גדולה מילה שאלמלא מילה לא
נתקיימו שמים וארץ שנאמר אם לא בריתי
יומם ולילה הקות שמים וארץ לא שטתי :

לפיכך

דבתורה כולה כתיב ברית ובמילה כתיב ברית ששקולה כנגד
כל המצות וכתב הסמ"ג בעשין י"ב ודרשתי לגלות ישראל כי
ברית תורה ככרת בדם שאל' הכה דם הברית אשר ברת ה' ונומר
וכל שאינו עוסק בתורה חרב מביא לעולם שבאמר והבאתי חרב
תוקמת נקם ברית ומסקינן בסוטה פ"ג כי עבירה מכבה מצוה
ואין עבירה מכבה תורה עכ"ל . שנתעסק במצות
דכתיב וישמר חשמרתי מנותי חקתי ותורותי ואמרו דו"ל
שאברהם אבינו קיים אפילו ערובי תבטילין : ברתי אתך
ברית כלל ברית מילה ששקולה ככל הדברים דהיינו כל המצות :

לפיכך

לא ולמד נתקבצתא פ"ק במסכתא זו שהיא פס בקצת שמי לטון ומסך עליז :

מנהדרין פרק אחד דיני ממונות

לפיוכך

נברא אדם

יחי ללמדך

שכל המאמר נפיש אחת מי דאל מעשה עליו הכתוב כאלו אפר עלים מלא וכל הפקיים נפיש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו קיים עלים מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך וישלא יהו המאנין אומרים הרבה רשיות בשמים ולהגיד גדלתו של הקדוש

ברוך

לפיכך נברא אדם יחידי וכו' אצל יון הדברים שהיו אומרים לעדים כשהיו מאיימים אותם שלא יעזו עדות סקר כדאיתא התם יעויין משם פ' אצל דיכי ונמוכות : וישלא יהו המאנין אומרים כעצ הרמ"בם סוף פ"א ומוכים הם היונאים מכלל דת כל אומה זה נאומה וכבר בארנו בזה שהקדמנו שזה המש אינו מכל אלא על מדוקים ובייתוסים נלכד עב"ל וכתב בעל התשבי ותמה אפי' על דברי הרמ"בם כי כונא בהפרי היונים שהיה אדם אחד שהיה שמו מאבי ולא היה בעל דת ועל שמו כקראים כל המושבים אחריו ומאכן כיון אפיקורוסם נקראו אפיקורוסים ע"כ : ולהגיד גדולה של הק"ב ויגיד לכך נברא יסוד להראות למנוחת הבאים גדולתו של הק"ב

ברוך רומא שיהאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכלן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם דהראשון ואין אחד מהם דומה לחבירו : תנו רבנן אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו המאנין אומרים שותף היה לו להקדוש ברוך הוא במצוה בראשית דבר אחר שאם תזוה דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך במצוה בראשית דבר אחר כדי שיכנס למצוה כד :

לשבת

הק"ב שצמותם הראשון כל הדורות טבעות בו שלא היה תחילה אלא קותם א' : טובע כמה מטבעות שכל המטבעות שאלם טובע פ"י ברזל אצל כלן דומין זה לזה : חותם היינו אותנו ברזל שהמורה קקוקה בו : ואין אחד מהם דומה לחבירו קלסתר כניהם אינו חוה א' לחבירו : שותף היה לו להק"ב ללפיכך קדמו לו כלם : תזוה מלשון ולא יזא האסן כן פירש הערוך שאם יבא לידי נסות אדם ויניח דעתו עליו אומרי' לו יתוש קדמך וכו' : וכש"כ בכתובי' פ"א פ"א תזוה דעתו ר"ל יגבה לבו יתוש פ"א הערוך והוא רחם הגדל נמים זר' אליה התדקדק כתב הרבה מושבים שיתוש ונבז אצל הוא ומשבי' שתרגו' של וכו' הוא יתוש ואינו כן רק רכנא : למצוה זמות שבתישם היתה פיר' רש"י ו"ל בקדושתן פ"ד ששם היו יושבי' גלגלת הגיית מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ומיחסים

הַגִּזִּית שָׁם הַיְתָה
סִנְהֵדְרֵי גְדוּלָה שֶׁל
יִשְׂרָאֵל

את הכהנים והלויים להכדיל פסולים מן העבודה ומן הדוכן ומכל
מוס פסול יאוסין וכפסקי תוספון נפ"ק דכנהדרין איתא אחר תמיד
שלן הערבים היו הזלכין כנהדרין לבתייהם והר"מ נוסם בהלכו' באת
מקדש פ"ו ז"ל ועיקר מעשיה התדיר היו יושבים ומימסי' וכו' איתא
בכנהדרין פ"י בשבתות ובי"ע יושבים בחיל ופ"י רש"י ז"ל תשבי שהעם
דב ונקום נר להם בלשכה או שלא היו נראים יושבים בדין שבלשכת
הגזית היו דנים וזה עיקר עכ"ל. איתא בתוספתא דשקלי' ספ"ג וקן
אין מושבין אותו בלשכת הגזית אלא כבעשה דיין בעירו משכעשה
דיין בעירו מעלין ומושבין אותו בהר הגזית (ויושב שם עד שמת
א' משל עורה ומועלין זה שם וכל א' יש להם מעלה זה מזה מרש"י ז"ל
בכנהדרין פ"י) משם מעלין ומושבין אותו בלשכת הגזית עכ"ל.
ובתוספתא דתנינה פ"ב גרים בבית המדרש שבהר הגזית ועיין
ג"כ בתוספתא דכנהדרין פ"ז שהוא בארובה קחנו משם ויחידו עינין
כי במרתו ללכת אזורי הקונאים כתב הרמ"ם ז"ל בפ"ב דכנהדרין
ומנה להיות בכנהדרין גדולה כהנים לויים של' ובאת' אל הכהנים
הלויים ואם לא יגאלו אפילו היו כלל ישראלים הרי זה מותר.
ובספרי זוטא פרש' ויקח קרח מבית לפרכת מואן אמרו מקום
היה אמורי בית הכפרת ששם בודקים יאוסים כהונה עכ"ל.
בגהרין גדולה צפסיקתא פ' בהעלותך מהו לשון סנהדרין במדרש
זה תורה שנתנה משה כיני' הדריין שנהדרין התורה במדרשה
ומימסי' ומימסי' הכתובים זה עם זה * ובלקוטים של מהר"ל
ז"ל מנאתי שלכך נקראו סנהדרין מפני ששוכאים הדרת פנים
בדין פנוטריקון שלו בן הוא וכן כתב הברעביכורא בכוטה פרק
ט'

יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁבֶת וְדָנָה אֶת הַכְּהֹנָה : וְכֵהֵן
שָׁנֵמְצָא בּוֹ פָּסוּל לְזֹכֵשׁ שְׁחֹרִים וּמִתְעַטֵּף
שְׁחֹרִים וְיֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ * וְשֵׁלָא נִמְצָא בּוֹ
פָּסוּל לְזֹכֵשׁ לְבָנִים וּמִתְעַטֵּף לְבָנִים נִבְנִים
וּמְשַׁמֵּשׁ עִם אֶחָיו הַכְּהֹנִים וְיוֹם טוֹב הָיוּ
עוֹשִׂים שְׁלָא נִמְצָא פָּסוּל בְּזֵרְעוֹ שֶׁל אֶהְרֹן
הַכֹּהֵן וְכֵהֵן הָיוּ אומרים בְּרוּךְ הַמָּקוֹם בְּרוּךְ
הוּא שְׁלָא נִמְצָא פָּסוּל בְּזֵרְעוֹ שֶׁל אֶהְרֹן
וּבְרוּךְ הוּא שֶׁבָּחַר בְּאֶהְרֹן וּבְבָנָיו לְעֹמֵד
לְשֵׁרֵת לְפָנָי יי בבית קדש הקדשים :

תניא

ט' והתשבי פירש כנהדרין הוא לשון יין וקורין לכבאו' כנהדרין והוא
על דרך שמה ישבו כבאות ליושפט עכ"ל : יושבת כתב הרמ"ם
ז"ל בהל' סנהדרין פ"ד בתחלה כשנכנה בין המקדש היה ב"ד הגדול
יושב בלשכת הגזית שהיתה בעזרת ישראל והמקום שהיו יושבים שם
מול היה דגמירי (וכתב הכסף משנה בשם רש"י ז"ל גמירי הלכה
למשה מסיבי ולא נקרא) שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד
לבד וכשתקלקלה העזרה גלו ממקום למקום ולעשרה מקומות
גלו וקופן לעזריה ומשם לא עוד ב"ד גדול עד עתה ותכלה היא
שבעברי' עתיד' לטווא' תחיל' ומשם בעתקי' למקד' עכ"ל * ידאו עיכום
וישוח לבנו * אמרי רואי דברי הרב ראיתי שהוא נמרא ערוכה בפ"ק
דר"ה א"ר יוסקן ומעבריה עתידים להנאל שאל' התבערי מפטר קומי

תנ"י

מנחות פ'
התכלת

אמר רבי נתן איז לך כל
מצוה קלה שכתובה
בתורה שאין מתן שכרה בעולם הזה
ולעולם הבא
אכל איני יודע כמה צא
ולטר ממצות ציצית :

עין מדרש הלכות קטנות ס"פ התכלת מהכיל חכמה זה נקט
סימו לסון קצמו חסס :

מעשה : באדם אחד שהיה זהיר במצות
ציצית שמע שיש זוגה בכרפי

הים שנומלת ארבע מאות זהובים בשכרה
שיגר לה ארבע מאות זהובים וקבע לה זמן
כשהגיע זמנו בא וישב על הפתח נכנסה
שפחתה ואמרה לה אותו אדם ששיגר לך
ארבע מאות זהובים בא וישב על הפתח

אמרה היא יבנס נבנס הציעה לו שבעה
מטות שש של כסף ואחת של זהב ובין

כל
כפי : מצוה קלה עשה בעלמא : בכרבי הים תרגומו של עריס
גדולות וכבודות הוא קדוין דכרין וכריין ורש"י ז"ל פי' עבולות :
שיגר לה סלת לה והוא עלמון וכל פטר סגר כהמה : מהפדטים
ז"ל וכן פי' הערוך : הציעה לו תיקנה לו או פירשה לו

קכח

כל אחת ואחת סולס על כסף ועל יונה של
רב : על תהו וישיבה על גבי על יונה כשהיא
עומת : ואף הוא עלה לישב עירם כנגדה
באו ארבע ציציותיו ומפחו לו על פניו

ושכט וישב לו על גבי קרקע : ואף היא
ושמחה וישיבה על גבי קרקע : אמרה
לוגפה של אדם שאני כניחך עד שתאמר
לי מה כוונת ראת כי : אמר לה דעבודתה
שלא ראיתי אשה יפה כמותך : איה מצוה
אחת צונו "אלהינו וציצית שמחה וכתוב בה
אני "אלהיכם שני פעמים אני הוא שעתיד
לפרע ואני הוא שעתיד לשלם שכר

ועכשו נרמו עלי כלאור בעה עדים : אמרה
לואני כניחך עד שתאמר לי מה שמך ומה
שם עירך ומה שם רבך ומה שם כהן עירך
ואתה לומד בו תורה : כתב ונתן בידה

עמדה
עזת : ומפחו על פניו תרגומו של ויכו כף הוא ומפחו :
מה של אדם שם ע"א סכסכעין בזהו : מהערוך :
אלהיכם ב' פעמים תיחד בהאמו של כסון וכל נקוטו :
סלים

לוי

עמדה וחלקה כל נכסיה שליש למלכות
 ושליש יצוים ושליש נמרה בידה חוץ
 מאות מציעות ובאת לבית מדרשו של רבי
 חייה כתבו התוספות בפ"ד דמכזות בתוספתא גרסי לבית מדרשו
 של ר' מאיר יעניין משם הטעם אמרה לו רבי צורה עלי
 ויעשוני גיורת אמר לה בתי שמא עיניך נתת
 באחד מן התלמידים הוציאה כתב מידה
 ונתנה לו אמר לה לכי וכי במקחך אותן
 מצעות שהציעה לו באסור הצעה לו בהיתר
 זרה מתן שכרו בעוים הזה ולעולם הבא
 איני יודע כמה :

יום פ"א המים

שנפסלו משתיית
 הבהמה בכלים
 פסולין

שליש למלכות שיטמנה להתנייר : חוץ מאותן מציעות המסות
 לא מכרה אלא הביאתן עמה והם היו עותן שכרו בע"הו : הוציאה
 כתב מידה ספיקה לו כל המאורע שלטם שמים היא מתניירת
 ששמעה כס גדול של תומר עונה זו שטמנו לו ד' מינות על פני
 המים שנפסלו כונן מחמת סחוקן אבל כפסלו מחמת ש
 אכילו בקרקע פסולים : בכלים פסולים ללא תק
 רבן בטילה אלא בראויין לשתית בהמה :

בקרקע

פסולין ובקרקעות פשרים נפל לתוכן
 דין קומום וקנקנתום ונשתנו מראיהן
 פסולין עשה בהן מלאכה או ששרה בהן
 פתו פסולין שמעון התימן אומר אפילו
 נתכון לשרות בזה ונפל לשני פשרים :

דבר רב חנינא בר פפא מאי
 דכתיב עושה גדולות
 עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר : בא
 ראה שלא פסדת הקדוש ברוך הוא מדת
 בשר ודם : בשר ודם נותן חפץ בחמת
 צרורה

קרקע בשרים להטביל בהם הידים דהא מקוה הם וכל נופו
 טובל בהם ידיו לא כ"ס : קומום הערוך פירש גימא והכרטימרא
 פירש בטבת מין עפר ונכשו סקיר : קנקנתום זידר יאולו כלש
 וזהו כעין זכוכית והערך גורם קל ג' ע"ג או קל קצתם :

ששרה בהן פתו שכתב בהם פתו פסולים משום דכטלוס וספתנו
 תורת מים כתב רש"י ז"ל כפי כסוא בסק' וכל נשרת שבבי' ונ' לשון
 ציעה הוא במים וכל משקה ובלשון המשכה יש הרבה אין סודין
 וזו וסמכים כו"ר ששרה פתו במים : אפילו נתכון לשרות בזה
 שמים וכי אכילו נתכון לשרות פתו במקום א' וכל במקום אחר
 היו פסולין והלא לא נתכון ולא בטלס אלא ודאי כשרים הם ואין
 לכה כשמעון : כתב רש"י ז"ל ס"ק דסנהדרין שמוען התעבי
 למיד היה ולא כסמן שלא לכלל וקנה : בתמת

בקשה ליום ששי

צְרוּכָה וּפְיָה לְמַעַלְהָ סִפְקַ מִשְׁתַּמֵּר סִפְקַ אֵינוּ
מִיִּתְמָר וְאֵלֹהֵי הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ
הַעוֹבֵר בְּמַעַי אֱשֶׁר פָּתוּחַת וּפְיָה לְמַטָּה
וּמִשְׁתַּמֵּר דְּבַר אַחַר זָדָם נוֹתֵן חֶפְצוֹ לְכַף
מֵאֲזָנָם כִּי זִמְנָן שְׂמֵכְבִּיד יוֹרֵד לְכַמְטָה וְאֵלֹהֵי
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כָּל זִמְנָן שְׂכַכְמִיד הַיּוֹלֵד
עוֹלָה לְמַעַלְהָ :

ואומר עשרת הדברות ופירשת המן וגו' עד הבקשות נס
שמכורד במעמד יום ראשון

בקשה ליום ששי

וְהוֹי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי
שֶׁתְּהֵא תוֹרַתְךָ אוֹמְנוֹתַי וְתַתֵּן לִי לֵב
טוֹב וְהַלֵּק טוֹב וְהַבֵּר טוֹב וְנִפְשׁ שֶׁפִּלְרָה וְרוּחַ
נְמוּכָה וְאֵל יִתְחַלֵּל שִׁמְךָ בִּי וְאֵל תַּעֲשֵׂנוּ
שִׁיחָה

כאל כנו ופנת מים : קשורה שקשרו פיה שלא תנא היום מנה
זנה שבמכה : כל זמן שמכביד כל זמן סאלס כותן אזה
לבר יתר יעד כף א' מהמאזנים מכרעת ויודעת וכחשתי על
הקדוש ברוך הוא אינו כן עולה לנפלה כדתיא לעיל אהמניס
הולד דר בגודור העליון : מאזנים לפי שהם שתי נפות
נקראים בלשון שנים מאזנים תלמי דתן והשליש ו'ל

מעמד ליום ששי

שִׁיחָה בְּפִי הַבְּרִיּוֹת וְאֵל תְּהֵי אַחֲרִיתִי לְהַכְרִית
וְתִקְוֵתִי לְמַפְחֵן נַפְשׁוֹ וְאֵל תְּצַדִּיקֵנִי לְיַדִּי מִתַּנַּת
בְּשֵׁר וְרַם שְׂמַתְנַתֶּם מְעוֹטָה וְחַרְפַּתֶּם מְרוּבָה
אֵלֵי לַיִדֵּךְ הַמְּלֵאָה וְהַרְחֵבְהָ וְהַפְּתוּחָה
וְהַקְּדוּשָׁה וְתִן חֶלְקִי בְּתוֹרַתְךָ עִם עוֹשֵׂי רְצוֹנְךָ
בְּבֶבֶשׁ שְׁלָם וּבְבִירָה בֵּיתְךָ וְעִירְךָ וְהַיְכָלְךָ
וּמִקְדָּשְׁךָ בְּמַחֲרָה בְּיָמֵינוּ וּמְהֵרָה עֵנֵי וּפְרִנֵּי
מִכָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרַעוֹת וְהוֹשִׁיעֵנִי בְּיַחְמִיךָ
וְרַבִּים מִכָּל צָרָה וְצוּקָה כִּי אֲתָה שׁוֹמֵעַ
תְּפִלַּת כָּל פֶּה בְּרוּךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה :

בקשה אחרת מעין יצירת היום על דרך
הקבלה :

וְהוֹי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ כִּי אֲשֶׁר בְּרֵאשִׁיתֵנוּ לְכַבוֹדְךָ כִּי
נִיחַמְךָ הַרְבִּים תִּתְקַנֵּנוּ לְעַבֹּדְתְךָ אֲנַחְנוּ
וְכָל עַמֵּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְתִיַחַד לְבַבֵּינוּ לְעַבֹּדְךָ
בְּבֶבֶשׁ שְׁלָם וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתוֹבָה שְׁלִימָה
לְפָנֶיךָ וְתִמְלֵא צִוְנוֹת מַחְשַׁבוֹתֵךְ בָּנוּ לְטוֹבָה
בְּבִירָתְךָ בְּיוֹם זָה בְּעוֹלָמְךָ שִׁיחָה אָדָם יִשְׂרָ

לעמוד לפניך לשדך ולברך בשמך
 יהי רצון מלפניך יי אלהינו שתשרנו לפניך
 ותקרב שנת ואלתינו ותבנה עירך במהרה
 בימינו ובית קדשינו ותפארתינו תקומם
 ותשרה שכנתך בינינו ותחזיר מלכותך
 לקדמותו ונזכה אנחנו וכל עמך בית ישראל
 לאור באור פניך כי באור פניך חיים לנו
 ותבשרנו כי רציתנו כי אתה שומע תפלת
 כל פה ברוך שומע תפלה:

מעמד ליום השבת

תורה ויכלו השמים והארץ וכל צבאם
 ויכל אלהים ביום השביעי
 מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי
 מכל מלאכתו אשר עשה ויברך אלהים
 את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת
 מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות

ויאמר

אשר ברא אלהים לעשות כלומר לעשות מהיום ההוא ואילך כי
 הוא ברא כל מין ומין מהבשראים בששת ימי בראשית להיוותם
 עושים

מעמד ליום השבת

שמות לא ויאמר יהוה אל משה לאמר
 ואתה דבר אל בני ישראל לאמר
 אתה את שבתותי תשמרו כי
 אות הוא ביני וביניכם לדתכם לדעת כי
 אני יהוה מקדשכם ושמרתם את השבת
 כי קדש היא לכם כחלליה מות יומת כי כל
 העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא
 מקרב עמיה ששת ימים יעשה מלאכה
 וביום השביעי שבת שבתון קדש ליהוה כל
 העושה מלאכה ביום השבת מות יומת

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את
 השבת לדרתם ברית עולם ביני ובין
 בני ישראל אות הוא לעלם כי ששת ימים
 עשה

עושים הם ומחדשים כל אי במינו עוד כל ימי עולם מהנכלל
 שבת שבתון כתב הסרטים ז"ל שבת אמר על יום השבת מערב
 עד ערב ושבתון על התוספת שמוסיפין מחול על הקדש
 את השבת כתב הראש ז"ל ס"ס ז' הקדוש דומן עונה לת"ס הוא
 משבת לשבת שנאמר ושמרו בני ישראל את השבת ר"ת ציאה ושמרו
 עלמון ואלכו שמר את הדבר ובעל הטורים כתב בני ישראל אות
 הוא ר"ת ציאה שביאתן של ת"ת מע"ש לע"ש אות היא לעולם כי ר"ת

מעמד ליום השבת

עשה יהוה את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש:

שמות לה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמרו

אלהם אלה הדברים אשר צוה יהוה לעשות אתם: ששת ימים תעשה מלאכה וביום

השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל העשה בו מלאכה יומת: לא תבעה

אש בכל משבת כס ביום השבת: ויקרא כד ולקחת סלית ואפית אתה

שתים עשרה הלוח שני עשרנים יהיה החליה האחת: ושמת

אותם שתים מערכות שש המערכת על השרהו המהר לפני יהוה: ונתת על

המערכת אהליך ע"ש וידעת כי שלוי אהליך: וינפש לשון מנוסה ודברה

מורה כלשון בני אדם וכתב רבינו יעקב בעל הטורים וביום השביעי שבת וינפש כוסי תיבות שתיים ששתיים כעמות יש לאדם

בשבת וע"כ פירש וינפש כפולה משהו כי כעמות ור"ם ו"ל בתענית כ"ד כתב נשמה יתרה שחרת בי' דעתו לאכילה ולשתיה וכפ' דבינה

מעמד ליום השבת

המערכת לבנה זכה והירה ללחם לאופרה אשה יקרה: ביום השבת ביום השבת

יערכנו לפני יהוה תמיד מאת בני ישראל ברית עולם: והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו

במקום קדש כי קדש קדשים הוא לו מאשי יהוה חק עולם:

גמור כח וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים ושני

עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה:

כה ע"פ פסוק יתרה חזק לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרוחה ואל תימנה ואין כפשו קצה עליו וכן כתב הערוך בערך כפש

נשמה יתירה כתן הק"כ ליהוה ע"ש שנה כי ששת ימים עשה ונו' לא כל מה שכתב בעולם להתענג בהם כשאתו ביום הז' נכראת ומתגלות ומתרווחת בשבת וכיון ששבת ווי אכדה כפש כלומר

תמננה עכ"ל: על המצרכות כמו אל המערכת ועליו מטה חמשה ספרי אללו: וביום השבת כתיב המדכי בשבת ס' כל

מתי מה שנהנו העולם בכל ימי הסבוב מתעוררים בבקר לבית הכנסת להתפלל או ללמוד וכשבת ימים יותר בשחרית והו טעמו

אל דבר שבכל ימי הסבוב באמר בתמיד של שחר בבקר בבקר ונתנו של שחר לשבת לא באמר בבקר אלף וביום השבת ולשון זה אשע איסור כדושמע ביוגא וטעם זה שפע ר"י בדבי יהוה

ישעיה נ"ו כ"ה

אמר יהוה שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות אשר אנש יעשה זאת ובן אדם יהזיק בה שבת שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל דע ואל יאמר בן הנכר הנלוח אל יהוה לאסר הבדל יבדילני יהוה מעל עמו ואל יאסר הסרים הן אני עין יבש כי כה אמר יהוה ל סרים אשר שמרו את שבתותי ונחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומכנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת ו בני הנכר הנלויים על יהוה לשרתו ולאהבה את שם יהוה להיות לו לעבדים כל שמר שבת מחללו ומחזיקים בבריתי והביאותים אל הר קרשי ושמתים בבית תפילתי עולתיהם וזבחייהם לרצון על מזבח

כעיר רומא מפי רב האי גאון ז"ל עב"ל י"ד - מקום כמו ויד עיר לך אבל זה אינו מקום גופני אלא במקום ועל השבת

לנקבציו

כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים :
 נאם אתני יהוה מקבץ נדתי ישראל עיר אקבץ עליה לנקבציו :

ישעיה נ"ו כ"ה תקראו יהוה יענה תשובע ויאמר הנני אם תסיר

מתוכך מיטה שלח אצבע ודבר און :
 ותפק לרעב נפשך ונפש נענדה תשביע וזרח בחשך אורה ואפלתך כצהרים :
 יהוה תמיד ורהשביע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ והיית כגורוה וכמוצא מים

אשר לנקבציו הביא ר"ק צטס אביו ז"ל לאמר שאקבץ נדתי ישראל של אקבץ עליהם כקבצים אחרים והם נוב ומנונ : כוטה פי' דש"ל הטיית מססט : ותפק כמו ותנויא וכן ויסק דנון מה' ופירוש מוצית אליו כפסך ודמוך ר"ל כשתפדוט לו למתן שיהיה כלב טוב ונכסס חכמה : בצחצחות יובש ר"ל צפת שיהיה נחא ותסרון טוב בעולם הזה הוא ישיע כפסך - מדל"ק ז"ל : יחליץ - ידען כמו ומועצה טובה תדען עגס וכעגין הזה אמרו ז"ל בעירובין סוף פ' עלישי העובר לפני התיבה צ"ט של ר"ה אומר החליטנו ה' אלהינו במנותך כלומר השניענו ודענו במנותך או הכיחנו כי כן פדונו לשון מכות - מדל"ק ז"ל - ורס"י ז"ל פירש יו"ן כמו סלנוי נבא ואכחנו כאלן חושים - ורבי יהונתן ז"ל באלפסי דעירובין פ' כלומר סוקנו ואמנו : כגן רוח שיש בו מעיינות

מעמד ליום השבת

אשר לא יבזו כימי : ובני סמך חרבות
עליהם מוסרי דורודור תקומם וקרא לקדש
לך גת
לך משבב נתבות לשבת : אם תשנ
משבת רגלך עשות הפצה ביום קדשי וקראת
לשבת ענג ליקדוש ידודו מכבד וכבודו
מעשות דרכיה כמצוא הפצה ודבר דבר :
הו תתענג על יהוה והרכבתך על פסוק
ידון ודאכלתך נחלת יעקב אביך כי י
יהוה דבר :

ימייהו כה אכר יהוה השמרו בפשותיכם
ואל תשאו משא ביום השבת
והביאתם בשערי ירושלים : ולא תזמינו

משא
ישקוהו ויהא רוח ושבע תמיד והידקות אשר בו למים : יבזו
בימיו - לא יפסקו מימיו וכלות הדבר הוא כוב כאילו מכוב גוהו
היה שם מעלם נר"ק ו"ל : משובב כמו משיב אמרו עלן
כי אזה החשובה הבעיות לעבור בהם לשבת כי מכני ישנת
הימים ישונו גם כן הדרכים : אם תשיב משבת רגליך על
בשבת הון לתקום בלומר אם היית הולך בדרך ומכרת מהוה שם
והשיבות רגלך אחר מלכת עוד לכבוד שבת : והרכבתך על
גחתי ארץ כמו ירכיבה על כנפי ארץ והיא ארץ ישראל שהיא
גמה וכל הארצות : ולא תוציאו כתר הקונ דף כמ"ב ע"ה
גדיל

מעמד ליום השבת

קלב

משא מבתיכם ביום השבת וכל מלאכה
לא תעשו וקדשתם את יום השבת באשר
צויתי את אבותיכם : ולא שמעו לך
הטו את אונם ויקשו את ערפם לבלתי שומע
ולבלתי קחת מוסר : והיה אם שכינ
תשמעון אלי נאם יהוה לבלתי הביא משא
בשערי

נחלי כפ"ב דעירובין אר"י אמ' אמנו כסעה שתיקן שהע"ה שירובין
והינת ידים יתא בת קול ואמרה בני אם מכס לכך ונני והסיכ
ההוא גאון ו"ל בתאובה כי לכך לא נתקם עד שלמה הע"ה יוכני
זהו כל הימים במלכות עד שהע"ה שבימיו נתן ה"כה שלו בארץ
עוד שם כראה לו מתוך דברי רבי יהודה גאון ו"ל כי בתי ירמיה
הנביא לא שמרו דבר גזירת שלמה לערב בזמנות ולסתף במבואות
אלא היו מוציאים בלא עירוב ומתוך כך היו מביאים מן העיירות
ששכינות ירושלים כל מיני משא ולכן כשהזהיר ירמיה על גוף
האיסור של תורה הזהיר גם כן על גזירת שלמה שלא להוציא משא
משא אף מן הבית לשאר אר"כ עדכו והו לשון הנביא כה אזהר ה'
המורו ואל תשאנו משא והבאתם בשערי ירושלים והו גוף האיסור
של תורה ואזהר כך אמר ולא תביאו משא מבתיכם ו הו היא גזרת
הע"ה כי לכני ירושלים היה מזהיר ירמיה ע"ה וכבר אמרו שמת
התורה נוותר להוציא מן הבתים לרובנות ירושלים אלא ודאי על
גזרת שלמה היולך עליו השלום הזהיר מפי הנבזה שע"י שמברו
על גזירתו באו לעבור גם לגוף האיסור של תורה עד כאן לשונו
ואזה הקורא עיין שם שהו בארובה ויערב לך :

בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת לבלתי עשות בה כל מלאכה: ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים יושבים על כסא דוד רכבים ברכב ובסוסים המרה ושריהם איש יהודה ויושבי ירושלים וישבה העיר הזאת לעולם: ובאו מערי יהודה ומסביבות ירושלים ומארץ בנימן ומן השפלה ומן ההר ומן הנגב מבאים עליה וזבח ומנחה ולבונה ומביא תודה בית יהוה: תלים צב **מוזמור** שיר ליום השבת:

טוב להודות ליהוה להגיד בפקר חסדך עלי עשור ועלי נבל כי שמחתני יהוה בפעלך

טוב להודות לה' יום השבת הוא טוב להודות לה' וישאר ישי הסבוע כי האדם פנוי בו ונעסקי העולם וכשיחמו וכה ונטרדת הנפש ומתעסקת בשמחה ובעבודה האלהים: ורד"ק ז"ל: עלי כמו על: עשר הוא כלי כינון שיש בו עשרה כיוון או עשרה יתרי: נבל י"א שהוא הלי' אוטו בלעז: עלי הניון בבגור פי' רד"ק ז"ל והניון הוא טעם

בפעלך במעשי ידיך אדון: מה גדלו מעשיך יהוה נאד עמקו מחשבתך: איש בער לא ידע וכטיל לא יבין את זאת: נפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמוס עדי עד: ואתה מרום לעולם יהוה: כי הנה איביך יהוה כי הנה איביך יאבדו ותפרדו כל פעלי און: ותרום פראים קרני בלתי בשמן רענן:

ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני: צדיק פתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה: שתולים בבית יהוה כחצרות אלהינו יפריחו: עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים

טעם השיר באומרים אותו על הכמור: יציצו הוא נ"כ מלסון פרח והוא גלוי הפרח: בלוחי לבלתי בשמן של שדרה בלוחי כמו נלול בשמן - מרש"י ז"ל: בשורי בעויתי כמו אויבי כי האויב מניע באויבו ומשיין בו לדעה לו כמו ויהי טאול עויין את דוד טהמכלל: ישגה יגדל ויפדיק ועל רוב הגידול יאמר ישנה שהוא ענין הרבנו כיון שגיא כח שפ"י רב כח זוכן תרצום רב הוא סני - מרד"ק ז"ל: שתולים בבית ה' לפי שדמה הנדיקים לעצים אשר שהם שתולים במקום דטוב וטוב והוא בבית ה' היינו כטועים: ינובון פירש מרש"י ז"ל ינמאן ופירש המגלל ענינו הרבות העשר והעדן והטוב שהיא

ורעננים יהיו : להגיד כי ישך יהיה צור
ולא עולתה בו :

דברים ה' שמור את יום השבת לקדשו
כאשר צוה יהוה אלהיך

שישת ימים תעבד ועשית כל מצותך
יום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה

כל מלאכה אתה ובנה ובתך ועבדך ואמתך
ושורך וחמורך וכל בהמתך וגידל אשר

בשעריך למען ינוח עבדך ואמהך כמך :
וזכרת כי עבד ה' אתה בארץ מצרים ויצאת

יהוה אלהיך משם ביד חזקה ופזע נטויה
על פני צוה יהוה אלהיך לעשות את יום השבת

יהי

שהוא כגדול הממסים הולך ונדל * ור"ק ז"ל פירש כלומר שבתות
המשיב יהיו ימי ישראל ארוכים שאלמר כימי הסך ימי עמי והימים
שהם ימי הזקנה צעה"ו אז יהיו כמו ימי הנערות ויהיו כמו נערים
שיגלו וירכו ויהיו דשנים ורעננים הסך הזקנים כמו שכתוב כי
הנער בן מאה שנה ימות פי' כשימו' בן ק' שנה יאמר עליו בנערותו
מות וזה דשנים שמכיס הסך הזקנים שכלתה למלכות שלהם : שומר
את יום השבת כתב רבינו יעקב בעל המורים ראשי תיבות הוא
ש"ה וסוכי תיבות דתס למור לך הדוכין בש"ה תחלי דתס דוק

באשר צללו שערי ירושלים
לפני השבת ואמרה ויסגרו

הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום עד אחר
השבת ומנערי העמדת על השערים לא

יבוא משא ביום השבת : ולינו הרבלים
ומכרי כל כמכר מחוץ לירושלים פעם

ושתיים : ואעדות בהם ואמרה אליהם
מדיע אתם לנים נגד החומה אם תשגוד

אשלה בכס סן העת ההוא לא באו בשבת :
ואמרה ללויים אשר יהיו משרהרים ובאים

שמרים

שבת : צללו פי' כאשר כמו הגללים של ערב שבת בשערי צוית
למור דלתות העיר : הרובלים הם הסומרים והשדשים בערך הכל

כתב רביל הוא שם לולפיכות וכשתתק הלשון הזה עם ההליכה לפי
שהולשין הולך בבית חבירו וזה ששמו נביטו הולך וזוספר לסבירו

עם ענין זה קרוב לענין הראשון כי הולשין כמו הרובל הסומר שיש
מידו כמו מימי סמורות וכן הכסף נקרא רובל לפי שיש מידו כמו

מימי כשמי' כמו שאנו מכל אפקת רובל וכן הולשין נווסף הדברים
מה וזה ווספר לזה ולזה * אז כמו שהסומר מעתיק הסמורות כי
יקנה וזה למכור לזה כך הולשין מעתיק הדברים שיטעם פוה

ויספר לזה עב"ל * וכן פי' רס"י ז"ל בפ' קדושים ואכן עורא ז"ל : אם
דשנו אם תלימו שם פעם שמי' : יד אשלה בכס להכות או להרוג

מעמד ליום השבת

שבתים השערים לקדש את יום השבת גם
 זאת זכרה ל' אלהי וחוסה על' פרב חסדך
 פרק ז' סעכה בזמן שבוין גדול נכנס
 תמיד להשתחות שלשה
 אוחזין בו אחד בימנו ואחד בשמאלו
 ואחד באבנים טובות וכיון ששם
 המסונה את קול רגליו של כהן גדול שהוא
 יוצא הגביה לו הפדוקת נכנס והשתחות
 ויצא נכנסו אחיו הכהנים והשתחוה ויצאו
 באו

אתכם : נכנס להשתחות כהיכל כתב הסיו"ג לאוין ס"י ס"ג
 להשתחות במד עבודה מדבר : באבנים טובות * טעל כתפוח
 האשוד וקד"ס ז"ל כתב בהלכו' כלי היוקדש ע"ד וא' באבני טוחות
 שבאשוד מאזכריו : הגביה לו את הפרוכת שת"י בפתחו של
 אולם שלא היה לפתחו של אולם ליתות כשאר הפתחים שבאולם
 אלא פרוכת בלבד : נכנס והשתחוה ויצא ככנס היומוכה * ק
 כ"ל מנחת סה"מ ב"עין קנ"ב השע"ט תיבת נכנס וכתב הגביה
 לו את הפרכת והשתחוה ויצא וככבו אחיו הכהנים והשתחוה ויצא
 וכ"כ הרמ"ב ז"ל בהלכו' כלי היוקדש ס"ה וכיון שישיע הכהן קול רגלו
 של כ"ג שהוא יוצא מגביה לו הפרכת ואז שיבא בכבו אחיו הכהני
 והשתחוה ויצאו עכ"ל כראי מדבריהם שהיומוכה היה ככנס בפרכת
 אחיו הכהנים להשתחות עכ"ל יראתי לשלח ידי למחוק תיבת נכנס
 כי כל הנקראות שמונתי ראיתי כלס בא' נדכו ככנס והשתחוה
 ויצא

מעמד ליום השבת קלה

באו ועמדו על מעלות האולם עמדו
 הראשונים לדרום אחיהם הבתנים *
 וחמשה בליס בידם * השני ביד אחד והכוז
 ביד אחד * והמחיתה ביד אחד *
 והכוז ביד אחד * וכף וכסויו ביד אחד *
 וברכו את העם ברכה אחת אלא שבמדינה

אומרים

ויא : באו ועמדו * לאחר שברכו וקראו ועשו העבודות
 המורדות לעיל באו למעלות האולם : עמדו הראשונים * אל
 חמשה כהנים שבידם חמשה בליס : השני ביד אחד * שבו
 ויסון מוכח הפסוקי * והכוז שבו דיסון המורה : ברכו את
 העם ברכה אחת (יושב וזו היא גם כן בכונה פרק ז') והס"ג
 פסוקים של ברכת כהנים * יברכך * יאז * ישא * וקרי לנו ברכה
 אחת לפי שלא היו עומדים אחריהם אינן ציין פסוק לפסוק כדרך
 שעשין בגבולין עתה * והערך כערך וכל פירש כל א"י קרוי
 גבולין לבד מירושלם * וכתב הס"מ ע"ע ב"עין סימן כ"ו וא' תקרא אותם
 תיבה תיבה כדרך שעשין בגבולין עתה עד ששליתו ג' הכסוקים
 ואין העם עומין אינן אחר כל פסוק אלא עומין אינן ביוקדש ברכה
 אחת וכשישליתו כל העם עומין ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד
 העולם עכ"ל : אלא שבמדינה מן ליוקדש כשעומים הכהנים
 לסוף כל פסוק תהג' עומים אחריהם אינן והואיל זכא לידמו בימא
 היה מילתא והוא כשהשליח צבור אומר ברכת כהנים בתפילה בכל
 יום עומין אחרי יו הקהל י"ד ובפסוק אחרון יש שעומין יהי דימן אינן
 ואין

אומרים שלשה ברכות - ובמקדש ברכת אחת - במקדש היו אומרים את השם בכתבו ובמדינה בכינויו - במדינה הכתובים נושאים את יריהם כנגד כתפותיהם - ובמקדש על גבי ראשיהם חוץ מכהן גדול שאינו מנבִּיָּה את ידיו למעלה מן הציץ :

רבי

נאמן זה אין ראוי לאומרו לפי שהכהנים בטמא שנושאין כפיהם אומרים אותו בלשון ברכה שמכריזין לישראל לכך עונין אלהים אמן אבל השליט ציבור אינו אומר אותו אלא בתורת בקשה שמתפלל אלהיו ואלהי אבותינו ואינו בופל אחריו אמן אלא י"ד בלבד ולפי גם אחר הפסוק הנ' לא יאמרו אחריו אמן אלא י"ד בלבד - בן כתר הדמ"ס בהלכות תפלה פ"ט והר"י קא"רו ז"ל סי' קכ"ו - כתב הרב ברטימורא בסכה פ"ג במדינה בירושלם וב"ב צפ"ד דר"ה ובמקלים פ"א צ' והרמ"ב ז"ל כתב שירושל' כלה קדויה מקדש ושאר א"י קדויה נודינה עכ"ל : בכתבו כי"ד ה"א : בכינויו באלף ד"לת שאין מזכירין את השם בכתבו אלא במקדש בלבד שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך סדקה ודרשהו בכל המקום אשר אנא אליך וברכתך דהיינו במקדש שם אזכיר את שמי - כך פי' הרטימורא ז"ל : כנגד כתפותיהם לפי שהריכזים נשיאות כפים דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכ' ובמקדש שמכריזים את השם בשם המפורש ושכיבה למעל' מקדשי אנבעתיהם מנביאים ידוים לנפלה מראשיהם : למעלה מן הציץ - יוספי כבוד ה' שכתוב בו ואין הלכה כרבי יהודה :

בזמן

רבי יהודה אומר לאף כהן גדול מנבִּיָּה את ידיו למעלה מן הציץ שנאמר וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם - בזמן שכהן גדול רוצה ליתן נשיאת ידה עולה בפכ"ש ורחסגן בימינו - וגייע למחצית הפכ"ש אחו הסגן בימינו והעלהו והושיט לו הרגל ראשון הראש

והרגל

בזמן שכהן גדול רוצה להקטיר - שהוא מקטיר כל זמן שידנה ובזמן חלק כשירנה - שאינו כשאר כל הכהנים לזכות נפיהם בעבודה א' אלא עובד בכל חפצו מרש"י ז"ל בזכרים פ"ו : הגייע למחצית הפכ"ש אחר הסגן כפי שכתב הר"י ז"ל ביומא פ"ד למה הולך הסגן תמיד לימינו של כ"ג כך אמרו גמ"ר יצחק הלוי ואני שמעתי מר"י בר יהוד' למה סגן ענוכה טא"ס יארע פכ"ש ככ"ג ככנס סגן ומשינס תחת כ"ג אכל כל זמן שא' יארע זו פכ"ש אין הסגן עובד שום עבודה בעולם עכ"ל : והושיט לו הראשון כתב הבס"ף משכה בהלכו' כלי המקד' פ"ה בשם רש"י הושיט הראשון מאותו י"ב שעסוקים בתמיד וסמך עליהם :

פ"ה מלת ככבים ומל"ז סמיכה השמיטו המדפיסי' כחפצו יום ראשון כדק"ל' והנינו אותו פה : גמ"ר כתב רש"י ז"ל בברכות פירק ט"ז הוא היין המתגסך על גבי המזבח אחר העולה והזבח כדכתיב ונכביהם חזי הקין : סמיכה איתא בתוספתא דמכאזת פי' כיצד פומך זבח עומד כנפון וכו' למערב פומך במערב ופניו למערב מכיז שתי ידיו פ"ג קרבינו של זבח ולא היה מכיז ידיו פ"ג הובא ולא היה מכיז ידיו זו ע"ג זו ולא

היה

והרגלו סמך עליהם וירקון • הושיט השני
 לראשון שתי הידים ונותנן לכהן גדול וסמך
 עליהם וירקון • נשפט השני והלך לו וכן
 היו מושיטין לו כל שאר האברים והוא
 סמך עליהם וירקון • ובזמן שהוא רוצה הוא
 סמך

הוא כוריקה אף בער כוריקה הא למדת שריות יש בין כבש למוצת •
 וכנסתים ע"ז ע"פ ועשית עולתך הנשר והדם הוי אומר לול קטן
 היה בין הכבש למוצת ופי' רס"י ו"ל אומר יש בין הכבש למוצת לא
 היה ראש הכבש מסובב למוצת שיש אומר נשפט כתיב והמסדר
 האברים ועומד על הכבש וירקון על מערכת העצם לקיים מצות
 וירקה עכ"ל • וכן כתב בזבחים פ"ו ובתנו פ"ס התוספות לול קטן
 וכו' בלא אומר כתיב היה יכול לקיים מצות וירקה אלא לכהן יש האומר
 עכ"ל כך יזכור לזרוע עכ"ל ובתנ' הרמ"ב ז"ל בהלכו מעשה הקרבנו'
 פ"ו ויאמר שורקן סווד ועורך אותם על האש של וערך הכהן אותם •
 ושמו השני אבל הראשון כשאר עס לקבל האברים מן המושיטים
 וליתן לכ"ג : בא לו להקיף כ"ג שיהיה בראש הכבש שהוא בדרום
 וקיף דרך ימין וכו' אבל שאר כהנים כשעושין ניסוך היין הולכים
 דרך שמאל : נתנו לו יין לגסך • כהן א' מושיט לו יין לכבשים אבל
 ל"ג לא היה נושא היין עמו שהוא יתקלקל היין בפני המערכת
 במקיף המוצת • שנינו בסכה פ' ד שני סבלים של כסף היו עס ר'
 יחד' אומר של סיד היו לא שהיו מושיטים פניהם מפני היין ומקובצין
 היין שני מושיטין דקין א' מעובה ואחד דק כדי שיהיו שניהם בליים
 עת א' מערבי של מים מושיטין של יין זה לכבש זה א' לכהן מערבי וז'
 לכבש מושיטין דהיינו לחודת • פי' הכבש מושיט א' מעובה וא' דק א'
 ודקב"י ע"כ וכו' אומר של יין וא' דק אומר של מים כדי שיהיו שניה'
 לים בבת א' שניהם מושיטים לכאן יותר מן היין ממי שיהיו עב

סמך

היה דבר חונק בין ידיו לקרנות ומתודה עליו עין עבלי • על חטאת
 עין חטאת • על אשם עין אשם וכו' והר"ב ז"ל כתב ספ"ג מהלכות
 מעשה הקרבנות ביבד מתודה אומר חטאתי עויתי פשעתי ועשיתי
 כך וכך ומודתי בתשובה לפכין וכו' כפרתי עוד כתב הרב שם אין
 סמיכה בקרבנות ניכור סוף משתי סמיכות על שער המשתלש על
 סד העלם דבר • ג' מן הסנהדרין סומכין עליו ודבר זה הלכה ויש
 משה דע"ה שאין בניכור אלא שתי סמיכות עכ"ל • וכשסוף תוספת
 דמסכת מנחות איתא בפר נושים ידו כשסומך בין קיימו וכן עש'
 ושאר קרבנות ידו על הראש כתב רס"י ו"ל כנגז וית ספ"י כ"ל במקום
 סומכין בעורה הוא במקום הטבעות דבשעת סמיכה היו ישראל
 רשאים ליכנס שם דמקום סומכין שואטים דתכף לסמיכה ששיטה
 עכ"ל • וכן תבין בכלים פ"א עזרת כהנים מתודעת ממה שאין ושא
 ככנסים לשם אלא בשעת זריחה לסמיכה ולתוספה :

וסמך עליהן מטום כבודו של כ"ג שתהא תשובה הקיפתו יותר
 יושאר כהנים • וכתב הרמ"ב ז"ל בהלכו' כלי התקדש פ"ה ואין עס
 סמיכה אלא לכ"ג בלבד מפני כבודו אבל כל הסמיכות על כעלו
 קיי' הם וכתב שם הכסף נשכה בשם רס"י ז' למאן יקרא דכ"ג שיהא
 נראה כמו שהקריב הוא את כלן : וירקון על האש מהר' מבס וז'
 הלכות הג"ל כדדרשינן על פסוק ועשית עולותיך הנשר והדם וכו'

הוא כוריקה אף בער כוריקה הא למדת שריות יש בין כבש למוצת •
 וכנסתים ע"ז ע"פ ועשית עולתך הנשר והדם הוי אומר לול קטן
 היה בין הכבש למוצת ופי' רס"י ו"ל אומר יש בין הכבש למוצת לא
 היה ראש הכבש מסובב למוצת שיש אומר נשפט כתיב והמסדר
 האברים ועומד על הכבש וירקון על מערכת העצם לקיים מצות
 וירקה עכ"ל • וכן כתב בזבחים פ"ו ובתנו פ"ס התוספות לול קטן
 וכו' בלא אומר כתיב היה יכול לקיים מצות וירקה אלא לכהן יש האומר
 עכ"ל כך יזכור לזרוע עכ"ל ובתנ' הרמ"ב ז"ל בהלכו מעשה הקרבנו'
 פ"ו ויאמר שורקן סווד ועורך אותם על האש של וערך הכהן אותם •
 ושמו השני אבל הראשון כשאר עס לקבל האברים מן המושיטים
 וליתן לכ"ג : בא לו להקיף כ"ג שיהיה בראש הכבש שהוא בדרום
 וקיף דרך ימין וכו' אבל שאר כהנים כשעושין ניסוך היין הולכים
 דרך שמאל : נתנו לו יין לגסך • כהן א' מושיט לו יין לכבשים אבל
 ל"ג לא היה נושא היין עמו שהוא יתקלקל היין בפני המערכת
 במקיף המוצת • שנינו בסכה פ' ד שני סבלים של כסף היו עס ר'
 יחד' אומר של סיד היו לא שהיו מושיטים פניהם מפני היין ומקובצין
 היין שני מושיטין דקין א' מעובה ואחד דק כדי שיהיו שניהם בליים
 עת א' מערבי של מים מושיטין של יין זה לכבש זה א' לכהן מערבי וז'
 לכבש מושיטין דהיינו לחודת • פי' הכבש מושיט א' מעובה וא' דק א'
 ודקב"י ע"כ וכו' אומר של יין וא' דק אומר של מים כדי שיהיו שניה'
 לים בבת א' שניהם מושיטים לכאן יותר מן היין ממי שיהיו עב

עומד על תקון והסודרין בירו - ושני כהנים
עומרים על שלחן החלבים - ושתי חצוצרות
בידם

ביותר ומאזר לגאית ולכן היה אותו של יין שב ואותו של מים קק
כדי שיהיו כלים כבת א' - כתב רש"י ו'ל כוכזי' כ'ו בימי שלמה הע"ה
היה כמין בור כרויס אלל המוכב באותה ויית לירד הנסכים בתום
יורדין מן המוכב לרנפה והם הוסיפו על הכבין עד שהיה אותו
הבור קולט לתוך המוכב ופתחו ה' בקבי' כנגדן כראש המוכב לית
הנסכי' שסי'איתא בתוספת רש"י דאוכ' תמוקבו' היו כמין ב'אזעתי'
דקיס שבהם יורדין לשיתין שכאלו - משכנס שלמה את ההיכל ק
יורדי' לשית ומבקעי' אותו וכבלשין בתוכו של' בקד' הסך כסך מש'
לו הנקו' שיבלע בקדוש' ר' יוסי אותו' שית היה נקוב לתהום שב' ונת
יקב קנב בו זה השית (ופי' רש"י ו'ל בסכה פ'ד שיתין חלל שיתין
המוכב כנגד מקו' הנסכי' והרב ברטימור' ו'ל כתב במעיל' פ"ג יסותו'
של מוכ'שהם חלולי' ועמוקיא' אחד) דא"כ אומ'לול קטן היה ו' האולם
ולמוכב לתערבו של כנס(לול פי' רש"י ו'ל ארוכ' שהיא תלמעלי' למטה)
ואת לשטים ולע' שנה פרחי כהונה יורדין לשם ומלקטין תשם
קרוש (פי' רש"י ו'ל שנעשט ונקדש) כפגולי' דבלה ומעלין ושורק
אותו בקדושה של' בקד' הסך כסך כשם שמיסוכו בקדושה כך שריש
בקדושה עב"ל : על הקרן קרן המוכב : והסודרין בירו להקין
כשיכסך הכהן כדי שידע הלויים וידברו בשיר וידע נ"כ בן אלה
ויקיש צללל וסודרין הם מטפחות או דגלים שהיו מניסין לסי'
תרגום של הכי המטפחת הוא הכי כודרא : על שלחן החלבים
ב' שלמות היו במערבו של כבה א' של כסך וא' של שיש על של כסך
היו כותבי' עליו כלי שרת ועל של שיש כותבי' עליו האבדי' וכו' כק'
שלחן החלבים : חצוצרות - כתבו התקופות כוכזים פ"ו בשם ר'

בידם - תקעו - והריעו - ותקעו - באוועמדו
אצל בן ארזא אחד מימינו ואחד משמאלו
שחה לגסך - והניף הסגן בסודרין והקיש
בן ארזא בצלצל ודברו הלויים בשיר - הגיעו
לפרק - תקעו - והשתחוה העם - על כל פרק
תקיעה - ועל כל תקיעה - השתחויה - והו'
סדר התמיד לעבודת בית אלהינו - יהי רצון
שיבנה במהרה בימינו אמן :

השיר

חצוצרות של כהנים של כסף היו ועל ליום מקרבי בהמה לכלי שיר :
הגיעו לפרק - לסוף פרשה - כך כתב הרב ברטימורא ו'ל : על כל
ברק תקיעה - כתב רש"י ו'ל בסכה פי' החליל לכל תקיעה היתה
תרועה באמצע ופשוטה לפניו ולאחריו וכן כתב הרמ"ם ו'ל בהלכו'
כלי המקדש פ"ו בכל יום עוקעים במקדש ג' תקיעות לפתיחת
שערים תקיעה ותרועה ותקיעה וט' לתמיד וכו' כל אלו התקיעות
בחצוצרות הן וזה שכתבתי בשמו ביום ג' בפ' דתמיד מיריחו היו
שומעין קול השופר נראה דמתעבד למה שכתב כאן בפ"ו מהלכו' כלי
המקד' אחרי טובי לעמוד על דברי הרב מנאחי' נר"ה פ"ג כי נר"ה
ובתעביות היו שם חצוצרות ושופר נר"ה שופר מאריך ובתעביות
חצוצרות מאריכים עיין שם ובהלכות תעביות פ"א בתב דבינו ב'
במקד' היו חצוצרות ושופר ביחד ואכלו נריך עיון למה לא כתב דבינו
בהלכות כלי המקדש בבירור שכל התקיעות הללו היו בחצוצרות
ושופר - וסתם דבריו בחצוצרות בלבד דנראה דסתרי' אהדדי : והו'
בדר התמיד - איתא בירושלמי ספ"ב דמגילה תני ג' מייא בר אבא

מעמד ליום השבת

השיר שהיו הלויים אומרים במקדש :
ביום הראשון היו אומרים :

לדור מזמור ליהודה הארץ ומלואה תבל
ויושבי בה : ביום השני היו אומרים :
גדול יהוה ומחלל מאד בעיר אלהינו הר
קדשו : ביום השלישי היו אומרים :
מזמור לאסף אלהים נצב בעדת אלה בקרב
אלהים

זהו סדר התמיד בין כחול בין כשבת : השיר שהיו אומרים כתב
דש"י ו"ל בשופטים ט"פ"פ הקלתי את תירומי המזמור אלקי' שאין
הלויים אומרים שיר הקרבן אלא על הנככים עכ"ל וכן כתב בתלים
ק"ו אין הלוי אומר שירו אלא על היין שוד כתב דמו"בס ו"ל בהלכות
כלי המקדש פ"ג ומצי' אומר בן לוי שיר על כל העולות הניכור
השוב ועל שלמי עגרת בעת ניסוך היין אבל עולות בדכה שמקריבים
הניכור לקיץ המזבח וכן הנככים הנאים בשני עמון אין אומרים
שיר עליהם וכתב בעל יסוד מראה בשפטים פ"ד השיר הוא תנוה
ומכשירי הקרבן וטעמו עמוק הי' יונאנו ואילו מתן לי רשות לומר
טעם מדעתי הייתי אומר : עיין שם מה שכתב הרב בארוכה :

במקדש כתב משה"ל בהלכות תפלה אחר מהר"י סג"ל דרש"י ו"ל
כתב בבית המקדש ודוקת נדרם במקדש ואמר שכן הוא בעמון
הניה בסידור שלו כדוקת עכ"ל : לה' הארץ כל המזמור היו
אומרים : כך פ"י דרש"י ו"ל ונתבאר ר"ה פרק ד כתבאר השעם למה
יחדו אלו המזמורים לאלו הימים ענין דבי יהודה אומר משום רבי
עקיבא

מעמד ליום השבת קלט

אלהים ישפוט : ביום הרביעי היו אומרים :
אין נקמות יהוה אל נקמות הופיע : ביום
החמישי היו אומרים : למנצח על הגתית
לאסף : הרנינו לאלהים עינו הריעו לאלהי
יעקב : ביום השישי היו אומרים : יהוה
מלך נאות לבש ידורה עוז התאזר אף
תכון תבל בל תמוט : ביום השבת היו
אומרים : מזמור שיר ליום השבת :

מזמור

עקיבא בראשון לה' הארץ על שם שקנה והקנה ושלט בעולמו .
בשני גדול ה' על שם שחילק מעשיו ונולך עליהם : על אלהים נצב
על שם שגילה ארץ בחכמתו והכין תבל לעדתו . ברכיש אל נקמות
על שם שברא חמה ולבנה ופתיד ליפדפ מועבדיהן . במישי
הרכימו על שם שברא עושות ודמים לשבח לשמו (ע"י כשאלם רואה
עושות עשוכים זה מזה מתן שבח למוי שבראם) בששי ה' מלך על
שם שגמר מלאכתו ומלך עליהם . בשביעי מזמור שיר ליום השבת
ליום שכלו שבת פידום שעתיד הנולס להיות מרוב ואין אדם וכל
המלאכות שובתות על אותו יום אומרים שיר על שבת . עוד מצינו
שבת דרש"י בתלים כ"ב מזמור שיר של לויים ליום השבת שאומרים
אותו בשבתות והוא מדבר בענייני הע"ה שכלו שבת עד כאן
לפנו ורבו בתי"י ו"ל בס' תנוה כתב בשם רבינו הכנאל ו"ל שעתים
אחרים לתה היו אומרים המזמורים הללו מידי יום ביומו :

מזמור שיר לעתיד לבא ליום שכלו שבת
שהוא מנוחה לחי העולמים :

אלו דברים שאין להם שיעור •
פיאה פרק ראשון

הפארה והבבורים והראיון
וגמילות

לחי העולמים • כתב ספר התניא ו"ל סימן י"ז מנאמי בשם רבינו
שלמה האומר לחי העולמים אינו אלא טועה אלא זה עיקר הלשון
שהוא מנוחה לחי העולמים שהוא מנוחה לרבנו של שלם שעתיד
לסבות באותו יום ויום האמור כאן מזמור שיר ליום השבת הוא אלף
שנים שנאמר כי אלף שנים צעידך וזהו יום שביעי שהוא מנוחה
לחי העולמים ועל אותו יום אשר דוד שירה ולכך אינו אומרים אותו
בשבת על שם שה"כ עתיד לסבות באותו עולם ולכנס בו כצמנת
עכ"ל • וכן מנאמי בסדור ישן שסי' כן שזה עיקר הלשון : שאין
להם שיעור • מן התורה אלא שמכמים נתנו בהם שיעור : הפאה
שאין להם להניח בסוף מדה לעניים בדכתיב לא תכלה סאת
מדך בקנדיך ולא כתבה התורה בו שיעור וזכונים אמרו אי' מששים :
והבבורים • דכתיב ראשית בכורי אדמתך תביא ולא כתבה התורה
בהם שיעור וזכונים אמרו אי' מששים כן כתב הרמ"בם בהלכות
בכורים פ' ב' ומביא שם הכסף משנה שכן משמע מירושלמי ריש פ"ג
ובכי מני משמע במורא דידן פ' ראשית הגז עכ"ל : והראיון שאין
להם להראות ענמו בעורה בשלש רגלים בשנה דכתיב שלם פעמים
בשנה יראה כל זכורך ואת הראיה אין לה שיעור אבל שכנים אמרו
בפוגה בדיק אי' בית שאני אומרים הראיה שתי כסף וכ"ה אומרים
בראיה יצא כסף שדין להביא עלה שזה זה השיעור לא פחות

ואין

וגמילות חסדים ותלמוד תורה : אלו דברים
שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה ויהגון
קימת לו לעולם הבא : כבוד אב ואם
וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם
להברו ותלמוד תורה כנגד כלם :

מרגלא בכוות ערק
היה קורא

בפומיה דרבי גאון
גמור בכל לבנה
ובכל

ואין לה שיעור לטעלה בריבוי דכתיב איש כמתנת ידו וזה נקרא
שולת ראיה : וגמילות חסדים • בנומו כגון ביקור חולים •
ולקבור מתים • וכיוצא בהם אין לו שיעור אבל ג"ח דמנומו כגון
פדיון שבויים • להלניש ערווים • ולהאכיל את הרעבים • וכיוצא
בהם יש להם שיעור שיתן בכל פעם שתבוא מנה כוונתו תמימות
מן הדיות שבכבוד ותו לא משייב שכן אמרו המבנו אל יבנו יותר
מקומם הילכך נדין להכריש קמיטית הרוח בכל פת כדי שיחיה
מנוי כל זמן שיבא ג"ח לידו שיקיימו וזוה ינא ידי מונתו : קרן
פירש הערוך אשם תדנוס ירושלמי קרן והטיב את אשמו בראשו
כתב התשבי ועיקר קרן הוא לשון חוק ותוקף כמו קרן ישי
וכן פרש"י והטיב את אשמו בראשו הוא הקרן ראש המון :

ותלמוד תורה • דכתיב והגית בו יומם ולילה : כנגד כלם • כי
בתלמוד תורה יוכה האדם לכל זה : מרגלא בפומיה • דכרוס
היה רגיל בפיו ובכללי הגמרא של הר"י קארן ו"ל פירש בשם רש"י ו"ל
בזר היה הדבר הזה בפיו ולא בשנה אותו בשנה ובדיתא אלא

מעמד ליום השבת

ובכל נפשך לדעת את דרכי ולשקוד על
דלת תורת נצור תורת בלבבך ונגד עיניך
תודה יראתי עמוד פיד מכל חטא וטהר
וקשט עצמך מכל עון ואשמרה ואני אהיה
עמך בכל מקום :

יומא פ' יום הכפורים
אמר רבי עקיבא אשדכס
ישראל לפני מי אתם
מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים
שנאמר וזקתי עליכם מים טהורים
ומהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם
אטהר אתכם ואומר מקוה ישראל
מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש
ברוך הוא מטהר את ישראל :

ביצה פרק תניא אמרו עליו על שמאי
יום טוב הזקן שכל ימיו היה
אוכל לכבוד שבת ביצע קצא בהמה נאה
אומר א לשבת טעא אהרת נאה הימנה
מניח

בן קבלה ביה זה ודכו עד כאן לשונו : לשקוד פירש רש"י ו"ל
להנגם ראשון לבית הכנסת ולבית המדרש ולגאית אחרון :
ואוכל

מעמד ליום השבת קמא

מניח את השניה ואוכל את הראשונה
אכל הלל הזקן סודה ארדת היתה לו שכל
מעשו היו לשם שמים שנאמר והרב אלפסי ו"ל בשבת
פרק י"ג גרים ואומר ברוך יום יום :

שבת פרק כל כתבי תנו רבנן כמה סעודות חייב
אדם לאכול בשבת
שלוש רבי חזקיה אומר ארבע אמר רבי
יוחנן ושניהם מקרא אחר דרשו ויאמר
משה אכלהו היום כי שבת היום ליהיה היום
לא תמצאהו בשדה רבי חזקיה סבר
הני תלתא היום לבר מאורתא ורבנן
סברי

ואוכל את הראשונה כנשא אוכלה לו כדי שתהא היפה נאכלת
בשבת דהניא לה אכילתה של ראשונה לכבוד שבת לשם שמים
נושא סעודתו לו כאה לשבת : יום יום יעמוס לנו זרמינו ופורתינו
ורש"י ו"ל בשב"פ"ו כתב ברוך היום יום היה זוכין כל יום דק לאותו
יום והיה בוטח בה' לזמן לו לעת הנורא זרבו : לבר מאורתא קון
הסעודת ליל שבת שהסעודת שאור שלשה פעמים היום הם שלש
סעודות שהייב אדם לאכול ביום השבת ענינו כשינויה של יום
וסעודת ליל שבת אינה בכלל השלש סעודות ואין הלכה כרבי
חזקיה ואורתא פ"י רש"י בשב"פ"ו א"א אורתא הוא משפיעה ומקשה
עמה * ובכרכות פ"א א"י אורתא הוא זאת הככבים :

מעמד ליום השבת

סבדי בהדי דאורתא :

אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל המקיים שלש סעודות בשבת נצול משלש פורעניות כחבלו של משיח ומדינה של גיהנם ומפלה מת גוג ומגוג כחבלו של משיח כתיב הכא יום וכתוב התם הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום הגדול והגורא כדינה של גיהנם כתיב הכא יום וכתוב התם יום עברה היום ההוא מפלה מת גוג ומגוג כתיב הכא יום וכתוב התם ביום בא גוג על ארמת ישראל אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי הכה אפסי נורם אל"י משום ר"י כין ומלא מ"י סמיענו עגמו בשבת כל המעונג את השבת נותנין לו נחלה בלא כצדדים שנאמר אז תתענג על והרכבתיך

בהדי דאורתא עם סעודת הלילה הם נ' סעודות או בלילה ובל' ביום וכן הלכה : כחבלו של משיח : צער טיטיה בעיאת הגואל לטון עבלי יולדה כדאמריין עוד טקן דוד נא וכו' : כתיב הכא יום : בספוק ויאמר מטה אכלוהו היום : בלא מצדדים כלומר

מעמד ליום השבת קטב

והרכבתיך על בסימתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך לא פאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארבה ולרחבה כי לך אחינה לא כיצחק שכתוב בו כי לך ול ידעך ייתן את כל הארצות האל אלא כי יעקב שכתוב בו ופרצת יפה וקדמה וצפונה ונגבה רב וחמך בר יצחק אמר נצול משעבוד מלכיות כתיב הכא והרכבתיך על בסימתי ארץ וכתוב התם ואתה על בסימתימו תדרוך : אמר רב הורה אמר רב כל המעונג את השבת נותנין לו משאלות לבו שנאמר והתענג על ייתן לך משאלות לבך עונג זה איני יודע מהו בשעה אמר וקראת לשבת עונג הוי אמר זה עונג שבת :

ואמר

לומר אין לה קץ : או תתענג : אחר כסוק וקראת לשבת עונג כתיב אז תתענג : נחלת יעקב : ולא כחלת אברהם יצחק : לארבה ולרחבה : כלומר ארץ זו ולא יותר : כל הארצות האל : ולא יותר אלא כי יעקב דכתיב ופרצת יפה ופרצת יפה וקדמה וצפונה : ופרצת כמו וחקת :

שבת פ"א ואמר

רבי בר כוכביא אמר

חמא בר גוריא אמר תעליך בתוך חולי ישראל שבנא איש ירושלים הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנהיה לו חתן

לדעת פי אני סקדשכם לדעת פי אני סקדשכם אמר לו הקנה למשה כתננה טובה שלי בבית גני ושני

שכה ואני מבקש ליחנה לישראל לך והודיעו סכאן אמר רבי שמעון בן גמליאל הנותן פת לחתן צריך להודיעו לאמו

תנו רבנן הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר שבת היא מלועוק

ורפואה קרובה לבא ורבי מאיר אומר כורח היא שבתם הרב אלפסי גורס כול היא שבת שכוונתה תרם

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי

צריך להודיעו מתן כלי אמן לך וזהו דרך כבוד דמיא יתני לקבלה ומתוך כך מתרנס בדברים ואיכא בוס בדבר וכן אם נשאל בביתו שלא מיריעתו צריך להודיעו שמיידו באה לו שמתוך כך יתן אופס : לדעת כי אגו ה' להודיעם אתי נא שאני רוצה לקדשם : שבת היא מלועוק צריך להודיע דעתם בתכונותיהם שלא יטעו : יכולה היא אם תכבדום מלהמסר בה תרחם עליך :

בתוך

חולי ישראל רבי יוסי אומר המקום ירחם

תעליך בתוך חולי ישראל שבנא איש ירושלים הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנהיה לו חתן תניא נמי דאמר מלועוק רפואה קרובה לבא ורפואה קרובה לשלום :

אלעזר בן עזריה אומר מאוסה עדליה שנתגנו בה הרשעי שניא

כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי רבי שמעאל אומר גדולה מילה

שנכרתו עליה שלש עשרה ברית רבי הגלילי אומר גדולה מילה שדוחה את

השבת

בתוך חולי ישראל שמתוך שכוללן עם האזרים תפלתו כשחשת אמתן של רבים כדאמר ר' תנאי מי שיש לו סולה בתוך ביתו צריך שערבנו בתוך חולי ישראל : שבנא איש גדול היה בירושלם ושמא אמר : כתב סדרו"ג עם ז"ל בהקדמתו לבדר ורעים ס"ת ומה שאמר מינו שקדוש ע"ה איש גדול ואיש ירושלם וזולתן מן המקומות עכ"ל הוא יודע המקום ההוא וכבודו כלי כי זה האיש אשר הוא ע"אשן יקום ההוא באמת ראוי לקרואו איש : ורחמי של ה"בה ע"אשן : שבתו בשלום מ"אן בשבתם לשלום : רא"ב בע"ה הביא רמ"י ז"ל עם סנה"ב כ"ב ביה אשה של אלעזר הוה ונעשר תריסר אלפי עבלי אשתא נשתא מערדיה : שלש עשרה בריתות : י"ג בריתות

כאמרו

הַשַּׁבָּת הַחֲמֹרָה : רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִנְיָן
 אָמַר גְּדוּלָה מִלֵּדָה שְׁלֹא נִתְּלָה לּוֹ לִישׁוּ
 הַצְּדִיק עָלֶיהָ מִלֵּא שְׁעָה :
 סוּטָה פ' הו"ה י"ט זְכוֹת תּוֹלָה שְׁלֹשׁ שָׁנִים :
 גוּמַל זְכוֹת דְּמַא' אֵילִימָא זְכוֹת
 דְּתוֹרָה הֵיא אֵינָה מְצוּתָה וְעוֹשֶׂה הוּא
 זְכוֹת דְּמְצוּתָה זְכוֹת דְּמְצוּתָה מִי מַגְנָה פּוֹלִי
 וְהַתְּנִינָא אֵת זֵו דְּרִשְׁרִבִּי מִנְחָם בַּר רַבִּי
 כִּי גַר מְצוּתָה וְתוֹרָה אֹרֶךְ תֵּלָה הַכְּחוּבָא
 הַמְצוּתָה
 מֵאִזְרֵי בַּרְשָׁלְיִילָה שְׁנֵאסְרָה לְאִכְרֵהֶם מִוֹאֲתַבָּה בְּרִיטֵי בִיטִי וְנִי
 פַד וְאֵת בְּרִיטֵי אִקְוִי אֵת יַבְסָק : שְׁרוּחָה אֵת הַשַּׁבָּת : דְּכַע' וְנִי
 הַשְּׁמִיבִי יָמוּל כְּמַר עַרְלַתֵּנוּ וְאִשִּׁי' כְּסִבִּי : מִלֵּא שְׁעָה אֵלֵּא מִיִּד שְׁמִי
 בָּקָשׁ הַמְלֵאךְ לְסוֹרְטֵנוּ שְׁכַל זְכוּתֵנוּ שֶׁל מַסָּה לֹא עֲשִׂדּוּ לֹו בְּ
 שְׁתַּרְשַׁל דְּכַתְיָ'י שְׁעָהוּ ס' וַיְבָקֵשׁ הַמֵּיטֵנוּ : יֵשׁ זְכוֹת תּוֹלָה ג' שְׁ
 שְׁמִיבִי בַּסּוּטָה פ' ג' אִסִּי יֵשׁ לֵה זְכוֹת הַיְתֵה תּוֹלָה לֵה יֵשׁ זְכוּתֵנוּ
 שְׁכָה אֲחַת יֵשׁ זְכוֹת תּוֹלָה כ' שְׁמִי יֵשׁ זְכוֹת תּוֹלָה ג' שְׁמִי זְכוּתֵנוּ
 יֵשׁ זְכוֹת תּוֹלָה לְסוּטָה אֲחַד שְׁתַּתֵּה שְׁלֵל תַּמּוּת מִיִּד : זְכוֹת דְּמַא'
 אִיזֵה זְכוֹת מַגְנִיבָה כ"כ עָלֶיהָ : אֵילִמָּא זְכוֹת דְּתוֹרָה שְׁהֵיִתֵה עֲשִׂ
 בְּעוֹרָה : הֵיא אֵינָה מְצוּתָה וְעוֹשֶׂה : דְּכַתִּיב וְלַמְדַתֶּם אֵת הַשַּׁבָּת
 גַּלְאֵית בְּכוֹתֵיכֶם וּבִיּוֹן דְּאִיבָה מַעֲוֵה אִין שְׁכַרָה גְּדוּלָה כְּמֵה
 וְשַׁשָּׁה : אֵלֵּא זְכוֹת דְּמְצוּתָה : שִׁיט לֵה אִיזֵה זְכוֹת שֶׁל מַעֲוֵה שְׁשָׁה
 כִּי מַגְנָה פּוֹלִי הֵיא : דְּכַתִּיב זְכוֹת דְּמַעֲוֵה יוֹגֵת כֹּל כֶּךְ :

הַמְצוּתָה פָּנֵר וְאֵת הַתּוֹרָה פָּאֹד : אֵת הַמְצוּתָה
 פָּנֵר לֹאמַר לָךְ מַה נֵּר אֵינָה מְגִינָה אֵלֵּא לְפִי
 שְׁעָה אֵף מְצוּתָה אֵינָה מְגִינָה אֵלֵּא לְפִי שְׁעָה
 וְאֵת הַתּוֹרָה פָּאֹד לֹאמַר לָךְ מַה אֵלֵּא לְפִי
 לְעוֹלָם אֵף תּוֹרָה מְגִינָה לְעוֹלָם : וְאֹמַר
 בְּהַתְּהַלְכָה תִּנְחָה אֹתְךָ בְּשִׁכְפְךָ תִּשְׁמַר
 עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הֵיא תְּשִׁיחָךְ : בְּהַתְּהַלְכָה
 תִּנְחָה אֹתְךָ : זֵה הָעוֹלָם הַזֶּה : בְּשִׁכְפְךָ
 תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ : זֵו מִיחָה : וְהַקִּיצוֹת הֵיא
 תְּשִׁיחָךְ לְעֵתִיד לְבָא : מִשָּׁל לְאָדָם שְׁהֵי
 מְהַלֵּךְ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְאֵפְלָה וּמִתִּירָא מִן
 הַקּוֹצִים וּמִן הַפְּחָתִים וּמִן הַבְּרַקִּים וּמִחַיָּה
 רַעָה וּמִלְּסַטָּיִם : וְאֵינוּ יוֹדַע בְּאִיזוֹרְךָ מְהַלֵּךְ :
 גְּדוּ מְנָה לֹו אַבּוּקָה שֶׁל אֹרֶךְ גִּזּוּל מִן הַקּוֹצִים :
 וּמִן הַפְּחָתִים : וּמִן הַבְּרַקִּים : וְעַדִּין מִתִּירָא
 מַחֵה

הוּא תְּשִׁיחָךְ תֵּלִין כַּעֲדָךְ אֵת זְכוּתְךָ : בְּאִישׁוֹן לַיְלָה בְּשַׁחֲלוֹת
 לַיְלָה : פְּחָתִים גְּמוּוֹת : הַבְּרַקִּים מִן יַמּוּבֵי הַקּוֹצִים : לְסַפִּי כְּתִב
 הַתְּשִׁיבִי בְּלַטּוֹן יוֹן קוֹרִין לְגוֹלָן לִיסְטָיִם וְהַמִּתְחַנֵּס עַל פ' וְשִׁאף גְּמִיט
 פִּיל תֵּלֵג' וַיִּסּוּן לְכַעֲשִׂין כְּכַסְהוֹן : גְּדוּ מְנָה לֹו אַבּוּקָה : זְכָה לְקִיט
 הוּא

הוּא תְּשִׁיחָךְ תֵּלִין כַּעֲדָךְ אֵת זְכוּתְךָ : בְּאִישׁוֹן לַיְלָה בְּשַׁחֲלוֹת
 לַיְלָה : פְּחָתִים גְּמוּוֹת : הַבְּרַקִּים מִן יַמּוּבֵי הַקּוֹצִים : לְסַפִּי כְּתִב
 הַתְּשִׁיבִי בְּלַטּוֹן יוֹן קוֹרִין לְגוֹלָן לִיסְטָיִם וְהַמִּתְחַנֵּס עַל פ' וְשִׁאף גְּמִיט
 פִּיל תֵּלֵג' וַיִּסּוּן לְכַעֲשִׂין כְּכַסְהוֹן : גְּדוּ מְנָה לֹו אַבּוּקָה : זְכָה לְקִיט

מחיה רעה ומלסטים • ואינו יודע באיזה
 דרך מהלך • פיון שעלה עמוד השחר ניצל
 מחיה רעה ומלסטים ועדיין אינו יודע באיזה
 דרך מהלך הגיע לפרשת דרכים ניצל מכלם
 דבר אחר עברה סכפה מצוה ואין עבודה
 מכבה תורה שנאמר • מים רבים לא יוכלו
 לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפו
 אסיתקן איש את כל דיון ביתו באהבה כן
 יבוז

מזות ניכל מוקפת שורשיות • וכתב המעני בשלש אבן ואבוקה
 הוא שקופים ב' אונ' או ל' נרות יחד לעשות להם גדול על ק
 נקרא' אבוקה מלבן ויאבק איש עמו שהוא לשון קשירה כמו שפירש
 רש"י ובלע"ז שו"ת רמב"ם ע"ל • ועדיין ירא מחיה רעה וכו' שדלקן
 לילך בלילה פן יפגעו בו דכתיב תשת חושך ויהי לילה בו תדעוהו כל
 קיינו ישר • הגיע עמוד השחר • ואף כאן שוכה לתורה ניכל מן
 הקטל ומן היסורים • ושנוד השחר הוא האור הכוכב מפאת מורח
 קודם עלות השמש • כ"כ הרמ"ם צ"ח בריש ס"ק דברכות • ועדיין אינו
 יודע באיז' דרך שאל יבחנו יגדוליכם' וישנו עלינו יצה"ל וסרענו' •
 הגיע לפרשת דרכים • ושם הכיר את דרכו ואף כאן הגיע ליום
 המיתוה ולא פי' מן התורה עד יום מותו ניצל מכלם • כתב רש"י ו"ל
 בערוכות פ"ה פרשת דרכי' דרך פורשת לכאן ולכאן • עבירה מכבה
 שבת מנות ואין עבירה מכבה שבת מי שעסק בתורה קודם לכן אלוה
 עזרה לא יונדה פלי' האי' • לכבות את האהבה • זו תורה דכתיב

התורה

יבוז לו • אמר רב יוסף מצוה בעדנא דעמי
 פה • מנינה ומצלה • בעדנא דלא עסיק בה
 אנוני מנינה אצולי לא מצלה • תורה בין
 בעדנא דעסיק בה בין בעדנא דלא עסיק בה
 מנינה ומצלה •

אבות פ"ב רבי יוסי אומר יהי ממון חברך
 חביב עליך כשליך והתקן
 עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכל
 מעשיך יהיו לשם שמים •

פנהדרין תניא רבי מאיר אומר במדרה
 פ' חלק שאלדם מודד מודדין

לכויאמי אל בית היין ודגלו עלי אהבה • אמר רב יוסף לעולם
 תניכה על היסורים הרבה מאי איכה ענינה דקאמר תנא קמא מן
 הקטל שלא יתקטבו יכ"הר • מצוה בעדנא דעסיק בה וסיימו לפי
 שעה דקאמ' תנכה מן היסורים ויוצא מיכ' הה שלא וכשילכו לקטלה
 בעדנא דלא עסיק בה • משמר המזוה ואינו עמוק בה אנוני
 ונכא מן הסורעות אצולי לא מנלא איכה מנלת • חתקן עצמן שלא
 עמ' הואיל ואכי חכם ואכי אכי חכם תורה קודמת לאכסניא שלה
 ואינו נדיך לבקש אתריה • לשם שמים אף פשעה שאתה עוסק
 באכילה ושתייה ונדדך ארץ לא תמכוין להינות גוסף אלא שתהיה
 נריא לעשות רצון קונן • במדרה שאדם מודד אש מדד ונתן דקה

מעמד ליום השבת

לו שנאמר בסאסאה בשלחה תריבנה :
אמר לו רבי יהודה וכי אפי' לומר בן אדם נותן מלא עומסו לעני בעולם הזה והקדוש ברוך הוא נותן לו מלא עומסו לעולם הבא והפתיב ושמים כורת תבין ואתה לא אומר בן איזו היא מדה מרבה מדת טובה מרבה או מדת פורענות מרבה הו' אומר מדת טובה מרבה ממדת פורענות במדה טובה הוא אומר ניצו שחקים מפעל ודלתי

לעני מלא חפציו ה"ב מודד לו בחפצו ונותן לו : בסאסאה במדה בש"ס ישראל קוטאים לפני הק"ב במדה כפרע מוס לא יותר מהמדה שהיא שפית תימה אלא קו לקו ועיר ועיר - מר"ק ו"ל : וכי אפשר לומר בן היאך אדם יכול לקבל מלא עומסו של הק"ב והדין אין לו מקום ליתן דכל העולם כלו אינו אלא כחורת עד האגודל : מלא עומסו - מ"ו חפציו של הק"ב טובה : בורת אנבע קטנה וכתב הפס"ב בערך זרת ו"ל וקבלתי מי אדוני אבי הראש ו"ל שנקרא זערת תרגום של קטן ועיר וככלעה העין כמו שכתב מונבלע במקומות אחרים ועיין ברבנו נתני ו"ל בפ"ו שכתב גמס י"א כי העבה שכלם נקרא זרת והקטן שכלם נקרא גודל עיין שם שהוא בארובה : הו' אומר מדת טובה מרובה דכוננה טובה כתי' דלתי ובמדת פורענות כתיב ארובות ודלת גדול מארובה דל' ארובות ודלת וכת' בדין ישראל דביום הכפורי אמרו אלמלא יוסה

מעמד ליום השבת

קמו

ודלתי שמים פתחו כטר ועלדם מן לאכול ודגן שמים נתן למו : ובמדת פורענות הוא אומר וארבות השמים נפתחו : ובמדת פורענות כתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי כי תולעתם לא תמות ולאשם לא תכבה והו' דראון לכל בעיר : והלא אדם מושיט אצבעו באור בעולם הזה מיד נכבה : אלא כשים שהקדוש ברוך הוא נותן פח ברשעים לקבל פורענותם : כך נותן פח בצדיקים לקבל טובתם :

מנחת פרוק תניא היה רבי מאיר אומר התכלת חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר ועתה ישראל מה י"א להיך שואל מעמד כי אם ליראה

אל טובה מרובה ומעבשין אין לתמוס היאך יש באלים כח לקבל שכר כ"כ שהרי למדת פורענות נתן הק"ב כח באלים לקבלו כ"כ פמותן כח באלים לקבל מדה טובה : וארובות מלכות ולרוב הנשמים אמר ארובות כלו נפתחו השמים ארובות ארובות : דראון מלכות יבין לכל כשר מראות אות מרוב התולע' שבהם ועיקר מלת דראון היא פולעת בלשון ר"ל הדירה והכינה שבתנוחה היינו פולעת

מעמד ליום השבת:

אל תקרי מה אלא מאה : רבי חייא בר ריה
דרב אויא בשבתא וביומי טובי טרח וממלי
להו באספרמקי ומגרי :
עוקצין פ"ג פוורת דבורים רבי אליעזר
אומר ררי היא

בקרקע

שכמטיס והוא במסכת פרה פ' ט' - מרד"ק ו"ל : אלא מאה הערוך
בערך מאה כתב גמ"י א' שפסוק זה יש בו ק' אותיות אחרי' אחריו'
שה בא"ת כ"ש עולה מאה והו"י כ"ב והרב טראנה בפ"ו מהלכות פסלי כתב
יש בפ' זה כ"ט אותיות וכשמוסיף אלף יהיו ק' אותיות וכמשמעות
התיבה 'מנאפי' שכתב הרב אבודרהם ו"ל עוד יש רמז נ"ב בכתיבא
של ומה ה' דרש יומן הוא ק' וגם יש רמז בכתיבא שנאמר הכה בי בן
יבורך גבר - מנאפי שהוא כתוב בתורה ושמו בכתיבא ומשולם
בכתיבא דחייב אדם לומר ק' ברכות בכל יום - עוד מנאפי שכתב
בעל מחזה בלולה זכ"ל על סכו' אדם כי יקריב מנסי' מנסי' בנימטרי'
מאה רמז לק' ברכות שמחוייב' לאווערם בכל יום שהם בחוקי קרבן
בזמן שאין קרבן ושפתיים ישק : בשבתא וביומי טובי דאין אומרים
י"ט ברכות בתפילת עמידה : טרח וממלא להו לומא ברכות - היה
עורח בע"ש לקמות מיני בשמי' ומגדים (כדי להסלים סך מאה ברכו'
שחייב אדם לכרך בכל יום) שטעונים ברכה לפניהם ולאחריהם :
אספרמקי מיני בשמיים הם : מגרי מיני פירות הם - כך כתב
הערך - ורש"י ו"ל פ"י מגדי מיני מגדים שטעונים ברכה : כוורת
כלי או ארנו שנאספים שם הדבורים לעשות הדבש - כך פ"ה רמז"ש
ו"ל והע"י ו"ל פ"י עגולה היא : דרי היא בקרקע כשהיא מתוכרת

בטיט

מעמד ליום השבת

בקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה
מקבלת מומא בנקובה ודרודה ככירה
בשבת חייב הטאת וחכמים אוקרים אנה
בקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול

ומקבלת

עשים הכל מודי' שהיא בקרקע לכל דבר להיות מקנית נכסף בשטר
ובאוקה ולקנות על גבה מטלטלין ולכתוב עליה פרוזבול כאלו
היא קרקע ואם מוכחת ע"ג יתדות הכל מודים שהיא ככלים ואינה
בקרקע - לא נחלקו אלא שמוכחת ע"ג קרקע ואינה עמונה בטיט של
ליעור אומר ררי היא בקרקע ואין הלכה כר' ליעור : פרוזבול פ"י
הרש"ב כ"ג כ"ב פרוז ריזת כמו מי כהכריז על חדותיו דנמככ כדה -
בול עשירים כמו לו ראשי בולאות שביהודה כלו' ריזת לעשירים שלא
יכסדו שלהם והרש"ב פ"י שם מורכב משמות הכתיבה ופ"י בלשונם
תיקון הענין והדרטימורא פ"י פרוז תקנה בול עשירים דכתי' ובדברי
את גאון עובס ואמר רב יהודה לו בולאות שביהוד תקנה לעשירים
שלא יעברו על מה שכתוב בתורה השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך
בליעל ותקנה לעניים שימנאו מי שילום להם כדתקן בשביעית פ"י
זה אסדמן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם
מלהלוות זה את זה ועודדין על מה שכתוב בתורה השמר לך פן
יהיה וגו' התקין פרוזבול תקנה למלוה שלא יאבד ממנו ותקנה
לעני שימנאו מי שילונו ולא יבעלו דלת לפניהם והערך פירש כרוז
הוא פרוז תקנת הדב' כעין פורסא דחילת' כלו' תקנה לעמיד ולעני :
וכותבין עליה פרוזבול שטר שכותבין ב"ד למלוה שחסר לו כל
מזב שיש לו שלא תבא שביעית משמטת ואין כותבין פרוזבול אלא
על הקרק' כלו' בטיט ללוה קרקע ואס'ים לו כוורת כלו' יש לו קרקע

מעמד ליום השבת

וּמְקַלֵּת בּוֹמְאָרָה בְּמִקּוּמָהּ וְהַרְוֹדָה מִפְּנֵיהָ
בַּשַּׁבָּת פָּטוּר :

וְהַפָּטוּר ^{גיה פרק} ^{המפלת} **תָּנוּ** רַבֵּנּוּ שְׁלֹשָׁה שׁוֹתֵפִין יֵשׁ בְּאָדָם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָבִיו
וְאִמּוֹ אָבִיו מִזְרִיעַ הַלּוֹבֵן שְׁמֵמֵנוּ עֲצֻמוֹת
וְגִדִין וְצַפְרָנִים וּמוֹחַ שְׁפָרָאשׁ וְלוֹבֵן שְׁבַעֲיָנִים
אִמּוֹ מִזְרַעַת אֲוָדָם שְׁמֵמֵנוּ עוֹר וּבֶשֶׂר וְדָם
וְשִׁיעֲרוֹת וְשָׁחֹר שְׁבַעֲיָנִים וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
גוֹתָן

וכותבין פרוכבול לחלוה וכבר אמרנו למעלה שאין הלכה כר' אליעזר
וכוסס טטר זה הוא בשביעית פ' ו': והרודה כמנה כמו וירדשו אל
כפיו תרגומו ונכסיה היינו הלוקח יומא' והערך בערך דר' פי' נוסס
ומשס הכי קורין נוססא לספר שכותבין בו עספר אחר נוססא :
אינה בקרקע לכתוב עליה פרוכבול שאין המלה מעותיו מלוה
אלא לוי שיש לו קרקע לפי שאינו יכול לבלוע ועומד בעינו והלכה
כחכמים : שותפין תרגו' של וזכרי נגנים ושותפין לגנבי' וכן והיא
קצרתך תרגם שותפתך : הלובן בירושלמי דכלאים פ"ס איתא
זכא אחרת וז' ל' הלובן חן האיש שממנו מוס ועממות וגידיס והאודס
זכאשה שממנו העור והכסד והדס והרות והכפס והכשמה מעיל
הק"נה ושלשת' שותפי' בו עכ"ל יורב"י ו"ל צפ' קניתי איש את ה'כתב
במו עס ה' כשכרא אופי ואת אישי לכדו כראנו אכל כזה שותפיס
אנו עמו והרב מורקי ו"ל כתב שהוכרס דש"י ו"ל לכרס את ה'כמו עס
גלא חן ה' ע"פ כרייתא ח' ופ"פ מדרש כראשית רבה דר' שמלאי פ"ס

עין

מעמד ליום השבת

קמח

גוֹתָן בּוֹ רוּחַ וְנִשְׁמָה וְקַלְסָתָר פָּנִים וְרֵאִית
הָעֵינַן וְשִׁמְיעַת הָאֵזְנוֹן וְרַבּוּר פָּרָה וְהַלּוֹךְ הַגְּלִים
וְדִיעָה וּבִינָה וְהַשְׁכֵּל וְכִיּוֹן שְׁהַגִּיעַ זְמַנו
לְהַפְטֵר מִן הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל
הַלְקוֹ וְחֵלֵק אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹנַח לַפְּנֵיהֶם :
(והאבודרהם ו"ל גדים מונח לכיהם לארץ)

עוקצין פ"ג **אמר** רבי יהושע בן לוי עתיד
הקבה ל' הנחיל לכל
צדיק וצדיק שלש מאות ועשר עלמות שנאמר
להנחיל אזהבי יש ואוצרותיהם אמלא :

ואומר עשרת הדברות ופרשת חמץ וגומר עד הבקשות כמו
שמסודר במעמד יום ראשון :

עין סס : קלסתר פנים הערוך יוביא קלסתר כשי"ת ופי' שהוא
תואר פנים ואלו פני לא יפולן תרגומו קלסטר אבני זהמטורגמן
כתב שלא מאז בכל הספרי' כ"א בת"יו ופס"י ו"ל פי' כפרשת וינא על
פסוק ויפת מראה אמי והוא ויו קלסתר וכן כאן פי' קלסתר ויו : יש
כתב הרב ברטי' שי' עליוני' גלוי' הסנאה וקורת רוח שיש לכל צדיק
וצדיק כשולם הבא הוא שי' פעמי' כנגד כל השולם הזה שאין השולם
הזה כלו אלא חלק מנ' מאות ועשר ממה שיש לכל צדיק וצדיק לה
לע"ה ובאבות פ' ה' עירש להנחיל אזהבי יש בשוליהבא ואונמו עיה'
אמלא בע"ו ובסנהדרין פרק י"א גרסי' ליתן לכל צדיק וצדיק י"ה
שמחה לחנות כמנעם ה' ולבקר בהיכלו אבי"ר :

י"ט ד' 19 4 יד'י

בקשה ליום השבת

יהי

רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי
 אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי
 יעקב שתקשוב לתפילתי ותנני לרחן ולחסד
 ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואי ותספיק על
 ידי לעשות מצות וצדקות בישראל וללמוד
 וללמד את תורתך רטרוורה והקדושה
 ותשיבני באהבה ביני ובין בריתך ותחברני
 עם יראיך ועם עושי רצונך ותן לי אחרית טוב
 ותקורה ותן לי שם טוב וירב טוב ליראתיך
 ויחד לבבי לאהבה וליראה את שמך ותן
 בלבי לעשות רצונך ותגזור עלי גזרות טובות
 ותשמרני מכל רע כי אתה משענתי שמור
 צאתי ובוא תנה גורלי עם הצדיקים בתי
 העולם הפא ממעונך עניי בצרתתי כי קראתיך
 ואל תבישני משברי ואל תהי לאכזר לי חנני
 והקימני וקרבני לרחמיך והאירר עיני בדרכי
 תורתך ושמי לברכה ולתהלה ותן לי חן
 וחסד שתהא רוח הבריות נוחה הימני ותהא
 שארתי

מעמד ליום השבת

קמט

שאירתי לפלטה והטיבה לי בכל דרכי כי
 אתה יי עזי ומעוזי כנוסי ביום צרה יי סלעי
 ומצודתי ומפלטי לי אלי צורי אהסדה בו
 מניני וקרן ישיעי משנביי כנחוב יי יעזי
 וכגיני בו בטח לפי ונעזרתי ויערזו לי בני
 ומשירי אהודנו יי עזי לעמו ותן יי ברכ את
 עמו בשלום יהוה רצון אכרי פי והניח
 לבי לפניך יהוה צורי וגואלי כי אתה שומע
 תפלת כל פה ברוך שומע תפלה :

בקשה אחרת מעין יצירת היום על דרך
 הקבלה :

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי
 אבותינו שתנחילנו שבת קדשך
 באהבה וברצון ולא תהיה צרה ולא דאגה
 ולא יגון ביום מנוחתנו כי אתה יהוה אלהינו
 כלית מלאכהך בשעת ימי המעשרה
 ובשביעי שבת ונחת וקדשתו וכרכתו משאר
 ימי המעשרה וקבעת אותו יום מנוחה ועונג
 לעמך ישראל לדורותם ברית עולם כן יי

אלהינו

אלהינו תזכרה אותנו ולכל עמך בית ישראל
 לנו במנוחה שאין לה קץ ותכלית בעולם
 הבא שכלו טוב וכלו ארוך וכלו שבת
 ותזמין לנו ולכל עמך בית ישראל פרנסתינו
 כל ששת ימי המעשרה בנחת ולא צער
 ומלא ידנו מברכותיה ומעושר כהנות ידך
 כדי שיהיה לנו עושר וכבוד לענן שבתותיך
 בבגדים יקרים ובמאכלים ערבים ובמשק
 מתוקים כדי לכבד יום שבת קדשך משא
 הימים כדכתיב אם תשיב משבת רגליך
 עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עו
 לקדוש יהיה סכנך וכבודתו מעשות דרכך
 סמיוא חפצך ודבר דבר : אז התענג על
 יהוה והרכבתך על במתי ארץ והאכלת
 נחלת יעקב אביך כי פי יהוה דבר :
 להניין אמר פי והגיון לבי לפניך צודי וגואל
 כי איתח שומעת תפלת כל פה ברוך שומע

תפלה :

תמונשלם שבת לאל בורא עולם: